

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק טו

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוּרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחֻלַּק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' מִשְׁפָּטִים דף צ עד זוהר פ' מִשְׁפָּטִים דף קכה

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפְלַת הוּדִיָּה
לְבוּרָא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לִפְנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלֵל - לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכַן נְסִיִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילוּלַת הַרְשָׁב"י

יּוֹצֵא לְאוּר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

תצא כצאת העבדים, אלא מתעטרת בעטרותה
בהרמה על ראשה.

ואם תאמר שהצד הזה הכניס אותו לאותו
תינוק – לא כף, אלא נוטלת אותה
ושמחה עמה ופורחת מידה ונכנסת לאותו
מקום, והיא פוקדת את אותו תינוק ושמחה בו
וצוחקת בו, ותאבה את אותו הבשר, עד
שאחר כף נוטל הקדוש ברוך הוא את נשמתו,
והיא לגוף. ואחר כף הכל ברשותו של הקדוש
ברוך הוא.

בא וראה, לא תצא כצאת העבדים, מה זה? אלא
בשעה שיוצאת מן המאזנים ואותו הצד
בשמחה, רושם הקדוש ברוך הוא וחותם אותה
בחותמת אחת, ופורס עליה לבוש כבוד שלו,
ומיהו? השם הקדוש שנקרא אלוה. וזהו בבגדו
בה, הלבוש הנכבד של המלך פורש עליה, ואז
היא שמורה, שלא נמסרה לעם נכרי אלא
לישראל לחוד.

וזהו שכתוב (איוב כטו) כימי אלוה ישמרני, ועל
סוד זה כתוב כאן, לעם נכרי לא ימשל
למכרה בבגדו בה, בעוד שלבוש כבוד המלך

בַּהּ. כִּיּוֹן שְׁבַגְדוֹ בַּהּ, כְּתוּב לְעַם נְכָרֵי לֹא
יִמְשַׁל לְמַכְרָהּ.

מָה רְשוּת יֵשׁ לְאוֹתוֹ צַד בַּהּ? בֵּא וּרְאֵה, כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם כָּלָם בְּרְשוּת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וּלְכָלָם
יֵשׁ זְמַן בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁהוּא רוֹצֵה לְסַלֵּקְם מִן
הָעוֹלָם, וְזֶה אֵין לוֹ זְמַן, וְעַל כֵּן הִיא צוֹחֶקֶת
בָּהֶם וּשְׂמַחָה בָּהֶם.

עוֹד, אֲזַהְרֶה לְאָדָם (בְּעוֹלָם הַזֶּה) יֵשׁ בְּפִסּוּקִים הַלְלוּ
וְכַמָּה עֲצוֹת טוֹבוֹת עֲלִיוֹנוֹת הֵן בְּכָל דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה, וְכֹלֵן אֱמֶת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְנוֹדְעוֹת לְחֻכְמִים
שִׂיּוּדְעִים וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. בְּזְמַן שֶׁרָצָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, עָלָה בְּרָצוֹן
לְפָנָיו, וְצִיר אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן עֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן
בְּבְנֵי אָדָם אַחַר כֵּן, וְכֹלֵן הַצְּטִירוֹ לְפָנָיו בְּאוֹתוֹ
צִיּוֹר מִמֶּשׁ שֶׁעֲתִידִים לְהִיּוֹת בְּנֵי אָדָם לְאַחַר מִכֵּן,
וּרְאֵה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וַיֵּשׁ מֵהֵן שֶׁעֲתִידוֹת לְהִרְעֵ אֶת דִּרְכֵיהֶן בְּעוֹלָם,
וּבְשַׁעָה שֶׁמִּגִּיעַ זְמַנָּן, קוֹרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה וְאוֹמֵר לָהּ: לְכִי וְהִכְנַסִּי
בְּמִקּוֹם פְּלוֹנֵי לְגוֹף פְּלוֹנֵי. וְהִיא מְשִׁיבָה לְפָנָיו:
רְבוֹן הָעוֹלָם, דֵּי לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׂאֲנִי יוֹשֶׁבֶת בּוֹ,

וְלֹא אֵלֶיךָ לְעוֹלָם אַחַר שִׁישְׁתַּעֲבָדוּ בִּי וְאַהֲיָהּ
מְלַכְלַכְתָּ בֵּינֵיהֶם. אוֹמֵר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
מִיּוֹם שֶׁנִּבְרְאָת, עַל מְנַת פֶּן נִבְרְאָת, לְהִיּוֹת בְּאוֹתוֹ
עוֹלָם. כִּיּוֹן שְׂרוּאָה הַנְּשָׂמָה כָּךְ, בְּעַל כְּרַחֵם
יּוֹרֶדֶת וְנִכְנָסֶת לְשָׁם.

הַתּוֹרָה שְׁנוֹתְנָת עֲצָה לְכָל הָעוֹלָם רוּאָה כָּךְ,
וּמְזַהֵרָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְאוֹמְרָת: רְאוּ
כִּמָּה חָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיכֶם. מְרַגְלִית
טוֹבָה שֶׁהִיָּתָה לוֹ, מָכַר לָכֶם בְּחִנָּם כְּדֵי
שִׁתְּשַׁתַּעֲבָדוּ בֵּה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכִי יִמְכַר אִישׁ – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֶת בְּתוֹ
– זוֹ הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה. לְאִמָּה – לְהִיּוֹת אִמָּה
מִשְׁעַבְדָּת בֵּינֵיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּבִקְשָׁה מִכֶּם,
בְּשָׂעָה שְׁמַגִּיעַ זְמַנָּה לְצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא
תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, לֹא תֵצֵא מִטְּנֶפֶת בְּחֻטָּאִים.
תֵצֵא בֵּת חוֹרִין, בְּרוּרָה נְקִיָּה, כְּדֵי שִׁישְׁמַח בָּהּ
אֲדוֹנָהּ וַיִּשְׁתַּבַּח בָּהּ וַיִּתֵּן לָהּ שְׂכָר טוֹב בְּצַחְצוּחֵי
גַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצוּחוֹת נִפְשָׁךְ.
וְדַאי כְּאֲשֶׁר תֵצֵא בְרוּרָה נְקִיָּה כְּרֵאוּי.

אָבֵל אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, כְּשִׁיוֹצֵאת מְלַכְלַכְתָּ
בְּטַנוּפֵי הַחֻטָּאִים וְלֹא נִרְאִית לְפָנָיו כְּרֵאוּי

– אוי לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁאָבַד מֵאוֹתָהּ נִשְׁמָה
 לְעוֹלָמִים. מִשּׁוֹם שְׁכַאֲשֶׁר הִנְשַׁמּוֹת עוֹלוֹת
 בְּרוּרוֹת וְיוֹצְאוֹת נְקִיּוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל נִשְׁמָה
 וְנִשְׁמָה נִכְנָסֶת לְסִפְרֵי אוֹצֵר הַמֶּלֶךְ, וְכֵלֵן בְּשִׁמּוֹת,
 וְאוֹמֵר: זֶה הִיא נִשְׁמַת פְּלוֹנֵי עֲתִידָה תִּהְיֶה לְאוֹתוֹ
 הַגּוֹף שְׁעֲזָבָה. וְאִז כָּתוּב לוֹ יְעָדָה, בּוֹ.

וּכְשִׁיּוֹצֵאת רְעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, שְׁנִטְמָאָה
בְּחֻטָּאִים וּבִטְנוּף שֶׁל הַחֻטָּאִים,
 אִז לֹא יְעָדָה, בָּא'. וְנִאָבַד אוֹתוֹ הַגּוֹף מִמְּנָה, וְהִיא
 לֹא מְזַדְמָנֶת אֵלָיו, פָּרֵט לְאוֹתָהּ שְׁבַעֲלָה הַתְּרָצָה
 וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה שֶׁל הַגּוֹף בָּהּ, אִז כָּתוּב וְהִפְדָּה,
 כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (אִיּוֹב לג) פָּדָה נַפְשׁוֹ מֵעֶבֶר בְּשַׁחַת.
 וְהִפְדָּה, זֶהוּ בְּאָדָם, שֶׁהֶעֱצָה שְׁלוֹ שִׁפְדָּה אוֹתָהּ
 וַיִּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר אֵת זֶה
 לְשֵׁנֵי צְדָדִים, וְהִפְדָּה בְּתִשׁוּבָה. אַחַר שֶׁשָּׁב
 בְּתִשׁוּבָה, פָּדָה אוֹתָהּ מִדֶּרֶךְ הַגִּיהֶנֶם.

לַעֲם נִכְרִי לֹא יִמְשַׁל לְמִכְרָהּ. מִי זֶה עִם נִכְרִי?
 עֲלוּבָה הִיא הִנְשַׁמָּה, שְׁכַאֲשֶׁר יוֹצֵאת מִן
 הָעוֹלָם וּבֵן אָדָם מִסְטָה דְרָכּוֹ עִמָּה, הִיא רוֹצָה
 לְעֵלוֹת לְמַעְלָה לְתוֹךְ הַמַּחְנוֹת הַקְּדוּשִׁים, מִשּׁוֹם
 שֶׁהַמַּחְנוֹת הַקְּדוּשִׁים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֶׁל

גן עֵדֶן, וּמַחְנוֹת נְכַרְיִים עוֹמְדִים בְּאוֹתָהּ דְרָךְ
שֶׁל הַגִּיהֶנֶם.

זָכַתָּה הַנְּשָׁמָה, וְאוֹתָהּ שְׁמִירָה וּפְרִישֵׁת לְבוּשׁ
הַנִּכְבָּד עָלֶיהָ. כַּמָּה מַחְנוֹת קְדוּשִׁים
מַעֲתָדִים לָהּ לְהִתְחַבֵּר עִמָּה וּלְהַכְנִיס אוֹתָהּ לְגַן
עֵדֶן. לֹא זָכַתָּה – כַּמָּה מַחְנוֹת נְכַרְיִים מְזַמְּנִים
לְהַכְנִיס אוֹתָהּ בְּדֶרֶךְ הַגִּיהֶנֶם, וְאוֹתָם מַחְנוֹת
שֶׁל מְלֹאכֵי חֲבֵלָה מְזַמְּנִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ נְקָמוֹת.
בָּא הַפְּתוּב וּמוֹכִיחַ, לְעַם נְכַרִי לֹא יִמְשַׁל
לְמַכְרָה – אֵלּוּ מְלֹאכֵי חֲבֵלָה. בְּבַגְדוֹ בָּהּ –
אוֹתָהּ שְׁמִירָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָּהּ
שְׁמִירָה שְׁלֵא יִשְׁלַט בָּהּ עִם נְכַרִי בְּאוֹתָהּ
הַפְּרִיסָה שְׁשׂוֹמֶרֶת עָלֶיהָ.

וְאִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָה. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם
לְהַזְהֵר שְׁלֹא יִסְטוּ דְרָכָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה.
שְׂאֵם זָכָה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְשׂוֹמֵר אֶת הַנְּשָׁמָה
כְּרֹאוֹי, זֶהוּ אָדָם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֶּה
מִמֶּנּוּ, וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ בְּכָל הַיָּמִים בְּפִמְלִיָּה שְׁלוֹ
וְאוֹמֵר: רְאוּ בֶן קְדוּשׁ שֵׁישׁ לִי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, כִּי
וְכִי עָשָׂה, כִּי וְכִי מַעֲשָׂיו מְתַקְּנִים.

וּכְשֶׁנִּשְׁמָה זו יוצאת מהעולם הזה זכה
נְקִיָּה וּבְרוּרָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא מאיר לָהּ בְּכֶמֶה אורות, בְּכָל יום קורא
עָלֶיהָ: זוהי נשמת פלוני בני, שמירה תהיה
לאותו הגוף שעֲזָבָה.

וְזוהוּ שְׁכָתוּב וְאם לְבָנוּ ייעֲדָנָה כְּמִשְׁפֵּט הַבָּנוֹת
יעֲשֶׂה לָּהּ. מה זה כְּמִשְׁפֵּט הַבָּנוֹת? כָּאֵן יֵשׁ
סוד לַחֲכָמִים. בְּתוֹךְ הַסֵּלֶע הַחֲזָק, הֶרְקִיעַ הַטָּמוֹן,
יֵשׁ הֵיכַל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הָאֵהָבָה, וְשֵׁם הַגְּנוּזִים
טָמוּנִים, וְכָל נְשִׁיקוֹת הָאֵהָבָה שֶׁל מֶלֶךְ הֵן שָׁם,
וְאוֹתָן נִשְׁמֹת אֱהוּבוֹת הַמֶּלֶךְ נִכְנָסוֹת לְשָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ נִכְנָס לְאוֹתוֹ הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, שָׁם כָּתוּב
(בראשית כט) וַיִּשָּׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא מוצא שָׁם אֶת אוֹתָהּ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, מְקַדִּים
מִיָּד וְנוֹשֵׁק לָּהּ, וּמְגַפֵּף אוֹתָהּ וּמַעֲלָה אוֹתָהּ אֵלָיו
וּמְשַׁתְּעֵשֶׂע בָּהּ.

וְזוהוּ כְּמִשְׁפֵּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ, כְּדִין שָׂאֵב עוֹשֶׂה
לְבָתוֹ, שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו, שֶׁנוֹשֵׁק לָּהּ
וּמְגַפֵּף אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָּהּ מִתְּנֹנֹת. כֶּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא עוֹשֶׂה לְנִשְׁמָה הַצְּדִיקָה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ
שְׁכָתוּב כְּמִשְׁפֵּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ.

הֵינּוּ שְׁכָתוּב (ישעיה סד) יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ. כְּמוֹ
שֶׁהֵבֵת הַזֹּאת מְשַׁלְּמָה עֲשִׂיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה,

אף כף הקדוש ברוך הוא משלים לה עשייה
 אחרת בעולם הבא, שכתוב עין לא ראתה אלהים
 זולתך יעשה למחכה לו. וכאן כתוב יעשה לה.
 עד כאן. אותו הזקן השתטח והתפלל תפלה,
 ובכה כמקדם.

ואמר, אם אחרת יקח לו וגו', מה זה אם
 אחרת? וכי נשמה אחרת עתיד הקדוש
 ברוך הוא להשיב לצדיקים בעולם הזה, ולא
 נשמה זו שהשלימה בעולם הזה את רצון
 רבונו? אם כן, אז אין הבטחה לצדיקים כלל.
 מה זה אם אחרת יקח לו?

סדר הלימוד ליום כ טבת [יום 109 בשנה]

פתח אותו זקן ואמר, (קהלת יב) וישוב העפר על
 הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים
 אשר נתנה. פסוק זה פירושו החברים בחרבן
 בית המקדש. (ושם שנינו) וישוב העפר על הארץ
 כשהיה. כאן הוא מה שכתוב והפנעני אז
 בארץ, כשהיה ודאי. והרוח תשוב אל האלהים
 אשר נתנה, מה זה והרוח תשוב? זו שכינה,
 שהיא רוח הקדש. כשראתה שכינה באותם
 עשרה מסעות שנסעה, ולא רצו בני ישראל

לשוב בתשובה שלמה לפני הקדוש ברוך הוא,
ושולט הסטרא אחרא על הארץ הקדושה,
ופרשוה החברים.

בא וראה, רוח של איש צדיק מתעטרת בדמות
בגן עדן שלמה, ובכל השבתות
והמועדים וראשי חודשים מתעטרות רוחות
ומתפשטות, ועולות למעלה. כמו שעשה
הקדוש ברוך הוא באותה נשמה עליונה קדושה
למעלה, כך גם עושה ברוח הזאת למטה בגן
עדן התחתון כשעולה לפניו, ואומר: זוהי רוח
פלוגי הגוף. מיד מעטר אותה הקדוש ברוך הוא
לאותה רוח בכמה עטרות ומשתעשע בה.

ואם תאמר, שהרי משום רוח זו השאיר הקדוש
ברוך הוא מה שעשה לנשמה - לא כך!
אלא שארה כסותה וענתה לא יגרע. אלה אותם
שלשת השמות העליונים שעין לא ראתה
אלהים זולתך.

וכתם בעולם הבא ונמשכו משם. אחד מהם
שארה - משיכה של התנוצצות ואור
שמאיר בדרך נסתר, מזון (לנו) שזן לכל, ונקרא
יהו"ה עם נקוד אלהי"ם. שארה בהפוך אותיות

– אֲשֶׁר ה', וְזֶה (בראשית מט) מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֶמּוֹ, וְזֶה
הוא שְׂאֵרָה.

כְּסוּתָהּ – פְּרִישָׁה שֶׁל הַמֶּלֶךְ. זו מְשִׁיכָה אַחֲרֵת
שְׂמֵאִירָה וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתָהּ תָּמִיד, פְּרִישָׁה
שֶׁל לְבוּשׁ הַמֶּלֶךְ שְׁפוּרֵשׁ עָלֶיהָ אֱלוֹהִים. זֶה בְּבִגְדוֹ
בֶּה תָּמִיד, שְׁלֵא זֶה מִמֵּנָה, וְזֶהוּ כְּסוּתָהּ.

וְעִנְתָּהּ, מִי הוּא? זו מְשִׁיכָה מִן הָעוֹלָם הַבָּא
שְׁבוּ הַכֹּל. ה' צָבָאוֹת הוּא, וְזֶהוּ
שְׂמֵאִיר בְּכֹל הָאוֹרוֹת הַנִּסְתָּרִים הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁל עֵץ
הַחַיִּים שְׁבוּ שְׁמוֹרָה עוֹנָה, שְׁמֶשֶׁם הִיא יוֹצֵאת,
וְכֹל זֶה בְּעֵדוֹן וּתְשׁוּקָה שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.

שְׁלֵשׁ אֵלֶּה לֹא יִגְרַע לָהּ, כְּשֶׁהִיא זֹכָאִית כְּרֵאוּי.
וְאִם אֵינָה כְּרֵאוּי, שְׁלֵשׁ אֵלֶּה נִגְרָעוֹת
מִמֵּנָה, שְׁלֵא יַעֲשֶׂה לָהּ עֲטָרָה אֲפִלּוּ מֵאֶחָד מֵהֶם.
בֹּא וּרְאֵה מֶה כְּתוּב, וְאִם שְׁלֵשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ
– שְׁלֵא זֹכָתָה בָּהֶם, וַיִּצְאָה חֲנָם אֵין כֶּסֶף – תִּצָּא
מִלְּפָנָיו, וְדוּחָה אוֹתָהּ הַחוּצָה. אֵין כֶּסֶף – אֵין לָהּ
כֶּסֶף וְלֹא עֵדוֹן כָּלֵל.

עַד כָּאֵן מוֹכִיחָה הַתּוֹרָה שְׁכָל הָעֲצוֹת תְּלוּיּוֹת
בָּהּ, וְנוֹתְנַת עֲצָה טוֹבָה לְבְנֵי אָדָם. מִכָּאֵן
וְהִלָּא נִחְזָר לְדִבְרֵים הָרֵאשׁוֹנִים, בְּאוֹתָהּ שְׂמִירָה

עֲלִיּוֹנָה שְׁפוֹרֵשׁ עָלֶיהָ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדִי
שְׁלֹא תִהְיֶה לְעַם נִכְרִי, שְׁהָרִי בְּגָדוֹ בָּהּ, וּשְׁמִירָה
הִיא לָהּ תָּמִיד.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעֲדָנָה כְּמִשְׁפֵּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ.
אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן, חֲבָרִים, כְּשִׁתְּלֹכוּ לְאוֹתוֹ
הַסֵּלַע שֶׁהָעוֹלָם סָמוּךְ עָלָיו, אָמְרוּ לוֹ שְׂיִזְכֹּר אֶת
יוֹם הַשְּׁלֵג שֶׁנִּזְרְעוּ פּוֹלִים לְחַמְשִׁים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים,
וְאַחַר כֵּךְ קָרְאוּ אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, וְהוּא יֹאמֵר לָכֶם.
אָמְרוּ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, מִי שֶׁהִתְחִיל אֶת הַדְּבָר –
הוּא שְׂיֹאמֵר! אָמַר לָהֶם, וְדַאי שְׂיִדְעֵתִי
שְׂאַתֶּם צְדִיקִים, וַיֵּשׁ לְרִמְזוֹ לָכֶם רִמְזוֹ שֶׁל חֲכָמִים.
וְעַל מֵה שְׂאַנִּי אוֹמֵר, כְּשִׁתְּזַכְּרוּ לוֹ סִימָן זֶה, הוּא
יִשְׁלִים אֶת זֶה. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לוֹמֵר מִי הוּא שְׁנִקְרָא בֵּן
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁהוּא זוֹכֵה לְשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנִים וּמַעְלָה, נִקְרָא בֵּן לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל. וְכֹל
מִי שֶׁהוּא מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה וְזוֹכֵה בָּהֶם,
נִקְרָא בֵּן לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדַאי. (דְּבָרִים יד) בְּנִים
אֲתֶם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם.

כְּשֶׁהִגִּיעַ דָּוִד לְשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְזוֹכֵה בְּאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁנִּכְנַס לְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה, אָז כָּתוּב

(תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנֵי אֶתְהָ אָנִי הַיּוֹם יִלְדְתִיךָ.
 מָה הַטַּעַם? שְׁהָרִי מִקֶּדֶם לָזֶה לֹא הָיָה לוֹ בֶּן,
 וְלֹא שָׂרְתָה עָלָיו נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה, שְׁהָרִי בִשְׁנוֹת
 עָרְלָה הוּא הָיָה, וּמִשׁוּם כֵּן אָנִי הַיּוֹם יִלְדְתִיךָ,
 הַיּוֹם וְדַאי יִלְדְתִיךָ. אָנִי, וְלֹא הֵצַד הָאֲחֵר, כְּמוֹ
 שְׁהָיָה עַד עַכְשָׁו, אָנִי לְבִדִּי. בֶּן עֲשָׂרִים שָׁנִים, מָה
 כָּתוּב בְּשִׁלְמָה? (משלי ד) כִּי בֶן הָיִיתִי לְאָבִי, לְאָבִי
 מִמֶּשׁ וְדַאי.

וְאִם לְבָנוּ יִיעָדְנָה. בֶּן שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמַעְלָה,
 שְׁהָרִי יֵצֵא מִרְשׁוֹת הֵצַד הָאֲחֵר שֶׁהִזְדַּמֵּן לוֹ.
 מָה כָּתוּב? כְּמִשְׁפַּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ. מָה זֶה
 כְּמִשְׁפַּט הַבְּנוֹת? שְׁנִינּוּ, בְּכָל יוֹם וְיוֹם רוֹאֶה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ תִּינּוֹק שֶׁעוֹמֵד
 בְּרִשׁוֹת הָעָרְלָה, וְהוּא יוֹצֵא מִמֶּנָּה וְנִמְשָׁךְ לְבֵית
 הַסֵּפֶר, וְשׁוֹבֵר אוֹתָהּ. מָה עֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה? מִכְּנִיס אוֹתָהּ לַגֶּרֶן (תָּדַר לְמוֹד) שָׁלוּ,
 וְנוֹתֵן לָּהּ מִתְּנּוֹת וְאוֹצְרוֹת רַבִּים וּמִקְשֵׁט אוֹתָהּ
 בְּקִשׁוּטִים עֲלֵאֵיִם, עַד הַזְּמַן שֶׁמִּכְנִיסָהּ לַחֲפָה עִם
 אוֹתוֹ (תוֹךְ אוֹתוֹ) בֶּן מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמַעְלָה.

אִם אַחֲרַת יָקַח לוֹ. כָּאֵן יֵשׁ סוּד הַסּוּדוֹת
 שֶׁלַחֲכָמִים נִמְסְרוּ, וְיֵשׁ לְהוֹדִיעַ בְּרֵאשׁוֹנָה
 דְּבַר אַחֵר. בֹּא וּרְאֵה, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּשַׁעַת

שְׁמֵתְקִדֵּשׁ הַיּוֹם, יוֹצְאוֹת נְשָׁמוֹת מִתּוֹךְ עֵץ
 הַחַיִּים, וּמִנְשָׁבוֹת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת
 לַתְּחַתּוֹנִים וְנַחִים בָּהֶם כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת. וְאַחַר
 שְׂיּוֹצְאֵת הַשַּׁבָּת, עוֹלוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְעַטְרוֹת
 בְּעֵטְרוֹת קְדוֹשׁוֹת לְמַעְלָה. (וּכְשֶׁמִּתְעַטְרוֹת בְּאוֹתוֹ טוֹב, אֵלּוּ
 הֵם בְּעֵלְיוֹ שֶׁל אוֹתוֹ טוֹב וְדַאִי) אִף כָּאֵן מִזְמִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְזוֹהֵי נְשָׁמָה אַחֲרֵת, וְאִף
 עַל גַּב שְׂזוֹ מְזַמֵּן לוֹ, הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיְתָה לוֹ
 בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂאֲרָה הָרֵאשׁוֹנָה, כְּסוּתָהּ וְעִנְתָהּ לֹא
 יִגְרַע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בְּכָה אוֹתוֹ זָקֵן כְּמִקְדָּם, וְהוּא אָמַר לְנַפְשׁוֹ, זָקֵן
 זָקֵן, כְּמָה יִגְעַתְּ לְהַשִּׁיג דְּבָרִים קְדוֹשִׁים
 אֵלּוּ, וְעַכְשָׁו תֵּאמַר אוֹתָם בְּרַגַע אֶחָד?! אִם תֵּאמַר
 שֶׁתַּחֲוֹס עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים וְלֹא תֵאמַר אוֹתָם –
 הָרִי כְּתוּב (מִשְׁלֵי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ בְּהִיּוֹת
 לְאֵל יִדְךָ לַעֲשׂוֹת.

מָה זֶה אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ? אֵלֹא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל הֵם כָּאֵן, שֶׁהָרִי
 בְּכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָרִים דְּבָרֵי תוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל שֵׁם וּמְקַשִּׁיבִים לָהֶם. וְאִז
 אוֹתוֹ עֵץ שֶׁל טוֹב וְרַע, בְּשַׁעַה שֶׁהוֹלְכִים מִשֵּׁם
 וּמְקַשִּׁיבִים לְאוֹתָם דְּבָרִים, אוֹתוֹ צַד הַטּוֹב

מתגבר ומתעלה למעלה, והקדוש ברוך הוא עם
כנסת ישראל מתעטרים באותו טוב, ואלה הם
בעליו של אותו טוב.

זקן זקן, אתה אמרת דברים אלו ולא ידעת אם
הקדוש ברוך הוא כאן, ואם אלה שעומדים
כאן זכאים לדברים האלה. אל תפחד, זקן, שהרי
היית בכמה קרבות של גברים חזקים ולא פחדת,
ועכשו אתה פוחד?! אמר דבריך, שהרי ודאי
כאן הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל, ואשרי
הם אלה שפאן. ואם לא כך, לא היינו פוגשים
אותם ולא התחלנו בדברים הללו. אמר דבורך,
זקן, אמר ללא פחד.

פתח ואמר, (תהלים קד) ה' אלהי גדלת מאד הוד
והדר לבשת. ה' אלהי - זו ראשית
האמונה, עלית המחשבה והעולם הבא, סוד
אחד בלא פרוד. גדלת - זו הראשית, היום
הראשון ואותם ימים עתיקים, צד הימין. מאד -
זהו צד השמאל.

הוד והדר לבשת - אלו שני בדי ערבות. עד
כאן, כיון שהגיע לתוף עץ החיים, נטמן
ולא התעלה להיות במנין משום אותו מאד. מה

זֶה מָאד? הַשְּׂמַאל, שְׁכַל הָעֲנַפִּים שְׁלַמְטָה וּבְכָלֵל
עָנַף מֵר אֶחָד. וְלָכֵן נִטְמָן אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים וְלֹא
רָצָה לְהִיּוֹת בְּמַנְיֵן הַזֶּה, עַד שֶׁחֲזַר כְּמוֹ מִקְדָּם
וְשִׁבַח בְּגוֹן אַחֵר.

וְאָמַר, עֵטָה אֹר כְּשֶׁלְמָה – זוֹ רְאֵשִׁיתוֹ (שֶׁל הָאוֹר)
שֶׁל הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן. נוֹטָה שָׁמַיִם – כָּאֵן
נִכְלָל הַשְּׂמַאל, וְלֹא אָמַר מָאד, נִכְלָל הַשְּׂמַאל
בְּיַמִּין לְהִיּוֹת מְאִיר בְּכָלֵל שֶׁל שָׁמַיִם. הַמְקָרָה
בְּמַיִם עֲלִיּוֹתָיו – כָּאֵן יוֹצֵא בְּשִׁמְחָה אוֹתוֹ עֵץ
הַחַיִּים, הַנֶּהָר שִׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ בְּמִימּוֹ
אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרָבוֹת, שֶׁהֵם גְּדָלִים בְּמִימּוֹ. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (אוֹתוֹ אֵילַן הַחַיִּים, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרָבוֹת, שֶׁהֵם גְּדָלִים
בְּמִימּוֹ, וְאוֹתוֹ נֶהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ) (תְּהִלִּים קד) הַמְקָרָה בְּמַיִם
עֲלִיּוֹתָיו. מִי הֵם עֲלִיּוֹתָיו? אֵלוֹ בְּדֵי עֲרָבוֹת.

וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב (יִרְמִיָּה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשׁוֹ.
וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוֹב (תְּהִלִּים מו) נֶהָר פְּלָגָיו
יִשְׁמְחוּ עִיר אֱלֹהִים. מִי הֵם פְּלָגָיו? אֵלוֹ הֵם
שְׂרָשׁוֹ, וְכֵן נִקְרָאִים. עֲלִיּוֹתָיו, שְׂרָשׁוֹ, פְּלָגָיו –
כֻּלָּם נִשְׂרָשׁוּ בְּאוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל אוֹתוֹ נֶהָר.

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ – זֶה מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלֶּה
הֵם עָבִים. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ, לְתַת

רְפוּאָה לְעוֹלָם, וְזֶהוּ רַפְאֵל. מִכָּאן וְהִלָּא עֲשֵׂה
 מִלְאָכֶיךָ רוּחוֹת וְגו'. זָקֵן זָקֵן, אִם כָּל אֵלֶּה יִדְעָתָּה,
 אָמַר וְאֵל תִּפְחַד, אָמַר דְּבָרֶיךָ וַיֵּאִירוּ דְּבָרֵי פִיךָ!
 שְׁמַחוּ הַחֲבֵרִים, וְהָיוּ מִקְשִׁיבִים בְּשִׂמְחָה לְדְבָרֶיךָ
 הַקְּדוּשִׁים. אָמַר, אֵי זָקֵן, אֵי זָקֵן, בְּמָה הַכְּנִסְתָּ אֶת
 עֲצָמְךָ, נִכְנִסְתָּ לַיָּם הַגָּדוֹל? יֵשׁ לָךְ לְשׁוּטֵט
 וּלְצֵאת מִשָּׁם.

אם אַחֲרַת יְקַח לוֹ. כְּמָה גִּלְגּוּלִים עֲתִיקִים יֵשׁ
 כָּאֵן שְׁלֹא הִתְגַּלּוּ עַד עַכְשָׁנוּ, וְכֹלָם אָמַת
 כְּרֵאוּי, שְׁאִין לְסִטוֹת מִדְּרָךְ אָמַת אֶפְלוּ כְּמֵלֵא
 נִימָה. בַּתְּחִלָּה (עֲתָה) יֵשׁ לְהִתְעוֹרֵר, נִשְׁמוֹת הַגְּרִים
 כְּלָן פּוֹרְחוֹת מִתּוֹךְ גֵּן עֵדֶן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר.
 כְּשִׂמְסִתְלָקוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמוֹתֶם שֶׁהָרוּיְחוּ
 מִתּוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן, לְאִיזָה מְקוֹם חוֹזְרוֹת?

אֵלֵּא שְׁנִינוּ, מִי שְׁנוּטֵל וְאוּחִז בְּנִכְסֵי הַגֵּר
 בַּתְּחִלָּה, זוֹכֶה בָּהֶם. אֵף כֶּךָ כָּל אוֹתָן
 הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שְׁמִזְמִין אוֹתָן
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, כְּפִי שְׁאֵמְרָנוּ, כְּלָן
 יוֹצְאוֹת לְזִמְנִים יְדוּעִים, (וְעוֹלוֹת) כְּדֵי לְהִשְׁתַּעֲשַׂע
 בְּגֵן עֵדֶן (הָעֲלִיּוֹן), וּפּוֹגְעוֹת בְּאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַגְּרִים.
 מִי שְׁאוּחִז בְּהֵן מְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת (שְׁעוֹלוֹת), אוּחִז
 בָּהֶם וְזוֹכֶה בָּהֶם, וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהֶם וְעוֹלִים. וְכֹלָן

עומדות בלבוש זה, וירדו לתוף הגן בלבוש הזה,
משום שבגן עדן לא עומדות שם אלא בלבוש
כל אלו שעומדות שם.

אם תאמר שבשביל הלבוש הזה גורעים אותן
נשמות מפל הענג שהיה להן בתחלה,
הרי כתוב אם אחרת יקח לו שארה כסותה
וענתה לא יגרע? בגן עומדות בלבוש זה,
שקדמו לאחז בהם וזכות בהם, וכשעולות
למעלה מתפשטות ממנו, שהרי שם לא
עומדות בלבוש.

בכה אותו זקן כמקדם ואמר לנפשו, זקן זקן,
בודאי יש לך לבכות, בודאי יש לך לשפך
דמעות על כל דבר ודבר, אבל גלוי לפני הקדוש
ברוך הוא ושכינתו הקדושה שאני ברצון הלב
ובעבודתם אמרתי, משום שהם בעליו של כל
דבר ומתעטרים בהם.

כל אותן נשמות קדושות, כשירדות לעולם
הזה כדי לשרות כל אחת על מקומן
שראויים להם לבני אדם, כלן יורדות מלבשות
באותן הנשמות שאמרנו, וכך נכנסות לזרע
הקדש. ובמלבוש זה עומדות להשתעבד מהם

בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכַשְׁנִשְׁאַבִּים אוֹתָם לְבוֹשִׁים מִדְּבָרֵי
הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָן נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת נְזוֹנוֹת (נְהַנּוּת)
מֵהַרִּיחַ שְׁמֵרִיחַ מִתּוֹךְ הַלְּבוֹשִׁים הַלָּלוּ.

כל הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה,
הַכְּנִיס אוֹתָם לַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַכֵּל נִמְצָא
בַּתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ דָּבָר נִסְתָּר גְּלָתָהּ אוֹתוֹ הַתּוֹרָה,
וּמִיד הַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוֹשׁ אַחֵר, וְנִטְמָן שֵׁם וְלֹא
הַתְּגַלֶּה. וְהַחֲכָמִים שֶׁהֵם מְלֵאִים עֵינַיִם, אֵף עַל גַּב
שְׁאוֹתוֹ הַדְּבָר נִסְתָּר בְּלְבוֹשׁוֹ (שֵׁם), רוֹאִים אוֹתוֹ
מִתּוֹךְ לְבוֹשׁוֹ, וּבִשְׁעָה שֶׁהַתְּגַלֶּה אוֹתוֹ דְּבָר, טָרַם
יִכְנַס לְלְבוֹשׁ, זוֹרְקִים בּוֹ פְּקִיחַת עֵינַי, וְאֵף עַל גַּב
שְׁמִיד נִסְתָּר, לֹא נֶאֱבָד מֵעֵינֵיהֶם (נ"א מֵהֵם).

בכִּמְהָה מְקוֹמוֹת הַזֵּהִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
הַגֵּר (כְּדִי) שֶׁיִּזְהָרוּ בּוֹ זֶרַע הַקְּדוֹשׁ, וְאַחֵר
הוֹצִיא דְּבָר נִסְתָּר מִנְרֵתִיקוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁהַתְּגַלֶּה, חוֹזֵר
מִיד לְנְרֵתִיקוֹ וְהַתְּלַבֵּשׁ שֵׁם.

כיּוֹן שֶׁהַזֵּהִיר עַל הַגֵּר בְּכֹל אוֹתָם מְקוֹמוֹת, יֵצֵא
הַדְּבָר מִנְרֵתִיקוֹ וְהַתְּגַלֶּה וְאָמַר, וְאַתֶּם
יִדְעֶתֶם אֵת נֶפֶשׁ הַגֵּר. מִיד נִכְנָסָה לְנְרֵתִיקָה,
וְחוֹזְרָה בְּלְבוֹשׁ וְנִטְמָנָה, שְׁכָתוּב כִּי גֵרִים הֵייתֶם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׁחָשַׁב הַכְּתוּב, שְׁבִגְלַל שְׁמִיד

הַתְּלַבֵּשׁ, לֹא הִיָּה מִי שִׁישְׁגִיחַ בּוֹ. בְּנִפְשׁ הַגֵּר הַזֶּה יוֹדַעַת הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִהְיִית (וְשׂוֹאֵבֵת) מֵהֶם.

פְּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (שם כד) וַיָּבֵא מִשֶּׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל הַהָר וְגו'. עָנַן זֶה מֵהוּ? אֲלֵא זֶהוּ הַכְּתוּב (בראשית ט) אֶת קִשְׁתִּי נָתַתִּי בְּעֵנָן. שְׁנִינוּ שְׂאוֹתָהּ קִשֶׁת הַפְּשִׁיטָה אֶת לְבוּשֶׁיהָ וְנִתְּנָה אוֹתָם לְמִשֶּׁה, וּבְאוֹתוֹ לְבוּשׁ עָלָה מִשֶּׁה לָהּ, וּמִמֶּנּוּ רָאָה מֵה שְׂרָאָה וְנִהְיָה מֵהַכֵּל. עַד אוֹתוֹ מְקוּם בָּאוּ אוֹתָם הַחֲבָרִים, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָי אוֹתוֹ זָקֵן וּבָכוּ וְאָמְרוּ, אֲלֵמַלֵּא לֹא בָּאנוּ לְעוֹלָם אֲלֵא כְּדֵי לְשִׁמְעַ דְּבָרִים אֵלּוּ מִפִּיהּ – דֵּי לָנוּ!

אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן, (אם אֶתְרַת יִקַּח לוֹ) חֲבָרִים, לֹא בִשְׁבִיל זֶה בְּלִבְד הַתְּחַלֵּתִי אֶת הַדְּבָר, שְׁהָרִי זָקֵן כְּמוֹנֵי לֹא בְּדָבָר אֶחָד עוֹשֶׂה קִישׁ קִישׁ וְלֹא קוֹרֵא, כְּמָה בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּעַרְבוּבָיָה בְּתַבּוּנָה שְׁלֵהֶם, וְלֹא רוֹאִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בְּתוֹרָה, וְתוֹרָה קוֹרֵאת בְּכָל יוֹם בְּנִהְיָמָה (בְּאַהֲבָה) אֵלֵיהֶם, וְלֹא רוֹצִים לְהִשִּׁיב רֹאשׁם.

וְאָף עַל גַּב שְׂאֵמְרָנוּ שְׁהָרִי הַתּוֹרָה הוֹצִיָּאָה דְּבָר מִנְרַתִּיקָה, וְנִרְאָה קִטָּן וּמִיָּד נִטְמָן – כִּן הוּא

וְדַאי. וּבְזִמְנֵי שְׁנַתְגָּלָה מִתּוֹךְ נִרְתִּיקָה וְנִטְמָן מִיָּד,
 לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה אֲלָא לְאוֹתָם שְׂיִוְדְעִים בָּהּ
 וְנוֹדְעִים בָּהּ.

מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְאַהוּבָה, שֶׁהִיא יָפָה
 בְּמַרְאֵה וְיָפָה בְּתֵאָר, וְהִיא טְמוּנָה בְּהַסְתָּר
 בְּתוֹךְ הַהֵיכָל שְׁלֵה, וַיֵּשׁ לָהּ אוֹהֵב יְחִידִי שְׁלֵא
 יוֹדְעִים עָלָיו בְּנֵי אָדָם, אֲלָא שֶׁהוּא בְּנִסְתָּר. אוֹתוֹ
 אוֹהֵב, מִתּוֹךְ הָאֵהָבָה שְׁאוֹהֵב אוֹתָהּ, עוֹבֵר עַל
 שַׁעַר בֵּיתָה תְּמִיד, מְרִים עֵינָיו לְכָל צַד. הִיא
 יוֹדַעַת שֶׁהִרִי הָאוֹהֵב סוֹכֵב שַׁעַר בֵּיתָה תְּמִיד. מָה
 עוֹשֶׂה? פּוֹתַחַת פֶּתַח קָטָן בְּאוֹתוֹ הֵיכָל נִסְתָּר
 שֶׁהִיא שֵׁם וּמַגְלָה אֶת פְּנֵיהָ לְאוֹהֵבָה, וּמִיָּד חוֹזֶרֶת
 וְנִתְכַסֶּיִת. כָּל אוֹתָם שֶׁהִיוּ אֲצֵל הָאוֹהֵב, לֹא רָאוּ
 וְלֹא הִסְתַּכְּלוּ, פָּרַט לְאוֹהֵב לְבָדוֹ, וּמַעֲיוּ וְלָבוֹ
 וְנִפְּשׁוּ הִלְכוּ אַחֲרֶיהָ. וַיּוֹדַעַ שְׁמִתּוֹךְ הָאֵהָבָה
 שֶׁהִיא אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ, נִגְלִית אֵלָיו רְגַע אֶחָד לְעוֹרֵר
 (אֵלָיו אֵהָבָה) אוֹתוֹ. כֵּן הוּא דְבַר הַתּוֹרָה לֹא נִגְלָה
 אֲלָא לְאוֹהֵבוֹ. יוֹדַעַת הַתּוֹרָה שְׁאוֹתוֹ חֲכָם לֵב
 סוֹכֵב שַׁעַר בֵּיתָה כָּל יוֹם. מָה הִיא עוֹשֶׂה? מַגְלָה
 פְּנֵיהָ אֵלָיו מִתּוֹךְ הַהֵיכָל, וְרוֹמְזַת לוֹ רְמִזוֹ, וּמִיָּד
 חוֹזֶרֶת לְמַקּוֹמָהּ וְנִסְתָּרֶת. כָּל אֵלוֹ שְׁשָׁם לֹא
 יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים, אֲלָא רַק הוּא בְּלָבָדוֹ,

וּמַעֲיוּ וְלָבוּ וְנִפְשׁוּ הוֹלְכִים אַחֲרֶיהָ, וְעַל זֶה
הַתּוֹרָה נִגְלִית וְנִכְסִית וְהוֹלְכַת בְּאַהֲבָה לְאַהֲבָה
לְעוֹרֵר עִמּוֹ אֶהְבֶּה.

בא וּרְאֵה, כִּף הִיא דְרָכָה שֶׁל תּוֹרָה: בְּרֵאשׁוֹנָה
כְּשִׁמְתַחֲלִלָה לְהַתְגַּלּוֹת אֶל הָאָדָם, (בְּרֵגֵע)
רוֹמְזַת לוֹ בְּרֵמֶז. אִם יוֹדֵעַ – אֲזַ טוֹב, וְאִם לֹא
יֹדֵעַ – שׁוֹלַחַת אֵלָיו וְקוֹרֵאת לוֹ פְּתִי. וְהַתּוֹרָה
אוֹמְרַת לְאוֹתוֹ שֶׁשְּׁלַחָה אֵלָיו: אִמְרוּ לְאוֹתוֹ הַפְּתִי
שֶׁיִּקְרַב לְכָאן וְאֲדַבֵּר עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב מִי פְתִי
יִסֵּר הִנֵּה חֹסֵר לֵב וְגו'. קָרַב אֵלֶיהָ, וּמִתְחִילָה
לְדַבֵּר עִמּוֹ מֵאַחַר פְּרֻכַת שְׁפוּרְשֵׁת לוֹ דְּבָרִים לְפִי
דְּרָכּוֹ, עַד שֶׁיִּתְבּוֹנֵן לְאֵט לְאֵט, וְזֶהוּ הַדְּרָשׁ.

אחר כִּף תְּדַבֵּר עִמּוֹ מֵאַחַר פְּשֵׁשׁ קָטָן דְּבָרֵי
חִידָה, וְזוֹהִי הַגְּדָה. אַחַר שֶׁהִתְרַגַּל אֵלֶיהָ,
נִגְלִית אֵלָיו פָּנִים בְּפָנִים וּמְדַבְּרַת עִמּוֹ כֹּל
הַסּוּדוֹת הַנִּסְתָּרִים שְׁלָהּ, וְכֹל הַדְּרָכִים הַנִּסְתָּרוֹת
שֶׁהָיוּ שְׁמוּרִים בְּלִבָּה מֵיָמִים רֵאשׁוֹנִים, וְאֲזַ אוֹתוֹ
אָדָם הוּא שְׁלֵם, בְּעַל תּוֹרָה וְדַאי, בְּעַל הַבַּיִת,
שֶׁהָרִי כֹּל סוּדוֹתֶיהָ גִלְתָּהּ לוֹ, וְלֹא רַחֲקָה וְלֹא
כִּסְתָה מִמֶּנּוּ כְּלוּם.

אוֹמְרַת לוֹ, רְאִיתְ דְּבַר הַרְמֵז שְׁרַמְזִיתִי לָךְ
בְּתַחֲלָה? כִּף וְכִף הָיוּ הַסּוּדוֹת, כִּף וְכִף

הוא. וְאִז רֹאֵה (שְׁהַעֲלִינִים) שְׁעַל הַדְּבָרִים הַלְלוּ אֵין
 לְהוֹסִיף וְאֵין לְגַרֵעַ מֵהֶם, וְאִז פִּשְׁט הַכְּתוּב כְּמוֹ
 שֶׁהוּא, שְׁלֵא לְהוֹסִיף וְלֹא לְגַרֵעַ אֶפְלוּ אוֹת אַחַת.
 וְעַל כֵּן אֲנָשִׁים צְרִיכִים לְהִזְהַר וְלִרְדֹף אַחֲרֵי
 הַתּוֹרָה לְהִיּוֹת אוֹהֲבִים שְׁלֵה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

בא וְרֹאֵה, אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. הַגְּלֹגּוּלִים
 שֶׁמִּתְגַּלְגְּלִים בַּפְּסוּק הַזֶּה כִּמְהָ גְדוּלִים
 וְעֲלִיּוֹנִים הֵם, שֶׁהָרִי כָּל הַנְּשָׁמוֹת נִכְנְסוֹת בְּגִלְגּוּל,
 וְלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם דְּרִכֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵיךְ
 עוֹמְדִים הַמְּאֻזְנִים וְאֵיךְ נְדוּנִים בְּנֵי אָדָם בְּכָל יוֹם
 וּבְכָל זְמַן, וְאֵיךְ נְשָׁמוֹת נִכְנְסוֹת לְדִין עַד שְׁלֵא
 בְּאוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵיךְ נִכְנְסוֹת לְדִין אַחַר
 שְׁיוּצָאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

כמה גִּלְגּוּלִים וְכִמְהָ מַעֲשִׂים נִסְתָּרִים עוֹשֶׂה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כִּמְהָ נְשָׁמוֹת
 מְעַרְטָלוֹת, וְכִמְהָ רוּחוֹת מְעַרְטָלוֹת הוֹלְכוֹת
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם שְׁלֵא נִכְנְסוֹת לַפְּרָגוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ,
 וְכִמְהָ עוֹלְמוֹת מִתְהַפֵּף בָּהֶם, וְהָעוֹלָם שֶׁמִּתְהַפֵּף
 בְּכִמְהָ פְּלָאִים נִסְתָּרִים, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
 מִשְׁגִּיחִים, וְאֵיךְ מִתְגַּלְגְּלוֹת הַנְּשָׁמוֹת כְּאֶבֶן בְּכַף
 הַקַּלֵּעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת נַפְשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה
 בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלֵּעַ.

(והואיל והתחלנו לגלות) עכשו יש לגלות, שהרי כל הנשמות מהאילן הגדול והתקיף, שהוא הנהר שיוצא מעדן, יוצאות, וכל הרוחות מעץ אחר קטן יוצאות. הנשמה מלמעלה והרוח מלמטה, ומתחברות כאחת כמו זכר ונקבה. וכאשר מתחברות כאחת, אז מאירות אור עליון, ובחבור של שניהם נקרא נר. נר ה' נשמת אדם. מהו נר? נשמה רוח. ועל החבור של שניהם כאחד נקרא נר, שכתוב (משלי ב) נר ה' נשמת אדם.

נשמה ורוח – זכר ונקבה להאיר כאחד, וזה בלי זה לא מאירים ולא נקרא נר. וכשמתחברים כאחד, הכל נקרא נר. ואז מתעטפת הנשמה ברוח לעמד שם למעלה בהיכל הגנוז, שכתוב (ישעיה נז) כי רוח מלפני יעטוף. לא כתוב יתעטף, אלא יעטוף, מה הטעם? משום שנשמות אני עשיתי. שם למעלה בגן, בהיכל הגנוז, מתעטפת ומתלבשת הנשמה ברוח כמו שראוי.

וכיון שבאותו היכל לא היה ולא השתמש אלא ברוח ונשמה, הנפש לא באה לשם (משם), אלא מתלבשת באותה רוח שם, וכשיורדת לתוך גן עדן התחתון, (בעולם הזה) מתלבשת

בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרֵת שְׁאֵמְרָנוּ, אוֹתָהּ שְׁיִצְאָה מִשָּׁם
וְהִיְתָה מִשָּׁם, וּבְכֻלָּן הִיא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם.

אוֹתָהּ רוּחַ שְׁיִוצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׁלֵא
הִתְרַבְּתָה (שְׁלֵא נִטְהַרָה) וְלֹא הִתְפַּשְׁטָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוֹלֶכֶת בְּגִלְגּוּל וְלֹא מוֹצֵאת מְנוּחָה.
בָּאָה בְּגִלְגּוּל בְּעוֹלָם כְּאֶבֶן בְּכַף הַקַּלְע, עַד
שְׁיִמְצֵא אוֹתוֹ גּוֹאֵל שְׁיִגְאֲלֶנָּה, וּמֵבִיא אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ
כְּלִי מִמֶּשׁ שֶׁהוּא הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בוֹ, וּמְדַבֵּיק בוֹ
תָּמִיד רוּחוֹ וְנִפְשׁוֹ, וְהִיְתָה בֵּת זוּגוֹ, רוּחַ בְּרוּחַ,
וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל בּוֹנֵה אוֹתוֹ כְּמִקְדָּם.

וְאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר וְנִדְבְּקָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי, לֹא
נֶאֱבָדָה. שְׁהֲרִי אֵין אֶפְלוֹ דְּבַר קָטָן
בְּעוֹלָם שְׁאֵין לוֹ אֶתֶר וּמְקוֹם לְהִטָּמֵן וּלְהִתְכַּנֵּס
לְשָׁם, וְלֹא נֶאֱבָד לְעוֹלָמִים. וּמִשׁוּם כֵּן, אוֹתָהּ
הַרוּחַ שֶׁהִשְׁאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלִי שָׁם, הוּא וְדַאי רוּדֵף
אֲחֵר הָעֶקֶר וְהִיסוּד שְׁלוֹ שְׁיִצְאָ מִמֶּנּוּ, וּמֵבִיא
אוֹתוֹ וּבּוֹנֵה אוֹתוֹ בְּמְקוֹמוֹ, בְּמְקוֹם שֶׁל אוֹתָהּ
רוּחַ בֵּת זוּגוֹ שְׁיִצְאָה עִמוֹ, וְנִבְנֶה שָׁם כְּמִקְדָּם,
זוּוְהִי בְּרִיָּה חֲדָשָׁה עִכְשָׁו בְּעוֹלָם, רוּחַ חֲדָשָׁה
וּגוּף חֲדָשׁ.

וְאֵם תֹּאמֶר, רוּחַ זֶה הִיא מֵה שְׁהִיָּה – כִּף זֶה, אֲבָל
 לֹא נִבְנִית אֶלָּא בְּשִׁבִיל אוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת
 שְׁהִשְׁאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלִי. כִּפֵּן יֵשׁ סוּדוֹת (סוּד הַסוּדוֹת בְּאוֹתוֹ
 כְּלִי). בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּנִין זֶה שֶׁנִּבְנָה, לֹא נִבְנָה
 אֶלָּא בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת שְׁהִשְׁאִיר שָׁם, בְּאוֹתוֹ
 הַכְּלִי. וּכְשֶׁהִתְחִיל לְהִבְנוֹת, זֶה מוֹשֵׁף אַחֲרָיו שֶׁל
 אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת עֲרִטִילָאִית וּמוֹשֵׁף אוֹתָהּ
 אֵלָיו, וְשֵׁם שְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁהֵן אַחַת. אַחַר כִּף זֶה־י
 רוּחַ, וְזוֹהִי נִשְׁמָה, וּשְׁתִּיָּהֵן אַחַת.

אֵם זָכָה לְהִטְהַר כְּרֹאוֹי, שְׁתִּיָּהֵן הֵן אַחַת
 לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֵן נִשְׁמָה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה. כְּמוֹ
 שֵׁשׁ לְשֶׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם רוּחַ שְׁזוּכוֹת בָּהֵן
 הַנִּשְׁמוֹת, אוֹתָן שְׁקוֹדְמוֹת וְאוֹחֲזוֹת בָּהֵן, וְרוּחַ
 אַחֲרַת מְלַמְעֵלָה, וְהַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה הַתְּלַבְּשָׁה
 בָּהֵן – אֵף כִּף גַּם מְשַׁלּוֹ מִמֶּשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי רוּחוֹת כְּדִי
 לְהִלְבִּישׁ בָּהֵן הַנִּשְׁמָה הָעֲלִיוֹנָה.

יְהִיָּה לָזֶה גּוֹף אַחַר שֶׁנִּבְנָה עֲכָשׁוּ חֲדָשׁ. אוֹתוֹ
 הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן שְׁהִשְׁאִיר, מֵה נִעֲשֶׂה
 מִמֶּנּוּ? אוֹ שְׁזֶה בְּרִיקָנוֹת, אוֹ שְׁזֶה בְּרִיקָנוֹת. לְפִי
 תְּבוּנַת אָדָם נִשְׁמָע, שְׁהִרֵאשׁוֹן הַזֶּה שֶׁלֹּא נִשְׁתַּלֵּם
 בַּתְּחִלָּה נֶאֱבָד, הוֹאִיל וְלֹא זָכָה. אִם כִּף, לְחִנָּם
 הַשְּׁתִּדֵּל בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹ אֶפְלוֹ בְּאַחַת מֵהֶן?

וְהָרִי אָנוּ יוֹדְעִים שְׁאֶפְלוּ רִיקָנִים שְׂבִישְׂרָאֵל, כְּלָם
מְלָאִים מְצוּוֹת כְּרֵמוֹן. וְגוֹף זֶה, אֵף עַל גַּב שְׂלָא
הַשְׂתַּלֵּם לְהַתְרַבּוֹת וְלִזְכוּת וְלִהְשַׁתְּדֵל בְּעוֹלָם,
מְצוּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא שְׁמֵר, שְׂלָא נֶאֱבָדוּ
מִמֶּנּוּ, וְכִי לְחַנֵּם הֵם הֵיוּ?

חֲבֵרִים חֲבֵרִים, פְּקָחוּ עֵינֵיכֶם, שְׁהָרִי אֲנִי יוֹדְעָתִי
שְׂכַךְ אַתֶּם סְבוּרִים וְיוֹדְעִים, (הִיעֲלָה עַל הַדַּעַת)
שְׂכָל אוֹתָם גּוֹפִים נְצַטְטִירוּ הֵם בְּרִיקָנוֹת, שְׂאִין
לָהֶם קִיוֹם לְעוֹלָמִים. לֹא כֵן, וְחָס לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל
בְּדִבְרֵי הַלְלוּ.

פְּתַח הַזֶּקֶן וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה'
יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. מִי הוּא בְּעוֹלָם שְׂיִכּוֹל
לְמַלֵּל הַגְּבוּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעוֹלָם תָּמִיד? אוֹתוֹ גּוֹף הָרֵאָשׁוֹן שְׁהִשְׂאִיר, לֹא
נֶאֱבָד, וַיְהִי לוֹ קִיוֹם לְעֵתִיד לְבָא, שְׁהָרִי אֶת
עֲנָשׁוֹ סָבַל בְּכַמָּה מִיָּנִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
מִקְפָּח שְׂכַר שׁוֹם בְּרִיּוֹת שְׂבָרָא, פָּרַט לְאוֹתָם
שְׂיִצְאוּ מִתּוֹךְ הָאֲמוּנָה שְׁלוֹ וְלֹא הָיָה בָּהֶם טוֹב
לְעוֹלָמִים, וּפָרַט לְאֵלוֹ שְׂלָא כָרְעוּ בְּמוֹדִים,
שְׂמֵאלָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיּוֹת אַחֲרוֹת,
כְּדִי שְׂלָא יִבְנֶה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף בְּדַמּוֹת שֶׁל אָדָם וְלֹא
יִקוּם לְעוֹלָמִים. אֲבָל אֵלֶּה לֹא כֵן.

מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אִם אוֹתָהּ רוּחַ
זוֹכָה לְהִתְתַּקֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹפֵף
הָאֲחֵר, מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אוֹתוֹ
הַגּוֹאֵל שְׂגוֹאֵל אוֹתָהּ, אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁלוֹ שְׂמִכְנִיס
לְשֵׁם, וּמְשַׁתֵּף וּמְעַרֵב בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ
הַכְּלִי, וְדַאי שְׁלֵא נֶאֱבַדְתָּ. וּמָה נַעֲשֶׂה? שְׁהִירֵי יֵשׁ
שְׁם שְׁלֵשׁ רוּחוֹת (בְּאוֹתוֹ גּוֹף אֲחֵר בּוֹ יָקוּם. וּמָה עֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא? בֵּא וְרֵא, הַגָּאֵל הַהִיא שְׁהִיא גּוֹאֵל אוֹתָהּ, רוּחַ שְׁלוֹ הִרִי נִכְנָסֶת שְׁם
וְנַעֲזֹבֶת, וּמְשַׁתֵּפֶת וּמְעַרְבֶת בְּכִלֵי הַהוּא. וְאוֹתָהּ הַרוּחַ הָרֵאשׁוֹנָה שְׁהִיְתָה
בְּאוֹתוֹ כְּלִי וְנִדְבָקֶת בּוֹ, וְדַאי שְׁנִשְׁאַרְתְּ שְׁם וְלֹא נֶאֱבַדְתָּ, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹתָהּ הַרוּחַ
שְׁעוֹב בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי וְנִדְבָקָה שְׁם, הוּא רוּדֵף אֲחֵר הַשְּׂרֵשׁ שְׁלוֹ וְהִיסוּד שְׁהִיא
יוֹצֵא מִמֶּנּוּ וּמְבִיא וְאֵלָיו, וּבּוֹנֵה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שְׁהִיְתָה בַּת זוּגוֹ. הִרִי שְׁלֵשׁ רוּחוֹת
שְׁם) – אַחַת שְׁהִיְתָה בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי וְנִשְׁאַרָה שְׁם,
וְאַחַת אוֹתָהּ שְׁנִמְשָׁכָה לְשֵׁם וְהִיְתָה עֲרִטִילָאִית,
וְאַחַת אוֹתָהּ שְׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל וְהִתְעַרֵב
בָּהֶן. לְהִיּוֹת שְׁלֵשׁ רוּחוֹת אֵי אַפְשָׁר, וּמָה נַעֲשֶׂה?
אֵלֵּא כִּן הֵן הַגְּבוּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. אוֹתָהּ רוּחַ שְׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אוֹתוֹ
הַגּוֹאֵל, בּוֹ הִתְלַבְּשָׁה הַנְּשֻׁמָּה הַזֹּו בְּמָקוֹם שְׁלֵ
לְבוּשׁ הַגֵּרִים, (וְהוּא) וְאוֹתָהּ רוּחַ עֲרִטִילָאִית
שְׁשָׁבָה שְׁם לְהַבְּנוֹת לְהִיּוֹת לְבוּשׁ לְנִשְׁמָה
הָעֲלִיּוֹנָה. וְאוֹתָהּ רוּחַ שְׁהִיְתָה בְּתַחֲלָה שְׁנִשְׁאַרָה

בְּאוֹתוֹ כְּלִי, פְּרָחָה מִשָּׁם, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִזְמִין לָהּ מְקוֹם בְּתוֹךְ סוּדוֹת הַחֲלוֹנוֹת שְׁבִסְלַע
 שְׂאֵחַר כְּתָפֵי הַגֶּן עֵדֶן, וְנִטְמַנֶּת שָׁם. וּמִתְעַלָּה
 לְאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִיָּה בַּתְּחִלָּה, וּבְאוֹתָהּ
 רוּחַ יְקוּם אוֹתוֹ הַגּוֹף, וְזֶהוּ אֶחָד מֵאוֹתָם הַשְּׁנַיִם
 שְׂאֵמְרָנוּ (לְמַעֲלָה).

אָבִי אוֹתוֹ הַגּוֹף טָרַם שְׂיָקוּם עָנְשׁוֹ גְּדוֹל, שֶׁהָרִי
 מִשׁוּם שְׂלֵא זָכָה לְהִתְרַבּוֹת, הוֹרִידוֹ אוֹתוֹ
 לְתוֹךְ הָאֲדָמָה, שְׁסִמוּכָה לְאַרְקָא, וְנִדְוֵן שָׁם.
 וְאַחַר כֵּן מַעֲלִים אוֹתוֹ לְתַבֵּל הַזֹּאת. עֵכָשׁ יוֹרֵד
 וְעֵכָשׁ עוֹלָה, הִנֵּה עֹלָה וְהִנֵּה יֵרֵד, אֵין לוֹ מְנוּחָה,
 פָּרַט לְשַׁבְּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים וּבְרָאשֵׁי חֲדָשִׁים.

וְאֵלֶּה יִשְׁנִים בְּאֲדָמַת עֶפֶר. אֲדָמַת - מֵאֲדָמָה.
 עֶפֶר - מִתַּבֵּל. וְעַל אֵלוֹ כְּתוּב (דְּנִיאל יב)

וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר יִקְיָצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם
 וְאֵלֶּה לְחַרְפוֹת וּלְדָרְאוֹן עוֹלָם. כָּל אֵלֶּה שְׂלֵא זָכוּ
 לְהִתְתַּקֵּן. אֲבָל אִם זָכְתָה אוֹתָהּ רוּחַ עֲרִטִילָאִית
 שְׁשָׁבָה כְּמוֹ מִקְדָּם לְהִתְתַּקֵּן, אִזְ צְדִיק הוּא,
 שֶׁהָרִי אוֹתָהּ רוּחַ שְׁנַאֲמַר בָּהּ שְׁנִשְׁמָרָה בְּסִלְע,
 תִּתְקַן בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב אֵלֶּה
 לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לְחַרְפוֹת וְגו'. כָּל אוֹתָם שְׂלֵא
 זָכוּ לְהִתְתַּקֵּן.

וַיֵּלֶךְ הֵן הַגְּבוּרֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן
 הַקְּדוֹשׁ, וְכִלּוּם לֹא נֶאֱבָד. אֶפְלוּ הֵבֵל הַפֶּה
 יֵשׁ לוֹ אֶתֶר וּמָקוֹם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 מִמֶּנּוּ מַה שְּׁעוֹשֶׂה, וְאֶפְלוּ דְבוּר שֶׁל אָדָם וְאֶפְלוּ
 קוֹל אֵינוֹ בְּרִיקָנוֹת, וְאֶתֶר וּמָקוֹם יֵשׁ לְכֻלָּם.

זֶה שְׁנִבְנָה עֲכָשׁוּ וַיֵּצֵא לְעוֹלָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, אֵין
 לוֹ בֵּת זוּג, וְעַל זֶה לֹא מְכַרְיִזִים, שֶׁהָרִי בֵּת
 זוּגוֹ אֲבָדָה מִמֶּנּוּ. בֵּת הַזּוּג שֶׁהֵיְתָה לוֹ נֶעְשְׂתָה
 אִמּוֹ, וְאָחִיו לְאָבִיו.

זָקֵן זָקֵן, מַה עָשִׂיתָ? טוֹבָה הֵיְתָה לָךְ הַשְּׁתִּיקָה.
 זָקֵן זָקֵן, הָרִי אֲמַרְנוּ שְׁנִכְנַסְתָּ לַיָּם הַגָּדוֹל
 בְּלִי חֲבָלִים וּבְלִי דָגָל, מַה תַּעֲשֶׂה? אִם תֹּאמֶר
 שְׁתַּעֲלֶה לְמַעְלָה – לֹא תוּכַל. וְאִם תֹּאמֶר שְׁתַּרְד
 לְמַטָּה – הָרִי עֲמָקוֹ שֶׁל הַתְּהוֹם גָּדוֹל. מַה
 תַּעֲשֶׂה? אֵי זָקֵן, אֵי זָקֵן, אֵין לָךְ לַחֲזוֹר לְאַחֹר.
 בְּזַמְנַיִם הִלְלוּ לֹא הָיִיתָ, וְלֹא הִתְרַגַּלְתָּ לְהַחֲלִשׁ
 בְּכַחֲךָ, שֶׁהָרִי יִדְעֶתָ שְׂאָדָם אַחַר בְּכָל הַדוּר הַזֶּה
 לֹא נִכְנַס לְאַנְיָה בְּעַמְּקַי הַזֶּה שְׂאֵתָה שָׁם.

בֶּן יוֹחָאֵי יוֹדֵעַ לְשַׁמֵּר אֶת דְּרָכָו, וְאִם הוּא נִכְנַס
 לַיָּם הָעַמְּקַי, הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּהִתְחַלָּה אֵיךְ יַעֲבֹר
 בְּפַעַם אַחַת וַיִּשׁוּט בַּיָּם טָרֵם שְׂיִכְנַס. וְאַתָּה, זָקֵן,

לא השגחת בתחלה. עכשו, זקן, הואיל ואתה שם, אל תחלש בכחך, אל תעזב את כל דרכך, לשוט לימין ולשמאל, לארך ולרחב, לעמק ולגבה. אל תפחד. זקן זקן, התחזק בכחך. כמה גברים חזקים שברת בכחם וכמה קרבות נצחת.

בכה, פתח ואמר, (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. פסוק זה פרשוהו, וכך הוא. אבל צאינה וראינה, וכי מי יכול לראות במלך שלמה, שהוא המלך שהשלוש שלו? והרי הוא נסתר מכל חילות המרומים שלמעלה באותו מקום, (ישעיה סד) שעין לא ראתה אלהים זולתך, ואתה אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה? ועוד, שהרי כבודו, כל המלאכים העליונים שואלים ואומרים איה מקום כבודו?

אף, מה שאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה כתוב, ולא כתוב ובעטרה. שכל מי שרואה אותה עטרה, רואה את הנעם של המלך שהשלוש שלו. שעטרה לו אמו, הרי שנינו, קורא לה בת וקורא לה אחות, קורא

לֵה אִם, וְהַכֵּל הוּא, וְהַכֵּל הִיָּה. מִי שֵׁיִסְתַּכֵּל וַיִּדַע
אֵת זֶה, יִדַע חֲכָמָה נִכְבְּדָה.

עֲבָשׁוּ מָה אַעֲשֶׂה? אִם אֲמַר סוּד נִסְתָּר זֶה – לֹא
צָרִיךְ לְגַלוֹת. אִם לֹא אֲמַר – יִשְׁאַרוּ
הַצְּדִיקִים הַלְלוּ יְתוּמִים מִן הַסוּד הַזֶּה. נִפְלֵ אוֹתוֹ
הַזֶּקֶן עַל פְּנָיו וְאָמַר, (תהלים לא) בְּיָדְךָ אֲפָקִיד רוּחִי
פְּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. כָּלִי שְׁהִיָּה לְמַטָּה, אֵיךְ
יַעֲשֶׂה לְמַעְלָה? בַּעֲלָה שְׁהִיָּה לְמַעְלָה, אֵיךְ יִתְהַפֵּךְ
וַיְהִיָּה לְמַטָּה? בַּת זוּגוֹ נַעֲשֶׂתָה אִמּוֹ? תְּמִיָּהה עַל
תְּמִיָּהה. אַחִיו הוֹפֵךְ לְאָבִיו? אִם אָבִיו שְׁבָרָא שׁוֹנָה
יִגָּאֵל אוֹתוֹ – יָפָה, אֲבָל אַחִיו שְׁיִהִיָּה אָבִיו? וְכִי
זוֹ לֹא תְּמִיָּהה?! עוֹלָם הַפּוֹךְ הוּא! וְדַאי
שְׁעֲלִיּוֹנִים לְמַטָּה וְתַחֲתוֹנִים לְמַעְלָה.

אֵלֵּא, (דניאל ב) יְהִיָּה שֵׁם הָאֱלֹהִים מְבָרַךְ מִן הָעוֹלָם
וְעַד הָעוֹלָם, שְׁהַחֲכָמָה וְהַגְּבוּרָה שְׁלוֹ
הִיא, וְהוּא מְשַׁנֵּה עֲדָנִים וְזַמְנִים וְגו'. יוֹדַע מַה
בַּחֲשָׁכָה, וְהָאוֹר עִמּוֹ שְׂרוּי. בֹּא וּרְאֵה, מִי שְׁשָׂרוּי
בְּאוֹר לֹא יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל וְלִרְאוֹת מַה שְׁבַחֲשָׁכָה.
אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא כֵךְ, יוֹדַע מַה בַּחֲשָׁכָה
אֵף עַל גַּב שְׁהָאוֹר שְׂרוּי עִמּוֹ. מִתּוֹךְ הָאוֹר מְסִתַּכֵּל
בַּחֲשָׁךְ וַיִּוְדַע כֹּל מַה שְׁשָׂם.

סדר הלימוד ליום כא טבת [יום 110 בשנה]

עבשׁו יש להקדים בראשונה דבר אחד שאמרו הקדמונים באותם מראות הלילה. ששנינו, מי שבא על אמו בחלום, יצפה לבינה, שכתוב (משלי ב) כי אם לבינה תקרא. כאן יש להתבונן, אם משום שהיא אם – יפה, והיה לו לכתב כך: שמי שרואה אמו בחלום, יזכה לבינה. אבל מי שבא על אמו למה?

אף סוד עליון הוא, משום שהתהפך ועלה מלמטה למעלה. בן היה בתחלה, כיון שעלה למעלה, מתהפך האילן, ונעשה הוא מעולם עליון, ושולט עליה וזוכה לבינה.

בתחלה כשעולה אדם לשלש עשרה שנה, מה כתוב? (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. אז הוא למטה ממנה. כיון שעלה אליה, הרי הוא מן העולם העליון, שהרי התעלה לדרגת יוסף, וזה (נדאי) זוכה לבינה.

אף כך הכלי הזה בתחלה הוא היה בדרגת יוסף, בעל האילן התחתון, עומד ברצונו ושולט עליו, שהרי כל נקבה בדמות הנקבה העץ התחתון עומדת. כיון שהוא לא רצה

לְעַמַּד בְּאוֹתָהּ דְרָגָה שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא הִתְקַיֵּים
 לְשִׁמֵשׁ בָּהּ וּלְהִתְרַבּוֹת בְּעוֹלָם וּלְעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת,
 אֲזַי יוֹרֵד לְמִטָּה, וְהִיא נְעִשִׂית אָמוֹ. וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל
 יוֹרֵשׁ אֶת יִרְשֵׁת יוֹסֵף, שֶׁהִיָּה הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה
 וְהוּא יֵרֵד לְמִטָּה.

כִּיּוֹן שְׂיֵרֵד לְמִטָּה, אֲזַי הִתְקַיֵּים בּוֹ, ה' אָמַר אֵלַי
 בְּנֵי אֶתָּה אָנִי הַיּוֹם יִלְדְתִיךָ. הִתְהַפֵּךְ
 הָאֵילָן. מֵה שֶׁהִיָּה תַחְתִּיו וְהוּא שָׁלַט עָלָיו, חֲזַר
 וְשָׁלַט הָאֵילָן הֵהוּא עָלָיו, וְהוּא יֵרֵד לְמִטָּה. כִּיּוֹן
 שֶׁהוּא יֵרֵד לְמִטָּה, אוֹתוֹ שְׂיֵרֵשׁ יִרְשֵׁת מְקוֹם
 יוֹסֵף, אָבִיו נִקְרָא, אָבִיו יִהְיֶה וְדָאִי, וְהַכֹּל בָּא עַל
 תְּקוּנָתוֹ וְדָאִי כְּרֵאשׁוֹנִי.

בְּתַחֲלָה הָיָה מֵעוֹלָם הַזְכָּר, וְהָרִי נֶעְקַר מִשָּׁם,
 וְעֵכָשׁ הוּא מֵעוֹלָם הַנְּקֵבָה. וְמֵה
 שֶׁהוּא הָיָה שׁוֹלֵט עָלֶיהָ – הִיא שׁוֹלֵטֶת עָלָיו,
 וְחֲזַר לִהְיוֹת בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה, וְעַל זֶה אֵין לוֹ בְּכֻלָּל
 בַּת זוּג, וְלֹא מְכַרְיִזִים עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה, שֶׁהָרִי הוּא
 חֲזַר לִהְיוֹת מֵעוֹלָם הַנְּקֵבָה.

וְאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, אֶלְמָלָא יִדְעוּ
 וְיִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת הַצֶּעַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ
 כְּשִׁיעָקַר מִן עוֹלָם הַזְכָּר וְחֲזַר לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה,

יִדְעוּ שְׁהָרִי אֵין צֶעַר בְּעוֹלָם כְּאוֹתוֹ הַצֶּעַר. בֵּת זוג
 אֵין לוֹ, שְׁהָרִי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁל זָכָר. לֹא
 מְכַרְזִים עָלָיו עַל הַנְּקָבָה, שְׁהָרִי הוּא מְעוֹלָם
 הַנְּקָבָה. וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּת זוג, זֶה בְּרַחֲמִים נִפְגָּשׁ עִם
 (בְּאֵחָת) נְקָבָה, שְׁעַד עֵכָשׁוּ אֵין לָהּ בֶּן זוג. וְעַל זֶה
 שְׁנִינוּ, שְׁמָא יִקְדָּמְנוּ אַחַר בְּרַחֲמִים, אַחַר שְׁשִׁנְנוּ.
 וְהַכֹּל הוּא עַל תְּקוּנָה.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ויקרא כב) וּבֵת כְּהֵן כִּי תִהְיֶה אֱלֻמָּנָה
 וְגֵרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ
 כְּנַעֲוִרֶיהָ. וּבֵת כְּהֵן – הָרִי בְּאַרְנוֹ דָּבָר זֶה. אֱלֻמָּנָה
 – מֵאוֹתוֹ הַגּוֹף הָרֵאשׁוֹן. וְגֵרוּשָׁה – שְׁלֹא נִכְנְסָה
 לְפִרְגוּד הַמְּלָךְ. שְׁכָל אוֹתָם שְׁלֹא עוֹמְדִים בְּעוֹלָם
 הַזָּכָר, אֵין לָהֶם בּוֹ חֵלֶק. הוּא הַשְּׁתַמֵּשׁ וְעָקָר
 עֲצָמוֹ מְעוֹלָם הַזָּכָר, אֲזִי אֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ, וְעַל כֵּן
 הִיא גֵרוּשָׁה. וְזָרַע אֵין לָהּ – שְׁאִם הָיָה לָהּ זָרַע,
 לֹא נִעְקָר מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה יוֹרֵד לְעוֹלָם הַנְּקָבָה.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מֵה זֶה בֵּית אָבִיהָ? זֶה
 עוֹלָם הַנְּקָבָה, שְׁאוֹתוֹ הָעוֹלָם נִקְרָא בֵּית
 אָבִיהָ, וְאוֹתוֹ כְּלִי שֶׁהָיָה מִתְקַן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ,
 הַתְּהַפֵּךְ וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ כְּלִי עוֹלָה
 לְמַעְלָה. כְּנַעֲוִרֶיהָ – כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁכְּתוּב אָנִי

היום ילדתיך. ילדתיך ודאי, ישוב לימי עלומיו,
כמו שהיה (בתחלה) משלש עשרה שנים ומעלה.

אם זכתה להתקן – הואיל ושבה אל בית אביה,
מלחם אביה תאכל, תתענג מאותו הענג של
עולם הנקבה שאוכלים מלחם אבירים שיורד
מלמעלה. אבל להסתכל ולהנות במה שנהנים
שאר הצדיקים לא יכול, משום שהיה זר לשם.
ועל זה הוא לא אוכל קדש, אבל אוכל תרומה,
כי הוא יושב בעולם הנקבה.

ומתוך שהוא מעולם הנקבה, לא אוכל אותו
אלא בלילה, שכתוב (ויקרא כב) ובא
השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי
לחמו הוא. שהרי קדש שהוא מעולם הזכר
לא נאכל אלא ביום. משום כך (ירמיה ב) קדש
ישראל לה' ראשית תבואתה, ראשית עליונה
של כל עולם הזכר היא קדש, ומה שעולה בו,
בקדש היה ישראל, ומשום כך קדש ישראל
לה' ראשית תבואתה.

בשרוהות פוקדות, באותם זמנים שפוקדים
את בית הקברות, אותם לא
פוקדים, שהרי לא זוכות לעולם הקדש, שכתוב

וּקְרָא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קִדְשׁ. וְאִם אוֹתָהּ רוּחַ לֹא
זָכַתָּה לְהִתְקַן כְּרָאוּי, כִּיּוֹן שֶׁחֲזַר בְּגִלְגּוּל אֶפְלוּ
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, לֹא אוֹכַל בְּתְרוּמָה, וְנִקְרָא זָר אֶפְלוּ
לְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן וְלֹא אוֹכַל בָּהּ. עַד כָּאֵן בְּסוּד זֶה.

זָקֵן זָקֵן, כִּיּוֹן שֶׁהִתְחַלַּת לְשׁוּט בַּיָּם הַגָּדוֹל, לֶךְ
בְּרִצּוֹנָךְ לְכָל צְדִדֵי הַיָּם. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְגִלוֹת,
שְׁהִירֵי אֲמֵרְנוּ, שֶׁכְּשָׁבֵא הַגּוֹאֵל הַזֶּה וְנִכְנַס אֶל
אוֹתוֹ הַכְּלִי שֶׁאֲמֵרְנוּ, מִכְּנִיס לְשֵׁם וּמִדְּבִיק שֵׁם אֶת
הַרוּחַ (שֶׁל הָעוֹלָם) שְׁלוֹ בְּאוֹתוֹ כְּלִי וְכִלּוּם לֹא נֶאֱבָד,
אֶפְלוּ הֶבֶל הַפֶּה – יָפֵה הוּא וְכֶךְ הוּא. זָקֵן זָקֵן,
אִם תֹּאמַר וּתְגַלֶּה, אֲמַר בְּלִי פֶחַד.

שְׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שְׁעוֹלִים מִמֶּנּוּ, וְהִירֵי
יִדְעֵנוּ שְׁרוּחֹו הַשְּׂאִיר בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה
שְׁהִיתָה לוֹ, וְהִכְנִיס לְשֵׁם רוּחַ, מֵה נַעֲשֶׂה מֵאוֹתָהּ
הַרוּחַ? וְאִם נִשְׂאֵת הָאִשָּׁה הַזֹּאת, אֵף כֶּף – מֵה
נַעֲשֶׂה מֵאוֹתָהּ רוּחַ שְׁהִשְׂאִיר בָּהּ בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן,
שְׁהִירֵי אִישׁ אַחֵר בָּא עֲלֶיהָ?

לְהִתְקַיֵּם רוּחַ עִם רוּחַ אִי אֶפְשָׁר, שְׁהִירֵי זֶה
שֶׁעֲכָשׁוּ בָּא עֲלֶיהָ, הִכְנִיס בָּהּ רוּחַ,
וְכֵן אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הִכְנִיס בָּהּ רוּחַ. אוֹתוֹ
רֵאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הָיוּ לוֹ בָּנִים, וְזֶה שֶׁל עֲכָשׁוּ אֵינוֹ

גואל רוח שהשאיר אותו ראשון באותו כלי, ובא
האחר הזה והכניס בה רוח, ודאי שלא יוכלו
שניהם להתקיים באותו גוף האשה כאחד. ואם
נאמר שנתאבד – אי אפשר. מה נעשה ממנו?

אף כך אם היא לא נשאה, אותה רוח שהשאיר
בה בעלה מה נעשה ממנה? אם נאמר
שתאבד – לא כך. כל זה צריך עכשו לגלות. זקן
זקן, ראה מה עשית ובמה הכנסת את עצמך.
קום זקן הרם דגלך! קום זקן והשפל עצמך
לפני רבונך!

פתח אותו זקן ואמר, (תהלים קלא) ה' לא גבה לבי
ולא רמו עיני וגו'. דוד המלך אמר את זה
משום שהיה מלך עליון ושולט על כל המלכים
העליונים והשליטים שיש ממזרח ועד מערב,
ולא עלה על לבו לסטות מן הדרך, ותמיד שפל
לבו לפני רבונו, וכשהיה עוסק בתורה, היה
מתגבר כאריה, ועיניו תמיד מנמכות לארץ
מפחד רבונו, וכשהיה הולך בין העם, לא היתה
בו גסות הרוח כלל.

ועל זה כתוב (תהלים קלא) ה' לא גבה לבי וגו'. לא
גבה לבי, אף על גב שאני מלך שליט על

כָּל שְׂאֵר מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְלֹא רָמוּ עֵינַי, בְּזִמְן שְׂאֲנִי
 עוֹמֵד לְפָנֶיךָ וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְלֹא הִלְכֹתִי בַגְּדוֹלוֹת
 וּבַנְּפִלְאוֹת מִמֶּנִּי, בַּשְּׁעָה שְׂאֲנִי הוֹלֵךְ בֵּין הָעַם.
 וְאִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר כֵּן – שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל
 אַחַת כְּמָה וְכְמָה. וְאֲנִי כְּמָה אֲנִי שְׂפֵל לֵב עִין
 נְמוּכָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְחָבַל לִי שֶׁבְדַבְּרִים
 קְדוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה יָרוּם לְבִי. בָּכָה וְדַמְעוֹתַי
 נוֹפְלוֹת עַל זְקֵנִי.

אָמַר, זְקֵן עַיִךְ בְּכַח, כְּמָה יָפוֹת הַדְּמָעוֹת עַל
 זְקֵנְךָ, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה יָפָה הַשֶּׁמֶן הַטוֹב
 כְּשֶׁהִיָּה יוֹרֵד עַל הַזְּקֵן שֶׁל הַזְּקֵן הַטוֹב אֲהַרְןִי. אָמַר
 דְּבָרְךָ, זְקֵן, שֶׁהָרִי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ כָּאֵן. שְׂאֵר בְּנֵי
 אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, וְהַשְּׂאִירוּ רוּחַ
 בָּאוֹתוֹ כְּלִי שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ, וְנִשְׂאָה, וּבֹא
 אַחַר וְהַכְּנִיס לְאוֹתוֹ כְּלִי רוּחַ אַחֲרָת, מֵה נַעֲשֶׂה
 מְאוֹתוֹ רֵאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר?

בֵּא וּרְאֵה, כְּמָה עֲלִיוֹנִים גְּבוּרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמִי יְכוֹל לְהַגִּיד אוֹתָם.
 כְּשֶׁהִבְעַל הַשְּׂנִי הַזֶּה בָּא וּמְכַנֵּס רוּחַ לְאוֹתוֹ כְּלִי,
 הַרוּחַ הַרְאֵשׁוֹנָה מְקַטְרֶגֶת בְּרוּחַ הַזֶּה שֶׁנִּכְנָסָה
 (נִלְחָמָת), וְלֹא מִתִּישְׁבוֹת כְּאֶחָד.

ומשום כִּף הָאֵשׁה לֹא מִיִּשְׁבֵּת כְּרֹאזֵי עִם בְּעֵלָהּ
הַשְּׁנִי, מִשׁוּם שְׁהָרוּחַ הָרֹאשׁוֹנָה
מְכַשְׁכְּשֵׁת בָּהּ, וְאִזּוּ הִיא זֹכֶרֶת אוֹתוֹ תָּמִיד וּבֹכָה
עָלָיו אוֹ נֶאֱנַחַת עָלָיו, שְׁהָרֵי רוּחוֹ מְכַשְׁכְּשֵׁת
בְּמַעֲיָהּ כְּנִחֵשׁ, וּמְקַטְרָגֶת עִם הָרוּחַ הָאַחֲרֵת
שְׁנִכְנְסָה בָּהּ מֵהַבַּעַל הַשְּׁנִי. עַד זְמַן רַב מְקַטְרָגִים
זֶה בְּזֵה.

ואם מַעֲבִירָה זֹו שְׁנִכְנְסָה לְאוֹתָהּ (הַתְּעוֹרְרוֹת)
שְׁהִיִּתָּה רֹאשׁוֹנָה (לְאַחַר כֶּף) – זֹו הָרֹאשׁוֹנָה
יוֹצֵאת וְהוֹלֶכֶת לָהּ. וְלִפְעָמִים שְׁדוּחָה הָרֹאשׁוֹנָה
הַזֹּו אֶת אוֹתָהּ הַשְּׁנִיָּה וְנַעֲשִׂית לָהּ מְקַטְרָג, עַד
שְׁמוּצִיָּאָה אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ,
שְׁמִשְׁנִים וּמַעֲלָה לֹא יִשָּׂא אָדָם אֶת הָאֵשׁה הַזֹּו,
שְׁהָרֵי מְלֶאךְ הַמָּוֶת הַתְּחִזֵּק בָּהּ, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא
יֹודְעִים שְׁהָרֵי הָרוּחַ, כִּיּוֹן שְׁנִתְחַזֵּק וְנִצַּח אֶת
אוֹתָהּ הָרוּחַ הָאַחֲרֵת הַשְּׁנִיָּה, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה לֹא
יִתְעַרֵּב אִישׁ אַחַר עָמָהּ.

חברים, הָרֵי יִדְעֵנוּ שְׁבְּמִקּוּם זֶה יֵשׁ לְכֶם
לְהַקְשׁוֹת וְלוֹמַר, אִם כֶּף, הַשְּׁנִי הַזֶּה
לֹא מֵת בְּדִין וְלֹא דָּנּוּ אוֹתוֹ מְלַמְעֵלָה. בֵּא וּרְאֵה,
הַכֹּל הוּא בְּדִין שְׁיִנְצַח פְּלוֹנִי אֶת פְּלוֹנִי אוֹ שְׁלֹא
יְקַטְרָג עָלָיו פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי, וּמִי שְׁנוֹשָׂא אֶלְמָנָה

כְּמוֹ שֶׁנִּכְנַס לַיָּמִים בְּרוּחוֹת עֲזוֹת בְּלִי חֻבְלִים, וְלֹא יוֹדֵעַ אִם יַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם אוֹ יִטְבַּע לְתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת.

וְאִם זֶה שֶׁהַכְּנִיס אוֹתָהּ רוּחַ שְׁנֵי־הַתְּחִיךְ וְנִצַּח אֶת אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן – אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן יוֹצֵא מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ לוֹ. לְאִיזָה מְקוֹם הוֹלֵךְ לוֹ וּמָה נַעֲשֶׂה אִתּוֹ? זָקֵן זָקֵן, מָה עֲשִׂיתָ? חֲשַׁבְתָּ שְׁתַּדְבֵּר מְעַט וַיִּצְאָתָ לָזֶה? הֲרֵי נִכְנַסְתָּ לְמְקוֹם שֶׁלֹּא נִכְנַס לְשָׁם אִישׁ אַחֵר, וּמִיּוֹם שֶׁדוֹאָג וְאַחִיתֶּפֶל עָשׂוּ קְשִׁיּוֹת אֵלָיו, בְּאוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת קְשִׁיּוֹת, שֶׁהֵיוּ מְקַשִּׂים עַל מַגְדֵּל הַפּוֹרֵחַ בְּאֹוִיר וְלֹא הִשִּׁיב עָלֵיהֶן אִישׁ, עַד שֶׁבֵּא שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ וַיְבַרֵר אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל תְּקוּנָו.

זָקֵן זָקֵן, הַסּוֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁהִיָּה טְמִיר בְּאֵת לְגִלוֹת, מָה עֲשִׂיתָ?

זָקֵן זָקֵן, בְּתַחֲלָה הִיָּה לָךְ לְשִׁמּוֹ דִּרְכָּךְ, וְתַסְתַּכַּל בְּרֵאשֶׁיךָ. אֲבָל עֲכָשׂוּ אֵינָה שְׁעָה לְהִתְחַבֵּא. זָקֵן, חֲזוֹר בְּכַחֲךָ. אוֹתָהּ רוּחַ שִׁיִּצְאָהּ, לָאֵן הוֹלְכָתָ? בָּכָה וְאָמַר, חֻבְרִים, כָּל הַבְּכִיּוֹת הִלְלוּ שְׁאֲנִי בּוֹכָה אֵינָם בְּגִלְלָכֶם, אֵלֹא פּוֹחַד אֲנִי לְרַבּוֹן הָעוֹלָם שְׁאֲנִי מְגַלֶּה דְרָכִים נִסְתָּרוֹת בְּלִי רְשׁוֹת. אֲבָל גְּלוּי לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לְכַבּוּדִי עֲשִׂיתִי וְלֹא

לְכַבּוֹד אָבִי, אֲבָל רְצוֹנִי הוּא לְעִבּוּדְתוֹ, וְאֲנִי רוֹאֶה
הַכְּבוֹד שֶׁל אֶחָד מֵכֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְאַחַר יִדְעֵתִי
שֶׁכֶּךָ הוּא, אֲבָל לֹא גְלוּי לְפָנַי, וְעַכְשָׁו רְאִיתִי.

שְׁנֵינּוּ, דוֹחִים אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ, בְּכִמָּה דְרָכִים
נִסְתָּרוֹת נִדְחִים. אוֹתָהּ רוּחַ רִאשׁוֹנָה
שֶׁנִּדְחָתָה מִלְּפָנַי אוֹתָהּ הַשְּׁנֵינָה, לְאֵן הוֹלְכָתָ?
אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת וְהוֹלְכָתָ וּמְשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם, וְלֹא
יִדוּעַ, וְהוֹלְכָתָ לְקַבְּרוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמִשָּׁם
מְשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם וְנִרְאִיתָ בְּחִלּוּם לְבַנְי אָדָם,
וְרוֹאִים בְּחִלּוּם אֶת דְּמוֹת אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמוֹדִיעַ
לָהֶם דְּבָרִים לְפִי דְרָכָה שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ רִאשׁוֹנָה
שֶׁנִּמְשָׁכָה מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כֶּךָ
מְשׁוֹטְטָת זוֹ וּמוֹדִיעָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכֶךָ הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטְט בְּעוֹלָם, וּפּוֹקְדָת תָּמִיד אֶת
אוֹתוֹ הַקֶּבֶר עַד הַזְּמַן שֶׁהָרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת
לְקַבְּרוֹת הַגּוֹפִים. אִזְּ הָרוּחַ הַזֶּה מִתְחַבֵּרֵת בְּאוֹתָהּ
רוּחַ שְׁלוֹ, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בָּהּ, וְהוֹלֵךְ לוֹ. כְּשֶׁנִּכְנָס
לְמָקוֹמוֹ, מִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ, וַיֵּשׁ לוֹ מָקוֹם (בְּאוֹתָן רוּחוֹת
כַּגִּז עֲדָן) בְּאוֹתָם הַיְכָלוֹת שֶׁל גֵּן עֲדָן אוֹ בְּחוּץ לְפִי
דְרָכֵי כָל אֶחָד וְאֶחָד, וְשֵׁם נִשְׁמָר.

וְכִשְׁהָרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה,
שֶׁהֵמָּתִים נִזְקָקִים אֶל הַחַיִּים,

הם לא נזקקים אלא רק באותה משיכת הרוח, ובה מתלבשת רוח אחרת. ואם תאמר, אם כך, אז זו תועלת לרוח, והאשה הזו עושה תועלת לכל – לא כך, שאלמלא לא נשאה לאחר ואותה רוח ראשונה לא הייתה נדחית מלפני האיש האחר הזה, תועלת אחרת הייתה לו בגון אחר, ולא יהיה יגע בעולם כמו שהוא, ולא יזדקק לחיים של העולם הזה כמו שהיה משוטט כאן וכאן.

אם כך, הזוג השני של האשה הזו לא היה מלמעלה, ואתה אומר שנדחה איש מפני איש? ואמרנו שהבעל השני שנשא את האשה הזו היא בת זוגו ממש, ואותו הראשון לא היה ממש בן זוגה, והשני היה שלה, וכשהגיע זמנו נדחה זה מפניו – ודאי זה כך, שהרי לא נדחית אותה רוח ראשונה שהייתה באשה הזו אלא בשביל השני הזה, שהוא בן זוגה. (שהבן היא בת זוגו)

(זה השני).

וכך אותם השניים שנדחים מלפני הראשונים – הראשונים היו בני זוגם ולא אלה, ולכן אין להם קיום עמם, ונדחית הרוח השניה מלפני הרוח הראשונה. ולכן מי שנושא אלמנה,

קוֹרְאִים עָלָיו (משלי ז) וְלֹא יָדַע כִּי בְנַפְשׁוֹ הוּא. (שם
 א) כִּי חָנַם מְזֻרָה הָרַשֶׁת וְגו'. וְלֹא יָדוּעַ אִם הִיא
 בַּת זוּגוֹ מִמֶּשׁ וְאִם לֹא.

אַלְמָנָה שְׁלֵא נִשְׂאָת, אָף עַל גַּב שְׂבָא בֶן זוּגָה
 וְהִיא לֹא רוֹצָה לְהִנָּשֵׂא – הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לֹא כוֹפֶה אוֹתָה מִן הַדִּין, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְזַמֵּן לְאוֹתוֹ הָאִישׁ אִשָּׁה אַחֲרָת, וְלֹא נִכְנָסֶת
 בְּדִין כְּזֹה (וְאֵין עָלֶיהָ בֵּית דִּין בְּזֶה) בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאָף עַל
 גַּב שְׂאִין לָהּ בֶּן, שְׁהָרִי אִשָּׁה לֹא מְצוּהָ עַל פְּרִיָּה
 וְרַבִּיָּה, כְּמוֹ שְׂבָאוּהָ.

הָאִשָּׁה הַזֹּאת שְׁלֵא נִשְׂאָה פְּעַם שְׁנִיָּה, אוֹתָהּ רוּחַ
 שְׁהִשְׂאִיר בָּהּ בַּעֲלָהּ, מַה נַּעֲשֶׂה מִמֶּנָּה?
 יוֹשְׁבֵת שָׁם שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים, וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה
 יוֹצֵא וּפּוֹקֵד אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְחוֹזֵר לְמִקּוּמוֹ אַחַר שְׁנַיִם
 עָשָׂר חֳדָשִׁים, כְּשֶׁהִסְתַּלַּק דִּינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ.
 שְׁהָרִי כָּל אוֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים, זוֹ הַרוּחַ
 כְּפוּפָה בַּעֲצָבוֹת כָּל יוֹם. אַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים
 יוֹצֵאת מִשָּׁם וְהוֹלֶכֶת וְעוֹמֶדֶת בְּשַׁעַר גֵּן עֵדֶן
 וּפּוֹקֶדֶת אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל אוֹתוֹ הַכְּלִי שְׂיוֹצֵאת
 מִמֶּנּוּ. וְכִשְׁהָאִשָּׁה הַזֹּאת מִסְתַּלַּקֶת מִן הָעוֹלָם, אוֹתָהּ
 רוּחַ יוֹצֵאת וּמְתַלַּבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁלָה, וְזוֹכָה
 בָּהּ לְבַעֲלָהּ, וְשְׁנִיָּהֶם מְאִירִים כְּרֵאוֹי בְּחִבּוּר אֶחָד.

כִּיּוֹן שְׂבָאנוּ לְמָקוֹם זֶה, עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְגַלוֹת דְּרָכִים
 נִסְתָּרוֹת שֶׁל רְבוּן הָעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים בָּהֶם
 בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' וְצִדְקִים יֵלְכוּ בָם
 וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם. וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
 מִשְׁגִּיחִים כִּמָּה הֵם עֲלִיוֹנִים מֵעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְכַמָּה הֵם מְשֻׁנִּים, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים,
 וְכֻלָּם בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, שְׁלֹא סוֹטִים יְמִינָה וּשְׂמֹאלָה.
 אֵלֶּה שְׂמַתְגְּלָגְלִים, שֶׁגִּרְשׁוּ בִּגְרוּשֵׁינֵינוּ מֵאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם וְאֵין לָהֶם בֵּת זוּג, בֵּת הַזּוּג שֶׁהֵם
 מְזַדְּוֹגִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵאִיפָּה הֵן אוֹתָן נָשִׁים
 שֶׁמְזַדְּוֹגוֹת עִמָּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲרִי (גֵּרֵשׁ אוֹתָהּ וְאֵין לוֹ
 בֵּת זוּג כְּאוֹתָם גְּבָרִים שְׁלֹא גֵּרְשׁוּ וּמְזַדְּוִגִים עִם נְשׁוֹתֵיהֶם) לְכֹל בְּנֵי
 הָאָדָם יֵשׁ בֵּת זוּג, חוּץ מִזֶּה?

רֵאוּ עֲכָשׁוּ כִּמָּה גְּדוּלִים וְעֲלִיוֹנִים גְּבוּרוֹתֵינוּ.
 שְׁנִינּוּ, מִי שֶׁמְגֵרֵשׁ אֶשְׁתּוֹ הֲרֵא שׁוֹנָה, מְזַבַּח
 מוֹרִיד עָלָיו דְּמָעוֹת. לָמָּה מְזַבַּח? אֵלֶּה הֲרֵי אֲמַרְנוּ
 שְׁכָל נְשׁוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּדַמּוֹת הַמְּזַבַּח הַזֶּה,
 וְעַל זֶה הֵן יוֹרְשׁוֹת שְׁבַע בְּרָכוֹת, שְׁכַלֵּן הֵן מְכַנְסֶת
 יִשְׂרָאֵל. וְאִם הוּא מְגֵרֵשׁ אוֹתָהּ, חוֹזֶרֶת הָאֶבֶן (שֶׁל
 הַמְּזַבַּח הָעֲלִיּוֹן) לְגֵרְעוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם
 שְׂמַתְחַבְּרִים הַגְּרוּשֵׁינֵינוּ זֶה עִם זֶה.

וְסוּד זֶה, שְׁכָתוּב (דברים כד) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת
וְנָתַן בְּיָדָהּ וְגו', וַיֵּצֵאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה
וְהִיְתָה לְאִישׁ אַחֵר. מִמִּשְׁמַע שְׁאָמַר וְהִלְכָה
וְהִיְתָה לְאִישׁ, לֹא יִדְעֵנוּ (שְׁאוּתָהּ שֶׁהוֹלֶכֶת אֶצֶל בַּעֲלָהּ שְׁגַרְשׁ
אוֹתָהּ) (שְׁזָה אֵינוֹ) (אוֹתוֹ שְׁגַרְשׁ אוֹתָהּ)? מַה זֶה אַחֵר? אֵלֶּא
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, שְׁנֵינוּ אַחֵר, וְאַחֵר כְּתוּב, וְאַחֵר
קוֹרְאִים אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (איוב ח) וּמַעֲפָר אַחֵר יֵצְמַחוּ.
וְהַגְרוּשִׁים מִתְּחַבְּרִים כְּאֶחָד, גְּרוּשִׁים שֶׁל אוֹתוֹ
הָעוֹלָם וְגְרוּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וְמַה שֶׁהָאִשָּׁה
הַזֹּאת הִיְתָה בְּדִיוֹקָן עֲלִיוֹן, הִרִי הַשְׁתַּעֲבָדָה לְדִיוֹקָן
תַּחְתּוֹן, קוֹרְאִים לוֹ אַחֵר.

וְקוֹרְאִים לוֹ אַחֵרוֹן. מִנֵּיִן לָנוּ אַחֵרוֹן? שְׁכָתוּב
(שם יט) וְאַחֵרוֹן עַל עֶפְרַיִם יָקוּם. וְכֵאֵן
כְּתוּב וּשְׁנֵאָה הָאִישׁ הָאַחֵרוֹן. אוֹ, כִּי יָמוּת הָאִישׁ
הָאַחֵרוֹן. אַחֵרוֹן? שְׁנֵי הֵיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! וְאִם
תֵּאמַר שֶׁלֹּא תִזְדוּג אֶפְלוֹ לַעֲשָׂרָה זֶה אַחֵר זֶה –
לֹא כֵן. וְכִי לְבַעַל הַזֶּה תִזְדוּג וְלֹא לְאַחֵר. מַה
זֶה אַחֵרוֹן?

אֵלֶּא זֶהוּ הָאַחֵר הַזֶּה שְׁאִמְרָנוּ, וְהוּא אַחֵר, וְהוּא
 אַחֵרוֹן. עֲכָשׁוּ הָאֶבְרַיִם מִתְּגַלְגֵּלֶת בְּכַף הַקֶּלַע.
 לְמָה אַחֵר נִקְרָא כֵן? שֶׁהִרִי כָּל הַבְּנֵיִן נִפְּל וְחָזַר
 לַעֲפָר, הוּא הִיָּה מַה שֶׁהִיָּה וְלֹא אַחֵר. לְמָה

קוראים לו אחר? אף כף למה נקרא אחרון, וכי הוא אחרון? והרי אם יתישר – יפה, ואם לא – יחזר ויתגלגל וינטע כמקדם. למה נקרא אחרון? **אבל** בא וראה, כתוב (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מה זה טוב? שנינו, זה מלאך הטוב. מאד – זה מלאך המות. ולכל הקדוש ברוך הוא הזמין תקונו. **בא** וראה, כתוב (שם ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. נהר זה לא שוכך לעולמים מלרבות ומלגדל ולעשות פרות. ואל אחר הסתרס, ואין לו תשוקה לעולמים, ולא מרבה ולא עושה פרות. שאלמלא עשה פרות, יבלבל את כל העולם.

ומשום כף אדם שגורם לאותו הצד לגדל בעולם נקרא רע, ולא רואה פני שכינה לעולמים, שכתוב (תהלים ה) לא יגרף רע. האיש הזה שמתגלגל בגלגול, אם עבר ונדבק באותו אל אחר שלא עושה פרות ולא מתרבה בעולם, משום כף נקרא אחר, והשם גורם לו. הוא הוא, ואחר נקרא, אחר ודאי.

אחרון – מראשון ואילך אחרון קוראים לו, ואחרון נקרא. שני הוא, ומיד נקרא

אחרון, וכך קורא לו הקדוש ברוך הוא אחרון, משום שנתקן להיות אחרון ולא ישוב כמקדם. השלישי אף כף. וכן בכל הפעמים מהראשון ואילף, כף נקרא אחרון, וכן צריך לקרא אחרון, שאלמלא נקרא מיד שני, הרי יש פתחון פה לחזר כמקדם, ואותו בנן נהרס.

מונין לנו? מבית שני שנקרא אחרון, שכתוב (חגי ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. שהרי מראשון ואילף נקרא אחרון, שהרי לא יהיה פתחון פה שאותו בנן יפל ויחזר כמקדם.

אף זה כף, אחרון קוראים לו. ולכן כתוב לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל? לא יקחנה היה צריך להיות! מה זה לא יוכל? אלא כיון שהאשה הזו נדבקה באחר וירדה להשתעבד בדרגה תחתונה, לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי ולהדבק באותה דרגה שאינה שלו.

ובא ראה, אם האשה הזו לא נשאת, אפלו תזנה עם כל האנשים שבעולם – אם רוצה בעלה, ישוב אליה. אבל אם נדבקה בנשואין

לְאַחַר, (וְאַחַר) זֶה (זֶה) לֹא יוּכַל לָשׁוּב לְדַרְגָּתוֹ
הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיָה בְּתַחֲלָה אֵלָיָהּ. לֹא יוּכַל וְדַאי
לְהָשִׁיב אוֹתָהּ הַדְּרָגָה לְעוֹלָמִים.

אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִטְמָאָה. שְׁנֵינוּ, שֶׁהִטְמָאָה בְּלָבוֹ.
אִם כֵּן, אֲפָלוּ אִם תִּתְרַחֵק וְתִזְנֶה בְּלִי
נְשׁוּאִין? אֲלֵא כִּיּוֹן שֶׁנִּדְבְּקָה לְאַחַר, הָרִי קִבְּלָהּ
עָלֶיהָ אֶת הַחֶלֶק שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, וּבִעֲלָהּ הָרִאשׁוֹן
שֶׁהוּא מֵצַד אַחֵר טוֹב שֶׁל טוֹב, לֹא יִהְיֶה לוֹ בָּהּ
חֶלֶק לְעוֹלָמִים, וְלֹא יִרְבֶּה כָּלֵל אֶת אוֹתוֹ מְקוּם.
הָרִי אִם שִׁלְחָה הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ
הָאֲחֵרוֹן – לְרִאשׁוֹן אֲסוּרָה, אֲבָל לְשֵׁאֵר בְּנֵי אָדָם
מִתְּרַת. אוֹלֵי תִמְצָא מְקוּם כְּמוֹ מְקוּדָם, וְאַחֲרוֹן
יְקוּם וַיִּזְדוּג עִמָּהּ.

מִי שֵׁישׁ לוֹ בָּנִים מֵאֲשֶׁתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וּמִכְּנִיס אֶת
זוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא נִדְבֵק בְּחֶרֶב
קָשָׁה שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת בְּשִׁבִיל שְׁנֵי צְדָדִים. אֶחָד –
שֶׁהָרִי שְׁנַיִם הֵיא דְחֶתָהּ הַחוּצָה, וְעַכְשָׁו הוּא
הַשְּׁלִישִׁי. וְעוֹד – כָּלִי שֶׁהִשְׁתַּעֲבַד (שֶׁהִשְׁתַּתְּףָה) בּוֹ
אַחֵר, אֵיךְ הוּא יָבֵא לְתַת בָּהּ רוּחוֹ שְׁלוֹ וַיִּשְׁתַּתְּףָה
עִמָּהּ וַיִּדְבֵק בָּהּ? לֹא שֶׁהֵיא אֲסוּרָה, אֲבָל וְדַאי
שֶׁתוֹף רַע הוּא לְעֵצָמוֹ (כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ).

רבי לויטס איש כפר אונו הִיה צוחק ומתלוּצֵץ
על האִשָּׁה הזו, כְּשָׂרָאָה מִי מְזַדְדָּג עִמָּה,
וְהָיָה אוֹמֵר, (משלי לא) וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן כָּתוּב.
מִי שֶׁנִּדְבָקָת בּוֹ בְּאִישׁ אַחֲרוֹן, אַחַר כֵּךְ הִיא צָחוּק.
עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְחִזּוֹר וּלְעֵיץ עַל מְקוֹם (ג"א אילן) אֶחָד
גָּדוֹל וְעֲלִיּוֹן שֶׁהִיָּה בְּעוֹלָם, וְגִזַּע וְשָׂרֵשׁ
שֶׁל אֱמֶת, וְהוּא עוֹבֵד אָבִי יֵשִׁי אָבִי דָּוִד, שֶׁהָרִי
נֶאֱמַר שֶׁהִיָּה אַחֲרוֹן, אִיךְ יֵצֵא שָׂרֵשׁ אֱמֶת
מֵהַמְּקוֹם הַזֶּה?

אָמַר עוֹבֵד נִתְקַן בְּתִקּוֹן עֲלִיּוֹן, וְחִזּוֹר הַשָּׂרֵשׁ שֶׁל
הָאֵילָן שֶׁהִתְהַפֵּךְ עַל תְּקוּנוֹ, וְהִתְעַלָּה בּוֹ
וְהִתְתַּקֵּן כְּרָאוּי, וְעַל זֶה נִקְרָא עוֹבֵד, מֵה שֶׁלֹּא זָכוּ
כֵּךְ שָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם.

הוּא בָּא, עֹבֵד וְעֹדֵר אֶת עֵקֶר וְשָׂרֵשׁ הָאֵילָן, וְיֵצֵא
מֵהַפְּנִים הַמְּרִים, וְחִזּוֹר וְנִתְקַן בְּנוֹף שֶׁל אֵילָן
אַחַר עֲלִיּוֹן. בָּא יֵשִׁי בְּנוֹ וְחִזַּק אוֹתוֹ וְתִקַּן אוֹתוֹ,
וְנֶאֱחָז בְּעַנְפֵי הָאֵילָן הָעֲלִיּוֹן הָאַחֵר, וְחִבֵּר אֵילָן
בְּאֵילָן, וְהִסְתַּבְּכוּ זֶה בְּזֶה. כִּיּוֹן שֶׁבָּא דָּוִד, מֵצֵא
אֵילָנוֹת מְסֻבָּכִים וּמְאַחֲדִים זֶה בְּזֶה. אִזּוֹ יֵרֵשׁ
הַשְּׁלֵטוֹן בְּאַרְצָךְ, וְעוֹבֵד גָּרַם אֶת זֶה.

בְּכֵה אוֹתוֹ זְקַן וְאָמַר, אֵי זְקַן זְקַן, וְלֹא אֶמְרֵנוּ לָךְ
שֶׁנִּכְנַסְתָּ לָּיִם הַגָּדוֹל?! עֲכָשׁוּ אֶתָּה הוּא

בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַגְּדוֹלִים. הַתְּתַקֵּן לְעֵלוֹת. זְקֵן
 זְקֵן, אַתָּה גִרְמַת לָזֶה, שְׁאַלְמָלָא הֵייתָ שׁוֹתֵק
 בַּתְּחִלָּה, הֵיךְ נָאֵה לָךְ, אֲבָל עֲכָשׁוּ לֹא יִכְלַת וְאִין
 מִי שְׁיֵאֲחִז בִּיָּדְךָ, אֶלֶּא אַתָּה בְּלִבְדְּךָ. קוּם זְקֵן
 וְעֵלָה בְּמַעְלָה.

עוֹבֵד זֶה הַתְּתַקֵּן וַיֵּצֵא מִתּוֹךְ שְׂדֵה רַע שֶׁל בּוֹרוֹת
 רָעִים. בָּא יְשִׁי בְּנוֹ וְהַתְּקִין וְעָדַר אֶת
 הָאֵילָן, וְעַם כָּל זֶה, (וְעוֹבֵד) זֶה סוּד הַסּוּדוֹת, וְלֹא
 יִדְעֵתִי אִם אִמֵּר וְאִם לֹא אִמֵּר. אֲמַר דְּבַרְיָךְ, זְקֵן,
 וְדַאי אֲמַר, בְּזֶה יְדוּעִים כָּל שְׂאָר בְּנֵי הַגְּלִגּוּל. (עוֹבֵד
 הַתְּקִין אֵילָן, וְעַם כָּל זֶה שֶׁהַתְּקִין אֵילָן) עוֹבֵד עִם כָּל זֶה הַתְּקִין
 אֵילָן. כְּשֶׁבֶא דוֹד הַמְּלָךְ, נִשְׂאָר בְּאֵילָן הַתְּתַחְתּוֹן
 שֶׁל הַנְּקֵבָה, וְהַצְטָרַךְ לְקַבֵּל חַיִּים מֵאַחַר. וּמָה אִם
 זֶה שֶׁהַתְּתַקֵּן וְהַתְּקִין הַכֹּל כֶּף – שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם
 שְׂבָאִים בְּגִלְגּוּל, שְׁלֹא יְכוּלִים לְהַתְּתַקֵּן כֶּף, עַל
 אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּכָל הַצְּדָדִים מִתְּהַפֵּךְ בְּגִלְגּוּל. כֶּף הֵיךְ פְּרִין. כֶּף
 הֵיךְ בַּעַז. כֶּף הֵיךְ עוֹבֵד. (וְעַם כָּל זֶה הָאֵילָן נִתְקַן)
 וּבְכָל יוֹצֵא אֵילָן מֵצַד הָרַע, וְאַחַר כֶּף נִדְבֵק בְּצַד
 הַטּוֹב. בַּתְּחִלָּה, וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע. (אוּנָן אָף
 כֶּף) מִחֲלוֹן אָף כֶּף וְלֹא כָל כֶּף. אֲבָל בְּאֵלָה הַתְּעַכָּל
 הָרַע, וַיֵּצֵא אַחַר כֶּף טוֹב, (יֵצֵא) אוֹתוֹ שְׁכָתוֹב בּוֹ

(שמאל-א טז) וְטוֹב רָאִי. וְה' עִמּוֹ. עֲכָשׁוּ עוֹמְדֵי אֵילָן

תַּחְתּוֹן עַל תְּקוּנֹנוּ, וּמִלֶּךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם.

בְּרֵאשִׁית הַכֹּל, מֵעַקֵּר וַיִּסּוּד עֲלִיּוֹן הַשְּׁתָרְשׁוּ

דְּרָגוֹת, רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לְוֵי יִהוּדָה.

מָה כָּתוּב בּוֹ? (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה'.

וְכָתוּב וַתַּעֲמַד מְלֻדָּת. הֵינּוּ (ישעיה נד) רְנִי עֲקָרָה לֹא

יִלְדָה. מִשׁוּם שֶׁכִּשְׁנוּלֵד יִהוּדָה, יִצְאָה נִקְבָּה

דְּבוּקָה בְּזָכָר, וְלֹא הִיְתָה עַל תְּקוּנֵיהָ פְּנִים בְּפְנִים

וְלֹא הִכְשָׁרָה לְלֻדָּת. כִּיּוֹן שֶׁנִּסַּר אוֹתָהּ הַקִּדּוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא וְהִתְקִין אוֹתָהּ, (פְּנִים בְּפְנִים) אִזּוֹ הִכְשָׁרָה

לְהִתְעַבֵּר וּלְלֻדָּת.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, וַתַּעֲמַד מְלֻדָּת לֹא נֶאֱמַר עַל

לֵאָה, אֶלֶּא נֶאֱמַר עַל רַחֵל, אוֹתָהּ

שֶׁמְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ, אוֹתָהּ שֶׁנִּשְׂרָשָׁה בִּיהוּדָה –

יְהוּדָה"ו ד"ה. וַתַּעֲמַד מְלֻדָּת, שֶׁהָרִי לֹא נִתְקַנָּה.

בְּתַחֲלָה דִּיּוֹקֵן הָעֲלִיּוֹן הָיָה הַכֹּל רְאוּבֵן –

או"ר ב"ן. (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים

יְהִי אוֹר, יָמִין אוֹר. (ב"ן) שִׁמְעוֹן שִׁמְאֵל אוֹר,

בְּאוֹתוֹ סִיג שֶׁהִזְהִב עִמּוֹ – שָׁם עוֹן. לְוֵי – חֲבוּר

שֶׁל הַכֹּל לְהִתְחַבֵּר מִשְׁנֵי צְדָדִים. יִהוּדָה – נִקְבָּה

עִם זָכָר נְדַבְּקָת. יְהוּדָה"ו – זֶה זָכָר. ד"ה – זוֹ נִקְבָּה

שֶׁהִיְתָה עִמּוֹ.

ד"ה, למה ד"ה? אלא ד' בהדבקות של רע עמה
 היא דל"ת, היא ענייה, וצריכה לשוב
 בגלגול לבער את אותו הרע ולהתבלות בעפר,
 ואחר לצמח בצד הטוב ולצאת מעני לעשר, ואז
 ה'. ועל זה יה"ו ד"ה.

צא זקן מתוך התהומות, אל תפחד, כמה
 ספינות מזמנות לך בשעה שתשוט בים
 כדי לנוח בהן. בכה כמו מקדם ואמר, רבון
 העולם, אולי יאמרו המחנות העליונים שאני
 זקן ובוכה פתינוק. גלוי לפניך שעל כבודך
 אני עושה, ולא עשיתי לכבודי, שהרי בתחלה
 היה לי להשמר שלא אפגס לים הגדול, ועכשו
 כיון שאני בו, יש לי לשוטט בכל הצדדים
 ולצאת ממנו.

יהודיה אתה יודוך אחיך, (כלם מודים על השם הזה) הנינו
 מה שאנו אומרים ברוך אתה, הוא ברוך
 והיא אתה. לכל בניו לא אמר יעקב אתה, אלא
 למקום שהצטרך. זהו אתה.

השם הזה (ודאי אתה) יודוך אחיך. כלם מודים לך
 על השם הזה. ודאי אתה יודוך אחיך, על
 השם הזה הסתלק ונכפה הצד האחר, משום

שְׁכַשְׁנִקְרָא וְנִזְכָּר, הָרִי יוֹצֵא אֶתּוֹ הַצַּד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן
שְׂאוּמְרִים אַתָּה, שְׁלִטוֹן וּגְדֻלָּה יֵשׁ לָהּ, וְהַצַּד
הָאֲחֵר נִכְפָּה וְלֹא נִרְאָה שָׁם. וְדַאי שְׁבַשְׁם הַזֶּה
נִרְשָׁם וְנִבְחָר מֵהַצַּד הָאֲחֵר. וְזוֹ הָעֲלִיָּה וְהַמְּשָׁלָה
שְׁלָהּ, וְשָׁבַר וְרַע לְצַד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן שְׂיֻדוּף אַחִיף
עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, אַתָּה, אֲזִי יִדָּף בְּעַרְףְּ אִיבִיךָ, מִיַּד
נִכְנָעִים אֵלֶיךָ, וְהַשֵּׁם הַזֶּה גּוֹרֵם.

יְדַעְתִּי, חֲבֵרִים, יְדַעְתִּי, שְׂאֵתָה הָרִי הַשֵּׁם הַזֶּה,
אַתָּם אוֹמְרִים לְמָקוֹם עֲלִיוֹן אַחֵר,
שְׁכָתוֹב (תהלים קי) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, בְּיָמֵינִי הָעֲלִיוֹן.
יְפָה הוּא, שְׁהָרִי כִּיּוֹן שְׂרַבִּי שְׂמַעוֹן מוֹדִים לוֹ
עֲלִיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים, וְזָכָה לְכָל. כָּל מַה שֶּׁהוּא
אוֹמֵר, כִּךָּ זֶה וְיִפָּה.

אַבְרָם כְּשִׁתְּהִיּוּ מַגִּיעִים אֵלָיו, אָמְרוּ לוֹ וְהַזְכִּירוּ לוֹ
אֶת יוֹם הַשְּׁלֵג כְּשִׁזְרַעְנוּ פּוֹלִים לַחֲמָשִׁים
וּשְׁנַיִם גּוֹנִים, שְׁהָרִי אַתָּה כֹּהֵן. כָּאֵן נִקְשָׁר כּוֹס שֶׁל
בְּרָכָה בְּיָמֵינִי בְּלִי פְרוּד כָּלֵל, וּמְשׁוּם כִּךָּ, אַתָּה
כֹּהֵן לְעוֹלָם. כָּאֵן נִקְשָׁר כּוֹס בְּיָמֵינִי כְּרָאוּי.

יַעֲקֹב זֶה אָמַר הַכְּתוּב, יְהוּדָה אַתָּה, לְאַתָּה הַזֶּה
יֻדוּף אַחִיף, וְלֹא כְתוּב יְהוּדָה יֻדוּף אַחִיף
וְלֹא יוֹתֵר, אֲלֵא עַל שֵׁם שֶׁל אַתָּה. אַתָּה – מָקוֹם
זֶה הַצְּטָרְף לְשֵׁם הַזֶּה, וְלֹא אַחֵר.

יְהוּדָה – הָאֵב הָרֵאשׁוֹן וְהָאֵב הַשְּׁנִי, וְלֹא הָיָה
 בּוֹ חֲלוּף לְעוֹלָמִים. וּמִשׁוּם כֶּךָ פָּרַץ
 הַתְּגַבֵּר בּוֹ בְּגִבּוֹרָתוֹ מֵה שְׁלֹא הָיָה כֶּךָ לְכָל בְּנֵי
 הָעוֹלָם. וְעַל כֶּךָ בְּנִינוּ שֶׁל דָּוִד מִתְחִיל אֶת
 הַחֲשׁבוֹן מִפָּרֶץ, וְלֹא מִבְּעֵז, שֶׁהָיָה בּוֹ שְׁנׁוּי.
 חֲבָרִים, אִם תִּשְׁגִּיחוּ, לֹא אֲמַרְתִּי דְבָרִים בְּסִתְרָה,
 וְאִף עַל גַּב שֶׁהֵם נִסְתָּרִים.

וְעַל כֶּךָ יְהוּדָה הִרְוִיחַ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא
 אֶת־הָ. עָמַד עַל בְּרִיו פְּעַם רֵאשׁוֹנָה וּפְעַם
 שְׁנִיָּה וְלֹא הִשְׁתַּנָּה לְעוֹלָם. וּבְנֵי יְהוּדָה וְזָרְעוֹ
 מוֹדִים וְאוֹמְרִים כִּי אֶתָּה אָבִינוּ, מֵה שְׁאִין כֵּן
 לְשֶׁאֵר בְּנֵי הַגִּלְגּוּל לְעוֹלָמִים. שְׁאֵר בְּנֵי הַגִּלְגּוּל,
 שְׁנֵי אָבוֹת, שְׁתֵּי אִמֹּהוֹת, יֵשׁ לָהֶם גִּזּוֹן לְבָנִין.
 וְסוּדוֹת הִלְלוּ בְּעַמְקֵי הַיָּם, הֵם בְּלֵב הַתְּהוֹמוֹת, מִי
 יְכוּל לְהוֹצִיא אוֹתָם? קוּם זָקֵן, הַתְּגַבֵּר וְהַתְּחַזֵּק
 בְּחִזְקָךָ וְהוֹצֵא מִרְגְּלֵיֹת מִתּוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת!

בְּעֵז נִרְאָה שֶׁהָיָה בּוֹ שְׁנׁוּי כְּשֶׁהוֹלִיד אֶת עוֹבֵד,
 שֶׁהָרִי עוֹבֵד (מִצְּשָׁה) הוּא בְּשְׁנׁוּי. לֹא כֶּךָ.
 אֲבָצָן הוּא בְּעֵז, הוּא הָאֵב הָרֵאשׁוֹן שְׁלֹא עָשָׂה
 שְׁנׁוּי. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא הָיָה, וְדַאי כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר
 לְמַעֲשֵׂה הַזֶּה הָיָה בּוֹ, מִי שֶׁהוּא גִבּוֹר כְּאָרִי
 וְכֹלְבִיא הָיָה בּוֹ, כִּדִּי שְׁלֹא יְהִיָה שְׁנׁוּי בְּדוֹד, וְחִזֵּר

הַדְּבָר לְעֶקֶר הָרָאוּן כְּדֵי שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה מֵאֵב אֶחָד, וְשִׁלְשֵׁלֶת אַחַת. וְהַכֹּל אֶחָד, וְלֹא הִיָּה שְׁנוּי בְּגִלְגּוּל שֶׁל זֶרַע דָּוִד. וְעַל זֶה אַתָּה, מֵרֹאשׁ וְעַד סוּף, בְּלִי שְׁנוּי כָּלֵל.

עֲבָשׁוּ יִצְאֵת זָקֵן מֵעֵמֶק שֶׁל יָב הַיָּם. יְהוּדָה אַתָּה, וְדַאי מֵרֹאשׁ וְעַד סוּף, וְלֹא רְאוּי לְכֹל שְׂאֵר הַבְּנִים שִׁיקְרָאוּ אַתָּה, אֲלֵא לֹו לְבַדּוֹ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל דָּוִד שְׁכָף נִבְחַר וְהִתְעַלָּה מִשְׂאֵר הָעֶקֶר שֶׁל אָדָם בְּאֶרֶץ.

יִדְוּף אַחִיךָ, יוֹדוּף כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מָה הַטַּעַם אַחִיךָ? אֲלֵא שְׁדַרְךָ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא מִתִּיבָמִים לְגִלְגּוּל אֲלֵא מֵהֶצֶד שֶׁל הָאֲחִים, וְהָאֵח מְזַמֵּן לִיבּוּם, (וְאַתָּה בְּעֵצְמֶךָ הַדְּמִנְתָּ לִיבּוּם), וְכֵאֵן כָּל אַחִיךָ יוֹדוּף, שְׁלֹא יִשְׁתַּלְשַׁל מֵהֶם וְלֹא מֵאַחַד מֵהֶם שִׁלְשֵׁלֶת הַמְּלוּכָה, אֲלֵא אַתָּה לְבַדְךָ. אַתָּה מֵרֹאשׁ וְעַד סוּף אַתָּה עֹשִׂיתָ, וּמִמֶּךָ יִצָּא כָּל הַשִּׁלְשֵׁלֶת וְגִזַּע (דְּמוּת וְגוּף) שֶׁל הָאֲרִיָּה.

בְּנִיךָ בְּנֵי אֲרִיָּה, שְׁלֹא עָבְרוּ לְשְׁנוּי שֶׁל אַחִיךָ, לֹא הִתְחַלְפוּ לְטָלָה וְלֹא לְשׁוֹר וְלֹא לְגָדִי וְלֹא לְשׁוֹם דְּיוֹקָן אַחֵר, אֲלֵא אֲרִיָּה הִתְחִיל לְבָנוֹת, וְאֲרִיָּה סִיִּים אֶת הַבְּנִיָּן. כָּל הַשִּׁלְשֵׁלֶת שֶׁלָּךְ הֵם בְּנֵי

אֲרִיָּה, שְׂאֵלְמָלָא בְּאֵ גִלְגּוּל מְצַד אַחִיָּךְ, יִתְחַלְפוּ
 כָּל הַדְּיוֹקְנָאוֹת וַיִּתְעַרְבוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. וְלִכֵּן יוֹדוּךָ
 אַחִיָּךְ, שְׂלֵא הָיָה אֶחָד מֵהֶם בְּגִלְגּוּל הַשְּׁלִשְׁלַת
 שָׁל בְּנֵיךָ. יְדוּךָ הָרַם, שְׂלֵא הָיָה בְּךָ עַרְבוּבֵיָּה
 אַחֲרַת מֵהֶם. וְהֵינּוּ מְטַרְף בְּנֵי עֲלִיתָ, שְׂלֵא הָיָה
 טַרְף לְאַחַר עַל שְׁלַחְנָךְ.

כַּרְע - בְּמִיתַת עַר. רַבֵּץ - בְּמִיתַת אוֹנָן. אַחַר כֵּךְ
 הִתְגַּבֵּר כְּאֲרִי לְהִקִּים אֶת פְּרִץ, וּכְלָבִיא
 לְהִקִּים אֶת זֶרַח. מִי יְקִימֵנוּ? שְׂכַתּוֹב (בראשית לח)
 וְלֹא יִסַּף עוֹד לְדַעְתָּהּ, וְתִרְגּוֹם: וְלֹא פָּסַק. מִי
 יְקִימֵנוּ, מִי הוּא שְׂאֵמֵר אֲסוּרָה אֲשֶׁה זֹו. מִי הוּא
 שְׂאֵמֵר, הוּאִיל וְהַשְּׁלִימָה אֶת צְרֻכֵיָּה, לֹא
 הִצְטַרְכָּה לָךְ יוֹתֵר, יְבָמָה זֹו, כִּיּוֹן שְׁהַשְּׁלִימָה
 דְּרֻכֵיָּה, לֹא הִצְטַרְכָּה לָךְ יוֹתֵר, וְנִרְאִית לְפָרֵשׁ
 מִמֶּנָּה. אֲבָל מִי יְקִימֵנוּ, וְדַאי שְׂמִשָּׁם וְהִלְאָה הִיא
 שְׁלוּ, שְׁהֲרִי הוֹצִיאָה מִי שְׂמִכְשֵׁשׁ בְּמַעֲיָה.

סוֹד נִסְתָּר כָּאֵן, אַחֵי הָאָדָם לְמָה? וְעוֹד, יְהוּדָה
 שְׁהִיָּה אָבִיו לְמָה? אֶלָּא אוֹתוֹ שְׂמִכְשֵׁשׁ
 בְּמַעֲיָה רוּאָה שְׂמִי שְׂשׁוּמֵר אוֹתוֹ, מְקַטְרֵג עָלָיו
 קַטְרוּגִים בְּכָל הַצְּדָדִים וְרוּצָה לְצִאת. כִּיּוֹן
 שְׂיִצָּא, מִזְמִין אַחַר אוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת, וּבָאִים
 לְהַכְּנִס כְּמוֹ מְקַדָּם, עַד שְׁנִבְנָה כְּמוֹ מְקַדָּם בְּכַח

הקטרוג הקשה שמקטרג באחיו. משם והלאה
מתרת לו האשה הזו.

סדר הלימוד ליום כב טבת (יום 111 בשנה)

אשרי חלקו של יהודה. בהתחלה היה גור.
אחר כך אריה, שמתגבר ומתפשט בכחו
(ואחר כך) כאריה. וסים בלביא. כל שאר בני העולם
לא כך, ועל זה יהודה, כמו שאמרנו.

ראובן שמעון לוי – הרי שלשה, כמו שאמרנו.
יהודה התחבר עמם, והכל כראוי.
יששכר וזבולון שתי ירכים. מקום שיונקים
נביאי האמת. יששכר ירך ימין, כתוב ומבני
יששכר יודעי בינה לעתים (זבולון ירך שמאל), וכתוב
(בראים לג) שמח זבולן בצאתך. ובשעור גדול כתוב
(בראשית מט) זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף
אנית. מה הטעם? משום שוירכתו על צידן.
שעור (הירך שלו) עד צידון.

בנימין נשאר למעלה בין הירכים, שהרי יוסף
היה דיוקנו בארץ, ולהשתמש בעולם
הזה, ועמו השתמש משה, שכתוב (שמות יג) ויקח
משה את עצמות יוסף עמו. בנימין הסתלק
למעלה, בנימין צדיקו של עולם.

מְבָרְכִים לְמַטָּה – דֵּן וּנְפֹתְלֵי גָד וְאַשֶׁר. בְּיַרְךָ
 שְׂמַאל – דֵּן עַד פֶּרֶק הָרֶגֶל, פֶּרֶק הָרֶגֶל
 נִפְתָּלִי, וּמִשׁוֹם כָּף נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלַחָה, קַל
 בְּרִגְלָיו. בְּיַרְךָ יְמִין גָּד, וְהוּא יָגַד עֶקֶב, עַד פֶּרֶק
 הָעֶקֶב. אֲשֶׁר פֶּרֶק שֶׁל עֶקֶב יְמִין, וְטָבַל בְּשֵׁמֶן
 רִגְלוֹ, וְכָתוּב בְּרִזָּל וּנְחָשֶׁת מְנַעֲלֶיךָ.

כָּל אֵלֶּה הֵם דְּיוֹקְנָאוֹת עֲלִיּוֹנִים, דְּיוֹקֵן שְׁלֹמֶעֱלָה.
 וּמִשׁוֹם שֶׁהָיוּ בְּרִיּוֹת מִמֶּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 נִתְקַנְּהוּ בָּהֶם הַשְׂכִּינָה בְּשָׁנִים עָשָׂר הַפְּרָקִים הַלְלוּ
 שְׁתֵּים עָשָׂר הַתְּפִשְׁטִיּוֹת שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ מִמֶּשׁ
 מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב כָּל אֵלֶּה שֶׁבִטִּי יִשְׂרָאֵל שָׁנִים
 עָשָׂר. הַתְּפִשְׁטִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּה נִקְרָאִים.
 לְהַתְּפִשְׁטוֹת שֵׁם שֶׁל מ"י לְהִיּוֹת בְּנֵין כְּרָאוּי,
 לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים. אֱלֹ"ה הוּא
 יִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל. מ"י חֵבֵר (בְּרָא) אֵלֶּה עֲמוֹ, וְהָיָה בְּנֵין
 שְׁלֹם עַל תְּקוּנּוֹ, שֵׁם אֶחָד מִמֶּשׁ.

זֶהוּ שְׂאֵמֶר לוֹ לִיעֶקֶב אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה שֶׁל עֲשׂוֹ,
 שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ל"ב) כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים, (עַם)
 אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל) לְמַעֲלָה, בְּתִקּוֹן רֵאשׁוֹן בְּבִנְיָן רֵאשׁוֹן.
 כָּל אֵלֶּה, וְדַאי בְּנֵין רֵאשׁוֹן הוּא.

וְלָכֵן אֵין כְּלִיּוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
 עוֹלָמִים. וְחַס וְשָׁלוֹם, אֲלֵמָּלָא יְכַלּוּ, הַשֵּׁם

הַזֶּה לֹא הָיָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (יהושע ז) וְהִכְרִיתוּ אֶת
שְׁמִנּוֹ מִן הָאָרֶץ וּמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שֵׁם
הַגָּדוֹל זֶה הַבְּנִין הָרֵאשׁוֹן, שֵׁם הָרֵאשׁוֹן אֱלֹהִים.
וְעַכְשָׁו שִׁישְׂרָאֵל בְּגָלוֹת, (יתחבר) כְּבִיכּוֹל נֶפֶל כָּל
הַבְּנִין, וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּשִׁיגָאֵל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת בְּנָיו מֵהַגָּלוֹת, מִי וְאֵל"ה שְׁהִיוּ בְּפִרוּד
בְּגָלוֹת יִתְחַבְּרוּ כְּאַחַד, וְשֵׁם הָאֱלֹהִים יִהְיֶה שְׁלָם
עַל תְּקוּנָתוֹ וְהָעוֹלָם יִתְבַּסֵּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה ס) מִי
אֵלֶּה כְּעֵב תְּעוּפִינָה וְכִיּוֹנִים אֶל אֲרַבְתִּיהֶם.

וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא שֵׁם אֶחָד, לֹא כָתוּב מִי וְאֵלֶּה,
אֵלֶּה מִי אֵלֶּה, שֵׁם אֶחָד לֹלֵא פִרוּד,
וְהוּא אֱלֹהִים. שְׁעַכְשָׁו בְּגָלוֹת הַתְּעֵלָה מִי
לְמַעְלָה, כְּבִיכּוֹל הָאֵם מֵעַל הַבְּנִים, וְהַבְּנִים נֶפֶלוּ,
וְהַשֵּׁם שְׁהִיָּה שְׁלָם, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן הַגָּדוֹל
הָרֵאשׁוֹן, נֶפֶל.

וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְלִים וּמְקַדְּשִׁים בְּבִתֵּי כְּנִסְיֹת
עַל הַשֵּׁם הַזֶּה שְׁיִבְנָה כְּמוֹ שְׁהִיָּה, וְאוֹמְרִים
יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמִיהָ רַבָּא. אָמֵן יְהִי שְׁמִיהָ רַבָּא
מְבָרַךְ. מִי זֶה שְׁמוֹ הַגָּדוֹל? אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן שֶׁל
הַכֹּל, מִשׁוֹם שְׁאִין לוֹ בְּנִין אֵלֶּה עִמָּנוּ. מִי לֹא
יִבְנֶה לְעוֹלָם אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי

אֵלֶּה כְּעֵב תְּעוֹפִינָה, וַיִּרְאוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁהָרִי הַשָּׁמַיִם
הָעֲלִיּוֹן נִתְקַן עַל תְּקוּנָתוֹ.

וְאֵם שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַזֶּה נִתְקַן וְנִבְּנָה עַל תְּקוּנָתוֹ,
הָרִי יִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, וְכָל שְׂאֵר
הַשָּׁמַיִם יִחְזְרוּ עַל תְּקוּנָתוֹ, וַיִּשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל
הַכֹּל, שֶׁהָרִי כָּלָם תְּלוּיִים בְּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, רֵאשׁוֹן
לְכָל הַבְּנֵינִים.

סוּד זֶה, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָמוֹת. רֵאשׁוֹן לְכָל הַבְּנֵינִים, שֵׁם זֶה
נִבְּנָה, שְׁכַתּוֹב (ישעיה מ) שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ
מִי בָרָא אֱלֹהִים. בָּרָא שְׁמוֹ עַל תְּקוּנָתוֹ. וְכִשְׁבָרָא
אֱלֹהִים, בָּרָא (שמו) אוֹתוֹ בְּכָל הַחִילּוֹת שֶׁנִּרְאִים לוֹ
לְהִיּוֹת שְׁמוֹ עַל תְּקוּנָתוֹ כְּרֵאוּי, שְׁכַתּוֹב הַמוֹצֵיא
בְּמִסְפָּר צָבָאִים.

מַה זֶה בְּמִסְפָּר? אֵלֶּה בֵּן אֶחָד שְׁמַאִיר מְסוּף
הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם יֵשׁ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהוּא עֵץ גָּדוֹל וְחִזְק. רֵאשׁוֹ מַגִּיעַ לְגַבֵּה
הַשָּׁמַיִם, וְסוּפוֹ מִתְּפַשְׁטִים שְׂרָשׁוּי, וּמִשְׂרָשִׁים
בְּעַפְרֵי הַקָּדוֹשׁ, וּמִסְפָּר שְׁמוֹ. וְתְלוּיִים בְּשָׁמַיִם
הָעֲלִיּוֹנִים, וְחִמְשָׁה רְקִיעִים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ עַד
הַמִּסְפָּר הַזֶּה, וְכָלָם נוֹטְלִים שֵׁם זֶה בְּגִלְלוֹ,

שְׁכָתוֹב (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים, בְּגִלְלַת מְסַפֵּר
 זֶה. כָּל (בשְׁבִיל הַשֵּׁם הַזֶּה מְסַפֵּר) הַשָּׁמַיִם מְרוֹיַחִים אֶת
 הַשֵּׁם הַזֶּה בְּגִלְלוֹ. וְעַל זֶה הַמוֹצֵיא בְּמְסַפֵּר
 צָבָאָם, שְׁאֵלְמֵלֵא מְסַפֵּר זֶה לֹא יִמָּצְאוּ חִילוֹת
 וְתוֹלְדוֹת לְעוֹלָמִים.

וְעַל זֶה כָּתוֹב (במדבר כג) מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וּמְסַפֵּר
 אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁנַיִם הֵם שְׁמֵנוּ צֶאֱן
 וְנִכְנְסוּ בְּחֻשְׁבוֹן עַל יְדֵיהֶם, בְּגִלְלַת שְׁלֵטָה
 בָּהֶם עֵין הָרַע. מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב - הָרִי אֶחָד
 שְׁעֵשֶׂה חֻשְׁבוֹן. וּמְסַפֵּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל - הָרִי
 מוֹנֵה אַחֵר.

וְעַל שְׁנֵי אֱלֹהִים לֹא שְׁלֵטָה בָּהֶם עֵין הָרַע, שְׁהָרִי
 מִי מָנָה לְעֶפְרַיִם יַעֲקֹב - אֱלֹהִים אוֹתָן אֲבָנִים
 (דְּרָגוֹת) קְדוֹשׁוֹת, אֲבָנִים מְפֻלְמוֹת שְׁמֵהֶן יוֹצְאִים
 מִים לְעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוֹב (בראשית כח) וְהָיָה
 זְרַעְךָ כְּעֶפְרַיִם הָאָרֶץ. מָה אוֹתוֹ עֶפְרַיִם הָעוֹלָם
 מִתְבָּרֵךְ בְּשִׁבְלוֹ, אֵף כֵּן (בראשית כב) וְהִתְבָּרְכוּ
 בְּזְרַעְךָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. כְּעֶפְרַיִם הָאָרֶץ מִמֶּשֶׁ.
 וּמְסַפֵּר, שֶׁהוּא מוֹנֵה שְׁנֵי מָנָה אֶת רִבְעֵי כָּל
 אוֹתָן נִקְבּוֹת, מְרַגְלִיּוֹת עֲלִינוֹת, שֶׁל הַמָּטָה
 שְׁשׁוֹכֵב עָלֶיהָ יִשְׂרָאֵל.

וּמִשָּׁם וְהִלָּאָה הוּא מוֹנֶה לְכָל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא טוֹב עֵינַן. זֶהוּ שְׁכָתוּב מוֹנֶה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִּים. מִי הוּא שְׁמוֹנֶה אֶת הַכוֹכְבִּים? מְסַפֵּר. מוֹנֶה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִּים. וְעַל יְדוֹ עוֹבְרִים כָּלֶם בְּחֻשְׁבוֹן. וְלַעֲתִיד לָבֵא, (ירמיה לג) עוֹד תַּעֲבֹרְנָה הַצֶּאֱזָן עַל יְמֵי מוֹנֶה. וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא. אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַכֹּל בְּיַחְוֹד בְּלֹא פְרוּד, הַכֹּל יִהְיֶה (והכל יִהְיֶה) מוֹנֶה אֶחָד.

קוּם זְקַן, הַתְּעוֹרֵר וְהַתְּגַבֵּר בְּכַחַךְ וְשׁוֹט בְּיָם. פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וּמְסַפֵּר אֶת רֵבַע יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁעֲהַ שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַתְּעוֹרֵר לְהַחֲיוֹת מֵתִים – אֵלּוֹ שֶׁחֲזָרוּ בְּגִלְגּוֹל שְׁנֵי גּוֹפִים בְּרוּחַ אַחַת, שְׁנֵי אָבוֹת, שְׁתֵּי אִמָּהוֹת, כְּמָה גִלְגּוֹלִים מִתְּגַלְגְּלִים עַל יְדֵי זֶה, אֵף עַל גֵּב שְׁנַתְּבָאֵר, וְכַךְ הוּא. אֲבָל מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב, וְהוּא יַתְּקַן הַכֹּל, וְלֹא יֵאבֵד כָּלוּם, וְהַכֹּל יִקּוּם.

וְהָרִי נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרַיִם יִקְיִצּוּ. אֲדָמַת עֶפְרַיִם אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, כְּשֶׁהַחֲבָרִים הִסְתַּכְּלוּ בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת (שְׁטָטוֹת) בְּאֹוִיר בּוֹ, וְהֵם אַע"ד פִּמְת"ר, הֵינּוּ אֲדָמ"ת עֶפְרַיִם. הֵינּוּ (קהלת ד) וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שְׁכָבָר מֵתוֹ. אֲדָמַת עֶפְרַיִם הֵן אוֹתִיּוֹת, וְקוֹל

מתעורר ומודיע וכך אומר בבנין השני. עפר –
עפר ראשון. אדמת – שני. שהתתקן העקר
הראשון פסלת אליו.

אדמת עפר – כלם – יקיצו, אלה שהתתקנו
לחיי עולם. (יקיצו, כמו שנאמר בספרו של חנוך. חברים

הסתכלו באלו האותיות אדמ"ת עפ"ר (והן אע"ד פמת"ר) אותן
אותיות טסות באויר, וקול מתעורר ומודיע (וימכריז)
הקיצו ורננו שכני עפר, וזהו בנין שני שנתקן.
וכך אמר בספרו של חנוך: בנין שני עפר שנתקן.
ראשון אדמת. ואותו ראשון פסלת לגבי שני
שנתקן. ואלו ישני אדמת עפר כלם יקיצו אלה
שנתקנו לחיי עולם) מי זה עולם? זהו עולם
שלמטה, שהרי לא זכו להיות בעולם שלמעלה.
ואלה שלא זכו – לחרפות ולדראון עולם. מה זה
לחרפות? משום שצד האחר יעבר מן העולם,
והקדוש ברוך הוא ישאיר את אלה שהיו מנביעת
אותו הצד להתמיה בהם את כל בני העולם.

מי גרם כל זה? אותו שלא רצה להתרבות
בעולם ולא רצה לקיים (בדרגה של אותו נהר שהוא)

ברית הקדש, ולכן גרם כל מה שגרם וכל
הגלגולים הללו שאמרנו עליה עד כאן. (וזהו) עד
כאן זקן. שתק רגע אחד, והחברים היו תמהים,

וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הָיָה יוֹם אִם הָיָה לַיְלָה, אִם עוֹמְדִים שָׁם אִם לֹא עוֹמְדִים.

פְּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרֵי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבִשְׁבִיעִית וְגו'. פְּסוּק זֶה מוֹכִיחַ עַל כָּל מֵה שֶׁנִּתְבָּאֵר. בֵּא וּרְאֵה, כָּל זָכָר עוֹמֵד בְּדִיוֹקָן בְּעוֹלָם הַזָּכָר, וְכָל נִקְבָּה עוֹמֵד בְּדִיוֹקָן בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה. בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד שֶׁנִּדְבֵּק בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן שֵׁשׁ שָׁנִים קִדְמוֹנִיּוֹת, וְאִם עָקַר עֲצָמוֹ מֵעֲבוּדָתוֹ, יַעֲקֹר אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן שֵׁשׁ שָׁנִים שֶׁל עוֹלָם הַזָּכָר, וַיִּמָּסַר לְאָדָם שֶׁהוּא מִשְׁשָׁה צְדָדִים, יַעֲבֹד לוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים, וַיַּעֲקֹר מִשֵּׁשׁ שָׁנִים שֶׁלְמַעֲלָה. (קִדְמוֹנִיּוֹת)

אַחַר כִּף יוֹרֵד מִשָּׁם וְנִמְסָר לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה. הוּא לֹא רָצָה לְעַמֵּד (בְּעוֹלָם) בַּזָּכָר – יוֹרֵד וְעוֹמֵד בַּנְּקֵבָה. בָּאָה הַנְּקֵבָה, שֶׁהִיא שְׁבִיעִית, וְנוֹטְלַת אוֹתוֹ. הֵרִי מִכָּאן וְהִלָּאָה הוּא מֵעוֹלָם הַנְּקֵבָה.

לֹא רָצָה לְעַמֵּד בָּהּ וּבִגְאֻלָּהּ שְׁלָהּ – יוֹרֵד לְמַטָּה וְנִדְבֵּק לְמַטָּה וְנִאָחַז בְּצַד הָאֲחֵר. מִכָּאן וְהִלָּאָה נַעֲקָר מֵעוֹלָם הַזָּכָר וּמֵעוֹלָם הַנְּקֵבָה. הֵרִי נִאָחַז בְּאוֹתָם עֲבָדִים שֶׁהֵם מֵצַד הָאֲחֵר.

עֲבָשׁוּ, כִּיּוֹן שְׂכָף הוּא, הַצְטָרֵף פָּגָם וְלַעֲשׂוֹת בּוֹ
 רָשָׁם שֶׁל פָּגָם, שְׁהָרִי כָּל פָּגָם הוּא שֶׁל
 צַד הָאֲחֵר, וּמִיּוֹבֵל וְהִלָּאָה חוֹזֵר לְגִלְגּוּל, וְשָׁב
 לְעוֹלָם כְּמִקְדָּם, (אם זוכה ומתקן עצמו, נדבק) וְנִדְבַק בְּאוֹתוֹ
 עוֹלָם הַנִּקְבָּה וְלֹא יוֹתֵר. זָכָה – עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת
 בְּעוֹלָם הַנִּקְבָּה, וְכֹלָם סוּד הַכְּתוּב (תהלים מה)
 בְּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוּתֶיהָ מוֹבְאוֹת לָהּ. וְאַשְׁרִי
 כְּשִׁמְתֵתֵקֵן וְזוֹכֵה לְכָף.

וְאִם לֹא זָכָה אֶפְלוּ בְּגִלְגּוּל הַיּוֹבֵל, הָרִי הוּא כְּלֹא
 הָיָה, שְׁחֹזֵר וְלֹא הַשְּׁלִים יָמָיו לְהַנְשֵׂא
 בְּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת. מֶה כְּתוּב? אִם בְּגִפּוֹ
 יָבֵא בְּגִפּוֹ יֵצֵא. אִם יַחֲדִי יִכְנָס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלִי
 תוֹלְדוֹת וְלֹא רָצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָף, וַיֵּצֵא מִהָעוֹלָם
 הַזֶּה יַחֲדִי בְּלִי זָרַע – הוֹלֵךְ כְּמוֹ אֶבֶן בְּכָף הַקָּלַע
 עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַסֵּלַע הַחֲזָק, וְנִכְנָס לְשָׁם,
 וּמִיָּד נוֹשֶׁבֶת רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ יַחֲדִי שֶׁנֶּעֱזֵב מִנִּקְבָּתוֹ,
 וְהוֹלֵךְ יַחֲדִי כְּנֶחֱשׁ שֶׁלֹּא מִתְחַבֵּר עִם אֲחֵר בְּדֶרֶךְ,
 וְנוֹשֵׁב בּוֹ.

וּמִיָּד יוֹצֵא מִתּוֹךְ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַסֵּלַע הַחֲזָק
 הוּא לְבָדוֹ, וְהוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם עַד
 שְׂמוּצָא גּוֹאֵל לְהַשִּׁיבּוֹ. וְהֵינּוּ אִם בְּגִפּוֹ יָבֵא בְּגִפּוֹ
 יֵצֵא, זֶה שֶׁלֹּא רָצָה לְשֵׂאת שְׂיָהּיוֹ לוֹ תוֹלְדוֹת.

אָבֵל אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, שְׁנַשָּׂא וְהִשְׁתַּדֵּל
 בְּאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִכַּל – הֵהוּא לֹא מְגַרֵשׁ
 כְּאוֹתוֹ אַחַר, לֹא יִכְנֵס יְחִידִי וְלֹא יֵצֵא יְחִידִי. אֲלֵא
 אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ
 שְׂכָר כָּל בְּרִיּוֹתָיו, אִף עַל גַּב שְׂלֵא זָכוּ לְבָנִים, מֵה
 כְּתוּב: וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וּשְׁנִיָּהֶם בָּאִים בְּגִלְגּוּל
 וְזוֹכִים לְהִתְחַבֵּר כְּאַחַד כְּמִקְדָּם. וְזֶה לֹא נִשְׂא
 אִשָּׁה שֶׁל גְּרוּשִׁין, אֲלֵא אוֹתָהּ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ
 בְּהִתְחַלָּה וְלֹא זָכוּ – כְּעֵת יִזְכּוּ כְּאַחַד אִם יִתְקַנּוּ
 מִעֲשִׂיהֶם, וְעַל זֶה וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

אִם אֲדַנְיֹו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגו'. (עֲתָה) חוֹזֵר הַכְּתוּב
 לְדַבְּרִים אַחֲרֵים (לְדַבֵּר הָרִאשׁוֹן), לְאוֹתוֹ שְׁיֵצֵא
 יְחִידִי בְּלִי נִקְבָּה כָּלֵל, וַיִּגְאַל אוֹתוֹ אוֹתוֹ מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שְׁבִיעִית, וְאוֹתָהּ שְׁבִיעִית נִקְרָאת אֲדַנְיֹו,
 הוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אִם אֲדַנְיֹו – זֶה חָס עָלָיו
 וּמְשִׁיב אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה יְחִידִי כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְנוֹתֵן
 לוֹ אִשָּׁה, אוֹתָהּ שֶׁמְזַבַּח הוֹרִיד עָלֶיהָ דְּמָעוֹת,
 וּמִתְחַבְּרִים כְּאַחַד. וַיִּלְדָּה לוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת
 הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדַנְיָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

שְׁהָרִי אִם שָׁב וְהִתְקִין אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁפָּגַם
 בְּחַיָּיו, מִתְקַבֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ,
 נוֹטֵל אוֹתוֹ וּמִתְקַנּוֹ עַל תְּקוּנּוֹ אַחַר כֵּךְ. וְזֶה נִקְרָא

בְּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁהִרִי יְרַשׁ אֶת מוֹשְׁבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ נָהָר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, וּמִתְקַן אֶת
עֲצָמוֹ מִמָּה שְׁהִיָּה בַּתְּחִלָּה. (אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִפְגָּם וּמִתְקַן אוֹתוֹ
עַל תְּקוּנוֹ בְּחַיָּו, מִתְקַבֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלוֹקַח אוֹתוֹ אַחֵר כֶּךָ, וְזֶה נִקְרָא
בְּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁהִרִי תִקַּן עֲצָמוֹ מִמָּה שְׁהִיָּה בַּתְּחִלָּה) כִּיּוֹן שְׁנִתְקַן
וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה, הִרִי עָלָה עַל תְּקוּנוֹ. שְׁאִין דְּבַר
בְּעוֹלָם וְאִין מִפְתַּח בְּעוֹלָם שְׁלֵא שׁוֹבֵר אוֹתוֹ
שְׁשָׁב בַּתְּשׁוּבָה.

מַה זֶה יֵצֵא בְּגִפּוֹ? הִרִי נִתְבָּאֵר. אֲבָל עוֹד סוּד יֵשׁ
בוֹ, יֵצֵא בְּגִפּוֹ – כְּמוֹ שְׁנִנְאָמֵר (מְשַׁלִּי ט) עַל גִּפִּי
מְרַמֵּי קָרַת. מַה לְּשֵׁם עֲלוּי וְהִתְעַלּוּת, אֵף כָּאֵן
עֲלוּי וְהִתְעַלּוּת. מְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹלִים,
אֲפֵלוֹ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד שָׁם.
וּמִשׁוּם כֶּךָ, כִּיּוֹן שְׁשָׁב בַּתְּשׁוּבָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְקַבֵּל אוֹתוֹ וְדַאי מִיָּד.

שְׁנִינּוּ, אִין דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁעוֹמֵד לִפְנֵי הַתְּשׁוּבָה,
וְאֵת הַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל
וְדַאי. וְאֵם שָׁב בַּתְּשׁוּבָה, הִרִי מְזַמֵּן כְּנִגְדּוֹ אֲרַח
חַיִּים. וְאֵף עַל גַּב שְׁפָגָם מַה שְׁפָגָם – הַכֹּל נִתְקַן
וְהַכֹּל חוֹזֵר עַל תְּקוּנוֹ, שְׁהִרִי אֲפֵלוֹ בְּמַה שְׁיֵשׁ
בוֹ שְׁבוּעָה, (לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא בוֹ כִּי ה' צְבָאוֹת יַעֲזֵר וּמִי
יִפְר. זֶהוּ סוּד סְתוּם. וְעוֹד, כְּאֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שְׁבוּעָה, לֹא נִשְׁבַּע

אֵלָא אַם לֹא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שְׁהֲרִי אֵין דְּכַר שְׁעוּמַד בְּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְעַל הַכֹּל מְכַפֵּר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֲשֶׁר עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה) הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל, שְׁכַתוּב חֵי אָנִי נְאֻם ה' כִּי אִם יִהְיֶה כְּנִיָּהוּ וְגו'. וְכַתוּב כְּתָבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירֵי וְגו'. וְאַחַר שֶׁשָּׁב בְּתְשׁוּבָה כְּתוּב, וּבְנֵי יְכַנְיָה אָסֵר בְּנוֹ וְגו'. מְכַאֵן שֶׁתְּשׁוּבָה מְשַׁבֶּרֶת כְּמָה גִזְרַת וְדִינִים וְכְמָה שְׁלֵשְׁלֹאוֹת בְּרוּזַל, וְאֵין מִי שְׁעוּמַד לְפָנֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ישעיה 10) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִּי לֹא כְּתוּב, אֵלָא הַפְּשָׁעִים בִּי. שֶׁלֹּא רוֹצִים לָשׁוּב וּלְהַתְּנַחֵם עַל מַה שֶׁעָשׂוּ. אֲבָל כִּיּוֹן שֶׁהַתְּנַחֲמוּ, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתָם.

לְכֵן הָאָדָם הַזֶּה, אֵף עַל גַּב שֶׁפָּשַׁע בּוֹ וּפָגַם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ וְשָׁב לְפָנָיו - מְקַבֵּל אוֹתוֹ וְחָס עָלָיו, שְׁהֲרִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא מְלֵא רַחֲמִים, וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֲפֹלוּ עַל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת מְגִיעִים רַחֲמָיו. אִם עֲלֵיהֶם מְגִיעִים רַחֲמָיו, כָּל שְׁכֵן עַל בְּנֵי אָדָם שְׂיוֹדְעִים וּמְכִירִים לְשִׁבְחַ רְבוּנָם שְׂרַחֲמָיו מְגִיעִים

עֲלֵיהֶם וְשׁוֹרִים עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, (שם קיט)
 רַחֲמֵיךָ רַבִּים ה' כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיִּינִי.

אם על רשעים מגיעים רחמיו, כל שכן על
 צדיקים. אלא מי צריך רפואה? אותם
 בעלי כאבים. ומי הם בעלי כאבים? אלה אותם
 רשעים, הם צריכים רפואה ורחמים, שהקדוש
 ברוך הוא (מרחם) עליהם שלא יהיו עזובים
 ממנו, והוא - שלא מסתלק מהם, וישובו
 כנגדו. כשהקדוש ברוך הוא מקרב, הוא מקרב
 בימין. וכשדוחה, דוחה בשמאל. ובשעה
 שדוחה, הימין מקרבת. מצד הנה דוחה ומהצד
 הנה מקרב, והקדוש ברוך הוא לא עוזב את
 רחמיו מהם.

בא וראה מה כתוב, (ישעיה נז) וילך שוכב בדרך
 לבו. וכתוב אחריו, דרכיו ראיתי וארפאהו
 ואנחהו ואשלם נחמים לו ולאבליו. וילך שוכב,
 אף על גב שהרשעים עושים כל מה שעושים
 בזדון, שהולכים בדרך לבס, ואחרים עושים
 בהם התראה ולא רוצים לצית להם - בשעה
 ששבים בתשובה ונוטלים דרך טובה של
 תשובה, הרי הרפואה מזמנת כנגדם. עכשו יש
 להתבונן, אם על החיים אומר הכתוב, או שעל

המתים אומר הכתוב, שְהָרִי רֵאשׁ הַפְּסוּק אֵינוֹ סוֹף, וְהַסּוֹף אֵינוֹ רֵאשׁ – רֵאשׁ הַכְּתוּב מֵרֵאשׁ עַל הַחַיִּים, וְסוֹפוֹ מֵרֵאשׁ עַל הַמֵּתִים. אֲלֵא שֶׁהַפְּסוּק (רֵאשׁ הַפְּסוּק) אֹמֵר, בְּעוֹד שֶׁהָאָדָם הוּא בְּחַיָּיו, וְכִף הוּא – וַיֵּלֶךְ שׁוֹכֵב בְּדֶרֶךְ לְבוֹ, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ בוֹ יֶצֶר הָרַע חָזק וּמְחַזֵּיק בוֹ, וְלִכֵּן הוֹלֵךְ שׁוֹכֵב וְלֹא רוֹצֵה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה אֶת דְּרָכָיו שֶׁהוֹלְכִים בָּרַע בְּלִי תוֹעֵלֶת, אֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי צָרִיף לְהַחֲזִיק בִּידוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב דְּרָכָיו רְאִיתִי (וְאַרְפָּאֵהוּ), שֶׁהוֹלְכִים בְּחֶשְׁכָה, אֲנִי רוֹצֵה תַת לוֹ רְפוּאָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאַרְפָּאֵהוּ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנֵּס לְלִבּוֹ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שְׁלוֹ וְרְפוּאָה לְנַשְׁמָתוֹ. וְאַנְחָהּ, מֵה זֶה וְאַנְחָהּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לֵב) לֵךְ נַחֵה אֶת הָעַם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵג אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּמִי שֶׁמְחַזֵּיק בִּידוֹ שֶׁל אַחַר וּמוֹצִיא אוֹתוֹ מִתּוֹךְ הַחֶשְׁכָה.

וְאַשְׁלֵם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲבִלְיוֹ, הָרִי נִרְאֶה שֶׁהוּא מֵת! (אֵלֵא) כֵּן הוּא וְדַאי מֵת וְעוֹמֵד בְּחַיִּים. שֶׁהוֹאֵיל (אֵלֵא שֶׁהִיא הוּא וְעוֹמְדִים בְּחַיִּים, וְהוֹאֵיל) וְהוּא רָשָׁע, נִקְרָא מֵת. מֵה זֶה וְאַשְׁלֵם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲבִלְיוֹ? אֵלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה טוֹב עִם

בְּנֵי אָדָם, שְׁכִינֵן שְׁנַכְנַס מְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה שָׁנִים
וּמַעֲלָה, מִפְּקִיד עִמּוֹ שְׁנֵי מְלָאכִים שׁוֹמְרִים
שְׁשׁוּמְרִים אוֹתוֹ, אֶחָד מִיְמֵינוּ וְאֶחָד מִשְׂמָאלוֹ.

כְּשֵׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, הֵם שְׂמַחִים בּוֹ
וּמְחַזְּקִים אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה, מְכַרְזִים

לְפָנָיו וְאוֹמְרִים: תִּנּוּ כְבוֹד לְדַמוֹת הַמֶּלֶךְ.

וְכִשְׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֶקֶם, הֵם מְתַאֲבָלִים עָלָיו
וְעוֹבְרִים מִמֶּנּוּ. כִּיּוֹן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַזֵּק

בּוֹ וּמִנְהִיג אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ כָּתוּב וְאֶשְׁלֵם
נַחֲמִים לוֹ וְלֹאֲבָלָיו. וְאֶשְׁלֵם נַחֲמִים לוֹ בַּתְּחִלָּה,

שֶׁהוּא הַתְּנַחֵם עַל מַה שֶּׁעָשָׂה בַּתְּחִלָּה וְעַל מַה
שֶׁעוֹשֶׂה עַכְשָׁיו וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה. וְאַחַר כֵּן

וְלֹאֲבָלָיו, אוֹתָם מְלָאכִים שֶׁהֵיוּ מְתַאֲבָלִים עָלָיו
כְּשֶׁעָבְרוּ מִמֶּנּוּ, וְעַכְשָׁיו שֶׁחֲזְרוּ עִמּוֹ, הֵרִי וְדָאִי

נַחוּמִים לְכֹל הַצְּדָדִים.

וְעַכְשָׁיו הוּא וְדָאִי חַי. חַי בְּכֹל הַצְּדָדִים, אַחוּז
בְּעֵץ הַחַיִּים. וְכִיּוֹן שֶׁאַחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים,

אִזּוֹ נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵרִי כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל
נִקְרָאת אֵף כֵּן תְּשׁוּבָה, וְהוּא נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה.

וְהֵרֵא שׁוֹנִים אָמְרוּ, בְּעַל תְּשׁוּבָה מִמֶּשׁ. וְעַל זֶה
אָפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד בְּמָקוֹם

שֶׁבְּעָלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים נא) לָךְ לְבַדְךָ חֲטָאֵי וְהָרַע
 בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וְגו'. לָךְ לְבַדְךָ, מֵה זֶה לָךְ
 לְבַדְךָ? אֵלָּא מִשּׁוֹם שֵׁשׁ חֲטָאִים שְׁחוּטָא אָדָם
 לְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִבְנֵי אָדָם, וַיֵּשׁ חֲטָאִים שְׁחָטָא
 לְבַנֵי אָדָם וְלֹא לְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיֵּשׁ חֲטָאִים
 שְׁחוּטָא לְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא לְבַנֵי אָדָם
 (אַחֲרִים). דָּוִד הַמֶּלֶךְ חָטָא לְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא
 לְבַנֵי אָדָם.

וְאִם תֵּאמַר, הָרִי חֲטָא אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל בֵּת שְׁבַע,
 וְשִׁנְיָנוּ, מִי שֶׁבֵּא עַל אִשָּׁה עֲרוּהָ בְּרִצּוֹנָהּ
 אָסַר אוֹתָהּ עַל בַּעֲלָהּ, וְחָטָא לְחֻבְרוֹ, וְחָטָא
 לְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – לֹא כֵן הוּא. שֶׁהוּא שְׂאֵתָהּ
 אוֹמֵר בְּהִתְרָהּ הִיא, וְדוֹד לְקַח אֶת שְׁלוֹ, וְגַט הִיא
 לָהּ מִבַּעֲלָהּ טָרָם שִׁיזָא לְקַרְבֵּי, שֶׁכֵּן הִיא מְנַהֵג
 שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנוֹתָנִים גֵּט זְמַן לְאִשְׁתּוֹ כָּל
 שְׁיִזָּא לְחִיל, וְכֵן עָשָׂה אוֹרְיָה לְבֵת שְׁבַע, וְאַחַר
 שֶׁעָבַר זְמַן וְהִיתָה פְּטוּרָה לְכָל, לְקַח אוֹתָהּ דָּוִד,
 וּבְהִתְרָהּ עָשָׂה כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה.

שְׂאֵל מַלְאָא לֹא כֵן וְזֶה הִיא בְּאִסּוּר, לֹא הִיא
 מִשְׁאִיר אוֹתָהּ הַקַּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּיָדוֹ. וְהִינּוּ שְׁכָתוּב לְעֵדוּת, (שמואל-ב יב) וַיִּנָּחֵם דָּוִד
 אֶת בֵּת שְׁבַע אִשְׁתּוֹ. עֵדוּת שְׂאֵתָהּ הִיא, וְדָאִי

אֲשֶׁתוֹ, וּבֵת זִוְגוֹ הִיְתָה שֶׁהַזְדַּמְנָה אֵלָיו מִיּוֹם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. (וסוד הדָּבָר - מַלְכוּת שֶׁל מַעֲלָה שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה רַגְל
רְבִיעִית לַמְרַכְבָּה הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִקְרָא בֵּת שֶׁבַע, עַל אַבְנֵי אַחַת שֶׁבָעָה עֵינָיִם)
הֵרִי עֵדוּת שֶׁלֹּא חָטָא דָּוִד אֶת חֲטָא בֵּת שֶׁבַע
כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ.

וּמָה הַחֲטָא שֶׁחָטָא? (אֵלֵּא) לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבַדּוֹ וְלֹא לְאַחֵר. שֶׁהֲרֵג אֶת אוֹרֵיָה בְּחָרֵב
בְּנֵי עַמּוֹן וְלֹא הֲרֵג אוֹתוֹ בְּשַׁעָה שְׂאֲמַר לוֹ וְאֲדַנִּי
יּוֹאֵב, שֶׁהֵרִי דָּוִד הָיָה רַבּוֹן עָלָיו (וְעַל יוֹאֵב), וְהִכְתוּב
מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב (שֵׁם כַּג) אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר
לְדָוִד, וְלֹא אֲשֶׁר לְיוֹאֵב. וְלֹא הֲרֵג אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ
שַׁעָה, וְהֲרֵג אוֹתוֹ בְּחָרֵב בְּנֵי עַמּוֹן.

וְהִכְתוּב אוֹמֵר וְלֹא נִמְצָא אִתּוֹ דָּבָר, רַק בְּדָבָר
אוֹרֵיָה הַחֲתִי. רַק לְמַעַט הוּא בָּא.
בְּדָבָר אוֹרֵיָה, וְלֹא בְּאוֹרֵיָה. וְהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אָמַר, וְאוֹתוֹ הֲרַגְתָּ בְּחָרֵב בְּנֵי עַמּוֹן. וְכָל חָרֵב בְּנֵי
עַמּוֹן הָיָה חֲקוּק בּוֹ נַחַשׁ עָקָם, דִּיוּקָן שֶׁל דִּרְקוּן,
וְהוּא עֲבוּדָה זָרָה שְׁלֵהֶם. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
נִתְּתָ כֹחַ לְאוֹתוֹ שְׁקוּץ. (שְׁכִיּוֹן שֶׁחָרֵב בְּנֵי עַמּוֹן הִתְגַּבְּרָה אוֹתָהּ
שַׁעָה עַל אוֹרֵיָה, כִּמְהָ חֲזַק הִתְחַזַּק אוֹתוֹ נַחַשׁ עָקָם) מִשׁוּם שֶׁבְּשַׁעָה
שֶׁהֲרֵגוּ בְּנֵי עַמּוֹן אֶת אוֹרֵיָה, וְעָמוּ רַבִּים מִבְּנֵי

יִשְׂרָאֵל, וְהִתְגַּבְּרָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה חָרַב בְּנֵי עֲמוֹן,
כַּמָּה חֹזֵק הַתְּחִזְקָה אוֹתָהּ עֲבוּדָה זָרָה שְׁקוּץ.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאוּרֵיהָ לֹא הָיָה צְדִיק, כִּיּוֹן שְׁכַתּוֹב
עָלָיו אוֹרֵיהָ הַחֲתִי – לֹא כִּף! צְדִיק הוּא
הָיָה, אֲלֹא שְׁשֵׁם מְקוֹמוֹ הָיָה חֲתִי, כְּמוֹ שְׁנֶאמַר
וַיִּפְתַּח הַגְּלַעֲדִי, עַל שֵׁם מְקוֹמוֹ נִקְרָא כִּף.

וְעַל זֶה בְּדַבַּר אוֹרֵיהָ הַחֲתִי, שְׁשִׁקוּץ בְּנֵי עֲמוֹן
הַתְּגַבֵּר עַל מַחְנֵה אֱלֹהִים, שְׁמַחְנוֹת דָּוִד הָיוּ
מִמֶּשׁ דִּיּוּקָן שְׁלֹמֶעֱלָה, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁפָגַם דָּוִד
מַחְנֵה זֶה, פָּגַם לְמַעַלָּה מַחְנֵה אַחֵר. וְעַל זֶה אָמַר
דָּוִד, לֵךְ לְבַדְּךָ חֲטָאתִי. לְבַדְּךָ וְלֹא לְאַחֵר. שֶׁהוּא
הָיָה אוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁחָטָא אֵלָיו. וְזֶהוּ בְּדַבַּר אוֹרֵיהָ,
וְזֶהוּ בְּחָרַב בְּנֵי עֲמוֹן.

כְּתוּב, כִּי ה' עֵינָיו מִשְׁטָטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, אֱלוֹ
הַנִּקְבוֹת. וְכְתוּב, (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה
מְשׁוֹטָטִים, אֱלוֹ הַזְּכָרִים. וְהָרִי הֵם יְדוּעִים. דָּוִד
אָמַר (תהלים נא) וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי. בְּעֵינֶיךָ? לְפָנֶי
עֵינֶיךָ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֲלֹא מָה זֶה בְּעֵינֶיךָ? אָמַר
דָּוִד, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁחָטָאתִי, בְּעֵינֶיךָ הָיָה. שֶׁהֵייתִי
יודֵעַ שְׁהָרִי עֵינֶיךָ הָיוּ זְמִינִים וְעוֹמְדִים לְפָנַי וְלֹא
הִחְשַׁבְתִּי אוֹתָם, הָרִי הַחֲטָא שְׁחָטָאתִי וְעֲשִׂיתִי,
בְּאִיזָה מְקוֹם הָיָה? בְּעֵינֶיךָ.

לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְּשִׁפְטֶךָ, וְלֹא יִהְיֶה לִי
פֶתַח חוֹן פֶּה לֹאמֹר לְפָנֶיךָ. בֹּא וּרְאֵה, כָּל
אֲמֵן כְּשֶׁמְדַבֵּר, הוּא מְדַבֵּר בְּאֲמָנוּתוֹ. דָּוִד הָיָה
בְּדַחַן הַמֶּלֶךְ, וְאָף עַל גַּב שְׁהִיָּה בְצַעַר, כִּיּוֹן שְׁהִיָּה
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שָׁב לְבִדְחָנוּתוֹ כְּמוֹ שְׁהִיָּה כְּדִי לְבִדַּח
אֶת הַמֶּלֶךְ.

אָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אֲנִי אֲמַרְתִּי (שם כז) בְּחִנְיִי ה'
וְנִסְנִי, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ שְׁלֹא אוֹכַל לְעַמֵּד
בְּנִסְיוֹנֶךָ. הָרִי חֲטָאֲתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ וַיְהִיָּה
דְּבַרְךָ אֱמֶת, שְׁאֵלְמָלֵא לֹא חֲטָאֲתִי, יִהְיֶה דְבָרִי
אֱמֶת, וַיְהִיָּה דְבַרְךָ בְּרִיקָנוּת. עֲכָשׁוּ שְׁחֲטָאֲתִי,
כְּדִי שְׁיִהְיֶה דְבַרְךָ אֱמֶת, נָתַתִּי מְקוֹם לְצִדִּיק
דְּבַרְיֶךָ, לְכֵן עָשִׂיתִי, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ תִּזְכֶּה
בְּשִׁפְטֶךָ. חָזַר דָּוִד לְאֲמָנוּתוֹ וְאָמַר תוֹךְ צַעֲרוֹ
דְּבָרֵי בְּדַחַנוּת לְמֶלֶךְ.

סדר הלימוד ליום כג טבת (יום 112 בשנה)

שְׁנֵינּוּ, דָּוִד לֹא הָיָה רְאוּי לְאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שְׁהָרִי
הוּא אָמַר, (שם קט) וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי (נְקוּד
חִלַּל, שְׁכַבְר הָיָה חָלַל בְּקִרְבִּי) כֶּךָ הוּא. אֲבָל דָּוִד אָמַר, בְּלִב
יֵשׁ שְׁנֵי הֵיכָלוֹת, בְּאַחַד דָּם וּבְאַחַד רוּחַ. אוֹתוֹ
אַחַד שְׁמָלֵא בְדָם, בּוֹ יֵשׁ דִּיּוֹר לִיַּצֵּר הָרַע, וְלִבִּי

לא כָּף, שְׁהָרִי הוּא רִיקָן, וְלֹא נִתְתִי דִינֹר לְדָם רַע
 לְשֹׁכֵן בּוֹ יִצָּר הָרַע, וְלִבִּי הוּא וְדָאֵי חָלָל בְּלִי דִינֹר
 (דָּם) רַע, וְכִיּוֹן שְׁכָף זֶה, לֹא רָאוּי דְּוֹד לְאוֹתוֹ חֲטָא
 שְׁחָטָא, אֲלֵא כְּדִי לְתַת פְּתַחוֹן פֶּה לְרִשְׁעִים,
 שְׂיֵאמְרוּ, דְּוֹד הַמְּלָךְ חֲטָא וְשָׁב בְּתִשְׁבּוּבָה וּמַחֲל לּוֹ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּל שְׁכָן לְשֹׁאֵר בְּנֵי אָדָם. וְעַל
 זֶה אָמַר (תהלים נא) אֲלִמְדָה פִּשְׁעִים דְּרַכִּיף וְחֲטָאִים
 אֲלִיף יִשׁוּבוּ.

וְכַתּוּב, (שמואל-ב טו) וְדוֹד עֲלָה בְּמַעֲלָה הַיְזִיתִים
 עֲלָה וּבּוֹכָה וְרֹאשׁ לּוֹ חֲפוּי וְהוּא הִלְף
 יַחַף. רֹאשׁ לּוֹ חֲפוּי וְיַחַף לְמָה? אֲלֵא הִיָּה נְזוּף,
 עָשָׂה עֲצָמוֹ נְזוּף לְקַבֵּל עֲנֵשׁ, וְהֵם הָיוּ רְחוּקִים
 מִמֶּנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת. אֲשֶׁרִי הֶעֱבַד שְׁכָף עוֹבֵד לְרַבּוֹ
 וּמוֹדַע לְחֲטָאוֹ לְשׁוֹב מִמֶּנּוּ בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁלָמָה.

בֵּא וְרֹאה, יוֹתֵר הִיָּה מֶה שְׁעָשָׂה לּוֹ שְׁמַעֲי בֶן גֵּרֵא
 מִכָּל הַצָּרוֹת שְׁעָבְרוּ עָלָיו עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם,
 וְלֹא הִשִּׁיב דְּוֹד כְּנִגְדּוֹ דְּבָר, שְׁכָף הִיָּה רָאוּי לּוֹ,
 וּבָזָה הַתְּכַפְּרוֹ חֲטָאִיו. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְהַתְּבוּנָן, שְׁמַעֲי
 הִיָּה תַלְמִיד חֲכָם, וְחֲכָמָה רַבָּה הִיָּתָה בּוֹ, לְמָה
 יִצָּא לְדוֹד וְעָשָׂה לּוֹ כֹּל מֶה שְׁעָשָׂה? אֲלֵא מִמְּקוֹם
 אַחֵר הִיָּה הַדְּבָר, וְהַכְּנִיס לּוֹ בְּלִבּוֹ דְּבָר זֶה, וְכֹל
 זֶה לְתוֹעֲלָתוֹ שֶׁל דְּוֹד, שְׁהָרִי מֶה שְׁעָשָׂה לּוֹ

שְׁמַעִי, גֵרָם לֹא לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְשִׁבְרָ לְבוּ
 בְּשִׁבְרָ רַב, וְשִׁפְךָ הַרְבֵּה דְמַעוֹת מִתּוֹךְ לְבוּ לְפָנַי
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה אָמַר, כִּי ה' אָמַר לֹא
 קָלֵל. יִדַע שְׁהָרִי מִמָּקוֹם עֲלִיוֹן יִרְדֵּ הַדְּבָר.

**שְׁנֵי צְוויִים צִוָּה דְדוּד אֶת שְׁלֵמָה בְּנוֹ – אֶחָד שֶׁל
 יוֹאֵב, וְאֶחָד שֶׁל שְׁמַעִי, עִם שְׁאָר הַצְּוויִים
 שֶׁצִּוָּה אוֹתוֹ. שֶׁל יוֹאֵב – שְׁכָתוֹב (מַלְכִים-א ב) וְגַם
 אֶתָּה יִדְעָתָ אֶת עֲשֵׂה לִי יוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה. דְּבָר
 נִסְתָּר הָיָה, שְׁהָרִי אֶפְלוֹ שְׁלֵמָה לֹא הָיָה לוֹ לְדַעַת.
 אֲלֵא מִשׁוֹם שְׁאַחֲרִים יִדְעוּ (אוֹתוֹ), זֶה הַתְּגָלָה
 לְשֵׁלֵמָה. וְעַל זֶה אָמַר, וְאֶתָּה יִדְעָתָ וְגו', מַה שְׁלֵא
 רָאוּי לָךְ לְדַעַת.**

**שְׁלֵ שְׁמַעִי – שְׁכָתוֹב וְהִנֵּה עִמָּךְ שְׁמַעִי בֶן גֵּרָא.
 מַה זֶה וְהִנֵּה עִמָּךְ? מְזַמֵּן הוּא עִמָּךְ תְּמִיד,
 רַבּוֹ הָיָה, וּמִשׁוֹם כֶּף לֹא אָמַר לוֹ עַל יוֹאֵב וְהִנֵּה
 עִמָּךְ יוֹאֵב. אֲבָל שְׁמַעִי זֶה שֶׁנִּמְצָא תְּמִיד עִמוֹ,
 אָמַר וְהִנֵּה עִמָּךְ.**

**וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשְׁמַעִי וַיֹּאמֶר בְּנֵה לָךְ בַּיִת
 בִּירוּשָׁלַם. אֵיפֹה הִיא חֲכָמְתוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה
 בְּזֶה? אֲלֵא הַכֹּל עֲשֵׂה בְּחֲכָמָה, וּלְכָל הַצְּדָדִים
 הוּא הַתְּבוּנָן. שְׁהָרִי שְׁמַעִי הָיָה חָכָם, וְאָמַר**

שְׁלֹמֹה, אָנִי רוֹצֵה שְׁתַּגְדֵּל תּוֹרָה עַל יְדֵי שְׁמִעֵי
וְלֹא יֵצֵא הַחוּצָה.

עוֹד דָּבַר אַחַר הַשְּׁגִיחַ שְׁלֹמֹה בְּחִכְמָה, שְׁכַתּוֹב
(שמואל-ב טז) יֵצֵא יִצְוֹא וּמְקַלֵּל. מֵה זֶה יֵצֵא
יִצְוֹא פְעַמִּים? מִסְפִּיק וַיֵּצֵא וַיִּקְלֵל (ל). אֵלֶּא
יִצִיאה אַחַת – שְׁיִצֵּא מִבֵּית מְדַרְשׁוֹ לְדוֹד, וַיִּצִיאה
אַחַת – שְׁיִצֵּא מִירוּשָׁלַיִם אֶל עַבְדּוֹ שְׁמַת עָלָיו.
יִצִיאה אַחַת לְמֶלֶךְ, וַיִּצִיאה שְׁנִיָּה לְעַבְדִּים. וְכֵן
זֶה רָאָה שְׁלֹמֹה וְהַשְּׁגִיחַ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָהּ
הַיִּצִיאה הַשְּׁנִיָּה, וְעַל זֶה אָמַר וְהָיָה בְיוֹם צֵאתָךְ.
יָדַע שְׁבִיִצִיאה יָמוֹת.

וְעַפְרָר בְּעַפְרָר מֵהוּ? אָמַר שְׁלֹמֹה, אֵל אָבִי זֶה הָיָה
בְּעַפְרָר, אֵל שְׁמִעֵי זֶה יְהִיָּה בְּמִים, שְׁכַתּוֹב
וְהָיָה בְיוֹם צֵאתָךְ וְעַבְרַתְךָ אֶת נַחַל קְדְרוֹן. שָׁם עַפְרָר
וְכֵאֵן מִים. שְׁנִיָּהֶם דָּן שְׁלֹמֹה, לְהִיּוֹת עַפְרָר וּמִים
כְּמוֹ סוּטָה, לְמִי שֶׁהִסְטִין דְּרָכּוֹ לְאָבִיו.

כְּתוּב וְהוּא קָלְלָנִי קָלְלָה נְמַרְצָת. וְכַתּוּב וְאֶשְׁבַּע
לוֹ בְּה' לֵאמֹר אִם אֶמִיתְךָ בְּחָרֵב. וְכִי
שְׁמִעֵי הָיָה טַפֵּשׁ? שְׁאֵלוֹ כֶּף הַשְּׁבִיעַ אוֹתוֹ, שְׁלֹא
יֵאמֶר בְּחָרֵב לֹא, אֲבָל בְּחֲנִית אוֹ בְּחִץ כֶּן.

אֵלֶּא שְׁנֵי דְבָרִים יֵשׁ כָּאֵן. אֶחָד אָמַר הַתִּינוֹק, בְּנוֹ
שֶׁל הַדָּג הַגָּדוֹל, אוֹתוֹ שְׁקִשְׁקִשׁוּ עוֹלָיִם

לְרוֹם הָעֲנָנִים. שְׂבוּעָתוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁהָיָה רוֹצֵה לְהִשָּׁבַע, הָיָה מוֹצִיא אֶת חֲרָבוֹ שֶׁשָּׁם הָיָה חֲקוּק שֵׁם חֲקוּק וְשֵׁם נִשְׁבַּע. וְכֵן עָשָׂה לְשִׁמְעִי, שֶׁכָּתוּב וְאֶשְׁבַּע לוֹ בַּה' לֵאמֹר אִם אֲמִיתָךְ בַּחֲרָב. בְּמָה הִיתָה הַשְּׂבוּעָה הַזֹּאת? בַּחֲרָב. (בַּחֲרָב הַזֹּאת שֶׁהָשֵׁם הַקָּדוֹשׁ רָקַק בָּהּ שְׂבוּעָה) בַּחֲרָב נִשְׁבַּע. וְדָבַר אַחֵר דָּן שְׁלֹמֹה. אָמַר, בְּקִלְלָהּ בָּא אֶל אָבִי, בַּדְּבָרִים – הָרִי דְבָרִים אֵלָיו. וּבִשְׁם הַמֶּפָּרֵשׁ הָרַג אוֹתוֹ וְלֹא בַּחֲרָב. וְלִכֵּן שְׁלֹמֹה עָשָׂה כֵּן.

עֵבְשׂוּ יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, שְׁכִינֵן שְׂדוּד הַשְּׂבִיעַ אוֹתוֹ, לָמָּה הָרַג אוֹתוֹ, שֶׁנִּרְאָה שֶׁשְּׂבוּעָה זוֹ הִיתָה בַּעֲלִילָה, שֶׁהָרִי הִלֵּב וְהִפָּה לֹא הָיוּ כְּאֶחָד? אֲלֹא וְדַאי דָּוִד לֹא הָרַג אוֹתוֹ, וְהָרִי יָדוּעַ, כָּל אֵיבָרֵי הַגּוּף מְקַבְּלִים הַכֹּל, וְהִלֵּב לֹא מְקַבֵּל אֶפְלוֹ כְּחוּט שֶׁל נִימָה שֶׁל שַׁעֲרָה. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה הִלֵּב, וְקִבֵּל מֵה שֶׁלֹּא רָאוּי לוֹ לְקַבֵּל, וּמִשּׁוֹם כֵּן, וַיִּדְעַתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לוֹ כְּתוּב. וְעוֹד, שֶׁהָרִי הָאֵילָן גּוֹרֵם לְהִיּוֹת נוֹטֵר וְנוֹקֵם כְּנִחְשׁ.

כְּתוּב (תהלים נא) כִּי לֹא תַחֲפֹץ זִבְחַ וְאַתְנֶה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. כִּי לֹא תַחֲפֹץ זִבְחַ, וְכִי לֹא רוֹצֵה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיקְרִיבוּ לְפָנָיו

קָרְבָּן, וְהָרִי הוּא תִקֵּן לְרָשָׁעִים קָרְבָּן שִׁיקְרִיבוּ
 וַיִּתְּכַפֵּר לָהֶם חַטָּאָם? אֵלָּא שְׂדוּד אָמַר אֵת זֶה
 לְשֵׁם אֱלֹהִים, וְקָרְבָּן לֹא מִקְרִיבִים לְשֵׁם אֱלֹהִים,
 אֵלָּא לְשֵׁם יו"ד ה"א וַא"ו ה"א. שְׂהָרִי לְדִין
 הַקָּשָׁה, מִדַּת הַדִּין, לֹא מִקְרִיבִים קָרְבָּן, שְׁכַתוּב
 (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה'. לַה', וְלֹא
 לְשֵׁם אֱלֹהִים. וְכִי תִקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה לַה'. זִבַּח
 תּוֹדָה לַה'. זִבַּח שְׁלָמִים לַה'.

וּמִשׁוּם כֵּן, כִּיּוֹן שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ אָמַר לְאֱלֹהִים,
 הַצְטַרְךָ לְכַתֵּב כִּי לֹא תַחֲפֹץ זִבַּח
 וְאַתְנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. שְׂהָרִי לְשֵׁם הַזֶּה לֹא
 מִקְרִיבִים, אֵלָּא רוּחַ נְשִׁבְרָה, שְׁכַתוּב זִבְחֵי
 אֱלֹהִים רוּחַ נְשִׁבְרָה. קָרְבָּן שֶׁל אֱלֹהִים הוּא עֶצֶב
 וְשִׁבְרוֹן לֵב. וּמִשׁוּם כֵּן, מִי שֶׁחָלַם חֲלוֹם רַע,
 צָרִיךְ לְהִרְאוֹת עֲצָבוֹת, שְׂהָרִי בְּמִדַּת אֱלֹהִים (ד"ן)
 עוֹמֵד, וְזִבַּח שֶׁל מִדַּת הַדִּין צָרִיךְ עֲצָבוֹת וְרוּחַ
 נְשִׁבְרָה, וְאוֹתָהּ עֲצָבוֹת מְרַפֵּאת אֵת הַחֲלוֹם הָרַע,
 וְלֹא שׁוֹלֵט עָלָיו הַדִּין. שְׂהָרִי הַזִּבַּח שְׂרָאוּי לְמִדַּת
 הַדִּין, הַקְרִיב לְפָנֶיהָ.

ל"ב נִשְׁכַּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. מֵה זֶה לֹא
 תִבְזֶה? מִכָּלֵל שִׁישׁ לֵב שֶׁהוּא בּוֹזֵה? כֵּן. זֶהוּ

לב שהוא גָּאָה, לב בגסות הרוח, הינו לב בוזה,
אבל לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה.

היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות
ירושלם. מה זה היטיבה? נראה

שהרי טוב יש בה, ועכשו היטיבה על אותו
הטוב?! ודאי כך הוא, שהרי מן היום שהקדוש
ברוך הוא השתדל בבנין בית המקדש שלמעלה
עד עכשו, אותה הטבה של רצון לא שרתה על
אותו הבנין, ועל כן לא נתקן. שהרי בשעה
שהרצון העליון יתעורר, הוא ייטיב וידליק את
המנורות של אותו הבנין ואותו המעשה, שאפלו
המלאכים של מעלה לא יוכלו (לא) להסתכל
באותו בית מקדש ולא באותו בנין, ואז בית
המקדש וכל המעשה נתקן.

תבנה חומות ירושלם. וכי מיום שהשתדל
בבנין בית המקדש עד עכשו לא בנה

אותם? (יא) אם חומות ירושלים עד עכשו לא בנה
- בית המקדש על אחת כמה וכמה. אלא שכל
מעשי הקדוש ברוך הוא אינם כמעשי בן אדם.
כשבני אדם בנו בית המקדש למטה, בהתחלה
עשו את חומות העיר, ולבסוף עשו את בית
המקדש. חומות העיר בהתחלה כדי להגן

עליהם, ואחר כך בנין הבית. והקדוש ברוך הוא לא כך, אלא בונה בתחלה את בית המקדש, ובסוף כשיריד אותו מן השמים ויושיב אותו על מקומו, אז יבנה את חומות ירושלים, שהן חומות העיר. ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום, (תהלים נא) היטיבה ברצונך את ציון – בהתחלה, ואחר כך תבנה חומות ירושלים.

כאן יש סוד. כל המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא, בהתחלה מקדים אותו שלבחוץ, ואחר המח שלפנים, וכאן לא כך. בא וראה, כל אותם המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא ומקדים אותו של בחוץ, המח הקדים במחשבה, ובמעשה אותו של בחוץ, שהרי כל קלפה היא מצד האחר, והמח מן המח, ותמיד הצד האחר מקדים וגדל ומתרבה ושומר הפרי. כיון שמתרבה, זורקים אותו החוצה, ויכין רשע וצדיק ילבש, וזורקים את אותה קלפה, ומברכים את הצדיק בעולם. אבל כאן, בבנין בית המקדש, שהצד הרע יעבר מהעולם – לא צריך, שהרי המח והקלפה שלו היתה. הקדים המח, שכתוב היטיבה ברצונך את ציון – בהתחלה, ואחר כך תבנה חומות ירושלים.

אוֹתָהּ חוֹמָה הַחִיצוֹנִית, שֶׁהִיא קִלְפָּה, שְׁלוֹ הִיא
מִמֶּשׁ, שְׁכָתוֹב (זכריה ב) וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה'
חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. אֲנִי וְלֹא הַצַּד הָרַע.

יִשְׂרָאֵל הֵם הַמַּחַ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הָעוֹלָם. יִשְׂרָאֵל
עָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה בַּתְּחִלָּה. הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, שֶׁהֵם קִלְפָּה, הַקְּדִימוֹ,
שְׁכָתוֹב (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמַּלְכִּים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ
אֲדוּם לְפָנַי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַקְדִּים אֶת הַמַּח בְּלִי קִלְפָּה, שְׁכָתוֹב
(ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ. הַמַּח
קוֹדֵם לְקִלְפָּה. וְאֵף עַל גַּב שֶׁהַמַּח יַעֲמֵד בְּלִי
קִלְפָּה, מִי הוּא שְׂיוֹשִׁיט יָד לְאָכַל מִמֶּנּוּ? מִשׁוּם
שֶׁכָּל אֲכָלְיוֹ יֵאָשְׁמוּ רָעָה תָּבֵא אֵלֵיהֶם נֶאֱמַר ה'.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, (תהלים נא) אִז תַּחֲפֹץ זְבַחֵי צְדָק. הָיִיתָ
שֶׁהָרִי אִז יִתְחַבֵּר הַכֹּל בְּחִבּוּר אֶחָד,
וְיִהְיֶה הַשֵּׁם שָׁלֵם בְּכָל תְּקוּנָו, וְאִז הַקְּרִבָּן יִהְיֶה
שָׁלֵם לְה' אֱלֹהִים. שְׁעַכְשָׁו אֱלֹהִים לֹא מִתְחַבֵּר
לְקְרִבָּן, שְׁאֵלְמָלֵא הַתְּחַבֵּר בּוֹ, כִּמָּה אֱלֹהִים יַעֲלוּ
אֲזַנִּים לְהַתְּחַבֵּר לְשֵׁם. אֲבָל בְּאוֹתוֹ זְמַן, (שם פו) כִּי
גְדוֹל אַתָּה וְעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדְּךָ.
וְאֵין אֱלֹהִים אַחֵר.

וּבָאתוּ זְמַן כְּתוּב, (דברים לב) **רְאוּ עֵתָה כִּי אָנִי אָנִי**
 הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי. (ראו עתה) **רְאוּ כִּי**
אָנִי אָנִי הוּא הוּא גְדוּל, מַה זֶה עֵתָה? אֵלָּא שְׁלֵא הִיָּה
 קָדָם לְכֵן, וּבָאוּתוּ זְמַן זֶה יִהְיֶה. אָמַר הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, עֵתָה רְאוּ מַה שְׁלֵא יְכַלְתֶּם לְרֹאוֹת
 מִקְּדָם לְכֵן.

כִּי אָנִי אָנִי, לָמָּה פְּעַמִּים? אֵלָּא כְּדִי לְדַיֵּק, שְׁהָרִי
 אִין שֵׁם אֱלֹהִים, אֵלָּא הוּא. שְׁהָרִי כְּמַה
 פְּעַמִּים שְׁנָאֵמַר אָנִי פְּעַם אַחַת וְלֹא יוֹתֵר, וְהִיָּה
 שֵׁם הַצַּד הָאֲחֵר. אֲבָל עֲכָשׁוּ אָנִי אָנִי הוּא וְאִין
 אֱלֹהִים עִמָּדִי, שְׁהָרִי כָּל הַצַּד הָאֲחֵר הָעֵבֶר, וְדוֹקֵא
 אָנִי אָנִי.

אָנִי אָמִית וְאַחֶיָּה. עַד עֲכָשׁוּ הַמַּח הִיָּה מִן הַצַּד
 הָאֲחֵר. מִכָּאן וְהִלָּאָה, אָנִי אָמִית וְאַחֶיָּה.
 מִכָּאן שְׁבָאוּתוּ הַזְּמַן, כָּל אוֹתָם שְׁלֵא טְעֵמו טְעֵם
 הַמּוֹת - מִמֵּנוּ יִהְיֶה לָהֶם מוֹת, וְיִקִּים אוֹתָם (מִיָּד).
 לָמָּה? כְּדִי שְׁלֵא תִשָּׂאֵר מֵאוֹתָהּ הַזְּהֵמָה בְּעוֹלָם
 כָּלָל, וְיִהְיֶה עוֹלָם חֲדָשׁ בְּמַעֲשֵׂי יָדֵי הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא.

וְאָם אָמַר יֹאמֵר וְגו' לֹא אֵצֵא חֶפְשִׁי, כְּמוֹ
 שְׁנַתְבָּאֵר, אֲזַ פּוֹגֵם אוֹתוֹ בַּפְּגָם. אִם בְּגַפּוֹ

יבא, מה זה בגפו שנינו, כתרגומו – לברו. יפה הוא. אבל הרי שנינו, כל העולם לא עומד אלא על סנפיר אחד של לויתן.

וסוד זה, בשעה שעומדים זכר ונקבה, שזכר ונקבה ברא אותם הקדוש ברוך הוא, ובכל מה שהולכים, העולם מזדעזע, ואלמלא שסרס הקדוש ברוך הוא את הזכר וצנן את הנקבה, היו מחריבים את העולם, ועל כן לא עושים תולדות. (ומי שלא עושה תולדות בגפו) אם בגפו יבא, תחת אותו סנפיר שלא עושה תולדות נכנס. והואיל וכן בגפו יצא, לשם נדחה, ולא נכנס לפרגוד כלל, ונדחה ונטרד מאותו העולם. בגפו יצא, בגפו יצא ודאי.

בא וראה מה כתוב, (ויקרא כ) ערירים ימתו. ערירים (כתוב) – כלל של זכר ונקבה. בסוד של זכר נכנס, ובסוד של נקבה יצא. נכנס בזה ויוצא בזה. וזהו מקום שנדבק בו באותו העולם, שהרי הקדוש ברוך הוא לא רוצה שיכנס לפניו מי שמסרס עצמו בעולם הזה.

בא וראה מן הקרבן, שלא היו מקריבים לפניו מסרס, והוציאו אותו שלא יקרב לפניו,

וְצוּה וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבְאֲרֻצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. וְכֵן
 לְדוּרֵי דוּרוֹת אָסַר לְסַרֵס אֶת הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּרָאם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי כָּל סְרוּס הוּא
 שֶׁל הֵצֵד הָאֲחֵר. וְאִם הוּא הַשְּׁתִּדְּל וְנִשָּׂא אִשָּׁה
 וְלֹא עָשָׂה תוֹלְדוֹת וְלֹא רָצָה, וְאָף עַל גַּב שֵׁישׁ לוֹ
 אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהִיא לֹא רָצְתָה, וְנִכְנָס לְאוֹתוֹ עוֹלָם
 בְּלֵי תוֹלְדוֹת – מֵה כְּתוּב? אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא,
 וְלֹא הִשְׁגִּיחוֹ לְפַעַל יְדֵי רְבוּנָם, וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמוֹ.
 הוּא יִכְנָס בְּגִפּוֹ שֶׁל זָכָר, וְהִיא בְּנִקְבָּה. בְּגִפּוֹ יִבֹּא
 בְּגִפּוֹ יִצָּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הַכֹּל עַל תְּקוּנוֹ.

אם אֲדַנְיָו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אִם
 אֲדַנְיָו – זֶה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה
 – מִכָּאֵן שֶׁלֹּא בְּרִשׁוֹת הָאָדָם עוֹמֵד לְשֵׁאת אִשָּׁה,
 אֲלֵא (הַכֹּל מִשְׁלֵי טז) פֶּלֶס וּמֵאֲזַנֵי מִשְׁפָּט לֵה' הַכֹּל
 בְּמֵאֲזַנִים לְעֵלוֹת. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, שֶׁהָרִי זֶה לֹא
 בְּרִשׁוֹתוֹ הוּא, וּמִי הִיא? הִיא שְׂאִינָה שֶׁלוֹ וְלֹא
 הַזְדַּמְנָה אֵלָיו, וּמִי הִיא? אוֹתָהּ שֶׁהִיְתָה מְזַמְנַת
 לְאֲחֵר, וְהַקְּדִים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִטַּל אוֹתָהּ, זֹו נִתְּנָה
 לוֹ, שֶׁלֹּא רְאוּיָה לוֹ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֵה
 מִרְחוֹק וְרוֹאֵה אֶת אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁעֲתִידָה לְהוֹצִיא
 תוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם, מִקְּדִים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִתְּנָת לוֹ,
 וְעוֹשֶׂה פְרוֹת, וְזוֹרַע זֶרַע בְּאִשָּׁה (בְּגִן) שְׂאִינָה שֶׁלוֹ,

משום כַּף הָאִשָּׁה וּיְלִדֶיהָ תִּהְיֶה לְאֲדֹנֶיהָ, וְהוּא יֵצֵא בְּגִפּוֹ. אֵי עָנִי מִסְכֵּן, כִּמָּה הַשְּׁתַדֵּל בְּרִיקָנוֹת, הַתִּיגַע וְנִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת בְּגֵן שְׁאִינוֹ שְׁלוֹ, וּיֵצֵא בְּרִיקָנוֹת.

זָקֵן זָקֵן, בְּזִמְנִים (בְּעֵנִינִים) הִלְלוּ לֹא הָיִיתְ בְּרִגְלֶיךָ דוּחָה אֶת הַשַּׁעַר, כְּמִי שֶׁשׁוֹכֵב בְּאַרְץ בְּלִי כֹחַ, שֶׁהָרִי נִחַלֵּשׁ, וּמַחְלֶשֶׁה רַבָּה, שֶׁלֹּא יְכוּל דוּחָה בְּרִגְלָיו. הַתְּחִזֵּק זָקֵן וְאַל תִּפְחַד. הָעָנִי הַמְּסִכֵּן הַזֶּה שֶׁהַשְּׁתַדֵּל לָרִיק, אֲמַר לְמָה? אִם מִשׁוֹם שְׁזָרַע בְּגֵן אַחַר שְׁאִינוֹ שְׁלוֹ – יָפֵה. אִם כַּף (אֶבֶל כָּאוֹ) הָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַגֵּן לְזָרַע בּוֹ, שֶׁהָרִי לֹא הוּא שֶׁלְקַח אוֹתָהּ.

אֵלֶּא בֵּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּלָם הֵם בְּדִין, וְלֹא הִיָּה דְבַר לָרִיק. זֶה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ אִשָּׁה וְעָשָׂה בָּהּ פְּרוֹת וְגִדּוּלִים, אֵין זֶה כְּשֶׁאֵר בְּנֵי הַגְּלָגוּל, וְלֹא דוּמָה מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַגְדִּיל אֶת הָאֵילָן (וְלֹא יְכוּל), לְמִי שֶׁלֹּא רוֹצֵה לְהַגְדִּיל וְלַהֲשַׁתַּדֵּל, וְעוֹקֵר וּמְפִיל אֶת הָעֵלִים שֶׁל הָאֵילָן וּמִקְטִין הַפְּרִי שְׁלוֹ.

זֶה שֶׁאֲדוּנָיו נָתַן לוֹ אִשָּׁה כְּדִי לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, הָרִי הַשְּׁתַדֵּל בְּהַתְחַלָּה כְּדִי לְהַגְדִּיל אֶת הָאֵילָן

וְלֹא יִכְלֹ. זְכוּיֹת כָּל כֶּף אֵין לוֹ, (שֶׁל בְּנִים גַּם בֶּן אֵין לוֹ)
 שְׂאֵם הָיָה צְדִיק כְּרֹאֵי, לֹא הָיָה שָׁב בְּגִלְגּוּל (כְּאֶבֶן
 בְּכֶף הַקְּלַע), שְׁהָרִי כְּתוּב (יִשְׁעִיה נֹו) וְנָתַתִּי לָכֶם בְּבֵיתִי
 וּבְחַמְתִּי יָד וְשֵׁם טוֹב מְבַנִּים וּמְבַנוֹת. וְעַכְשָׁו
 שְׁלֹא זָכָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רֹאֶה שְׁהָרִי הַשְּׁתַדֵּל
 וְלֹא יִכְלֹ. זֶה אֲדוֹנָיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
 וְכִיּוֹן שְׁחָס עָלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן לוֹ
 בְּרַחֲמִים, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹבֵה מְשָׁלוֹ בְּתַחֲלָה,
 וְנוֹטֵל מֵה שְׁגָרַע אוֹתוֹ הַמְעַיֵן. וּמְשׁוּם כֶּף, הָאִשָּׁה
 וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדוֹנֶיהָ, וְאַחַר כֶּף יָשׁוּב וַיִּשְׁתַּדֵּל
 עַל עֲצָמוֹ לְהַשְׁלִים גְּרַעוֹנוֹ. עַד כָּאֵן סוּד הַכְּתוּב.
 זָקֵן זָקֵן, אֶתְּהָ אִמְרַתְּ עַל זֶה שְׁלָרִיק הַשְּׁתַדֵּל, וְלֹא
 הַשְּׁגַחַת עָלֶיךָ שְׁלָרִיק אֶתְּה הוֹלֵךְ בְּמֵה
 שְׂאִמְרַתְּ, שְׁהָרִי הַכְּתוּב רוֹדֵף אַחֲרֶיךָ, שְׁסוֹתֵר אֶת
 כָּל הַבְּנִין שְׁבָנִית עַד עַכְשָׁו, וְאֶתְּה חוֹשֵׁב שְׂאֶתְּה
 מְשִׁיט אֶת הַיָּם לְרַצוֹנָךְ. וּמֵהוּ? שְׁכְּתוּב וְאִם אָמַר
 יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדוֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְגו'.

אֵי זָקֵן זָקֵן, עֵיף כַּח, מֵה תַעֲשֶׂה? חֲשַׁבְתָּ שְׁלֹא
 הָיָה מִי שִׁירְדֵף אַחֲרֶיךָ, הָרִי הַכְּתוּב הַזֶּה
 רוֹדֵף אַחֲרֶיךָ וַיּוֹצֵא מֵאַחַר הַכְּתָל כְּאִלְהָ בְּשׂוּדָה,
 מְדַלֵּג דְּלוּגִים אַחֲרֶיךָ, שְׁלֶשָׁה עֶשֶׂר דְּלוּגִים דְּלֵג
 אַחֲרֶיךָ וְהַשִּׁיג אוֹתְךָ. מֵה תַעֲשֶׂה, זָקֵן? עַכְשָׁו יִשׁ

לך להתגבר בכחך, שהרי גבור חזק היית עד היום. זקן זקן, תהיה זוכר את יום השלג כשזרענו פולים, והיו כמה גברים בני חיל כנגדך, ואתה לבדך נצחת שלשה עשר גברים חזקים בני חיל, שכל אחד מהם הורג אריה טרם שיאכל.

אם את אותם שלשה עשר גברים נצחת – אלה שלשה עשר שאין בהם כח, אלא דברים, על אחת כמה וכמה. כתוב אמר יאמר. אלא הקדוש ברוך הוא דרכו לעשות דין לכל. כשמגיע זמנה של האשה הזו למצא את בן זוגה, מה עושה? הורג את זה, ונוטל אותה אותו בן זוגה, והוא יוצא מן העולם הזה לבדו יחידי.

ואם אמר יאמר, הרי בארו החברים כפשט הכתוב. ואם אמר – בראשית של שש השנים. יאמר – בסוף שש השנים טרם תכנס השביעית. שהרי אם אמר כשהוא אפלו ביום אחד מהשביעית – דבריו בטלים. מה הטעם? כתוב העבד, בעוד שהוא עבד, בשנה הששית. אמר בראשית של שש השנים ולא אמר בסוף שש השנים – אינו כלום. ומשום כך פעמים אמר יאמר.

וְכֵן בְּעוֹד שֶׁהוּא בְּאִשָּׁה הַזֶּה, מִרְבֵּה תְּפִלוֹת
 וּבִקְשׁוֹת בְּכָל יוֹם לְמַלְךְ הַקְּדוֹשׁ. כְּמוֹ
 שֶׁהָיָה הָרֵאשִׁית בְּרַחֲמִים, כִּי הוּא הַסּוֹף בְּרַחֲמִים.
 וְזֶהוּ אָמַר יֵאמֹר. אָמַר - בְּתַחֲלָה, כְּשֶׁהִקְדִּים
 בְּרַחֲמִים. יֵאמֹר - בְּסוֹף, וַיִּתְקַבֵּל בְּרַחֲמִים. וְמָה
 יֵאמֹר? אֶהְבְּתִי אֶת אֲדֹנָי. שֶׁבְּגִלְלָה זֶה וּבִרְבֵּ
 הַתְּפִלוֹת אוֹהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִתְקַן
 מֵעֲשָׂיו, וְאוֹמֵר אֶהְבְּתִי אֶת אֲדֹנָי אֶת אֲשֶׁתִּי וְאֶת
 בְּנֵי לֹא אֵצֵא חֶפְשִׁי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל
 אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה וּבְאוֹתָן הַתְּפִלוֹת הַרְּבוּת.

מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מַה שֶׁהָיָה מְזַמֵּן
 לְהַחְזִירוֹ בְּגִלְגּוּל וְלִסְבֵּל עֲנָשִׁים בְּעוֹלָם הַזֶּה
 עַל מַה שֶׁעָשָׂה - לֹא מִחְזִירוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה. וְמָה
 עוֹשֶׂה? מְקַרֵּב אוֹתוֹ לְבֵית דִּין שֶׁל יְשִׁיבַת הָרְקִיעַ,
 וְדָנִים אוֹתוֹ וּמוֹסְרִים אוֹתוֹ לְבֵית הַמַּלְקוֹת,
 וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵיךְ נִמְסָר לְבֵית
 הָעֲנָשׁ, וּפּוֹגֵם אוֹתוֹ לְהִיּוֹת תַּחַת שְׁלִטוֹן הָעֲרָלָה
 (וּמְצַנֵּה אוֹתוֹ לְהִיּוֹת תַּחַת שְׁלִטוֹן הַיּוֹבֵל) עַד זְמַן יְדוּעַ, וְאַחֵר כִּי
 גּוֹאֵל אוֹתוֹ.

אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹשִׂים לוֹ פָּגָם, אִם הִגִּיעַ יוֹבֵל,
 אֲפֵלוּ יוֹם אֶחָד לַיּוֹבֵל - נִחְשָׁב כְּמִי שֶׁמְצָא
 זְמַן עַד הַיּוֹבֵל. כִּי נִעְנָשׁ וְלֹא יוֹתֵר. בְּאֵי הַיּוֹבֵל

וּנְגָאֵל, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַפְּרָגוּד. עַד כָּאן.
הַסְתִּיר אוֹתוֹ זָקֵן אֶת עֵינָיו רָגַע אָחָד.

פְּתַח וְאָמַר, (מליכה ו) שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה' וְהֵאֲתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לֵה' עִם עַמּוֹ וְגו'. אִי זָקֵן, עַד כָּאן הֵייתָ בְּעַמְקֵי הַיָּם, וְעַכְשָׁו דִּלְגַתָּ עַל הָרִים חֲזָקִים לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם קָרֵב?! אֲלֵא וְדָאֵי עַד עַכְשָׁו אַתָּה בְּיַם הַחֲזֹק, אֲבָל עַד שֶׁהֲלַכְתָּ לְעַמְקֵי הַיָּם, פָּגַשְׁתָּ אֶת אוֹתָם הָרִים חֲזָקִים שְׁבַתוֹךְ הַיָּם וְנִתְקַלְתָּ בָּהֶם. עַכְשָׁו יֵשׁ לְךָ לַעֲרֹךְ קָרֵב בְּעַמְקֵי הַיָּם וּבְהָרִים הַלְלוּ.

זָקֵן עֵיף כַּח, מִי נִתְנַדָּ בְּזֵה? הֵייתָ בְּשָׁלוֹם, וּרְצִיתָ אֶת כָּל זֶה?! אַתָּה עָשִׂיתָ – אַתָּה סוֹבֵל. עַכְשָׁו אֵין לְךָ אֲלֵא לַעֲרֹךְ קָרֵב וּלְנַצַּח אֶת הַכֹּל וְלֹא לַחֲזוֹר לְאַחֲזוֹר. הַתְּחִזֵּק בְּכַחְךָ, חַגְרֵ מִתְּנִיף וְאֵל תִּפְחַד לְשֹׁבֵר אֶת הַהָרִים הַלְלוּ שְׁלֹא יִתְחַזְּקוּ עָלֶיךָ. אָמַר לָהֶם: הָרִים רְמִים, הָרִים חֲזָקִים, אֵיךְ אַתֶּם מִתְגַּבְּרִים?

שְׁנַי פְּסוּקִים כְּתוּבִים. אָחָד כְּתוּב, (סו) קוּם רִיב אֶת הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ, וְאָחָד כְּתוּב, שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. אֲלֵא יֵשׁ הָרִים וַיֵּשׁ הָרִים. יֵשׁ הָרִים שֶׁהֶם הָרִים רְמִים לְמַעְלָה

לְמַעַלָּה, לְאֵלֶּה כָּתוּב שְׁמַעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'.
וַיֵּשׁ הָרִים שָׁהִם הָרִים תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה מֵהֶם,
וּלְאֵלֶּה כָּתוּב קוּם רִיב אֶת הַהָרִים, שְׁהָרֵי רוּדָף
מְרִיבוֹת יֵשׁ לָהֶם. וְלִכֵּן יֵשׁ הָרִים וַיֵּשׁ הָרִים.

וְאִם תֹּאמַר, זְקַן, הָרֵי כָּתוּב וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת,
אֵלֶּה גְּבָעוֹת כָּל אוֹתָם שְׁלִמְטָה, וְעַכְשָׁו
אִתָּה עוֹשֶׂה אוֹתָם הָרִים? אֵלֶּה כֶּן הוּא – לְאוֹתָם
הָרִים רָמִים נִקְרְאִים גְּבָעוֹת. כְּשֶׁהֵם לְבָדָם הֵם
נִקְרְאִים הָרִים.

בֵּא וּרְאֵה, כָּתוּב וְהֵאֲתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ. כִּיּוֹן
שְׁכָתוּב שְׁמַעוּ הָרִים, מִי הֵם הָרִים וּמִי הֵם
אֲתַנִּים? אֵלֶּה הָרִים וְאֲתַנִּים הַכֹּל דְּבַר אֶחָד.
אֲבָל אוֹתָם שְׁלֶשֶׁה עֲלִיוֹנִים מֵעַל רְאשֵׁיהֶם,
וְאוֹתָם שְׁלֶשֶׁה לְמַטָּה מֵהֶם, וְכֻלָּם אֶחָד. הָרִים
לְמַעַלָּה, וְעַלֵּיהֶם אָמַר דָּוִד, (תהלים קכא) אֲשָׂא עֵינַי
אֶל הַהָרִים. וְאֵלֶּה הֵם שְׁלֶשֶׁה הָרָאוֹנִים.
וְהֵאֲתַנִּים מִסְדֵי אֶרֶץ, אֵלֶּה הֵם שְׁלֶשֶׁה אַחֲרוֹנִים,
לְמַטָּה מֵהֶם, שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַבַּיִת וְאֶחָד שְׁמַחַת
הַבַּיִת, וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ מִסְדֵי אֶרֶץ. אֲתַנִּים הֵם,
וְאֲתַנִּים נִקְרְאוּ.

זְקַן זְקַן, הָרֵי יִדְעַתְּ, מִי שְׁעוֹרָךְ קָרַב, אִם לֹא יוֹדַע
לְהַשְׁמֵר, לֹא יִנְצַח בְּקָרְבוֹת. צָרִיךְ לְהַכּוֹת

בְּיָדוֹ וּלְהַשְׁמֵר בְּרַעְיוֹנוֹ, מֵה שְׂיֵהֶיָה אַחַר חָשׁוּב,
שְׂיֵהֶיָה הוּא חָשׁוּב, וַיֵּד יִמִּין מְזַמְנֵת תָּמִיד לְהַכּוֹת.
וּמַחְשְׁבוֹתָיו וַיֵּד שְׁמַאֲלִית זְמִינִים תָּמִיד לְקַבֵּל
וּלְהַשְׁמֵר, וַיִּמִּין הַכֹּל.

עֲבָשׁוּ אָמַרְתָּ וְהָאֲתָנִים. אֵיתָנִים הֵם לְמִטָּה,
וְהָרִים לְמַעְלָה. הַשְׁמֵר זָקֵן, שְׁהָרִי
רַעְיוֹן אַחַר כְּנַגְדָּךְ, שְׁכַתּוֹב (שם טו) מִשְׁכִּיל
לְאִיתָן הָאֲזַרְחִי. וְזֶהוּ אֲבָרְהָם הַזָּקֵן, וְנִקְרָא
אִיתָן. וְאִם אֲבָרְהָם הוּא אִיתָן, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב
נִקְרָאוּ אֵיתָנִים. קוּם זָקֵן, שְׁהָרִי יִדְעֵתָ רַעְיוֹן זֶה
הִיָּה מִכָּה אֶת רַעְיוֹנְךָ.

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר אִיתָן מוֹשְׁבֶךָ וְשִׁים בְּסָלַע
קִנְיָךְ (במדבר כד). אִיתָן - זֶה בִּקְרָא שֶׁל
אֲבָרְהָם, וְהֵינּוּ (בראשית מד) הַבִּקְרָא אֹר. זֶה הָעַמּוּד
שְׁכָל הָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, וְאֵת אֹרּוֹ יִרְשׁ
מֵאֲבָרְהָם. נִקְרָא נִהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן. אִי זָקֵן זָקֵן,
הֵנָּה רַעְיוֹן אַחַר כְּנַגְדָּךְ, וְלֹא יִדְעֵתָ לְהַשְׁמֵר אִיךָ
עוֹרְכִים קָרֵב. זָקֵן, אֵיפֹה הַכַּח שְׁלָךְ? וְדַאי לֹא
לְגַבּוֹרִים הַמְּלַחֲמָה.

כְּתוֹב מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזַרְחִי, וְכַתּוֹב מִשְׁכִּיל
לְדוֹד. זֶה נִהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא

תִּרְגְּמָן לְדוֹד לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵאוֹתָם דְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים
הַעֲלִינִים. אִם מִשְׁכִּיל הוּא נָהָר שְׂיוֹצָא מֵעֵדֶן, אִז
אֵיתָן הָאֲזַרְחֵי אַבְרָהָם הוּא לְמַעְלָה וְדַאי. זֶה
יִדְעָתִי. וְאִף עַל גַּב שְׂאֲנֵי זָקֵן, עַל רַעֲיוֹן זֶה אֲנִי
מוֹחָה. אֵיתָן הָאֲזַרְחֵי הֵם שְׂתֵי דְרָגוֹת, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר בְּקַר אֹר. אֹר זֶה אַבְרָהָם. בְּקַר זֶה נָהָר.
אִף כִּף אֵיתָן הָאֲזַרְחֵי. אֲזַרְח הוּא אַבְרָהָם. אֵיתָן,
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר, זֶה אוֹתוֹ נָהָר שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצָא מֵעֵדֶן.
עֲבָשׁוּ, זָקֵן, קוּם עֲמַד עַל מְרַכְבְּתָךְ, שְׁעַכְשׁוּ
תִּפְל וְלֹא תוּכַל לְקוּם. הֲרֵי שְׁלֵמָה
הַמֶּלֶךְ בָּא בְּכַחוֹתָיו וּמְרַכְבוֹתָיו וּגְבָרָיו וּפְרָשָׁיו
וּבֹא כְּנִגְדְּךָ. קוּם צֵא מִן הַשָּׂדֶה, שְׁלֵא יִמְצָא אוֹתְךָ
שָׁם. כְּתוּב (מַלְכִים-א ח) וַיִּקְהָלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה כָּל
אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיַרְח הָאֲתָנִים בְּחָג וְגו'. יַרְח שְׁנוֹלְדוֹ
בוֹ הָאֵיתָנִים, וּמִי הֵם? הָאֲבוֹת, וְהֵם אֵיתָנֵי
הָעוֹלָם, וַיַּרְח זֶה הוּא תְּשָׁרִי. שְׂאֲלָפָא בֵּיתָא חוֹזֵר
לְמַפְרַע מִמָּטָה לְמַעְלָה.

וְעוֹד מִדְּבָרֶיךָ, נָאָה שְׂתַצָּא מִן הַשָּׂדֶה וְלֹא תִמְצָא
שָׁם. אֵלוֹ כְּתוּב מִשְׁכִּיל אֵיתָן הָאֲזַרְחֵי - אִז
כְּמוֹ שְׂאֲמַרְתָּ. אָבֵל עֲכָשׁוּ שְׂכַתוּב מִשְׁכִּיל לְאֵיתָן
הָאֲזַרְחֵי, הַקָּרֵב שְׁלָךְ אֵינוֹ כְּלוּם, וְתַצָּא מִן הַשָּׂדֶה
בְּעַל כְּרַחֲךָ וְלֹא תִתְרָאָה שָׁם.

אִי זָקֵן, עָנִי מִסְכֵּן, אֵיךְ תֵּצֵא? אִם כֶּף, יִנְצָחוּ
 אוֹתְךָ וְתִבְרַח מִן הַשָּׂדֶה, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
 יִרְדְּפוּ אַחֲרֶיךָ, וְאֵין לְךָ פָּנִים לְהִרְאוֹת לְפָנֵי אִישׁ
 לְעוֹלָמִים. כָּאֵן נִשְׁבַּע אָנִי שֶׁלֹּא אֵצֵא מִהַשָּׂדֶה,
 וְכֵאֵן אָרְאֶה פָּנִים בְּפָנִים בְּשִׁלְמָה הַמְּלֶךְ, וְכֹל
 אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְהַגְּבָרִים וְהַפְּרָשִׁים וְהַמְּרַכְבוֹת
 שְׁלוֹ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִסִּיעַ לְךָ, זָקֵן, שְׁהִרִי
 אֶתְּהָ עַיִף כַּחַ. קוּם זָקֵן, הַתְּגַבֵּר בְּכַחֲךָ וְהִתְחַזַּק,
 שְׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה הִיִּיתְ גְּבוּר חֲזַק בַּגְּבָרִים.

פְּתַח וְאָמַר, מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזַרְחִי. אֵלוֹ כְּתוּב
 מִשְׁכִּיל לְדוֹד - אֲז כָּמוֹ שְׁאֲמַרְתָּ, אֲבָל
 מִשְׁכִּיל לְאִיתָן כְּתוּב. יֵשׁ מִשְׁכִּיל וַיֵּשׁ מִשְׁכִּיל.
 יֵשׁ מִשְׁכִּיל לְמַעְלָה וַיֵּשׁ מִשְׁכִּיל לְמַטָּה. מִשְׁכִּיל
 לְאִיתָן, בְּזִמְן שְׁאוֹתוֹ אִישׁ (נְהַר) עוֹמֵד בְּתִשְׁוֹקָה,
 כָּל הָאִיבָרִים שְׂמֵחִים וּמִתְחַבְּרִים עִמּוֹ. וְאִם הוּא
 עוֹלָה, עַד שֶׁהֵמַח הָעֲלִיּוֹן מִתְפַּיֵס אֵלָיו וְשִׂמַּח
 כְּנִגְדּוֹ. וְאֲז מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזַרְחִי, מִשְׁכִּיל אוֹתוֹ
 וּמוֹדִיעַ לוֹ עַל יְדֵי אֲבָרְהָם (עַל יְדֵי שֶׁל אֲבָרְהָם) אוֹהֵבוֹ
 כָּל מֵה שְׁצָרֶיךָ, וְאוֹתוֹ מַח עֲלִיּוֹן מִשְׁכִּיל לְאִיתָן.
 וְכִשְׁדוֹד הַמְּלֶךְ נִתְקַן בְּתִשְׁוֹקָה אֵלָיו, הוּא מִשְׁכִּיל
 לְדוֹד, כָּמוֹ שֶׁהָיָה הֵמַח הָעֲלִיּוֹן מִשְׁכִּיל אוֹתוֹ.
 וְלִכֵּן יֵשׁ מִשְׁכִּיל וַיֵּשׁ מִשְׁכִּיל. (יֵשׁ מִשְׁכִּיל).

בִּירַח הָאֲתָנִים, שְׁנוּלְדוּ הָאֲיָתָנִים בִּירַח הַזֶּה.
 הַבְּנִיץ לַמָּטָה הוּא כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה, וְנוֹלְדוּ
 בוּ הָרִים וְאֲיָתָנִים. הָרִים נִסְתָּרִים. אֲתָנִים – יִרְכִּים
 חֲזָקוֹת כְּנַחֲשֵׁת, וְאוֹתוֹ הָאֵיתָן בִּינֵיהֶם.

קוּם זָקֵן, תִּכָּה לְכֹל הַצְּדָדִים. בְּשַׁעַה שְׁעָלָה
 מֹשֶׁה לְקַבֵּל תּוֹרָה, מָסַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׂבָעִים מִפְּתָחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ
 לַחֲמִשִּׁים (לְשָׁשִׁים) וְתִשְׁעָה, הָיָה מִפְּתַח אֶחָד גָּנוּז
 וְנִסְתָּר, שֶׁלֹּא הָיָה מוֹסֵר לוֹ. הִתְחַנֵּן לְפָנָיו. אָמַר
 לוֹ: מֹשֶׁה, כָּל הַמִּפְּתָחוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים
 תְּלוּיִים בַּמִּפְּתַח הַזֶּה. אָמַר לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם,
 מַה שָּׁמוּ? אָמַר לוֹ: אֵיתָן. וְכֹל אוֹתָם אֲיָתָנִים
 תְּלוּיִים בוּ, וּבוּ עוֹמְדִים מִחוּץ לַגּוֹף, שְׁתוֹרָה
 שְׂבִכְתָּב הוּא, מוֹדִיעַ לוֹ וּמְשַׁכֵּל אוֹתוֹ, הוּא עֶקֶר
 וְהַמִּפְּתַח שֶׁל תּוֹרָה שְׂבִכְתָּב.

וּכְשֶׁנִּתְקַנְּהָ תּוֹרָה שְׂבָעַל פֶּה אֱלֹוֹ, עֶקֶר הַהִיכָל
 הוּא הַמִּפְּתַח שֶׁלָּהּ (אֱלֹוֹ), וְדַאי שְׂאֵז
 מְשַׁכֵּל לְדוֹד. וּמִתּוֹךְ שִׁירְשָׁה תּוֹרָה שְׂבָעַל פֶּה
 (אֱלֹוֹ) אוֹתִיוֹת לְמַפְרַע. וְעַל זֶה הוּא נִקְרָא תִשְׁרִי,
 הוּא תִשְׁרִי, אָבֵל מְשׁוּם שֶׁהוּא סוֹד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
 חֲתוּם בוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹת שֶׁל שָׁמוּ י'.
 בַּמִּזְבֵּחַ חֲתוּם בוּ ה', הַרְשֵׁת עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ.

בָּאָה דְבוּרָה וְחִתְמָה בּוּ ר', וְהִינוּ מֵה שְׁכָתוּב
(שופטים ה) וְתָשֶׁר דְבוּרָה. וּבְמָקוֹם הַזֶּה הַחֹתֶם שֶׁל
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שְׁחֹתֶם בּוּ.

וְאוֹתוֹ הַמִּפְתָּח, כְּשִׁפּוֹתַח בְּתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה,
צְרִיכִים לְהוֹדֵעַ לוֹ, וְזֶהוּ תַנְיָא, אֵיתָן
מוֹשֶׁבֶה, בְּרִיתָא מְחוּץ לַגּוֹף. אֵיתָנִים הֵם תַנְיָאִים,
עֲמוּנִים תּוֹמְכִים מְחוּץ לַגּוֹף. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְהוֹדִיעַ
דְּבַר, בְּזִמְן שְׂאֵלָה לְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב נִקְרָאִים
אֵיתָנִים – לְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה נִקְרָאִים תַנְיָאִים. אֵיתָן
אֶל הַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. תַנְיָא אֶל הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה,
וְהַכֹּל כְּרֵאוּי.

חֲבֵרִים, הֲרִינִי בְשָׂדָה. שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ וְהַגְּבוּרִים
הַחֲזָקִים שְׁלוֹ יְבֵא וַיִּמְצָא זָקֵן אֶחָד עֲיָף
בְּכַחוֹ, חֲזָק גְּבוּר, מְנַצֵּחַ קְרִבּוֹת. הֲרִינִי יוֹדֵעַ
שְׂיָבֵא, וְעוֹמֵד אַחֵר סֹלַע הַשָּׂדֶה וְהוּא מְשַׁגִּיחַ בִּי
וְאֵיךְ גְּבוּרָתִי עוֹמְדַת בְּשָׂדָה, לְבַדּוֹ מְשַׁגִּיחַ, שֶׁהוּא
אִישׁ שְׁלוֹם, בַּעַל הַשְּׁלוֹם, וְהוֹלֵךְ לוֹ. עֲכָשׁוּ, זָקֵן,
גְּבוּרָתְךָ עָלֶיךָ, וְאַתָּה לְבַד בְּשָׂדָה, שׁוֹב לְמִקְוֵיךָ
וְהִתֵּר כְּלֵי זִינְךָ מֵעָלֶיךָ. (כְּמִי שִׁיּוּצָא מִן הַשָּׂדֶה).

שְׁמַעְנוּ הָרִים אֶת רִיב ה' וְהֵאֲתָנִים מִסְדֵי אֶרֶץ (מִיכָה
ו). שְׁמַעְנוּ הָרִים, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ. וְהֵאֲתָנִים

מִסְדֵי אֶרֶץ, מִסְדֵי אֶרֶץ וְדַאי, שְׁהָרֵי מִמְנוּ נְזוּנִית,
וַיִּמָּהּ מִקְבֵּלַת כָּל יוֹם, וְהֵם מִסְדֵי אֶרֶץ.

פי ריב לה' עם עמו. מי הוא זה שיכול לקום
בְּרִיב שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (כָּל שָׁבוֹן) בְּיִשְׂרָאֵל?
וְעַל זֶה אָמַר לְאַלֶּה, שְׁמַעוּ הָרִים אֶת רִיב ה' – זֶהוּ
רִיב אֶחָד. קוֹם רִיב אֶת הַהָרִים – זֶה רִיב שְׁנִי.
שְׁמַנְצַח בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל הַרִיבוֹת הַלְלוּ
לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אוֹתָם תּוֹכָחוֹת, כָּלֵם כְּאֵב הַמוֹכִיחַ
אֶת בְּנוֹ, וְהָרֵי פְּרִשׁוּהָ.

בְּיַעֲקֹב כְּתוּב בְּשַׁעֲהַ שְׁרָצָה לְנִצְחַ עֲמוֹ, מֶה
כְּתוּב? (הוֹשַׁע יב) וְרִיב לַה' עִם יְהוּדָה
וְלִפְקֹד עַל יַעֲקֹב. מֶהוּ הָרִיב? כְּכַתּוּב, בְּבִטָּן עָקֹב
אֶת אָחִיו. עַל דְּבַר זֶה בָּאָה תּוֹכָחָה, וְכָל אוֹתָם
רִיבוֹת. וְכִי לֹא דְבַר גְּדוֹל הוּא, בְּבִטָּן עָקֹב אֶת
אָחִיו וְגוֹ' ? זֶה אֵינוֹ דְּבַר קָטָן מֶה שְׁעֲשֶׂה בְּבִטָּן.
וְכִי רַמְאוֹת עֲשֶׂה בְּבִטָּן? כֵּן, וְדַאי.

ס"א (וְהָרֵי נֹאמַר) (אָבֵל) שְׁבִכַל דְּחָה יַעֲקֹב אֶת עֲשׂוֹ
אָחִיו, כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק כָּלֵל. עֲשׂוֹ לֹא
הִתְרַעַם אֲלָא מֵאֶחָד שְׁהֵם שְׁנַיִם, שְׁכַתּוּב (בְּרַאשִׁית כז)
וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. פְּעַמִּים הָיָה צָרִיף (לְכַתֵּב), מֶה
זֶה "זֶה"? אֲלָא אֶחָד שְׁהַקִּישׁ לְשְׁנַיִם, אֶחָד שְׁיִצָּא

לשנים, ומהו? בכרתי. שהתהפכו האותיות ונהיה ברכתי. זה פעמים – אחד שהקש לשנים.

ולא ידע עשו מה שעשה לו בכטן, אבל השר הממנה שלו היה יודע, והקדוש ברוך הוא רגש את השמים וחיליהם לקול הזה, שהרי ברכה ובכורה לא תבע הממנה שלו, ולא אמר. שהרי ברכה היה לו לתבע ולא תבע. אחיו הרי ודאי שתבע, שכתוב (ישעיה נח) ומבשרך לא תתעלם, ולא רצה יעקב לתת לו לאכל, עד שנטל ממנו את בכורתו.

איזו בכורה נטל ממנו? הבכורה שלמעלה ולמטה. בכרה חסר ו'. אז הוא עקב את אחיו. ודאי שעשה אותו עקב וזרק אותו לאחור. איזה אחור? שהקדים אותו, שיצא בראשונה לעולם הזה. אמר יעקב לעשו, טל אתה את העולם הזה בתחלה, ואני אחר כך.

בא וראה מה כתוב, ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו. מה זה בעקב עשו? וכי יעלה על דעתך שהיה אחוז את ידו ברגלו? לא כך. אלא ידו אחוזת במי שהוא היה עקב. ומיהו? עשו, שהרי עשו נקרא עקב משעה

שְׁעַקֵב אֶת אָחִיו, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם קוֹרָא לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵקֵב, שְׁכָתוּב הוּא יְשׁוּפֵף רֹאשׁ וְאֶתָּה תְשׁוּפְנֵנוּ עֵקֵב. אֶתָּה שֶׁנִּקְרָא עֵקֵב תְשׁוּפְנֵנוּ בַּתְחִלָּה, וּלְבִסּוֹף הוּא שְׂיִמְחָה אֶת רֹאשְׁךָ מֵעֲלֶיךָ. וּמִיָּהוּ? סמא"ל, שֶׁהוּא רֹאשׁ שֶׁל הַנְּחָשׁ שְׂמֵכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וַעֲלֵ זֶה בְּבִטָּן עֵקֵב אֶת אָחִיו, שֶׁם עָלָיו לְקִיּוֹת עֵקֵב, וְנִטַּל עֲשׂוֹ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בַּהֲתַחֲלָה. זֶה סוּד הַכְּתוּב וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוּם לְפָנַי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ הַסּוּד שֶׁאָמַר שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, (משלי כ) נִחְלָה מִבְּהֵלֶת בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תִבְרָךְ, בְּסוֹף הָעוֹלָם.

וַעֲלֵ זֶה (הוֹשֵׁעַ יב) בְּבִטָּן עֵקֵב אֶת אָחִיו וּבְאֹנוּ שָׂרָה אֶת אֱלֹהִים. מַה זֶה וּבְאֹנוּ? כִּף אָמְרוּ, בְּכַח וְהִתְקַף שָׁלוּ נְאֻה. אֲבָל לֹא כִף. בְּרוּר הַדְּבָר – שְׂיִעֲקֵב הִיָּה דְיוֹקָן עֲלִיוֹן וְגוֹף קְדוֹשׁ, שְׂאִין גּוֹף מִיּוֹם שֶׁהָיָה אָדָם הֶרְאֵשׁוֹן כְּמוֹ הַגּוֹף שֶׁל יַעֲקֹב. וַיִּפְּיוּ שֶׁל אָדָם, מִמֶּשׁ אוֹתוֹ הִיפִי הִיָּה לְיַעֲקֹב. וְדְיוֹקָן שֶׁל יַעֲקֹב, דְיוֹקָן שֶׁל אָדָם הֶרְאֵשׁוֹן מִמֶּשׁ.

אָדָם הֶרְאֵשׁוֹן, בְּשַׁעָה שֶׁבָּא הַנְּחָשׁ וְהִתְפַּתָּה עַל יָדוֹ, יִכַּל לוֹ הַנְּחָשׁ. מַה הַטַּעַם? כִּי לֹא הִיָּה

כַּח לְאָדָם הָרָאוּשׁוֹן, וְעַד עַכְשָׁיו לֹא נוֹלַד מִי שֶׁהִיָּה
הַכַּח שָׁלוֹ. וּמִיָּהוּ תִקְפוּ שֶׁל אָדָם הָרָאוּשׁוֹן? זֶה
שֵׁת, שֶׁהִיָּה בְדִיוּקָן שֶׁל אָדָם הָרָאוּשׁוֹן מִמָּשׁ,
שֶׁכָּתוּב (בְּרָאוּשִׁית ה') וַיּוֹלַד בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת
שְׁמוֹ שֵׁת. מַה זֶה בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ? שֶׁהִיָּה מָהוּל.
וּכְשָׁבָא הַמְּמַנָּה שֶׁל עֵשׂוֹ אֶל יַעֲקֹב, כְּבָר נוֹלַד
תִּקְפוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹסֵף, וְזֵהוּ וּבְאוּנוֹ שָׂרָה
אֶת אֱלֹהִים. (עַד כֹּאן מִצְאָתִי).

הַקּוּל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה שְׂיִכּוּל קוּל הַנְּחָשׁ לְהֶאֱחֹז
בָּהּ כְּמוֹ כָּלֵב בְּכַלְבָּה, מַה הוּא? אֵלֶּא בֹא
וְרֹאֵה שְׂאִין בְּכָל קוּלוֹת הַנְּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם שְׂיִכּוּל
קוּל הַנְּחָשׁ לְהֶדְבֵק בּוֹ וּלְהֶאֱחֹז בּוֹ וּלְהַשְׁתַּתֵּף בּוֹ.
אֵלֶּא שְׁתֵּי נָשִׁים הֵן שְׂיִכּוּל קוּל הַנְּחָשׁ לְהֶאֱחֹז בָּהֶן
– אַחַת זֹו שֶׁלֹא שׁוֹמֵרֶת טְמֵאָת נְדָה וַיְמִי לְבוֹנָה
כְּרֹאוֹי, אוֹ שֶׁמְקַדִּימָה יוֹם אֶחָד לְטָבֵל, וְאַחַת זֹו
אִשָּׁה שֶׁמְאַחֶרֶת לְבַעֲלָהּ אֶת עוֹנְתָהּ לַעֲשׂוֹת צַעַר
לְבַעֲלָהּ, פָּרֵט אִם אֵינוֹ מְקַפִּיד וְלֹא מְשַׁגִּיחַ עַל זֶה.
אֵלֶּוּ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים. שֶׁהָרִי כְּמוֹ שֶׁהַקְּדִימוֹ, כִּף הֵן
מִתְאַחֲרוֹת לְקוּל הַנְּחָשׁ, עַד שֶׁנִּדְבַק קוּל
בְּקוּל, וְכְמוֹ שֶׁמִּתְאַחֲדוֹת לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעֲלָהּ
(בְּעֵבוּדָה) בְּעֵכוֹב מְצוּהָ, כִּף מְקַדִּים קוּל הַנְּחָשׁ
לְהֶדְבֵק בְּקוּל אוֹתָהּ הָאִשָּׁה. וְאֵלוֹ הֵן שְׁתֵּי נָשִׁים

שְׁקוּל הַנְּחָשׁ אוּחְזוּ בְּקוּל שְׁלֵהֶן כְּמוֹ כָּלֵב בְּכַלְבָּה,
טְמֵאָה אַחַר טְמֵאָה, מִיֵּן אַחַר מִינוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה אֲכַפֵּת לָנוּ אִם אוּחְזוּ קוּל בְּקוּל
וְאִם לֹא אוּחְזוּ? אוֹי שְׂכָךְ מִתְאַבְּדִים בְּנֵי

הָעוֹלָם בְּלֵי דַעַת. הַקּוּל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה,
כְּשִׁמְתָעָרֵב וּמִשְׁתַּתְּף יַחַד עִם קוּל הַנְּחָשׁ, בְּשַׁעָה
שֶׁהֲרִשְׁעָה וּמִרְשַׁעַת יוֹצֵאת מִתּוֹךְ (הָאִיפָה)

וּמְשׁוֹטְטֵת בְּעוֹלָם, אִם הִיא פּוֹגֵשֶׁת בְּאוֹתָם שְׁנֵי
קוּלוֹת, קוּל הַנְּחָשׁ וְקוּל הָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה

מִתְחַמֶּמֶת בָּהֶם וְהֵם בָּהּ, וְכִיּוֹן (שִׁמְתַחֲמָמִים נַעֲשִׂים רוּחַ
וְהוֹלְכִים עִמָּה), שִׁמְתַחֲמָמֶת נַעֲשִׂים רוּחַ, וּמִתְגַּשֵּׁם

עִמָּה, עַד שֶׁמְשׁוֹטְטֵת וְנִכְנַסֶּת לְמַעֲי אוֹתָהּ הָאִשָּׁה.
וְהִתִּינּוֹךְ הַזֶּה שִׁיּוֹלְדֵת, כְּשִׁבְּאָה אוֹתָהּ רִשְׁעִית

(לִילִי"ת), פּוֹקֵדֶת אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהוּא

חֲבוּר רַע, קוּל הַנְּחָשׁ שֶׁמְכַשְׁכֵּשׁ בָּהּ, וְהוּא צוֹחֵק
בְּתִינּוֹק, עַד שֶׁבְּאָה אוֹתָהּ הָרִשְׁעִית (לִילִי"ת) כְּמוֹ

אִשָּׁה שֶׁפּוֹקֵדֶת בֶּן לְאִשָּׁה אַחֲרֵת, וּמְפַטְפֹטֶת לוֹ
וְצוֹחֵקֶת לוֹ בְּפִטְפוּט עַד שֶׁתְּבֹא אָמוֹ. כֵּךְ עוֹשֶׂה
אוֹתָהּ הָרוּחַ. וּפְעָמִים רַבּוֹת שֶׁהוּא שְׁלִיחַ שֶׁל

אוֹתָהּ הָרִשְׁעִית, וְהוֹרֵגֶת אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב (קֹהֶלֶת ד')
וּמִיד עֲשָׂקִיהֶם כַּח, וְלֹא כְּמוֹ שְׂאֲתָם אוֹמְרִים,

אֲלֹא אוֹתוֹ כַּח שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ. וְעַל זֶה פְּעָמִים

כְּתוּב בַּפְּסוּק הַזֶּה וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם - אֶחָד
מְלִילִית הִרְשָׁעָה, וְאֶחָד מְאוֹתָהּ הָרוּחַ.

אִי סָבָא, עֲתָה יֵשׁ לָךְ רַחֲמִים, וְאַתָּה מְדַבֵּר כְּמִי
שֶׁלֹּא רָאָה אֱלוֹ הַיּוֹצְאִים לְקָרֵב, הָרִי כָּלֶם
בְּשָׁלוֹם עִמָּךְ. עֲתָה מִכָּאן וְלַהֲלָאָה לֹא אֶפְשָׁט
מֵעָלֵי כְּלֵי הַקָּרֵב בְּעֵבוּר שְׂאֲזָכִיר שְׁמִי.

אוֹתוֹ חֲטָאת רַבִּץ עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח כְּמוֹ כָּלֵב.
בְּזִמְן שֶׁהַקּוֹל הָאֲחֵרוֹן שֶׁנּוֹתְנָת הָאִשָּׁה
יוֹצֵא, הוּא מְדַלֵּג מֵעַל הַפֶּתַח וְעוֹבֵר מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ
אֲחֵרֶיהָ. מָה הִטָּעִם? מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שׁוֹלַח מִפֶּתַח אֶחָד שְׁלוֹ, וְהַקּוֹל פּוֹרֵחַ, וְהַמִּפְתָּח
בָּא, וְהַנְּחָשׁ הוֹלֵךְ אַחֵר הַקּוֹל שֶׁהוּא יוֹצֵא לְעוֹלָם,
וְעַד הָהָר שֶׁבַבְטָן הוֹלֵךְ וּמְכַשֵּׁשׁ, עַד הַזִּמְן
שֶׁמִּתְנַקֵּית מְאוֹתָהּ הַזֶּהֱמָה שֶׁל נְשִׁיכוֹת הַנְּחָשׁ
הָרַע. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סְבוּבִים וְעוֹשֵׂה
מַעֲשִׂים כְּרָאוּי.

וְכָל זֶה מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָהּ הַבְּטָן נִדְחָתָה. הָרִי וְדָא
שֶׁנִּדְחָה מְאוֹתָהּ הַבְּטָן, וְאֵין לוֹ חֶלֶק, וְנִדְחָה
מִהַבְּטָן שֶׁלְמִטָּה שֶׁל שְׂאָר נְשׁוֹת הָעוֹלָם. שְׂאָף עַל
גַּב שְׁעוֹשֵׂה צֶעַר, לֹא נִתְּנָת לוֹ רְשׁוֹת לְשַׁלֵּט בָּהֶם.
וְאֵיזוֹ בְּטָן נִתְּנָת לוֹ וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ? אוֹתָהּ הַבְּטָן

שֶׁל הַסּוּטָה, שְׁפָתוֹב (במדבר ה) וְצָבְתָהּ בְטָנָהּ. מְשׁוּם
 שְׁבִבְטָן הַזֶּה עוֹשֶׂה בָּהּ נְקֻמוֹת כְּרָצוֹנוֹ, וְהַבְטָן הַזֶּה
 הֵיא שְׁלוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ בְּשִׁבִיל שְׁלֵא
 יִדְחָהּ מֵהַכֹּל. עֲכָשׁוּ, אֱהוּבִים שְׁלִי, הַקְשִׁיבוּ. לֹא
 רְאִיתִי אֶתְכֶם וְדַבַּרְתִּי עִמָּכֶם, (קהלת א) כָּל הַדְּבָרִים
 יִגְעִים, לֹא יָכוֹל אִישׁ לְדַבֵּר, אֲפֹלוּ דְבָרֵי הַתּוֹרָה
 הֵם יִגְעִים.

סדר הלימוד ליום כד טבת (יום 113 בשנה)

פְּתוּב (בראשית לה) וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ
 עִמּוֹ, וְכָתוּב וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף
 יָרְכוֹ. וְאוֹתָהּ יָרַךְ שֶׁהָרוּיַח מֵיעֲקֹב. וְאוֹתָהּ הִיָּרַךְ
 בְּחֻלְשָׁתָהּ עַד שֶׁפָּא שְׁמוּאֵל. מַה זֶה בְּחֻלְשָׁהּ?
 שְׁלֵא מְשַׁךְ נְבוּאָה. כְּשֶׁפָּא שְׁמוּאֵל, נָטַל אוֹתָהּ
 יָרַךְ וְהֵעֵלָה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם וְחֻטֵּף אוֹתָהּ
 מִמֶּנּוּ, וּמֵאוֹתוֹ זְמַן הָעֵבְרָה מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה לוֹ
 חֵלֶק בְּקִדְשָׁהּ כָּלֵל.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קִפַּח וְלֹא דָחָה אוֹתוֹ מִן
 הַכֹּל, מְשׁוּם שֶׁשְׁמוּאֵל נָטַל אֶת הַיָּרַךְ
 שְׁלוֹ, אֲלֵא נָתַן לוֹ חֵלֶק אֶחָד, וּמַהוּ? נָתַן לוֹ
 אוֹתָהּ יָרַךְ וּבְטָן שֶׁל הַסּוּטָה תְּמוּרַת אוֹתָהּ יָרַךְ
 וּבְטָן שֶׁהֵעֵבִיר מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן אֶת שְׁנֵיהֶם נָתַן לוֹ

הקדוש ברוך הוא להיות המקום הקדוש פנני
מכל טמאה.

וְלִנְפֹל יֵרֶךְ. מה זה ולנפל? ונפלה ירכה הִיא
צָרִיךְ להיות! ולצבות, וצבתה הִיא צָרִיךְ
להיות! אלא כמי שזורק עצם לכֵּלֵב ואומר לו:
טל את זה לחלקך. ומהכל לא הרע לפניו אלא
שגזלו (שהוציא) ממנו יֵרֶךְ, משום שהוא יגע
והתעייף עליה והרויח אותה והוציא אותה
ממנו. ולכן הקדוש ברוך הוא הפיל לו את העצם
הזו של הסוטה והוציא אותו לו, כמו שאמרנו,
ובזה הוא רִוּה ושמח.

כִּל אותן המרכבות והסיוע שלו תמיד רוצים
יֵרֶךְ, והולכים בתשוקה אחריה, ומשום כִּךְ
הברכים של הרבנים עיפים, וזה מן זה. שכל
התשוקה שלהם אחר הֵיֶרֶךְ היא, וכל שכן יֵרֶךְ
של חכמים, וכל דבר חוזר למקומו. והקדוש
ברוך הוא לא גורע כלום מכל מה שצריך, ולא
רוצה שיתקרב לקדשה חוץ מעמו וגורלו, חלקו
ונחלתו. כמו שעושה הקדוש ברוך הוא למעלה,
כך עושים ישראל למטה וכך צריך לעשות. וכך
שנינו, אסור לישראל ללמד תורה לעובדי

כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, שְׁכָתוֹב (תהלים קמז) מְגִיד דְּבָרָיו
לְיַעֲקֹב וְגו', לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וְגו'.

וְלִבְּנֵי דְחָה אֹתוֹ יַעֲקֹב וְדָחָה אֹתוֹ שְׁמוּאֵל,
שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֶלֶק בְּקִדְשָׁהּ. וּמִשׁוּם כֵּן
כָּל שְׁמִירַת הַשְּׁנֵאָה לְיִשְׂרָאֵל הִיא עַל כֵּן. לְכָלֵּב
שְׁחָטַף עוֹף טְהוֹר מִהַשּׁוּק וְהִבִּיא אֹתוֹ, וְטָרַם
שְׁנֵשְׁבַר בָּא אִישׁ אֶחָד וְחָטַף אֹתוֹ מִמֶּנּוּ, וְאַחַר
כֵּן נָתַן לוֹ עֵצָם נִגְרָרַת אַחַת בְּלִי תוֹעֵלַת.

כֵּן לְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ הוֹצִיאוּ אֹתוֹ מֵאוֹתָהּ הַבֵּטֶן,
חָטְפוּ מִמֶּנּוּ אֶת אוֹתָהּ הַיָּרֵךְ, אַחַר כֵּן נָתַנוּ
לוֹ עֵצָם אַחַת – אוֹתָהּ הַבֵּטֶן וְאוֹתָהּ הַיָּרֵךְ שֶׁל
הַסּוּטָה, וְלֹא אַחַר. זֶה הָעֵצָם שֶׁנָּתַנוּ לְחֶלְקוֹ
וְלְגוֹרְלוֹ וְעִרְבָהּ לוֹ. וּמִשׁוּם כֵּן כָּל דֵּינֵי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הֵם דֵּינֵי אֱמֶת, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים
וְלֹא מְשַׁגְּיחִים לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵלֶם בְּדַרְךְ
אֱמֶת. הִיא הַסִּטְתָּה אֶת עֵצְמָהּ מִבְּעֻלָּהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב) הַעֲזֹבֵת אֶלּוֹף נְעוּרֶיהָ וְגו'. אֵף כֵּן
הָאִשָּׁה כְּגוֹן שְׁלָה בְּאֶרֶץ.

בא וְרָאָה, מִי שְׁמוּצָא חֵבֵר כְּמוֹתוֹ שְׁעוֹשָׂה
כְּמַעֲשָׂיו בְּעוֹלָם, אוֹהֵב אוֹתוֹ וְנִדְבֵק עִמוֹ
וְעוֹשָׂה עִמוֹ טוֹב. אֲבָל הַצַּד הָאֲחֵר לֹא כֵּן; כִּיּוֹן

שְׁמוּצָא מִי שְׁעֹזֵב אֶת צַד הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבֵק בּוֹ, אֲזִי הוּא
 רוֹצֵה לְכַלּוֹתוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִן הָעוֹלָם. הָאִשָּׁה הַזֹּאת
 עָשְׂתָה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבְּקָה בּוֹ, רְאֵה מָה הוּא עֹשֶׂה
 בָּהּ – וְצָבְתָהּ בְּטִנְיָה וְנִפְלְיָה יִרְכָּה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֵינוֹ כֵּן; מִי שְׁעֹזֵב אֶת הַצַּד הָאֲחֵר וְנִדְבֵק
 בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲזִי אוֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ כָּל
 טוֹב שֶׁבְּעוֹלָם. עֲכָשׁוּ, זָקֵן, תִּקֵּן עֲצָמָהּ, שְׁהִרֵי
 הַנְּחֹשׁ הֵלֶךְ לוֹ וְרוֹצֵה לְהַתְּגַרּוֹת בָּהּ וְלֹא יִכּוֹל.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מִה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
 שִׁיעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וְכִי לֹא בָּא שְׁלֵמָה

אֶלָּא לְלַמֵּד דְּבַר זֶה? אֱלוֹ אָמַר (וכי מה בא שלמה המלך

ללמד בדבר זה? ועוד, אלו אמר) בְּעֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל – יִפֶּה,

שְׁהִרֵי נִשְׁאָר עָמַל שִׁישׁ בּוֹ יִתְרוֹן. אֶלָּא פִּיּוֹן

שְׁכָתוֹב בְּכָל עֲמָלוֹ, הִרֵי הַכָּלָל שֶׁל הַכֹּל – שְׁלֹא

נִשְׁאָר כָּלוּם שִׁישׁ בּוֹ יִתְרוֹן.

אֶלָּא שְׁלֹא לְכָל אָדָם אָמַר שְׁלֵמָה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה,

אֶלָּא יֵשׁ אָדָם בְּעוֹלָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל תָּמִיד בְּרַע

וּלְהִרְעוֹ, וְלֹא מִשְׁתַּדֵּל בְּטוֹב אֶפְלוֹ רִגַע אֶחָד, וְעַל

זֶה כָּתוּב עָמַל וְלֹא כָּתוּב יִגִּיעוּ. עָמַלוֹ – כְּמוֹ

שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ס) יָשׁוּב עָמַל בְּרֹאשׁוֹ. וְלֹא רָאָה

עָמַל בְּיִשְׂרָאֵל. יִגִּיעוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קכח) יִגִּיעַ

כְּפִיךָ כִּי תֹאכַל וְגו'. וְכָתוּב (בראשית לא) וְאֵת יְגִיעַ
כְּפֵי רָאָה אֱלֹהִים. אֲבָל עֲמָלוֹ, כָּתוּב (תהלים י) עֲמַל
וְכַעַס. הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ הִיא תָּמִיד לְרַע, וְעַל כֵּן הוּא
תַּחַת הַשָּׁמַשׁ.

בְּשַׁעֲהָ שֶׁהָאָדָם הַזֶּה מִשְׁתַּדֵּל בְּרַע, עַל זֶה כָּתוּב
(איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְגו',
שְׁהָרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה שְׁלֵא יַעֲשֶׂה
תּוֹלְדוֹת, שְׁאֵלְמָלָא יַעֲשֶׂה תּוֹלְדוֹת, הִיָּה מִחְרִיב
אֶת הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב מֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ. וּמִי שְׁלֵא מִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, נִדְבָק
בְּצַד הַזֶּה שֶׁל אָדָם רַע, וְנִכְנָס תַּחַת כְּנַפְיוֹ.

רוּת אִמְרָה, (רות ג) וּפְרִשְׁתָּ כְּנַפֶּיךָ עַל אִמְתְּךָ, כְּדִי
לְהִזְדַּוֵּג עִם הַצַּדִּיק, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹרֵס כְּפַנְיוֹ עַל בֶּן אָדָם כְּדִי
לְהִתְרַבּוֹת בְּעוֹלָם, וּמִי שְׁלֵא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
תּוֹלְדוֹת, בְּגַפּוֹ יָבֵא – בְּגַפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַע, שֶׁהוּא
הוֹלֵךְ עֲרִירֵי כְּנֻחַשׁ הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי. בְּגַפּוֹ יֵצֵא
– כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, הוּא שְׁלֵא הַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת
תּוֹלְדוֹת, הָרִי נִתְבָּאָר כָּל מֵה שְׁצָרֶיךָ. (בא וְרָאָה שֵׁשׁ
לְחִזּוֹר זְקֵן בְּדַבְרִים הָרִאשׁוֹנִים).

הָרִיב שְׁעוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִיב נֹאמֵר, רִיב
– שְׁכַתּוּב (מיכה ו) קוּם רִיב אֶת הַהָרִים. מִי

הם? אלא אותם הָרִים שְׁלֵמָה. לְמָה הָרִיב הַזֶּה?
 מִשּׁוֹם שֶׁבָּהֶם תְּלוּיִים כָּל הַחֲטָאִים שְׁעוֹשִׂים
 יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים. מָה הַטַּעַם? כִּי
 יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים שְׁמוֹשׁ שֶׁל כָּל הַמְּלֹאכִים
 הַעֲלִיּוֹנִים שְׁבַשְׁמִים, וְלֹא נֶעְלַם מֵהֶם אֶפְלוּ שְׁמוֹ
 שֶׁל אֶחָד מֵהֶם, וְכָל הַשְּׁמוֹשׁ שֶׁלָּהֶם.

וּבְשָׁנֵי צְדָדִים הָיוּ טוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. אֶחָד –
 שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים לְמִשְׁךְ אֶת כַּחַם שֶׁל
 הַכּוֹכָבִים וְהַמְּזֻלוֹת לְאַרְץ. וְאֶחָד – שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים
 אֵיךְ לְהַשְׁפִּיעַם בְּכָל מָה שֶׁהִצְטָרְכוּ, וְלִכְן רָצָה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בָּהֶם רִיב וְדִין. וְכִיוֹן
 שֶׁבָּהֶם יִהְיֶה רִיב וְדִין, כָּל הַשְּׁלֵשֶׁלֶת נוֹפְלֶת,
 שֶׁהָרִי לֹא תִהְיֶה בּוֹ תּוֹעֵלֶת, וּמִשּׁוֹם כֵּן קוֹם רִיב
 וְגו'. וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלָהּ, מִי הַגְּבָעוֹת?
 אֵלֶּה הֵן הָאֲמָהוֹת, הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת בְּתוֹלוֹת
 אַחֲרֵיהֶן וְגו', וּמִשּׁוֹם כֵּן וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת
 קוֹלָהּ. שֶׁכֵּן הָיוּ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ
 בְּדְרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת.

בֵּא וּרְאֵה שֵׁשׁ לַחֲזוֹר, זִקֵּן, לְדַבְרִים רְאוּשׁוֹנִים,
 שֶׁכֵּן הָיוּ עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ
 בְּדְרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת. הִירָךְ שְׁאֲמַרְנוּ, הַרְבֵּה
 הִתְקִיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ הִירָךְ. מְרַדְכִי הִיָּה

מֵרָאָה לְאוֹתוֹ הַמֶּזֶן הַרְשַׁע אֶת אוֹתָהּ יִרְךָ שְׁלוֹ,
 וְלִכֵּן הָיָה רוּגְזוֹ, דְּבַר שֶׁנִּרְאָה לוֹ, וְהוּא הַרְגִּיז אוֹתוֹ
 עִמּוֹ. רְאוּ הַחֲבָרִים מֵה כָּתוּב – (בראשית כז) וַתִּקַּח
 רַבְקָה אֶת בְּגָדֵי עֵשָׂו בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֶת וְגו'.
 בְּלִבוֹשׁ הִלְלוּ שְׁלוֹ גִּזְלוּ אוֹתוֹ וְהוֹצִיא אוֹתוֹ מִכָּל
 בְּרֻכּוֹתָיו וּמֵהַבְּכוֹרָה.

וּמִשׁוּם כֶּף, הָעֵלָה שֶׁמִּצְאוּ הַמְּרַכְבוֹת שְׁלוֹ
 לַחֲכָמִים הוּא הַחֲכוּךְ שֶׁלָּהֶם עִם בְּגָדֵי
 רְבוּתֵינוּ תְּמִיד לִירְכִים שֶׁלָּהֶם וְלִבְגָדִים שֶׁלָּהֶם.
 וְאֵלוֹ שְׁנֵי הַדְּבָרִים הָיוּ שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, וְכָל זֶה
 מִשׁוּם שֶׁגִּזְלוּ מִמֶּנּוּ אוֹתָם, וְאֵין לָהֶם עֵלָה אֶלָּא
 לַחֲכָמִים. וּמִשׁוּם כֶּף הַבְּגָדִים הִלְלוּ שֶׁל הַחֲכָמִים
 הֵם מִתְּבַלִּים מֵהַחֲכוּךְ שֶׁלָּהֶם, וְהַבְּרָכִים
 הַכּוֹשְׁלוֹת הִלְלוּ זֶה מֵהֶם וְדָאֵי, וּמִשְׁלָּהֶם הָיוּ,
 וּמֵהֶם נוֹטְלִים תּוֹאֲנָה, וּמִמֶּה שֶׁהָיוּ מֵהֶם. וְרוּצִים
 לַחֲכָמִים, שֶׁהֵם כָּלֵל שֶׁל אוֹתוֹ שִׁיּוֹשֵׁב אֶהְלִים,
 וְלִכֵּן אֵין עֵלָה בְּלִי עֵלָה, וְלִכֵּן אֵין דְּבַר בְּלִי דִין,
 וְכָל דְּבַר שֶׁב לְמִקּוּמוֹ.

שְׁלֹמֹה אָמַר, (קהלת ד) וּשְׁבַתִּי אֲנִי וְאֶרְאָה אֶת כָּל
 הָעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
 וְהִנֵּה דַמְעַת הָעֲשׂוּקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיד
 עֲשִׂיקָהֶם כַּח וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם. הַפְּסוּק הַזֶּה

רְמִזְנוּ בוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל שְׁבִתִי אָנִי, וְכִי מְאִיזָה
מְקוֹם שָׁב שְׁלֵמָה? אִם נֹאמֵר, לְאַחַר שְׁאֵמַר דְּבַר
זֶה שָׁב כְּמוֹ מְקֻדָּם וְאֵמַר דְּבַר אַחֵר – יִפֶּה. אֲבָל
שְׁבִתִי וְאֶרְאֶה.

שָׁם שְׁנֵינוּ, בְּכָל יוֹם הָיָה מְקֻדָּים שְׁלֵמָה בְּבִקְרָה
וְהָיָה שָׁם פְּנִיּוֹ לְצַד מְזָרְח וְרוֹאֶה מֶה
שְׁרוּאָה, וְאַחֵר כֶּף שָׁב לְצַד דְּרוֹם וְרוֹאֶה מֶה
שְׁרוּאָה, וְאַחֵר כֶּף שָׁב לְצַד צְפוֹן וְעוֹמֵד שָׁם.
מִנְמִיךְ עֵינָיו וּמְרִים רֵאשׁוֹ.

בְּשַׁעָה הַזֹּאת הָרִי עֲמוּד אֵשׁ וְעֲמוּד עָנָן הָיוּ בָאִים,
וְעַל אוֹתוֹ עֲמוּד הָעָנָן הָיָה בָּא נֶשֶׁר אֶחָד,
וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר הוּא גְדוֹל וְחֹזֵק. וְכֵן הָיָה בָּא: כְּנֶפֶף
יְמִין עַל גְּבֵי עֲמוּד הָאֵשׁ, וְהַגּוֹף וְכֶנֶף שְׂמָאל עַל
גְּבֵי עֲמוּד הָעָנָן. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הָיָה מְבִיא שְׁנֵי עָלִים
בְּפִיו. בָּא עֲמוּד הָעָנָן וְעֲמוּד הָאֵשׁ, וְאוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר
עָלִיהֶם, וּמִשְׁתַּחֲוִים לְפָנָי שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ.

בָּא הַנֶּשֶׁר וְהִנְמִיךְ לְפָנָיו, וְנִתֵּן לוֹ אוֹתָם עָלִים.
לוֹקַח אוֹתָם הַמְּלֶךְ שְׁלֵמָה וּמְרִיחַ בָּהֶם,
וְהָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם סִימָן וְאוֹמֵר: זֶהוּ הַנוֹפֵל, וְזֶהוּ
גְלוֹי הָעֵינַיִם. בְּשַׁעָה שְׁשָׁנֵי עָלִים הָיוּ, הָיָה
יודֵעַ שְׁשָׁנֵיהֶם – נוֹפֵל וּגְלוֹי עֵינַיִם – רוֹצִים
לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרִים.

מַה עֲשֶׂה? חָתַם אֶת כֶּסֶאוֹ בַּחֹתֶם שְׁהִיָּה חֶקְקוֹק
 בוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְנוֹטֵל טַבַּעַת שְׁחֶקְקוֹק עָלֶיהָ
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְעוֹלָה לַגֹּג וְרוֹכֵב עַל אוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר
 וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְאוֹתוֹ נֶשֶׁר הִיָּה מִתְעַלָּה לְרוֹם הָעֲנָנִים,
 וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עֹבֵר, הִיָּה הָאוֹר נֶחֱשֵׁף.
 הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁחֶשֶׁף הָאוֹר, הָיוּ
 יוֹדְעִים, וְהָיוּ אוֹמְרִים: שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ הָרִי הוֹלֵךְ
 וְעוֹבֵר כָּאֵן. וְלֹא יוֹדְעִים לְאִיזָה מְקוֹם הִיָּה הוֹלֵךְ.
 הַטְּפָשִׁים שֶׁהָיוּ שָׁם הָיוּ אוֹמְרִים, שֶׁהֵם הָיוּ עֲנָנִים
 שֶׁהוֹלְכִים וּמַחְשִׁיכִים אֶת הָעוֹלָם.

הַגְּבִיָּה הַנֶּשֶׁר עָמוּ וּפּוֹרַח אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָאוֹת,
 עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְהָרִי הַחֶשֶׁף. שָׁם הוּא
 תִּרְמֹד בַּמְדָּבָר בְּהָרִים, וְהוּא יוֹרֵד שָׁם. מֵרִים
 רָאשׁוֹ וְרוֹאֶה הַר חֲשׂוּף, וְשָׁם הִיָּה יוֹדֵעַ כָּל מַה
 שֶׁצָּרִיךְ, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁשֵׁם יִכְנָס. הִיָּה רוֹכֵב עַל
 הַנֶּשֶׁר כְּמִקְדָּם, וְטָס וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַהָרִים עַד אוֹתוֹ
 מְקוֹם שֶׁשָׁם הִזִּיתָ, קוֹרָא בְּחִיל וְאוֹמֵר, ה' רָמָה
 יָדָךְ בַּל יַחֲזִינּוּ וְגו'.

נִכְנָס לְשֵׁם, עַד שֶׁקָּרַב לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְשָׁם טַבַּעַת
 לְפָנֶיהֶם וְקָרַב, וְשָׁם הִיָּה יוֹדֵעַ כָּל מַה
 שֶׁצָּרָה מֵאוֹתָן חֲכָמוֹת זְרוֹת שֶׁרָצָה לְדַעַת. כִּיּוֹן
 שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ כָּל מַה שֶׁרָצָה, אִזְ הִיָּה רוֹכֵב עַל

אותו נִשֵּׁר, וְשָׁב לְמִקְוֹמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל
כֶּסֶא, הִתִּישֵׁב בְּדַעְתּוֹ וְהָיָה מְדַבֵּר בְּדַעְתּוֹ דְּבָרֵי
חֲכָמָה נִכְבְּדָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה אוֹמֵר, וְשִׁבְתִּי
אֲנִי וְאַרְאֶהָ. שִׁבְתִּי וְדָאֵי מֵאוֹתָהּ דְּרַךְ, שִׁבְתִּי
מֵאוֹתָהּ חֲכָמָה וְהִתִּישְׁבָה בְּלִבִּי וּבְדַעְתִּי. וְאַז,
וְאַרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים. (וכי מעטים הם בעולם שהוא אִמֵּר
אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים?).

(הַעֲלָה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁכָּל הָעֲשׂוּקִים שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הָיָה רוֹאֶה שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ!?)
אֵלֶּא מִי הָעֲשׂוּקִים הַלָּלוּ שֶׁהוּא אִמֵּר? אוֹתָם
הִתִּינּוּקוֹת שְׁמַתִּים בְּחִיק אֲמוּתִיהֶם, שֶׁהָרִי הֵם
עֲשׂוּקִים מִכְּמָה צְדָדִים – עֲשׂוּקִים בְּמִקְוֹם עֲלִיוֹן
שֶׁלְמַעְלָה, וְעֲשׂוּקִים לְמַטָּה. וְהָרִי הִתְעוֹרְרוּ
הַחֲבָרִים, וְכֵן הוּא, אֲבָל רַבִּים הֵם. קוּם זָקֵן,
הִתְעוֹרֵר בְּכַחַךְ. זָקֵן, אִמֵּר דְּבַרְךָ, שֶׁוְדָאֵי תֵּאמֵר
בְּלִי פַחַד.

אִיֵּן עֲשׂוּק כְּאוֹתָם עֲשׂוּקִים, שֶׁהָיָה הוּא עֲשׂוּק
בְּהִתְחַלָּה, אוֹ מְשֻׁלֵּשִׁי לְאַחַר, כְּפִתּוּב (שְׁמוֹת)
(לד) פִּקֵּד עוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בָּנֵי בָנִים עַל
שְׁלֵשִׁים וְעַל רַבְעִים.

אִיֵּךְ הָיָה עוֹשֵׁק? שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ צוּחַ וְאוֹמֵר,
(משלי כח) אָדָם עֲשָׂק בְּדָם נֶפֶשׁ עַד בּוֹר יְנוּס

אֵל יִתְמְכוּ בוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהוּא עֹשׂוֹק בְּדָם נַפְשׁ, הוּא
 אוּ בְנוֹ אוּ בֶן בְּנוֹ יִהְיוּ עֹשׂוֹקִים בְּמֵאזְנִים, שְׁכַתּוֹב
 עַד בּוֹר יָנוּס אֶל יִתְמְכוּ בוֹ. עַד אוֹתוֹ הַבּוֹר רַק
 יָנוּס מִמָּקוֹם קְדוֹשׁ, וְאֵל יִתְמְכוּ בוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
 כִּיּוֹן שֶׁהוּא עֹשׂוֹק בְּדָם נַפְשׁ, הוּא אוּ זְרַעוֹ יִהְיוּ
 עֹשׂוֹקִים מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר.

יִשׁ עֹשׂוֹק מִשָּׂאֵר עֹשׂוֹקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא
 תַעֲשֶׂק אֶת רֵעֶךָ. הוּא עֹבֵר וְעֹשֶׂק, הוּא
 עֹשׂוֹק כְּבָנָיו, מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר, וּמִשׁוֹם כֶּף
 אָמַר אֶת כָּל הָעֹשׂוֹקִים. אָמַר שְׁלֹמֹה, עֲמַדְתִּי בְּכָל
 אוֹתָם עֹשׂוֹקִים בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁעֲשֶׂק.

וְלָמָּה הֵם עֹשׂוֹקִים? אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַשׁ.
 אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אֲשֶׁר גָּרוּ הָיָה צָרִיךְ לַהֲיוֹת!
 מַה זֶה אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אִם הָעֲשִׂיָה הִיא לְשִׁבַח, אֵין
 עֲשִׂיָה שְׁלֵהֶם אֵלָא לְמַעַלָּה מִן הַשָּׁמַשׁ.

אֲבָל וְדַאי נַעֲשׂוּ. אֵיךְ נַעֲשׂוּ? אֵלָא כִּיּוֹן
 שֶׁעֹשׂוֹקִים מְרוּחָם שָׁם, לָמָּה בָּאִים
 לְעוֹלָם הַזֶּה? אֵלָא וְדַאי רוּחוֹת נַעֲשׂוּ, נַעֲשׂוּ
 בְרוּחוֹת וְגוֹף בְּעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְקַן הַגּוֹף
 שְׁלֵהֶם וְנַעֲשֶׂתָה אוֹתָהּ רוּחַ בְּגוֹף זָךְ וְנִקֵּי בְּלִי
 לְכֻלּוֹף שֶׁל חֲטָאִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, אָז נַעֲשֶׂק הַגּוֹף

כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה הַרוּחַ. וְזֶהוּ הַגּוֹף שֶׁנִּהְיֶה בוֹ יוֹתֵר מִהַכֹּל. וַיֵּשׁ עֲשׂוּקִים אַחֲרַיִם בְּכִמָּה מִיָּנִים מְרוּחֹת שָׁם, וְלֹא נַעֲשׂוּ בְּגוֹפִים. אֲבָל אֵלֶּה הֵם עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

יֵשׁ אַחֲרַיִם אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְהִטְרִיחוּ בְּנֵי אָדָם אֶת רְבוּנָם. וּמִי הֵם? מִי שֶׁעָשָׂק אִשְׁתּוֹ חִבְרוּ בְּסִתֵּר אוֹ בְּגִלּוֹי, וְאוֹתוֹ וְלֵד שֶׁנוֹלָד מֵהֶם הוּא עֲשׂוּק, בְּלִי רְצוֹן רְבוּנָם, וְלֹא יוֹדֵעַ בְּעַל הָאִשָּׁה שָׂאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הֵם עֲשׂוּקִים, וְהִטְרִיחוּ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם גּוֹף וּלְצִיר לָהֶם צוּרָה. אֵלּוֹ עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וְדַאי הַגּוֹפִים שָׁלָהֶם עַל כְּרַח. מִשׁוּם כֶּף שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ אוֹמֵר, (קהלת ד) וְאֶרְאֶה אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים, בְּכָל מִיָּנֵי עֲשׂוּקִים עֲמַדְתִּי, אוֹתָם אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וְנַעֲשׂוּ בַעֲשִׂיָּה.

כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה (הוא בערלה, אינו גדל ועושה, ואחר כך עושקים אותו ממנו, כך) אוֹתָם עֲשׂוּקִים, שֶׁכָּבַר נַעֲשׂוּ בַעֲרָלָה, וְהִתְרַבָּה וְנִטַּל וְגָדַל הַגּוֹף, וְעָשָׂה אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּן עוֹשְׁקִים אוֹתָם מִמֶּנּוּ וְלוֹקְחִים אוֹתָם, הֵרִי עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְעַל הַכֹּל עֲמַד הַמְּלֶךְ שְׁלֵמָה וְאֹמֵר, עֲמַדְתִּי עַל כָּל הָעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים, כָּלֵם שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹת עִם
טַעֲנָה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵלוֹ
שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹת, שְׁהָרֵי הָעֲרָלָה מְרַבָּה וּמְגַדֶּלֶת
אוֹתָם עַד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאַחַר כֵּן עוֹשְׂקִים
אוֹתָם מִהָעֲרָלָה וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לוֹקַח אוֹתָם.
הָרֵי לָךְ עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ כָּבָר.

עֵבֶר עֵבְרָה – הוֹרְגִים אוֹתוֹ. לָהֶם יֵשׁ טַעֲנָה,
וְעֵתִידִים לוֹמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, תִּינּוֹק בֶּן
יוֹמוֹ שְׁחָטָא, דְּנָיִם אוֹתוֹ דִּין? אָנִי בֶּן יוֹמֵי הָיִיתִי,
שְׁהָרֵי מֵאוֹתוֹ יוֹו קוֹרָא לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֶּן,
שְׁכָתוֹב (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנֵי אֶתָּה אָנִי הַיּוֹם
יִלְדֶתִיךָ. רַבּוֹן הָעוֹלָם, יִלֵּיד בֶּן יוֹם, דִּין עוֹשִׂים
לוֹ? הָרֵי דְמַעַת אוֹתָם הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם.

וַיֵּשׁ עֲשׂוֹק אַחַר, אוֹתוֹ עֲשׂוֹק שְׁנַקְרָא מִמְזוֹר,
כְּשִׁיּוֹצָא מִן הָעוֹלָם, מִיַּד מְפָרִידִים אוֹתוֹ
מִקְהֵלַת הָעַם הַקְּדוֹשׁ. אוֹתוֹ מִמְזוֹר, עָנִי מִסְכֵּן,
שׁוֹפֵךְ דְּמַעוֹת לְפִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְטוֹעֵן
לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם אָבוֹתֵי חֲטָאוּ, אֵיזָה חֲטָא
אָנִי עֲשִׂיתִי? הָרֵי מַעֲשֵׂי תְקִינִים הָיוּ לְפָנֶיךָ, וְהִנֵּה
דְּמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם. וְכֵן לְכֹל אוֹתָם
עֲשׂוּקִים יֵשׁ לָהֶם טַעֲנָה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

וּמֵאוֹתָהּ טַעֲנָה אֵין לָהֶם מְנַחֵם, וְאֵין שְׁיִשִּׁיב דְּבָר
עַל לְבָם.

וְכִּי שָׁאֵמַר וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים – אֵלוֹ אוֹתָם
שְׁמַתִּים בְּחִיק אַמּוּתֵיהֶם, אֵלֶּה עוֹשִׂים
לְשַׁפֵּךְ דְּמַעוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׁאֵין
דְּמַעוֹת שְׁיוּצָאוֹת מִן הַלֵּב כְּדְמַעוֹת הַלָּלוּ, שְׁכָל
בְּנֵי הָעוֹלָם תּוֹהִים וְאוֹמְרִים: דִּינֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הֵם אֱמֶת, וְהוֹלְכִים עַל דְּרָךְ אֱמֶת. הַתִּינוּקוֹת
הַמְּסַכְּנִים הַלָּלוּ שְׁלֹא חָטְאוּ, לָמָּה מִתּוֹ? אֵיפֹה
דִּין הָאֱמֶת שְׁעוֹשֶׂה רַבּוֹן הָעוֹלָם? אִם בְּחָטְאֵי
אֲבוֹתָם מִסְתַּלְקִים מִן הָעוֹלָם – לָמָּה? וְדַאי אֵין
לָהֶם מְנַחֵם.

עוֹד, וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים – אוֹתָהּ דְמַעָּה
שְׁלָהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שְׁמַגְנִים עַל הַחַיִּים.
שְׁשֻׁנִּנוּ, יֵשׁ מְקוֹם מְתַקֵּן לָהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
שְׁאֵפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד שָׁם.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָם וְנִדְבֵק בָּהֶם,
וּמְתַקֵּן בָּהֶם אֶת הַיְשִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁלוֹ, וְעֲלִיָּהֶם
כְּתוּב (תהלים ח) מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים יִסְדְּתָ עוֹ. וְכִּי
הַתּוֹעֵלֶת שְׁעוֹשִׂים שָׁם, וְלָמָּה עוֹלִים לְשָׁם?
שְׁכְּתוּב לְמַעַן צוֹרְרִיךְ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמְתַנְקָם.
וְכֵן יֵשׁ מְקוֹם אַחַר לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה.

שְׁנֵינּוּ, עֲשֶׂרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכוּ'.

הַכֶּתֶב וְהַמִּכְתָּב וְהַלּוּחוֹת, שְׁכָתוּב (שמות)

(לב) וְהַלְחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא. מָה הַמְדַבֵּר מִכֶּךָ שֶׁהִיא עֶרֶב שַׁבָּת, וְאוּלַי זֶה הִיא אֶלֶף שָׁנָה אַחַר כֶּף, אוּ בְשַׁעֲהָ שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי? אֵלָּא וְדַאי שְׂזָה הִיא בְּעֶרֶב שַׁבָּת. בֵּא וּרְאֵה, בְּכֹל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית לֹא נֶאֱמַר שֵׁם מְלֵא, אֵלָּא אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכֹל מֵה שֶׁנִּבְרָא, וְכֹלֶם שֵׁם אֱלֹהִים, עַד שֶׁכֹּל הַמַּעֲשֵׂה נִתְקַן בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מִשְׁנַתְקֵנוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים, נִקְרָא ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא.

וְאֵף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשֵׁם אֱלֹהִים, לֹא נִתְקַן בְּעֲשִׂיָּה כָּל מֵה שֶׁנִּבְרָא עַד עֶרֶב שַׁבָּת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַכֹּל נִתְקַן בְּעֲשִׂיָּה, שְׁכָתוּב (בראשית ב) מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. מְכַל מְלֵאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְעוֹמֵד בְּמַעֲשֵׂה. וְלִכֵּן כָּתוּב וְהַלְחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כְּשֶׁנִּתְקַן הָעוֹלָם בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשֵׂה, וְלֹא אַחַר כֶּף, שְׁכָתוּב ה' אֱלֹהִים. וּבִזְזָה נִתְקַן הָעוֹלָם וְעָמַד עַל קִיּוּמוֹ.

בֵּא וּרְאֵה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁשָּׁבַר מֹשֶׁה אֶת הַלּוּחוֹת, שְׁכָתוּב (שמות לב) וַיִּשְׁבֵּר אֶת־תַּחַת הָהָר, צָף הָאוֹקֵינוֹס מִמְּקוֹמוֹ וְעָלָה לְשִׁטֵּף אֶת

הָעוֹלָם. רָאָה מִשֶּׁה שְׂאוּקֵינוֹס עוֹלָה אֲלֵיהֶם וְהִיא
 רוֹצֶה לְשִׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם, מִיָּד – וַיִּקַּח אֶת הָעֶגְלָה
 אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ וְגו', וַיִּזַּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם.
 עָמַד מִשֶּׁה עַל מֵי הָאוּקֵינוֹס וְאָמַר: מַיִם מַיִם, מָה
 אַתֶּם רוֹצִים? אָמְרוּ: וְכִי מִתְקִים הָעוֹלָם אֶלָּא
 בְּתוֹרַת הַלּוּחוֹת?! וְעַל הַתּוֹרָה שֶׁשִּׁקְרוּ בָּהּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל (וְעָשׂוּ אֶת עֶגְלַת הַזָּהָב אֲנֹנוּ רוֹצִים לְשִׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם).

מִיָּד אָמַר לָהֶם: הֲרֵי כָּל מָה שֶׁעָשׂוּ בְּחַטָּא הָעֶגְלָה,
 הֲרֵי מְסוּר לָכֶם, וְלֹא דֵי כָּל אוֹתָם הָאֲלָפִים
 שֶׁנִּפְּלוּ מֵהֶם?! מִיָּד – וַיִּזַּר עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְלֹא הָיוּ
 הַמַּיִם שׁוֹכְכִים עַד שֶׁנִּטַּל מֵהֶם וְהִשְׁקָה אוֹתָם.
 מִיָּד נִשְׁקַע הָאוּקֵינוֹס בְּמִקוֹמוֹ.

שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ הַמְדַבֵּר לֹא הָיוּ מַיִם, שְׁכָתוּב (במדבר
 כ) לֹא מְקוֹם זֶרַע וְגו'. וּמַיִם אֵין לְשִׁתוֹת.
 וְאִם תֹּאמְרוּ, לְבָאָר מְרִים זֶרֶק – חֵס וְשָׁלוֹם שֶׁשָּׁם
 יִזְרַק מִשֶּׁה אֶת הַזְּכוּרֹן הָרַע הַזֶּה לְשִׁתוֹת מִמֶּנּוּ
 אַחֵר כָּךְ. וְעוֹד, שֶׁעַד עַכְשָׁיו לֹא הִיָּתָה לָהֶם בְּאָר,
 עַד שֶׁבָּאוּ לְמַדְבָּר מִתְּנָה, שְׁכָתוּב בְּאָר חֲפְרוּהָ
 שָׂרִים וְגו'. וּמִמְדַבֵּר מִתְּנָה. מִשָּׁם יִרְשׁוּ בְּאָר.
 כְּתוּב עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְכָתוּב שָׁם עַל פְּנֵי תְהוֹם.
 חֲרוֹת עַל הַלְּחַת. מָה זֶה חֲרוֹת עַל הַלְּחַת? כָּךְ
 פְּרִשְׁוּהָ, חֲרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת, חֲרוֹת

מִשְׁעָבוֹד מַלְכוּת, חֲרוּת מֵהַכֹּל. כִּךָּ הוּא. וּמָה זֶה
 חֲרוּת? חוֹתֵם שֶׁל הָעוֹלָם הֵבֵא, שָׁבוּ יֵשׁ חֲרוּת
 בְּכָל מִינֵי חֲרוּת. וְאֶלְמָלָא לֹא נִשְׁבְּרוּ, כָּל מָה
 שָׁבָא לְעוֹלָם אַחַר כִּךָּ - לֹא בָּא, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּדִיוֹקְנָאוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עֲלִיוֹנִים שְׁלֹמְעֵלָה. וְעַל
 כִּךָּ מְכַרִּיז הַכְּתוּב וְאוֹמֵר וְהִלַּחַת מֵעֲשֵׂה אֱלֹהִים
 וְגו'. אֵל תֹּאמֶר שְׁלֹא אַחַר שֶׁהָעוֹלָם נִתְקַן וְנִזְכָּר שֵׁם
 מֵלָא הָיוּ, אֲלֵא בְּשַׁעֲהַ שְׁנַתְקַן בְּשֵׁם אֱלֹהִים, טָרַם
 שְׁנִכְנָסָה שְׁבַת.

הַפְּדָה, מָה זֶה הַפְּדָה? הַפְּדוּךָ מֵה"ה הָיוּ, מִשְׁנֵי
 צְדָדִים הָיוּ - אֶחָד בְּמַעֲשֵׂה, וְאֶחָד
 מִחֲרוּת שֶׁל מַעֲלָה. רְשׁוּם לְמַעֲלָה לְשֹׁמֵר אֶת
 הַכֹּל. וְעַל זֶה הַמ"ה. וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא
 - אֵשׁ שְׁחָרָה עַל גְּבִי אֵשׁ לְבָנָה. מְכַתֵּב אֱלֹהִים
 הוּא, הִינּוּ שְׁכֵתוֹב וְעָבַד הַלְוִי הוּא. חֲרוּת, כְּמוֹ
 שְׁנֵאָמַר, שְׁהָרִי יוֹבֵל נִקְרָא חֲרוּת, וְעוֹשֵׂה חֲרוּת
 לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

לְכוּ, חֲבָרִים, מִכָּאן וְהִלָּאָה תִּדְעוּ שְׁהָרִי הַצֵּד
 הָרַע לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיכֶם, וְאֲנִי יִיבֵא סְבָא
 עוֹמֵד לְפָנֵיכֶם לְעוֹרֵר דְּבָרִים אֵלָיו. קָמוּ הֵם, כְּמִי
 שֶׁהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו, וְלֹא הָיוּ
 יְכוּלִים לְדַבֵּר. אַחַר כְּשַׁעֲהַ הֵם בְּכוּ.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, שִׁימְנֵי כַחוּתֵם עַל לְבָבְךָ
 כַחוּתֵם עַל זְרוּעֶךָ וְגו'. שִׁימְנֵי כַחוּתֵם,
 בְּשַׁעַה שְׁנַדְבָקָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּבַעֲלָהּ, הִיא
 אָמְרָה שִׁימְנֵי כַחוּתֵם עַל לְבָבְךָ. דָּרָךְ הַחוּתֵם, כִּיּוֹן
 שְׁנַדְבָק בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנַדְבָק, מִשְׁאִיר בּוֹ אֶת כָּל
 דְּיוֹקְנֵוּ. אִף עַל גַּב שְׁאוֹתוֹ חוּתֵם הוֹלֵךְ כָּאֵן וְכָאֵן
 וְלֹא עוֹמֵד שָׁם וְנִעְבֵּר מִמֶּנּוּ, כָּל דְּיוֹקְנֵוּ מִשְׁאִיר
 שָׁם, וְשָׁם עוֹמֵד. אִף כֶּךָ אָמְרָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן
 שְׁנַדְבָקְתִי בְּךָ, כָּל דְּיוֹקְנֵי יְהִיָּה חֲקוּק בְּךָ, שְׁאִף עַל
 גַּב שְׁאֵלְךָ לְכָאֵן וְלְכָאֵן, תִּמְצָא אֶת דְּיוֹקְנֵי חֲקוּק
 בְּךָ וְתִזְכֹּר אוֹתִי.

וְכַחוּתֵם עַל זְרוּעֶךָ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שיר ב) שְׁמֵאלוֹ
 תַחַת לְרֵאשִׁי וְיַמִּינֵוּ תַחְבֵּקְנִי, אִף כֶּךָ
 יְהִיָּה דְּיוֹקְנֵי חֲקוּק שָׁם, וּבְכֵן אֶהְיֶה דְּבוּקָה בְּךָ
 לְעוֹלָמִים וְאֵל אֲשַׁתְּכַח מִמֶּךָ. כִּי עֵזָה כְּמוֹת
 אֶהְבָּה, חֲזָקָה כְּמוֹת אֶהְבָּה, בְּחֲזָק חֲזָק, כְּמוֹ אוֹתוֹ
 מְקוֹם שְׁשׁוּרָה בּוֹ הַמּוֹת. אֶהְבָּה - אוֹתוֹ מְקוֹם
 שְׁנִקְרָא אֶהְבַּת עוֹלָם.

קִשְׁיָה כְּשֹׂאֹל קִנְיָה - אִף כֶּךָ, שְׁהֲרֵי אֵלוֹ הַשְּׁמוֹת
 הֵם מֵאוֹתוֹ צַד. רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ, מֵהֵם
 רְשָׁפִי אֵשׁ הִלְלוּ? אוֹתֵם אֲבָנִים וּמְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת
 שְׁנוֹלְדוּ מֵאוֹתָהּ אֵשׁ. שְׁלֵהְבַת יְהִי, מֵאוֹתָהּ שְׁלֵהְבַת

שְׂיוּצָאָת מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְנֶאֱחָזָה בְּכַנְסֵת
 יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת הַכֹּל יַחֲדָא אַחַד. וְאָנּוּ, הָרִי אֶהְבֵּה
 וְרִשְׁפִי שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל הַלֵּב אַחֲרֶיךָ, יְהִי רְצוֹן
 שְׁהִדְיוּקָן שְׁלָנּוּ יִהְיֶה חֲקוּק בְּלִבְךָ כְּמוֹ שְׁהִדְיוּקָן
 שְׁלֶךָ חֲקוּק בְּלִבְנּוּ. נִשְׁק אוֹתָם וּבִרְךָ אוֹתָם וְהִלְכוּ.

בְּשֵׁהֲגִיעֵנוּ אֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן וְסִפְרוּ לוֹ כָּל מַה
 שְׁקָרָה לָהֶם, שְׂמַח וְתִמְהָה וְאָמַר,
 אֲשֶׁרִיכֶם שְׁזַכִּיתֶם לְכֹל זֶה. וּמַה הֵייתֶם עִם הָאֲרִיִּה
 הָעֲלִיּוֹן גְּבוּר חֲזַק, שְׁכַמָּה גְבוּרִים לֹא הָיוּ אֵלָיו
 כְּלוּם, וְלֹא יָדַעְתֶּם לְהַנְדֹּעַ לוֹ מִיָּד, תְּמַהְתִּי אֵיךְ
 נִצַּלְתֶּם מֵעֲנָשׁוֹ, אֲלֹא שְׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה
 לְהַצִּילְכֶם. קָרָא עֲלֵיהֶם, וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהָה
 הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכוּן הַיּוֹם. בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ
 וְאִם תְּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. (ישעיהו ס) וְעַמְךָ כָּלֶם צְדִיקִים
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נִצְר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי
 לְהַתְּפָאֵר. (עד כאן מן רב ייבא סבא).

רַעֲיָא מְהִימְנָא

כִּי יִנְצוּ אַנְשִׁים – אֵלּוּ מִיכָאֵל וְס"מ. וְנִגְפּוּ אִשָּׁה
 הָרָה – זֹו כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל. וְיִצְאוּ יְלָדֶיהָ –
 בְּגָלוֹת. עֲנוּשׁ יַעֲנֵשׁ – זֶה ס"מ. כְּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו
 בְּעַל הָאִשָּׁה – זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מִצְוָה (מא) אַחַר זֶה – לְהָשִׁיב אֲבֹדָה, וְאַחֲרָיו –
 לְהָשִׁיב הַגָּזֵל. אָמַר מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַחְזִיר לָךְ אֶת הָאֲבֹדוֹת
 שְׁאֲבַדְתָּ מִשׁוּם הָעֶרֶב רֵב, וְזוֹ הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ, שְׂבִזְמָן
 שְׁעָשׂוּ הָעֶרֶב רֵב אֶת הָעֵגֶל, יִצְאָה הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ.
 זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שמות לב) וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלַּחַת.

וְנֹאמַר בָּךְ לָךְ רַד. שֵׁם נְרַמְזָה יְרִידָה שְׁלֹךְ לַגְּלוּת
 הַרְבִּיעִית. לָךְ – כָּמוֹ (בראשית יב) לָךְ לָךְ
 מֵאַרְצֶךָ וְגו'. כָּאֵן שׁ, (איוב לב) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֵל
 פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבֵר. כָּאֵן רוּמְזוֹ לָךְ לָךְ שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים (בגלגול) בַּגְּלוּת. בְּרַבִּיעִית רַד, בְּשִׁבִיל בַּת
 יַחֲדָה, הַכֶּלֶה שְׁלֹךְ שֶׁנִּפְלָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (עמוס ה)
 נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. וּמִיָּד שְׂאֲתָה יוֹרֵד בְּשִׁבִילָה,
 תִּקְוֶה עָלֶיךָ, וְזוֹ (זו הַשֶּׁבֶת אֲבֹדָה, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהַתְּגַלְתָּה עַל יָדֶךָ, זו)
 הִיא הַשֶּׁבֶת הָאֲבֹדָה שְׁלֹךְ. שְׁלֹא לַחֲנָם נִגְלַתָּה לָךְ
 תּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעֲלַתָּה אֵלַיךָ כָּמוֹ מִי
 הַבָּאָר שְׁעָלוּ אֵלַיךָ, וְלֹא לְאֲבוֹת וְלֹא לְאִישׁ, שְׁהָרִי
 הַבָּאָר מִכִּירָה אֶת אֲדוֹנֶיהָ. וְעַל הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֹאמַר
 (במדבר כא) וּמִשָּׁם בָּאָרָה הִיא הַבָּאָר וְגו'. הַבָּאָר הִיא
 מְלֵאָה, וְלֹא יוֹצְאִים מִימֶיהָ הַחוּצָה, וְהִיא בָּאָר מִי
 הַתּוֹרָה שְׁמוּצִיאָה כָּל הַמַּיִם, וְכָל הַמַּיִם שֶׁל
 הָעוֹלָם נִכְנָסִים בָּהּ, וְלֹא יוֹצְאִים מִימֶיהָ הַחוּצָה.

וְהִיא הַבָּאָר שְׁאֵפְלוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שׁוֹאֲבִים
 מִמֶּנָּה מִים וְאֵפְלוּ כָּל עַנְיֵי הָעוֹלָם, לֹא
 חֹסְרִים מִמֶּנָּה אֶפְלוּ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה. מִשּׁוֹם שֶׁבָּאָר
 זו אֵין לָהּ סוּף. יוֹתֵר עֲמָקָה הִיא מִן הַתּוֹרָה
 שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (אִיּוֹב י"א) וּרְחֹבָה מְנֵי יָם. וּבְכַד שֶׁל מִי
 שֶׁשׁוֹאֵב מִמֶּנָּה מִים, הוּא בּוֹלֵעַ (כָּל מֵימוֹת וְכָל חֻקֵּימוֹת)
 אֶת כָּל חֻקֵּימוֹת הָעוֹלָם. כָּל שֶׁכֵּן הַבָּאָר עֲצָמָה.

סדר הלימוד ליום כה טבת (יום 114 בשנה)

וְכֵן עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְזִיר לָךְ אֶת
 הַגִּזְלַת שְׁלֶךְ, שֶׁהוּא הַמָּטָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ
 (שְׁמוּאֵל ב' כג) וַיִּגְזַל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצְרִי, שֶׁעֲלֶיךָ
 נֶאֱמַר אִישׁ מִצְרִי. וּבִגְלוֹת שְׁלֶךְ וּבִגְלוֹת שְׁלֶךְ
 יִפְרִישׁ לָךְ עָרֵי מְקָלֵט לְהַנְצִיל מִכַּמָּה שְׂרוּדֵיפִים
 אַחֲרֶיךָ שְׂאִין לָהֶם סוּף.

זוֹהֵי מִצְוָה (מב) (אחת) לְהַפְרִישׁ עָרֵי מְקָלֵט לְמִי
 שֶׁהָרַג, מִשּׁוֹם אוֹתוֹ הַמִּצְרִי שֶׁהָרַגְתָּ
 בְּמִצְרַיִם, שֶׁשָּׁם הָיָה נֶחֱשׁ הַקְּדָמוֹנִי וְכָל מַחֲנוֹת
 שֶׁהָיוּ מְקִיפִים אוֹתוֹ, וְהָרַגְתָּ אוֹתוֹ בְּלֵי זְמָנוֹ, וְלֹא
 פָּחַדְתָּ מִהֲרוּדֵיפִים שְׁלוֹ, שֶׁבְּכַמָּה מְקוֹמוֹת רָדְפוּ
 אַחֲרֶיךָ כַּמָּה נָשִׁים בְּנִעְרוּתְךָ, שֶׁהֵן נִעַמְ"ה אַגְר"ת

לילי"ת שְׁחָרָה. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָךְ עָרִי
מקלט להנצל מהן, והם שערי תשובה.

משום שאתה בן יי, בן של אבא ואמא. אחר
שחזרת בה"א בתשובה, עלית לבינה,
יה"ו, עץ החיים, ובגללה זכית לאות ה',
משום שהכנסת את עצמך אחריה בתשובה
להחזירה לרבונך ולהעלותה מהגלות, ולא
שתקבל אתה שכר.

והקדוש ברוך הוא שם שמו בך, ומשום
שמחשבתך היתה לעלת העלות, שם
בך מחשבתו, שהיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ועלת
העלות הוא מיחד את האותיות הללו בך כדי
להכיר אותו באותיות הללו.

ומשום שאתה היית גומל חסד עם השכינה,
שכל המצוות שלך לקיים, איזהו חסיד?
המתחסד עם קונו – נתן לך מדת חסד. ומשום
ששמרת מצוות לא תעשה, והיה לך להתגבר על
יצרך, לקשר אותו תחת ירך, ולא השתדלת
במצוה הזו, אלא לקשר את סמא"ל תחת ידו של
הקדוש ברוך הוא, ובת זוגו, שהיא שפחה רעה,
תחת יד גברתה, אותם ואת כל הממנים והמחנות

שְׁלָהֶם - הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָךְ אֶת מִדַּת
גְּבוּרָתוֹ לְהִיּוֹת בְּעִזְרוֹךְ שְׂיִתְחַלְחְלוּ וַיִּפְחָדוּ מִמָּךְ
סמא"ל וּבַת זוגו, וְכָל הַמַּמְנִים וְהַמַּחְנוֹת שְׁלָהֶם,
וַיְהִיו קְשׁוּרִים בְּשִׁלְשָׁלוֹת תַּחַת יָדְךָ.

וּמִשׁוּם שְׁחִזְרַת בְּתִשׁוּבָה בְּאוֹת הַבְּרִית, יִרְדָּה
בִּינָה יִהְיֶה לְהִתְחַבֵּר בְּצַדִּיק. בְּשִׁבְלִיךָ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָךְ אוֹת בְּרִית צַדִּיק שְׁלוֹ.
וּמִשׁוּם שְׁבִמְחֻשְׁבָּה טוֹבָה עָשִׂיתָ אֶת הַכֹּל, כָּךְ
יִרְדַּ שֵׁם הַמִּפְרָשׁ (שֵׁל רִבּוֹנֵךְ) עָלֶיךָ, וּמִשָּׁם (הַרְשֵׁם שְׁיִרְדַּ)
יִרְדַּ עָלֶיךָ.

וּמִשׁוּם שְׂאֵתָה תִשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם בְּשִׁתֵּי הַשְּׁפָתִים
שְׁלָךְ בְּתַפְלָה, לְשַׁבַּח אֶת רִבּוֹנֵךְ בְּאֵדְנֵי
שְׁפָתֵי תַפְתָּח בְּשִׁתֵּי הַשְּׁפָתִים שְׁלָךְ, בְּנִבְיָאִים
וּבְכַתוּבִים, וּבְכָל מִינֵי זִמְרָה וְנִגּוֹן בְּתַפְלָה -
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרִיד אוֹתָם בְּשְׁפָתֵיךְ שְׁלָךְ.
כָּל שְׁכֵן הַדְרָגָה שְׁלָךְ, עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, וְבוֹ
הַשְּׁתַדְלָתָ בְּכָל יְמֶיךָ בְּאֵמֶת - הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נָתַן אוֹתוֹ לָךְ לְהַעֲלוֹת אוֹתְךָ בּוֹ, בְּתוֹרַת אֵמֶת,
כְּלוּלָה מְכֹל הַמִּדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, בְּשֵׁם הַמִּפְרָשׁ
בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת.

שְׁקַדְּם שְׁחִזְרַת בְּתִשׁוּבָה לֹא הֵייתָ אֲלֵא בְּעֵץ שֵׁל
טוֹב וְרַע. עֶבֶד וְנֶעֱר הָיָה שְׁמָךְ בְּתַחֲלָה,

וְהִנֵּה נֶעַר בְּכָה, עֶבֶד נְאֻמָּן. זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר יב)
 לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתֵי נְאֻמָּן הוּא. וְאוֹתוֹ
 הָרַע, הַשְׁתַּף שֶׁל הָעֶבֶד, גֵּרָם לָךְ לַחֲטָא בְּסַלְע,
 מִשּׁוּם שֶׁהִמָּטָה שְׁנַמְסַר לָךְ (בִּידָף) הִיָּה שֶׁל הָעֵץ
 טוֹב וְרַע. מִטְטְרוּ"ן טוֹב, סמא"ל רַע.

וּבְשֵׁם שְׁחִזְרַת בְּתִשׁוּבָה וְנִדְבַקְתָּ בְּעֵץ הַחַיִּים,
 הָרִי יִצְאֵת מֵעֶבֶד, וְהִפְכָתָּ לְהִיּוֹת בֶּן
 לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהִמָּטָה שְׁנַמְסַר בִּידָף יְהִיָּה עֵץ
 הַחַיִּים, ו', שֶׁהוּא בֶּן י"ה, וְתַכְנֵס בְּאַרְבָּעִים וְתִשַׁע
 הַפָּנִים שֶׁלָּךְ בַּתּוֹרָה, וְיַעֲשֶׂה מוֹט, וְיִתְקִים בָּךְ
 (תהלים נה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק. אַרְבָּעִים
 וְתִשַׁע פָּנִים, אַרְבָּעִים וְתִשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל וּבְרוּךְ שֵׁם, שֵׁשׁ תִּבּוֹת הַתִּבּוֹת שֶׁל הַיְחִיד
 הָעֲלִיּוֹן, ו' עֲלִיּוֹנָה תִּפְאֶרֶת. שֵׁשׁ תִּבּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁל
 בְּרוּךְ שֵׁם, ו' שְׁנֵי צַדִּיק. מ"ט. בְּאֻמְצַע ו'. וְיִשְׁאוּהוּ
 בְּמוֹט בְּשָׁנִים.

בְּלֹא וְא"ו בְּאֻמְצַע, הוּא מ"ט. (בְּלֹא א' הָאֻמְצַעִית שֶׁל ו')
 וְצַדִּיק מ"ט לְפָנָי רָשָׁע, וּמִי גָרַע אֵת זֶה?
 א'. אֶחָד מִחֲמָשִׁים, שְׁחֲמָשִׁים שְׁעָרִים נִתְּנוּ לָךְ
 חֶסֶר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבְּאֻרוֹ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, חֲמָשִׁים
 שְׁעָרֵי בֵּינָה נִמְסְרוּ לְמִשָּׁה חוּץ מֵאֶחָד. וְזֶהוּ א'

שְׁחָסַר מַחְמָשִׁים, וְנִשְׁאַרוּ מ"ט, וְזֶה גָרַם לָךְ צַדִּיק
מ"ט לִפְנֵי רָשָׁע. מִי הָרָשָׁע? זֶה סַמָּא"ל.

וְזֶהוּ מ"ט, מֵהַמָּטָה שְׁלָךְ, שְׁנֵאמַר בּו (שמות יז)
וּמָטָה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי. הַמָּטָה שְׁלָךְ הוּא
הַמָּטָה שֶׁל מֹשֶׁה, וּמִשׁוֹם זֶה א, שְׁהִיא בִּינָה,
חֹזֶרֶת לָךְ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ בַּמִּשְׁנָה, אֶלֶף בִּינָה.
שְׁהִיא חֹזֶרֶת לָךְ בְּתִשׁוּבָה וְתַכְנִס בֵּין ו'ו,
וְתַעֲשֶׂה וְא"ו, לְקַיִם בְּךָ לְיִשְׂרָאֵל, (ישעיה נד)
וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבֹּצְךָ (ירמיה לא) וּבְתַחֲנוּנִים
אוֹבִילִם. מִשָּׁם וְאֵילֶךְ יִתְקַיִם בְּךָ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם
מוֹט לְצַדִּיק.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיְמוּ בְּךָ שְׁתֵּי מִצְוֹת: אַחַת –
(דברים כב) הֵקֵם תְּקִים עִמּוֹ. שְׁנֵיָה – עֲזוּב
תְּעֹזֵב עִמּוֹ. הֵקֵם עִם ו' עֲלִיוֹנָה, מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן.
תְּקִים עִם ו' שְׁנֵיָה. עִמּוֹ – זֶה בֶּן עֲמָרָם, שְׁעָלִית
לְבִינָה שְׁהִיא א'.

וְאֵת מִי הֵקֵם תְּקִים? אֵת אוֹת ה', שְׁנִפְלָה
בְּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי אַחַר ע"ב, כְּמַנִּין עֲזוּ"ב
תְּעֹזֵב עִמּוֹ. עֲזוּב – ע"ב ז"ו. וְזֶה שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם
שְׁמוֹת, וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט. זֶה וְא"ו מִן וְה"ו, שָׁם
עֶזֶר, וְלֹא קִימָה, וְזֶהוּ עֲזוּב תְּעֹזֵב, שָׁם (שם יא)

בַּעֲתוֹ יוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ וְאֶסְפֹּתָ דְגִגְנָךְ וְתִירְשֶׁךָ
וַיִּצְהַרְךָ, שָׁהִם יִשְׂרָאֵל. לָקַט שִׁכְחָה וּפְאָה, (ויקרא
ט) לְעֲנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֶתָּם.

כַּאֲן לְמַדְנוּ מִצֹּה שְׁלִישִׁית. וְצָרִיךְ לְחֹזֵר עֲלֵיהֶם,
שְׁהָרִי מַצֵּד הַצְּדִיק, עֲנִי – עֲזֹב תַּעֲזֹב, צְדִיק.
עֲמוּ – זֶה בֶּן עֲמָרָם. וְזֶהוּ לְעֲנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֶתָּם.
גֵּר אֶתָּה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּךָ בַּתְּחִלָּה עִם עֲנִי, (שמות יח)
גֵּר הֵייתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה.

אַבְל הֶקְמָה בְּדִרְגָּה שְׁלֵף, הֶקָם – ו' תַּחְתּוֹנָה.
תָּקִים עֲמוּ – עִם בֶּן עֲמָרָם, בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה
שְׁלֵף, תַּפְאָרֶת. בְּמ"ה שְׁלֵף הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ
בְּשִׁלְמוֹת. אַחַר ק' ק' שֶׁל הֶקָם תָּקִים (וּמְשׁוּם כֶּף הֶקָם
תָּקִים) נִשְׁאָר תִּים. מַה זֶה מְרָאָה? (בראשית כה) יַעֲקֹב
אִישׁ תָּם. עֲמוּ – עִם בֶּן עֲמָרָם יָקִים. הֶקָם – צְדִיק.
תָּקִים – תָּם.

מִצֹּה אַחַר זֶה לְפָדוֹת עֶבֶד עֲבָרִי וְאִמָּה הָעֲבָרִיָּה,
לִיעֵד אִמָּה הָעֲבָרִיָּה לְדוֹן בְּקִנְיָן עֶבֶד
עֲבָרִי, הָעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב כִּי תִקְנֶה
עֶבֶד עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. מֶהֵן שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד,
וּמַהוּ קִנְיָנוּ? אֵלָּא בְּסִתְרֵי תוֹרָה, מְטָטְרוּ"ן עֶבֶד
ה' כּוֹלֵל שֶׁשָּׁה צְדָדִים כְּחֻשְׁבוֹן שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹתָיו,

שְׁשֵׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה. וּבְהֵן יֵשׁ לְאָדָם לְעֵבֵד לְרַבּוֹנוּ
 לְהִיּוֹת לוֹ עֶבֶד (מִמְכָר), לַעֲשׂוֹת קִנְיָן כִּסְפוֹ שֶׁל כֶּסֶף
 יָמִין, שְׂאֲבָרָהֶם חֶסֶד הוּא הַדְרָגָה שְׁלוֹ, הַתּוֹרָה
 נִתְּנָה מִשָּׁם.

וּמִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בָּהּ כְּדֵי לְזַכּוֹת לְעוֹלָם הַבָּא, נִקְרָא
 קִנְיָן. כִּסְפוֹ – עוֹלָם הַכִּסּוּף. קִנְיָן – עַל שֵׁם
 (בראשית יד) אֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה שָׁמַיִם וְאָרֶץ. קִנְיָה חֻכְמָה
 קִנְיָה בִינָה. קִנְיָה לוֹ דְבָרֵי תּוֹרָה. רַבּוֹ אַחֵר שֶׁקִּנְיָה
 לוֹ, גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לוֹ. יֵשׁ שֶׁהוּא קִנּוּי (לוֹ) לְעוֹלָם,
 וְיֵשׁ שֶׁהוּא קִנּוּי לוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים. מִי שֶׁהוּא קִנּוּי לוֹ
 לְעוֹלָם, כָּתוּב בּוֹ וְרָצַע אֲדָנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְרָצַע
 וְעָבְדוֹ לְעֵלִים. אֵין עוֹלָם אֶלָּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל,
 שֶׁהֵם חֲמֻשִׁים. וְזוֹ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁשָּׁם כ"ה כ"ה
 אוֹתִיּוֹת, עֲרֻבִית וְשַׁחֲרִית. חֲמֻשִׁים שְׁעָרֵי בִינָה.

אַחֵר שֶׁמִּיַּחַד בָּהֶם הָאָדָם אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁלוֹ, בְּעַל תְּפִלִּין עַל
 רִאשׁוֹ, וְאֲזָנוֹ נִרְצָעָה וּפְתוּחָה לְשִׁמְעַ קְרִיאַת
 שְׁמַע, הֵרִי שְׁמַע – בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ,
 שֶׁהֵינוּ מְשַׁמְעוֹת.

שְׁמַי שֶׁפְּדִינוֹ תְּלוּי בְּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהוּא סוּד
 שֶׁל חֲמֻשִׁים, אֵין לוֹ פְּדִיוֹן עַל יְדֵי אַחֵר

בגלגול, שרצוּע הוא לרבונו. כּאן לא נאמר או דודו או בן דודו יגאלנו. שבתפלת האדם הוא כמו עבד שנאמר בו שש שנים יעבד, ואין עבודה אלא תפלה. שש שנים יעבד - ג' ראשונות וג' אחרונות של שליח צבור מוציא את האדם ידי חובתו למי שלא יודע להתפלל בהם, שצדיק חי העולם נקרא בהם על שמו. בעז, צדיק, גואל, קרוב ונאמן. (ושם)

קרוב ה' לכל קראיו. וטוב לו לאדם שכן קרוב מאח רחוק, שהינו עמוד האמצעי, שהוא בן ית, שהתעלה למעלה שהוא לביתה, שעולם זה הוא עולמו של יובל, שהוא חמשים אותיות היחוד. שבעולם הזה יכול אדם להיות לו פדיון בצדיק ו' שנים שכולל שלש ראשונות, ושלש אחרונות של התפלה. ו' קטנה הוא שש שנים יעבד.

אבל בעולם הבא, שהוא עולמו של יובל, ששם חמשים אותיות של קריאת שמע, אין שליח צבור מוציא אותו ידי חובתו, משום שאין לו פדיון על ידי אחרים, ומשום כך שמע, בכל לשון שאתה שומע. ומשום כך רומז, אם אין אני לי מי לי. מ"י - ודאי עולמו של יובל.

מִיַּד שְׁשֹׁמְעוּ דְבָרִים הִלְלוּ רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת שְׁהִיוּ
 יוֹרְדִים עִם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, פִּתְחוּ וְאָמְרוּ,
 רוּעָה הַנְּאֻמָּן, פִּי הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחַתּוֹנָה,
 שְׁבִשְׁתִּיחֶן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבַר עֲמֻךְ פֶּה אֶל
 פֶּה בְּקִרְיַת שְׁמַע, שְׁנֹאמַר בּוֹ (תהלים קמט) רוּמְמוֹת
 אֶל בְּגִרוֹנָם וְחָרַב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם. שְׁהָרִי וְדָאֵי י'
 רֵאשׁ הַחֶרֶב שְׁסוּבְכַת אֶת הַשְּׂפָה שְׁלֶךְ. ו' לְשׁוֹן
 הַחֶרֶב שְׁלֶךְ. ה' ה' שְׁתִּי פִיפְיוֹת, בְּשְׁתִּי שְׁפִתוֹתֶיךָ.
 וְהָרִי וְדָאֵי שֵׁם רְבוּנְךָ מְדַבֵּר בְּפִיךָ. יו"ד ה"א
 וְא"ו ה"א הוּא בְּמַחְשַׁבְתְּךָ שְׁמוֹצִיא אֶת הַחֲמֻשִׁים
 הִלְלוּ מִפִּיךָ.

בְּיַדֵּי מְשׁוּם הַדְּבָרִים הִלְלוּ אֵלֵיהוּ הַתְּעַכֵּב
 לְמַעַלָּה, שְׁהוּא תְּפּוּס, שְׁלֵא יוֹרֵד
 אֵלֶיךָ, שְׁהָרִי בְּכֶמָה עֵשֶׂר הָיָה יוֹרֵד אֵלֶיךָ, וְהוּא
 תְּפּוּס לְמַעַלָּה, שְׁלֵא יוֹרֵד אֵלֶיךָ. מְשׁוּם שְׁהָעֲנִי
 שְׁלֶךְ הוּא גְּאֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל, וּמְשׁוּם כֶּךָ אָמַר
 מְשִׁיחַ, עַד שְׁיָבֵא עָנִי, וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה נג)
 וּבַחֲבֵרְתוֹ נִרְפָּא לְנוּ.

אָמַר לָהֶם, אִם כֶּךָ, נַעֲשֶׂה לוֹ הַתְּרָה וְיֵרֵד אֵלַי,
 שְׁחָשׁוּב הוּא לִי מְכַל מְמוֹן שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְהָרִינִי מוֹחֵל וּמְשַׁחֵרֵר אוֹתוֹ וּמַתִּיר לוֹ אֶת

השְׁבוּעָה, וְאַף אַתֶּם הִתִּירוּ לוֹ. וְאִם צָרִיךְ הִתְּרָה
 יוֹתֵר, נִשְׁתַּדֵּל בְּהִתְּרָתוֹ, כְּדֵי שְׂיִרֵד אֵלַי.

אָמַר לוֹ הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁבוּעַת ה', הִיא
 שְׁכִינָה, בֵּת יְחִידָה. וְלֹא לְחָנָם תִּקְנֹנוּ
 שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי אָדָם לִפְטוֹר אוֹתוֹ, אֶלֶּא ש' שֶׁל שְׁבַת,
 שְׁלֹשֶׁת עֲנֻפֵי הָאָבוֹת, בֵּת יְחִידָה, שְׁבוּעָה
 שֶׁהִשְׁתַּתְּפָה (בַּה כֶּסֶף וְדָא') בָּהֶם.

בּוֹדְאֵי שְׁבוּעָה לֹא חָלָה אֶלֶּא עַל דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ
 מִמֶּשׁ. נִדְר חָל אֶפְלוֹ עַל דְּבַר שְׂאִין בּוֹ
 מִמֶּשׁ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ בַּמִּשְׁנָה. וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא יוֹתֵר
 אֲמָרוּ, נִדְרִים עַל גְּבֵי שְׁבוּעוֹת עוֹלָיִם, וְכָל הַנִּשְׁבָּע
 כְּאִלוֹ נִשְׁבָּע בַּמֶּלֶךְ עֲצֻמוֹ, וְכָל הַנוֹדֵר כְּאִלוֹ נוֹדֵר
 בְּחַיֵּי הַמֶּלֶךְ.

אָמַר לָהֶם רוּעָה הַנֶּאֱמָן, רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, יִדְעָתִי
 בְּכֶם שְׂאַתֶּם יוֹדְעִים, אֲבָל אוֹתוֹ שְׁמַחֲדָשׁ
 בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יְחַדֵּשׁ לָכֶם חֲדוּשִׁים,
 שְׁהָרִי וְדָאֵי קִהְלֵת אָמַר, (קִהְלֵת א) אֵין כָּל חֲדָשׁ
 תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ לוֹ.
 וּבִסְתְּרֵי תוֹרָה אֲנִי רוּצָה לוֹמַר, (תְּהִלִּים סד) שְׁמֶשׁ
 וּמִגֵּן ה' אֱלֹהִים צָבָאוֹת, בְּעוֹלָם שְׁלוֹ, וְלֹא
 בְּעוֹלָם שֶׁל הִדְיוּט. אַף עַל גַּב שְׂזָה לְעַמַּת זֶה
 עָשָׂה הָאֱלֹהִים, מִתּוֹךְ הַחֲשֻׁכָה יוֹצֵא הָאוֹר.

וּבּוֹדָאֵי בְּעוֹלָם הַבָּא, בִּינָה הִיא לְמַעְלָה
 מֵהַשָּׁמַשׁ, שֶׁהוּא עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי.
 מִשֵּׁם עוֹלָיִם נִדְרִים עַל גְּבִי שְׁבוּעָה וְחָלִים עַל
 דְּבַר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, מִשׁוּם שֶׁהַשְּׁבוּעָה הוּא
 הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׂאִין לוֹ קִיּוּם אֲלֵא עַל יְסוּד. זֶהוּ
 שְׁכַתּוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם.

וּבוֹ שְׁבוּעָה, שְׁכַתּוֹב חֵי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.
 שְׁשָׁכִינָה תַחַתּוֹנָה, כְּתָל מְעַרְבֵי הוּא הַדִּיּוֹר
 שְׁלָה, עַל שֵׁם שֶׁהוּא תָל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. כ"ו
 ת"ל, יְדוֹ"ד כ"ו, וְדָאֵי שְׁכִינָה הִיא תָל שְׁלוֹ, עַל
 שֵׁם (שיר ה) קְוֻצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחָרוֹת כְּעוֹרֵב.
 וּפְרָשׁוּהָ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלֵּי תִלִּים שֶׁל הַלְכוֹת.
 (קוץ) ד' מִן אֶחָד, תָל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ. וְהַקוֹץ הַזֶּה
 אֶחָדוּ בֵּין א"ח וּבֵין ד'. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כִּי כָל בְּשָׁמַיִם
 וּבְאָרֶץ, וְתַרְגָּם יְהוֹנָתָן, שְׁאֶחָדוּ בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ.

וְעָלְיוֹ בְּאָרוֹ בְּעָלֵי הַמְּשָׁנָה בַּחֲגִיגָה, עַל מָה
 הָעוֹלָם עוֹמֵד? עַל עֲמוּד אֶחָד שְׁשׁוּמוֹ
 צַדִּיק, שְׁנֶאֱמַר וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וּבּוֹדָאֵי הוּא
 בְּרִית שֶׁל שְׁבוּעָה שְׁעָלְיוֹ עוֹמְדִים א"ח ד', שֶׁהֵם
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁכַתּוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם
 וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמְתִי. א"ח שָׁמַיִם,

זֶהוּ שְׁכָתוּב (מלכים-א ח) וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. ד'
הָאָרֶץ, זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי.
וּמִשׁוֹם שְׁפָרִית אַחוּזָה בֵּין שָׁמַיִם וְאָרֶץ וּבָה
שְׁבוּעָה, זֶהוּ שְׁכָתוּב חֵי ה' שְׁכָבִי עַד
הַבֶּקֶר. מִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּשֵׁמוֹ לְשָׁקֵר, כְּאִלּוּ הָרַס אֶת
בְּנֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֵהוּ
וּבָהוּ. שְׂאֵם אָדָם יִזְיוּ הַקּוֹץ שֶׁל ד' מִן אֶחָד, יִשְׁאַר
אַחֵר, סמא"ל בְּמִקּוֹמוֹ שְׁקֵר. וְכֵאלוֹ אוֹתוֹ אִישׁ
בוֹנֵה שָׁמַיִם וְאָרֶץ עַל שְׁקֵר. וְאַמֶּת עוֹמֵד, שְׁקֵר לֹא
עוֹמֵד. הָרַס הַבְּנִיין, וְנִפְלוּ שָׁמַיִם וְאָרֶץ.

וְזֶהוּ כְּאִלּוּ הַשְּׁלִיף מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ תְּפֹאֶרֶת יִשְׂרָאֵל.
שְׁמֵי נוֹתֵן אֶרֶץ בְּשָׁמַיִם, שְׂאֵמֵר (איכה ב)
הַשְּׁלִיף מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ? וְדַאי זוֹ שְׁכִינָה, וְתִפְאֶרֶת
עִמָּה, שְׂאֵל נִפְרָד מִמֶּנָּה בְּנִפְלִתָּהּ, לְקִיָּם בָּהּ (ישעיה
מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. וּמִנֵּיין
לָנוּ שְׂאֵמֵת נִפְל עִמָּה? שְׁכָתוּב (דניאל ח) וְתִשְׁלַף
אַמֶּת אֶרְצָה. וּמִי שֶׁנִּשְׁבַּע אֶמֶת הוּא מְקִיָּם (תהלים
פה) אֶ"מֵת מִ"אָרֶץ תִּצְמַח. שֶׁהוּא הָעֵמוּד
הָאֲמֻצְעֵי שְׁבוּ הַבְּנִיין קִיָּם. זֶהוּ שְׁכָתוּב בְּר"א
אֱלֹהִי"ם א"ת, וְאַחֵר כֶּף - הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.
וּמִשׁוֹם שְׁשׁוּבָעָה הִיא בְּנִיין שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵין
לוֹ קִיּוֹם לְלֹא יְסוּד, דְּכָר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ.

נְדָר, שְׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלָה עַל גְּבִי שְׁבוּעָה,
וְהוּא חָל עַל דְּבַר שְׁאִין בּוּ מַמַּשׁ, שְׁלֵא צְרִיכָה
יְסוּד לְעַמֵּד עָלָיו, שְׁהוּא בְרִית, שְׁבוּ תְּשֻׁמִּישׁ
הַמָּטָה. וּמַשׁוּם כֵּן בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, הָעוֹלָם הַבָּא,
שְׁבוּ תִקְנּוּ כָּל נְדָרֵי, אָסוּר בְּתְשֻׁמִּישׁ הַמָּטָה.

שָׁם אוֹת בְּרִית, י' הִיא תָּג עַל סֵפֶר תּוֹרָה צְדִיק,
כְּמוֹ שְׁבְאַרוּהָ, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוּ לֹא
אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּיָּה וְלֹא תְשֻׁמִּישׁ הַמָּטָה, אֲלֵא
צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם בְּרֵאשֵׁיהֶם.

וּמַשׁוּם שְׁאִין שְׁמוּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּתָג, בְּאָרוּ
בְּעֵלֵי הַמַּשְׁנָה, כָּל הַמַּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא
חֻלְף. שְׁתָּג לְמָטָה הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה. הַנִּקְדָּה
שְׁמוּשׁ הָאוֹתִיּוֹת. אֲבָל בְּעוֹלָם הַבָּא אֵין שְׁמוּשׁ
בְּאוֹתִיּוֹת, וְלָכֵן בְּסֵתֶר תּוֹרָה אֵין נִקּוּד בְּאוֹתִיּוֹתָיו,
אֲלֵא תָגִים. וְלָכֵן מִי שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֵפֶר תּוֹרָה
חוֹלֵף, וְכֵן מִי שְׁמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שְׁשׁוֹנָה הַלְכוֹת,
עָלָיו בְּאָרוּ רְבוּתֵינוּ שְׁהַמַּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא – חוֹלֵף.

בְּאָרוּ כָּל רְאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת וְהַשְׁתַּטְחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ,
וַדַּאי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר בְּפִיךָ, וְלוֹ
אָנוּ מְשֻׁתְּחוּיִם. וְאָנוּ מְכִירִים בְּדְבָרִים הַלְלוּ שְׁאִין
יְלוּד אֲשֶׁה אַחַר פְּרֵט לָךְ שְׁיִכּוֹל לְדַבֵּר אוֹתָם.

וְדַאי שְׁהַדְבָרִים הִלְלוּ מְעִידִים בָּךְ שְׁאַתָּה הוּא
שְׁנֵאמַר בּוּ (במדבר יב) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ. אֵין
לְעַכָּב אֶת אֱלִיהוּ אֱלִיךָ, אֶלָּא לְפִיִּס אֶת הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׁיֹרִיד אוֹתוֹ אֱלִיךָ, מָלֵא עֶשֶׂר וּמָלֵא
סְגֻלוֹת אֱלִיךָ.

רוּעָה הַנְּאֻמָּן, עֶבֶד נְאֻמָּן, אֱלִיךָ עֶבֶד עַבְרֵי –
(דברים טו) הַעֲנִיךָ תַעֲנִיךָ לוֹ. הַעֲנִיךָ – לוֹ,
תַעֲנִיךָ – לְבָנָיו, בְּדָבָרִים הַגְּנוּזִים הִלְלוּ. וּמִגְּרָנְךָ
– גְּרָנָה שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁלֹךְ. וּמִיִּקְבֶּךָ – בְּגֵרָן וַיִּקָּב
הַכָּתוּב מְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁבָּאָרוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה,
בַּפְּסֻלֹת גֵּרָן וַיִּקָּב הַכָּתוּב מְדַבֵּר.

יִקְ"ב – "יְחֹד, קְ"דְשָׁה, בְּ"רְכָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְזוֹ הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא בְּרְכָה שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיְמִין, וְהִיא קְדְשָׁה מִשְׁמָאלוֹ,
וְהִיא יְחֹדוֹ בְּאִמְצַע, וְכֵךְ עוֹלוֹת אוֹתִיּוֹתָיו שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִב"ק. כְּמוֹ זֶה הַקַּב"ה
בְּחֻשְׁבוֹן יִב"ק.

וּמִי שֶׁהוּא בְּקַ"י בְּהִלְכָה שְׁלוֹ, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה –
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמוֹ, שֶׁבְּשִׁבְלָהּ לֹא יִזוּז
מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם. שְׁיֵשׁ הִלְכָה שֶׁהִיא נִעְרָה שְׁלָהּ מִצַּד
שֶׁל נֶעֶר, וּבְגִלְלָהּ נֵאמַר הִלְכָה כְּפִלוֹנִי. אֲבָל

הַהֲלָכָה שֶׁלָּךְ, רוּעָה הַנֶּאֱמָן, הִיא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ
הַלָּכָה לְמֹשֶׁה מְסִינֵי. מִפִּי הַגְּבוּרָה נָתַן לָךְ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּתוֹ.

וְלָכֵן עַל הַלְכוֹת אַחֲרוֹת נֶאֱמַר, (משלי לא) רַבּוֹת
בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיִל. עַל הַלָּכָה שֶׁלָּךְ נֶאֱמַר, וְאֵת
עֲלִית עַל כְּלָנָה. שֶׁהַתְּגַבְּרֶת עַל כָּלֶם בַּגְּבוּרָה.
(שופטים ו) ה' עֲמָךְ גְּבוּר הַחֵיִל. נִתְקַן (נִתְחַזַּק) בְּךָ
וְהַשְּׁלִים בְּנִין הַמֶּלֶךְ, וְהוּא בּוֹנֵה בְּנֵינוּ עַל פִּיךָ
וְעַל יָדְךָ. אֲשֶׁרִיךְ!

פֶּתַח הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן וְאֶמַר, (בראשית מח) הַמְּלֶאךָ
הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות יד) וַיִּסַּע מֶלֶאךָ הָאֱלֹהִים. יְבָרְךָ
אֶתְכֶם בְּעוֹלָם הַבָּא, וַיִּדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ
בְּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁתְּהִיָּה שְׁלִיטְתְּכֶם בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת
שֶׁאַתֶּם חַיִּים. שְׁמִי שֶׁהוּא מְהַעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא חַי,
כְּפָתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. חַיִּים
שָׁם – חַיִּים כָּאֵן.

מֵה שֶׁאֵינוֹ כֶּף, מִי שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּקִלְפוֹת הַלָּלוּ,
שֶׁל עוֹר וּבֶשֶׂר וְעֲצָמוֹת וְגִידִים שֶׁל הַגּוֹף
הַשְּׁפֵל, שֶׁהָרוּחַ מֵתָה שָׁם. מָה הֵמֶת לֹא רוּאָה וְלֹא
שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר וְאֵין לוֹ תְּנוּעָה בְּכָל אֵיבָרָיו, כֶּף

הַרוּחַ לֹא רוּאָה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, שְׁנֹאֲמַר עָלֶיהֶם
בַּתּוֹרָה, דַּע מָה לְמַעְלָה מִמֶּךָ - עֵין רוּאָה וְאַזְן
שׁוֹמְעֵת, וְכָל מַעֲשֵׂיךָ בְּסִפּוּר נִכְתָּבִים.

שְׂפָכָה מְלֹאכִים הוֹלְכִים עִמּוֹ, שְׁנֹאֲמַר בְּהֶם
(תהלים צא) **כִּי מְלֹאכִיו יִצְוֶה לָךְ. וְאֵין לוֹ**
רְשׁוּת בַּגּוֹף הַזֶּה לְהִסְתַּכֵּל בְּהֶם וּלְשַׁמַּע בְּקוֹלָם,
שֶׁהֵם חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ, מְדַבְּרוֹת וּמְקַדְּשׁוֹת וּמְבָרְכוֹת
וּמְיַחַדוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל
כְּאַחַד, כָּל שֶׁכֵּן אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא עָלֵיהֶם, כָּל
שֶׁכֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מַעַל לְשְׂכִינָתוֹ,
שְׂבָה הוּא מְקַבֵּל אֶת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל.

וּמִשׁוּם הַחֲטָאִים הָיוּ מִתְּלַבְּשִׁים בְּקַלְפוֹת הַלָּלוּ,
כְּמוֹ שְׂאֲדָם שְׁחָטְאֵי אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם.
וְזֶהוּ שֶׁבָּאָרוֹ בַּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, כְּשִׂאוּחֲזִים מַעֲשֵׂה
אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּמִשׁוּם הַקַּלְפוֹת הַלָּלוּ שֶׁל
הַחֲטָאִים, אָמַר הַכֶּתוּב (ישעיה נט) **כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם**
הָיוּ מְבַדְּלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם. וּבְשִׁבִיל
הַקַּלְפוֹת הַלָּלוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּכַסֶּה בְּכַמָּה
כְּנָפִים, שְׂבָהֶם נֹאמַר (שם ו) בְּשִׁתִּים יְכַסֶּה פָּנָיו
וּבְשִׁתִּים יְכַסֶּה רַגְלָיו וְגו'.

לְעֵתִיד לְבֹא, (שם ל) וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ
עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרִיךְ. שְׂאֲתֶם בְּעוֹלָם

הַזֶּה, שְׂאִין לְכֶם קְלָפוֹת וְעוֹרוֹת, יֵשׁ לְכֶם רְשׁוֹת
 לְהִסְתַּכֵּל בְּבִנְיַי הָעוֹלָם, וְלִבְנֵי הָעוֹלָם (א"י) יֵשׁ
 רְשׁוֹת לְהִסְתַּכֵּל בְּכֶם, וְלִכֵּן עָלֶיכֶם נֹאמֵר שְׂאֵתֶם
 חַיִּים, וְעוֹלָמְכֶם הוּא עוֹלָם הַחַיִּים. אָבֵל הָעוֹלָם
 הַשָּׁפֵל הוּא עוֹלָם הַמֵּתִים, שְׁפָל אֲלֵהוֹת שֶׁל אַמּוֹת
 הָעוֹלָם מִבְּלַעֲדֵי ה', כֻּלָּם מֵתִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׂמַעוֹן, (הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה) (רועה הַנֶּאֱמָן), עַם
 כָּל זֶה שְׂאֵתָה לֹא יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּבִנְיַי
 הָעוֹלָם הַבָּא בְּעֵינַיִם וְלֹא בְּמַלְאָכִים, כָּל שֶׁכֵּן
 בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתּוֹ, אָבֵל בְּעֵין הַשֶּׁכֶל שֶׁל
 לְבָבָא אֵתָה רוּאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא,
 וּבְמַלְאָכִים וּבְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתּוֹ
 שְׂמַקְיָפִים אוֹתָךְ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֵמָה, שְׁכַתּוֹב
 בּוֹ (מַלְכִים-א ה) וַיִּחַכְּם מִכָּל הָאָדָם, (קַהֲלַת א) וְלִבִּי רָאָה
 הַרְבֵּה חֲכָמָה וְדַעַת.

אָבֵל בְּנוֹבְאָה אֵין רְשׁוֹת לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ (כָּל שֶׁכֵּן) נְבִיא
 בְּעֵין הַשֶּׁכֶל, אֶלָּא בְּעֵינַיִם, שְׁהִיא מְרָאָה
 וְחִזְיוֹן הָעֵינַיִם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב בְּמְרָאָה אֱלִיו אֲתוּדָע.
 וְעוֹד בְּחִזְיוֹן לְלִילָה – מְרָאָה בַּיּוֹם, חִזְיוֹן בְּלִילָה.
 וְהַכֹּל בְּעֵינַיִם, וְלֹא בְּעֵין הַשֶּׁכֶל שֶׁל הַלֵּב. וְהָעֵינַיִם
 הֵן שְׁנֵי סְרוּרֵי הַלֵּב, וּמִשְׁמָשִׁים שְׁלוֹ, וְהוּא מְלַךְ

בַּיְנֵיהֶם (אֲלֵיהֶם), וְלִכְן חָכַם עֲדִיף מִנְבִיא. וְכִף הֵם
שְׁתֵי הָאֲזָנִים, שְׁנֵי שְׁמַי הַלֵּב.

וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, הַלֵּב רוֹאֵה וְהַלֵּב
שׁוֹמֵעַ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁנַאֲמַר בַּלֵּב,
הַלֵּב מִבִּין, הַלֵּב יוֹדֵעַ. (שמות לא) וּבַלֵּב כָּל חָכַם לֵב
נִתְּתִי חֲכָמָה. הֲרִי חֲכָמָה וּתְבוּנָה וְדַעַת בַּלֵּב,
שְׂבָהֶם נַעֲשׂוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ וּתְהוֹמוֹת, וּבָהֶם נַעֲשֶׂה
הַמְּשֻׁכָּן. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם) וְאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ
אֱלֹהִים בְּחֲכָמָה וּבְתְבוּנָה וּבְדַעַת. מֵה שְׁאִין כָּל
זֶה בְּעֵינַיִם.

וְרוֹעֵה הַנְּאֻמָּן, מִי שְׁכָל זֶה בַּלְבוּ רוֹאֵה יוֹתֵר
מִנְבִיא, כָּל שְׁכָן מִחֲשַׁבְתָּךְ שְׁאִין לָהּ
סוּף, וּבָהּ תִּסְתַּכַּל בְּאוֹתוֹ שְׁאִין לוֹ סוּף, מֵה שְׁלֹא
הִיְתָה לָךְ רִשׁוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה לְהִסְתַּכַּל בְּעֵינַיִם. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב (שם לג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ.

מִפְּשֵׁי הַלֵּב הִלְלוּ הֵם מֵתִים, וְעוֹרִים בְּקַלְפוֹת
הִלְלוּ. אָבֵל אֲלֵיךְ אֵינָם חֲשׁוּבִים
לְכֹלָם, וְאֵינָם מִפְּסִיקִים בֵּינָךְ לְבִין הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם הִבָּא
וְהַמְּלֹאכִים, שְׁכָךְ יִכְנַס אֲלֵיךְ בְּאוֹתָם חִלּוֹנוֹת
שֶׁל הָעֵינַיִם וְהָאֲזָנִים וְנִקְבֵי הַחֹטֵם וְהַפֶּה, כְּמוֹ

מִלֶּךְ שְׁנַכְנַס בְּכַסּוּי לְחֻדְרֵי חֻדְרִים לְדַבֵּר עִם
 בָּנָיו. וּמִשׁוּם זֶה מִתְפַּלְלִים יִשְׂרָאֵל בּוֹ בְּתַפְלָתָם:
 אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חֻדְרֵי בֶטֶן רוֹאֶה כְלִיּוֹת וְלֵב
 וְאֵין כָּל דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָ.

וְהֵינּוּ מֵה שְׁאָמַר שְׁלֹמֹה, (שיר ב) מִשְׁגִּיחַ מִן
 הַחֲלוֹנוֹת וְגו'. וְאַלֶּה הֵם הַחֲלוֹנוֹת שֶׁל
 עֵינַיִם וְאֲזָנַיִם וְנִקְבֵי הַחֻטָּם וְהַפֶּה. בְּשִׁבְעַת
 הַנְּקֻבִים הִלְלוּ עוֹלָה הַנְּשָׁמָה בְּשִׁבְעָה מִיַּי
 בְּשָׂמִים, וְכֵן הִתְפַּלֶּה עוֹלָה בְּשִׁבְעָה הַבְּשָׂמִים
 הִלְלוּ, שָׁהֵם: (שם ד) נִרְדַּ וְכִרְכַּם קָנָה וְקִנְמוֹן עִם כָּל
 עֵצֵי לְבוֹנָה מִר וְאַהֲלוֹת עִם כָּל רְאִשֵׁי בְשָׂמִים.
 בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁכָּף הִתְפַּלֶּה עוֹלָה, מְקַטְרֵת מִר וְכו'.
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עָלֶיָּה, (שם ג) מִי זֹאת עוֹלָה
 מִן הַמִּדְבָּר וְגו', מְקַטְרֵת מִר וְלִבְנָה וְגו'. מִי זֹאת
 וְדָאִי, מִצַּד שֶׁל מ"י הִיא וְדָאִי בֵינָה, כְּלוּלָה
 מִשִּׁבְעָה מִיַּי בְּשָׂמִים.

זֶו קְרִיאַת שְׁמַע, כְּלוּלָה מִחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים,
 שָׁהֵם כ"ה כ"ה, כְּלוּלָה מִשִּׁבְעַת בְּרָכוֹת,
 בְּשִׁחַר – שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעָרֵב –
 שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְשְׁתֵּים לְאַחֲרֶיהָ, וְהֵם: הַגְּדֻלָּה
 וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחָה וְהַהוֹד, עַד לֶךְ ה' ה'
 הַמְּמַלְכָה, שְׁהִיא מְלָכוֹת, שְׁהִיא כְּלוּלָה מִשְׁלֹשָׁה

בְּשָׂמִים: מְקַטְרֵת מֵר - זֶה כְּפֹתָר, וּלְבוּנָה - זֶה
 חֲכָמָה, מְכַל אֲבָקֵת רוּכַל - זֶה בִּינָה. קוּם וְהַשְׁלֵם
 אֶת מִצְוֹת רְבוּנָה.

לא תְּהִיָּה אַחֲרֵי רַבִּים לְרַעַת וְגו', אַחֲרֵי רַבִּים
 לְהֵטֵת. אַחֲרֵי רַבִּים לְהֵטֵת - אֵין רַבִּים פְּחוֹת
 מְשַׁלְּשָׁה, וְאִם אֵין בֵּית דִּין בְּשַׁלְּשָׁה, אֵין לְהֵטוֹת
 אַחֲרֵי דִינֹו. בֵּית דִּין - שְׂכִינָה. בְּשַׁלְּשָׁה - שְׁלֹשׁ
 חֵיוֹת הַמְּרַכְּבָה שְׁלֹשָׁה, וְהִיא דִין תּוֹרָה, דִין אֱמֶת,
 הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי. וְכֹל דִּין שְׁלֹשׁ דָּן דִּין אֱמֶת
 לְאֱמֶתוֹ, זֶהוּ כְּאֵלוֹ הַשְּׁלִיט אֶת סִמְא"ל בְּעוֹלָם.
 (דְּנִיאל ח) וְתִשְׁלַךְ אֱמֶת אֶרְצָה, וְהַפִּיל עִמָּהּ אֶת
 הַשְּׂכִינָה, וְיָקִים אֶת גִּיהֵנָם, בֵּת זִוּג שֶׁל סִמְא"ל
 עִם סִמְא"ל. בְּמָקוֹם שֶׁל דִּין הָאֱמֶת יָקִים שְׁפֹת
 שְׁקָר. דִּין אֱמֶת - עֵמוּד הָאֲמֻצְעִי. שְׁפֹת שְׁקָר -
 גִּיהֵנָם וְסִמְא"ל.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ, כְּשֶׁדִּין דָּן דִּין, גִּיהֵנָם פְּתוּחָה לְפָנָיו
 מְשֻׁמָּאלוֹ, בֵּת זִוּגוֹ שֶׁל סִמְא"ל. וְחָרַב
 עַל צְנֹארוֹ, מִלְּאֶף הַמּוֹת. סִמְא"ל מֵאַחֲרָיו מַעַל
 צְנֹארוֹ, וְגַן עֵדֶן פְּתוּחַ לִימִינוֹ, וְעֵץ הַחַיִּים פְּתוּחַ
 לְפָנָיו עַל רֵאשׁוֹ.

אם דָּן דִּין שְׁקָר, שׁוֹלֵט עָלָיו מִלְּאֶף הַמּוֹת
 וְשׁוֹחֵט אוֹתוֹ, וְאַחֲרַי כֶּךָ שׁוֹרֵף אוֹתוֹ

בגיהנם. ואם דין דין אמת, הקדוש ברוך הוא יכניסו לגן עדן ומטעים אותו מעץ החיים, שכתוב עליו (בראשית ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם. שנברא בתורה, שבה נאמר (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. עץ חיים – תפארת חיים שלו חכמה ובינה. חיי המלך ודאי.

וְלַעֲוָרָם דין המלכות הוא דין, והדין בלב, ונאמר בו הלב רואה. ולכן אין לו לדין אלא מה שעניו רואות. וכאן אין דין אלא הקדוש ברוך הוא. מה שעניו רואות, כי ה' עניו משוטטות. עניו על דרכי איש.

וּבְהֵן משגיח מן החלונות בשבעת נקבי האדם: בשתי עינים, ושתי אזנים, ושני נקבי החטם, והפה. הרי שבע של האם העליונה. וכך במעשיו הסתכל בשבע מצד השכינה התחתונה, בשתי ידים וצואר – שלש, וגוף וברית – שתיים. הרי חמש. שתי רגלים – הרי שבע. י"ה, יו"ד ה"א – בשבע אותיותיו מסתכל בשבעת נקבי הראש. נקבים, על שם נקבה, שנקביה פתוחות לקבל. ו"ה, וא"ו ה"א – בשבע אותיותיו מסתכל בשבעה האיברים שלמטה, שהם תקון הגוף, שבהם עשית המצוות.

אִשְׁתּוֹ דוֹמָה לְגוֹפּוֹ, וְעַל שֵׁם הַמְצוּוֹת נִקְרָאוּ
 אִיבָרִים. עַל שֵׁם הַשְּׂכִינָה – הַגּוֹף.
 שְׂמַצַּד הָאֲחֵר לְבוֹשׁוֹ, שֶׁהֵם עוֹר וּבָשָׂר. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב (אִיּוֹב י') עוֹר וּבָשָׂר תְּלַבֵּי־שָׁנִי וּבַעֲצָמוֹת
 וְגִידִים תְּשַׁכְּכֵנִי. בְּמָקוֹם שָׁאִין שְׂכִינָה, אוֹתוֹ
 הַגּוֹף לֹא נִקְרָא אֶלָּא לְבוֹשׁ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא
 תוֹרָה, (וִיקְרָא יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בָּאֵהָל.
 (ישעיה מד) כְּתַפְּאֶרֶת אָדָם לְשֶׁבֶת בֵּית. וּבְמָקוֹם
 שֶׁשֵׁם מְצוּהָ נִקְרָא גּוֹף שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ גּוֹפֵי הַלְּכוֹת
 וּפְסָקֵי דִינִים.

הַקְּדוּשָׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹפֵט, הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי,
 מַצַּד שֶׁל הַבִּינָה, שֶׁהוּא יְדוּ"ד. דִּין
 מַצַּד הַמְּלָכוֹת. שׁוֹטֵר הוּא שְׁלֵיט, מַצַּד שֶׁל יוֹסֵף
 הַצַּדִּיק מִשֵּׁם (בְּרֵאשִׁית מב) וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלֵיט. וְכֹל
 הַסְּפִירוֹת הֵיוּ שׁוֹפְטִים מַצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה
 (בִּינָה), שֶׁתַּפְּאֶרֶת שׁוֹפֵט. וְהֵם שׁוֹטְרִים מַצַּד
 הַמְּלָכוֹת. שְׂצַדִּיק מִשֵּׁם שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.

מְדַבֵּר שְׁקָר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּהְרַג וְגו'.

מְצוּהָ לְהַשׁוּוֹת בְּעֲלֵי דִינִים וּלְהַתְּרַחַק
 מְדַבֵּר שְׁקָר, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ מִשׁוּא פָּנִים (יש בְּדָבָר),
 שֶׁהַקְּדוּשָׁ בְּרוּךְ הוּא נֹאמֵר בּוֹ (דְּבָרִים י') אֲשֶׁר לֹא
 יִשָּׂא פָּנִים. וְל"א יִק"ח שַׁח"ד – בְּסוֹפֵי תִבּוֹת

אָחַד. הַדִּין הַזֶּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כְּגוֹן שֶׁל אָחַד, שֶׁהוּא יְדוּ"ד אָחַד, שֶׁלֹּא יִקַּח שְׂחָד, שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּדִיּוּקָנוּ. וּבְדִין לְהַשְׁוֹת שְׁנֵיהֶם כְּאָחַד, וְלֹא יִטָּה דִּין לָזֶה יוֹתֵר מִזֶּה, אֲלֵא בְּמִשְׁקֶלֶת אַחַת עַד שִׁיקְבְּלוּ הַדִּין. וְאַחַר כֵּן כָּל אָחַד נִדוֹן לְפִי מַעֲשָׂיו.

וּפְרָשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, צְדִיק - יֵצֵר הַטּוֹב שׁוֹפְטוֹ. רָשָׁע - יֵצֵר הָרַע שׁוֹפְטוֹ.

בִּינּוּנֵי - זֶה וְזֶה שׁוֹפְטוֹ. מִי שֶׁהוּא מַעֵץ הַחַיִּים אֵין לוֹ דִּין כָּלָל, אֵין לוֹ יֵצֵר הָרַע, וְזֶה צְדִיק גְּמוּר, וְזֶה צְדִיק וְטוֹב לוֹ. וְאֵין טוֹב אֲלֵא תוֹרָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (מִשְׁלֵי ד) כִּי לְקַח טוֹב נִתְתִּי לָכֶם תּוֹרַתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. וְצְדִיק וְרַע לוֹ, מֵצַד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. וְלָמָּה נִקְרָא צְדִיק אַחַר שָׂרַע לוֹ, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע? אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁטוֹב שׁוֹלֵט עָלָיו נִקְרָא צְדִיק וְרַע לוֹ, שְׂאוֹתוֹ רַע הוּא תַּחַת רְשׁוּתוֹ (כַּעֲבַד תַּחַת רְבוֹ).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, לָמָּה נִקְרָא רָשָׁע? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִתְעַלָּה לְהִיּוֹת רֹאשׁ בִּיצֵר הָרַע שְׁלוֹ,

וְהַטּוֹב הוּא תַּחַת רְשׁוּתוֹ כְּמוֹ עֶבֶד תַּחַת רְבוֹ. וְאִף עַל גַּב שְׂרָשָׁע הוּא מִכְתִּיר אֶת הַצְּדִיק, וְיִכּוֹל צְדִיק גְּמוּר לְהַעֲנִישׁ אוֹתוֹ, גַּם עֲנוּשׁ לְצְדִיק לֹא טוֹב. מִשּׁוּם אוֹתוֹ טוֹב שֶׁהוּא תַּחַת רַגְלֵי הָרָשָׁע, אֵין

לְהַעֲנִישׁוּ, שְׂאוּלֵי יַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה וַיִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ,
וַיְהִי עֶפֶר תַּחַת רַגְלָיו.

שְׂמִצָּד שֶׁל רִשְׁע וְטוֹב לוֹ (שְׂכִינָה) שׁוֹכֶכֶת, (רות ג)
וּתְגַל מְרַגְלָתוֹ וּתִשְׁכָּב. זֶהוּ (משלי ל)
וּשְׂפָחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרָתָהּ. (ומצד של צדיק גמור) שְׂפָחָה
– יִצְר הָרַע נִקְבָּה. יִצְר הָרַע – זָכָר. בְּגִלְלוֹ נֶאֱמַר
(ישעיה מב) וּכְבוֹדֵי לְאַחַר לֹא אָתָּן, (במדבר א) וְהִזָּר
הַקָּרֵב יוֹמֵת.

וּמִצָּד שֶׁל צְדִיק וְרַע לוֹ, שְׂכִינָה הִיא עֲטָרָה עַל
רֵאשׁוֹ שֶׁל אָדָם, וּשְׂפָחָה – יִצְר הָרַע –
נִכְנַעַת תַּחַת גְּבֻרָתָהּ. וּמִצָּד שֶׁל צְדִיק גָּמוֹר אֵין
זָר וְאֵין יִצְר הָרַע. וּמִצָּד שֶׁל רִשְׁע גָּמוֹר אֵין לוֹ
חֶלֶק בְּשְׂכִינָה, שְׂאֵין חֶלֶק לְאָדָם בְּשְׂכִינָה אֶלָּא
מִצָּד הַטּוֹב.

וְאֵין כָּל שְׂכִינָה שְׂקוּלוֹת, שֶׁהָרִי שְׂכִינָה שֶׁל עֵץ
טוֹב וְרַע הִיא כֶּסֶף, אֲבָל שְׂכִינָה שֶׁל עֵץ
הַחַיִּים, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (תהלים ה) לֹא יִגְרָךְ רָע. (אלא)
מִשׁוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, מִי
שְׂפוּגִים אֶת מְקוֹמוֹ נִחְשָׁב כְּאֵלוֹ עֲשֵׂה קָלוֹן
לְגַבִּירָה. שְׂקָלוֹן הַגְּבִירָה הוּא מִי שְׂמִזְלִזֵל
בְּמְקוֹמָהּ, וְקָלוֹן הַגְּבִירָה הוּא שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

כָּל שְׁכֵן מִי שְׁמַעְבִּיר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ וְשֵׁם שְׁפָחָה
 בְּמִקוֹמָהּ, שְׁבַכְל מָקוֹם שֶׁהוּא פּוֹגֵם, הַגְּבִירָה
 אֵינָה שְׂרוּיָה שָׁם, אֶלָּא שְׁפָחָה, שֶׁהִיא פְּגוּמָה,
 שׁוֹרָה בְּמָקוֹם פְּגוּם. וּפְגָם שֶׁל אָדָם שֶׁל חֲטָאִיו
 פּוֹגֵם בְּכָל אֵיבָרָיו, עַד שֶׁלֹּא מוֹצֵאת הַגְּבִירָה
 מָקוֹם לְשֵׁרוּת שָׁם, וְאֵין לוֹ תְּקוּן עַד שִׁיחְזִירָנָה
 לְכָל אֵיבָרָיו.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, מִשׁוּם זֶה
 אֶתָּה מְתַקֵּן בְּחִבּוּר הַזֶּה שֶׁל רַמ"ח מְצוּוֹת
 לְהַמְלִיךְ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל אֵיבָרֵי
 הַשְּׂכִינָה בְּכָל מְצוּהָ וּמְצוּוֹהָ, וְאֵינָךְ חוֹשֵׁשׁ
 לְכַבּוּדְךָ. אֲשֶׁרִי חֲלַקְךָ. שְׁכֵמוֹ שְׁאֵתָהּ מִמְּלִיךְ אֶת
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵם
 בְּעֵלֵי מְדוּת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, בְּעֵלֵי מְדוּת הֵם
 אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה, כִּי עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַשְׂרוּת אֶת שְׁמוֹ עָלֶיךָ וַיְמַלִּיךְ אוֹתְךָ עַל כָּל
 הַמַּחְנוֹת הָעֵלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

סדר הלימוד ליום כו טבת (יום 115 בשנה)

קוּם רוּעָה הַנְּאֻמָּן לְסִדֵּר דֵּינִים בְּהִלְכוֹת נְזִיקִין,
 בְּסִדּוּר שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, הַיְי"ה, שֶׁהוּא (תהלים
 סח) רָכַב אֱלֹהִים רַבְתִּים אֶלְפֵי שְׁנָאן, שֶׁהֵם שׁוֹר

נֶשֶׁר אַרְיָה אָדָם, שְׁהָרִי מֵצַד הַיָּמִין, שְׁשֵׁם יְדוֹ"ד,
 אַרְבַּע חַיּוֹת, כִּף הוּא סְדוּרָם: אָדָם אַרְיָה נֶשֶׁר
 שׁוּר. וְכַפֵּי הַשְּׁנוּיִים שְׁמַתְהוּיִם, כִּף הִיא תְּנוּעַת
 וְסְדוּר הַחַיּוֹת. וְהַחַיּוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, שְׁהֵם
 נְזִיקִין שֶׁל שְׁמַאל, כִּף סְדוּרָם: שְׁנָאן. וּמִשׁוּם זֶה
 הַהֶתְחַלָּה שְׁלָהֶם – הַשׁוּר – קָשׁוּר לְאַרְבָּעָה אַבוֹת
 נְזִיקִין – הַשׁוּר וְהַבּוֹר וְהַמְּבַעָה וְהַהֶבְעֵר, וְהַסִּיּוּם
 שְׁלָהֶם אָדָם, מוּעֵד.

קוּם הַתְּעוּרָר בְּדִינִים. פְּתַח רוּעָה הַנְּאָמָן וְאָמַר,
 (שם כא) אֲדַנִּי שְׁפַתִּי תִפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ.
 אֲדַנִּי בְּהַפּוֹךְ אוֹתִיּוֹת – דִּינֵי"א, וּמִשׁוּם זֶה אָמְרוּ
 בְּעַלֵּי הַמְּשָׁנָה, דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא. כָּל הַדִּינִים
 בְּשֵׁם הַזֶּה נִדּוּנוּ. (בְּה' בְּד') בְּד', בְּג'. בְּד' – שְׁכִינָה
 (בֵּית דִּין בְּשִׁלְשָׁה, בֵּית דִּין שְׁכִינָה בְּשִׁלְשָׁה) כְּנֻגַד שְׁלֹשֶׁת
 הָאֲבוֹת. עֲמוּד הָאֲמָצְעִי, דִּין אֱמֶת, וְהוּא דִּין
 לְדוֹן מֵצַד שֶׁל אֲדַנִּי, שְׁשֵׁם הוּא דִּין אֱמֶת. וּמֵצַד
 שֶׁל שֵׁם אֱלֹהִים, שׁוֹפֵט. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם עה) כִּי
 אֱלֹהִים שׁוֹפֵט.

וּמַהֵם הַדִּינִים? אַחַד, לְדוֹן בְּנֻזְקֵי שׁוּר. שְׁנֵי,
 לְדוֹן בְּנֻזְקֵי בּוֹר. שְׁלִישִׁי, לְדוֹן בְּנֻזְקֵי
 אֵשׁ. רְבִיעִי, לְדוֹן בְּנֻזְקֵי אָדָם. וְאַחֲרֵיהֶם לְדוֹן

בְּדִינֵי אַרְבַּעַה שׁוֹמְרִים: שׁוֹמֵר חָנָם, וְשׁוֹמֵר
שָׁכָר, וְהַשׁוֹאֵל, וְנוֹשֵׂא שָׁכָר. (וְהַשׁוֹכֵר) כְּנִגְדָם
אַרְבַּעַה דִּינִים: דִּין חֲלָקַת הַשְּׁתַּפִּים, דִּין חֲלָקַת
קַרְקָעוֹת, דִּינֵי עֲבָדִים וְשִׁפְחוֹת, דִּינֵי תוֹבֵעַ וְנִתְבָּע
בְּכֶמֶה מִינֵי תְּבִיעוֹת שֶׁל חַיִּיב מִמוֹן וְגִזְלֵי וְאַבְדָּה,
אוֹ שְׂמִזִּיק לְחֻבְרוֹ וְהוֹרְגוֹ בְּאַחַת מֵאַרְבַּע מִיתוֹת
בֵּית דִּין.

אֲדוּן הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאֲדוּנֵי, לְדוֹן בְּכָל
מִינֵי דִינִים אֶת הַשְּׁפָחָה הָרָעָה כִּי תִירַשׁ
גְּבֻרְתָּהּ, שְׂמִמְנָה כָּל הַנְּזָקִים נִמְצָאִים, שֶׁהֵם (כָּל)
מִלְּאָכֵי חֲבָלָה, שֶׁמֵּהֶם נִשְׁמוֹת הָרָשָׁעִים, כְּמוֹ
שֶׁבָּאוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, נִשְׁמוֹת הָרָשָׁעִים הֵן הֵן
הַמִּזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם. אֵל אַחֵר, מִזִּיק, גִּזְלָן רָשָׁע.
וּבֵת זוּגוֹ סֵם הַמּוֹת.

נְזָק שֶׁבֶת וּבִשְׁת וְרַפּוּי – לְשִׁכְיָנָה וּבְנֵיָה. שֶׁבֶת –
שֶׁל בְּטוֹל תּוֹרָה שֶׁבִטְלָה אֶת בְּנֵיָה. וְרַפּוּי –
שֶׁגִרְמָה לָהֶם שְׂמִתְרַפִּים מִדְּבָרֵי תּוֹרָה. נְזָק –
בְּכֶמֶה נְזָקִים שֶׁל מִלְּאָכֵי חֲבָלָה, בְּעֲלֵי מִשְׁחִית אָף
וְחִמָּה. וּבִשְׁת – שֶׁהָיוּ מְבִזִּים אֶת הַשִּׁכְיָנָה
בְּכוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, הַשֶּׁקֶר שֶׁלָּהֶם, וְהָיוּ אוֹמְרִים
אִיָּה אֱלֹהֵיָךְ. וְכֶמֶה גִּזְלוֹת מִהַשְּׁפָחָה הָרָעָה,
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ישעיה ג) גִּזְלוֹת הָעַנִּי בְּבִתְיֹכֶם.

כַּמָּה בְּרָכוֹת גּוֹזְלֵת אֶת הַשְּׂכִינָה הַשְּׂפָחָה הַרְעָה ;
 בְּכַבֵּד הֵמָּס, וּבְכַבֵּד שֶׁל כַּמָּה דִּינִים מְשָׁנִים
 עַל בְּנֵיהָ, וְכַמָּה קִרְבָּנוֹת שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 שֶׁבִטְלָה לַגְּבִירָה. וּבִשְׁת שֶׁל הַגְּבִירָה שֶׁנִּשְׁאַרָה
 עֲרָמָה מְאַרְבָּעָה בְּגָדֵי זָהָב שֶׁמְאַיְרִים מְאַרְבָּעָה
 טוּרֵי אָבֶן בִּשְׁתִּים עֶשְׂרֵה אָבָנִים מְרַגְלִיּוֹת. מְעִיל
 בְּכַמָּה זָגִים וְרִמּוֹנִים. וְאַרְבָּעָה בְּגָדֵי לָבָן שֶׁבָּהֶם
 הֵיטָה הַגְּבִירָה מְתַקְשֶׁטֶת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב
 (בראשית ט) וְרֵאִיתִיהָ לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְגוֹזְלֵת אֶת
 גְּבִרְתָּהּ כַּמָּה מְאַכְלֵי הַקִּרְבָּנוֹת.

שׁוֹר מוֹעֵד בַּעֲלָה, נִכְנָס לְבֵית הַמֶּלֶךְ רַבּוֹנוֹ
 בְּאַרְבָּעָה אָבוֹת הַנְּזִיקִין שְׁלוֹ, (שֵׁהם יִחֻזְקָא ל א)
 וּפְנֵי הַשׁוֹר מֵהַשְּׂמֵאוֹל לְאַרְבָּעֵתָן עוֹן וּמִשְׁחִית
 אָף וְחָמָה, שְׂכָלָם מוֹעֲדִים לְקַלְקֵל. בְּגוֹף שְׁלוֹ
 הַרְבִּיץ עַל הַפְּלִים, מְזַבַּח מְנוֹרָה שְׁלֹחַן וּשְׂאֵר
 פְּלִים. רַבִּץ עֲלֵיהֶם וּשְׂבָרָם. וּבִשְׁן שְׁלוֹ אָכַל כָּל
 הַקִּרְבָּנוֹת שֶׁל מְאַכְלֵי הַשְּׁלֹחַן, וְאֵת הַשְּׂאֵר רָמַס
 בְּרַגְלָיו, (וּמִחֻק הַכֹּל, וְהַשְּׂאֵר שֵׁהם אֲמוּרִים וּפְדָרִים, שִׁנֵּי מְנַחוֹת, רָמַס
 בְּרַגְלָיו) וּבְקִרְנוֹ הֶרַג כַּהֲנָנִים וְלוֹיִם. הָרַס הַכֹּל, חָלַל
 מִמְּלָכָה וְשָׂרִיָּה.

הַבּוֹר נִקְבָה רְעָה, לֵילִית, בְּבִיתָהּ, שְׁהִיא בֵּית
 הַסֵּהר, תְּפָסָה אֶת הַגְּבִירָה וּבָנֵיהָ,

השפּחָה רָעָה, בְּגִלוֹת שְׁלֵה, וְשָׁמָּה אוֹתָהּ בְּכַמָּה
שְׁלֵשְׁלָאוֹת, וְאָסְרוּ לְבִנְיָהּ אֶת יְדֵיהֶם מִהֲדַקִּים
לְאַחֹר. (איכה א) הִיא יֹשְׁבָה בְּגוֹיִם לֹא מִצָּאָה מְנוּחַ.
וְלֹא עוֹד, אֲלֵא (שם) כָּל מְכַבְּדֶיהָ הַזִּילוּהָ כִּי רָאוּ
עֲרוּתָהּ גַּם הִיא נֶאֱנַחָה וְתָשָׁב אַחֹר.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא זוֹנָה, שֶׁהִיא הֶבְעֵר, שֶׁהֵינּוּ אֵשׁ,
וַיִּצַּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן. אַחַר כֵּן קָם אָדָם בְּלִיעֵ"ל
רָשָׁע, רְבִיעֵי לְאַבוֹת הַנְּזִיקִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם
מוֹעֵד לְעוֹלָם, בֵּין עַר בֵּין יֶשֶׁן, וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָהּ,
וְאָכַל וְהִשְׁמִיד וְגִדַּע כְּרָמִים וּפְרָדְסִים שֶׁל
ירוּשָׁלַיִם, וְכָלָה הַכֹּל.

רְבוֹן הָעוֹלָם, אֶתָּה אֱמֶת וְתוֹרַתְךָ אֱמֶת, נִתְּתָה
לָנוּ מִצְוֹת תְּפִלִּין, לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים הוּא
שָׂכָר כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם, פָּאָר עַל רֵאשִׁים,
וּמְשֻׁמְשִׁים אֶת אֲבוֹתֵיהֶם וְאִמָּם, כְּמוֹ שֶׁהַגּוֹף
שָׁכַל אֵיבָרָיו מְשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֵאשׁ, כֵּן הָאִשָּׁה
מְשֻׁמְשֶׁת אֶת בַּעְלָהּ.

וַיֵּשׁ מְלֹאכִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֶת הַגּוֹף, וּמְלֹאכִים
הַמְשֻׁמְשִׁים אֶת הַנְּשָׁמָה. וְכִמוֹ שֶׁיֵּשׁ הַפְּרָדָה
בֵּין גּוֹף וְנְשָׁמָה, כֵּן יֵשׁ הַפְּרָדָה בֵּין הַמְלֹאכִים שֶׁל
הַגּוֹף לְבֵין הַמְלֹאכִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה. וַיֵּשׁ נְשָׁמָה

לְנִשְׁמָה, וּמְלֹאכִים לְמְלֹאכִים, (קהלת ה) כִּי גְבוּהַ מֵעַל
 גְבוּהַ שְׁמֵר וּגְבוּהִים עֲלֵיהֶם. וְאֵלֶּה שְׁהֵם נִשְׁמָה
 לְנִשְׁמָה, כָּלֶם אֶחָד. וְאֵף עַל גֵּב שְׁדֵרֶף מְשָׁל, הֵם
 כְּגוּף אֵצֶל הַנִּשְׁמָה אֵלֶּה לְאֵלֶּה, מְשׁוּם שְׁמִקְבָּלִים
 אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. כֶּף הַשְּׂכִינָה (הַנִּשְׁמָה), אֵף עַל גֵּב שְׁהִיא
 כְּנִגְדַּ שְׁאָר הָאִוְרוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה כְּנִשְׁמָה אֵצֶל
 הַגּוּף, כְּנִגְדַּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא חֲשׂוּבָה כְּגוּף,
 אֲבָל הַכֹּל אֶחָד. כָּאֵן גּוּף וּנִשְׁמָה הַכֹּל אֶחָד. מֵה
 שְׂאִין כֶּף בְּאָדָם, שְׁגוּפוֹ וּנִשְׁמָתוֹ בְּפִרּוּד, זֶה חֲמוֹר
 וְזֶה שְׂכָל, זֶה חַיִּים וְזֶה מוֹת. אֲבָל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חַיִּים וּשְׂכִינָתוֹ חַיִּים. זֶהוּ שְׂכָתוּב (משלי ג) עֵץ
 חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכָל אוֹתָם שְׂרִשׁוּמִים בְּסִימְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וּשְׂכִינָתוֹ, הֵם רְשׁוּמִים בִּימֵי הַחַל בְּאוֹת
 שֶׁל הַתְּפִלִּין, בְּאוֹת שֶׁל הַמִּלָּה, וּרְשׁוּמִים בְּזְכוֹר
 וּשְׁמוֹר בְּשֶׁבֶת. רְשׁוּמִים בַּתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב שְׁנִתְּנָה
 מִיָּמִין, וּבַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה שְׁנִתְּנָה מִשְּׂמָאל.
 וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זְכוֹר מִיָּמִין, וּשְׁמוֹר
 מִשְּׂמָאל. וְהַשְּׂכִינָה זְכוֹרָה מִיָּמִין, וּשְׂמִירָה
 מִשְּׂמָאל. הֵן תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ שֶׁל הָאָדָם, וְתְּפִלִּין
 שֶׁל יָד. וְכֶף שְׂכִינָה, תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, וְהַמְצוּה
 שֶׁלוֹ. וְזֶה מֵהַצַּד שֶׁל הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא

כולל דין ורחמים. זכור ושָׁמור. נקראת היא זכירה ושְׁמירה. ובכל המצוות היא שְׁקולה אליו במדרגה.

אבל מצד החסד – הקדוש ברוך הוא הוא זכור, והשכינה שָׁמור. כמו שבארוה בעלי המשנה, זכור לזכר, ושָׁמור לכלה. משום שבימין ובשמאל הענפים מתפרדים, כמו כנפי ראה שהן פרודות מלמעלה. כנגדם חיות, ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה. וכנגד פתוחות של ספר תורה. למטה שניהם ביחוד אחד, כמו סתומות של ספר תורה, שאין שם פרוד. ומשום כך במקום של יחוד, שהוא גוף, דומה לשדרה של לולב. אם נפרצו או נפרדו עליו – פסול.

בכמה רשומים רשם הקדוש ברוך הוא את ישראל להודע למלאכים. אלו מימין, שתלויים מהקדוש ברוך הוא, או אלו משמאל, שתלויים מהשכינה, או אלו שהקדוש ברוך הוא ושכינתו ביחוד אחד. ודאי אלה שיש בהם תורה רשומים בחסד, ואלה שיש בהם מצוה רשומים בגבורה, ואלו בעלי התפלין ואת שבת ואת ברית רשומים בצדיק.

וְהִבְהִמּוּת, עֲמֵי הָאָרֶץ, הֵם רְשׁוּמִים בְּהַעֲבֵרַת
 עָרְלָה וּפְרִיעָה. עוֹפוֹת - בְּזַפֵּק
 וּבְקַרְקָבָן נִקְלָף, בְּהַעֲבֵרַת הַזֶּפֶק וּקְלַפַּת הַקְּרָקָבָן,
 הֵם רְשׁוּמִים בְּעוֹפוֹת לְאָכֵל. וּבִהְמוֹת בְּשָׁנֵי
 סִמְנִים - מַעֲלַת גְּרָה וּמְפָרֶסֶת פְּרָסָה. כָּלֶם
 רְשׁוּמִים בְּשָׁנֵי סִמְנִים, כְּמוֹ עָרְלָה וּפְרִיעָה,
 שֶׁמַּעֲבָרִים מֵהָעַם הַקָּדוֹשׁ.

אָבִל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, כָּלֶם רְשׁוּמִים מֵהֶם בְּכֶסֶף.
 וּמֵהֶם בְּמִלְאָכִים, בְּאַרְבַּע חֵיוֹת הַכֶּסֶף.
 מֵהֶם בְּכוֹכָבִים וּבְמִזְלוֹת, וּמֵהֶם רְשׁוּמִים בְּמִדּוֹת
 שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹדֵעַ בָּהֶם. וְאוֹתָם
 שֶׁמֵּתְעַסְקִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת לְשֵׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָסָה, אֲלֵא כִּבְּן
 הַמַּחֲיֵב בְּכָבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ, זֶה וְדָאֵי נִקְשָׁר וְנִרְשָׁם
 בְּעֵמּוֹד הָאֲמֻצָּעִי וְשְׁכִינְתּוֹ, כְּאֵלוֹ בּוֹ הֵם הָיוּ אֶחָד.

וּמִי שֵׁישׁ בּוֹ תוֹרָה בְּלֵי מִצְוָה אוֹ מִצְוָה בְּלֵי
 תוֹרָה, כְּבִיכּוֹל כְּאֵלוֹ הָיוּ בּוֹ בְּפִירוּד. אָבֵל
 בְּזָה וְזָה, כְּמוֹ אֵילָן שֶׁעֲנָפָיִם נִפְרָדִים לְיָמִין
 וְלִשְׂמָאל, וְהָאֵילָן הַיְחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם בְּאֲמֻצָּע.

הַרְשָׁעִים רְשׁוּמִים בְּלֵי סִמְנֵי טְהָרָה, אוֹתָם
 שְׂאִין לָהֶם תְּפִלִּין עַל הָרֵאשׁ וְהַזְרוּעַ,

וְאוֹתָם שְׁלֵא רְשׁוּמִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאֵלֶּה שְׁלֵא
 שׁוּמְרִים זְכוֹר וְשָׁמׁוֹר, וְלֹא רְשׁוּמִים בְּתַכְלֵת וְלִבָּן
 שֶׁל צִיצִית. וְאֵלֶּה שְׁלֵא רְשׁוּמִים בְּסִימָנִים הַלְלוּ,
 שְׁקֶץ הֵם לָכֶם, אֵינָם יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא עַמֵּי הָאָרֶץ. מָה
 אֵלֶּה שְׁקֶץ וְשָׂרֵץ – אִף הֵם (כָּד) שְׁקֶץ וְשָׂרֵץ. כְּמוֹ
 שְׁבָאוֹהָ בַעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, עַמֵּי הָאָרֶץ הֵם שָׂרֵץ,
 וּנְשׁוּתֵיהֶם שְׁקֶץ. וְעַל בְּנוּתֵיהֶם נֶאֱמַר, (דְּבָרִים כו)
 אַרְוֹר שָׁכַב עִם כָּל בְּהֵמָה.

וּמִיתָתָם מִיתָה בְּגִלוּי, וְאֵין מִיתָה אֲלֵא עֲנִי,
 וּמִיתַת הָעֲנִי שְׁלֵהֶם לֹא תִהְיֶה בְּכֶסֶף,
 כְּמוֹ עוֹפוֹת שְׂדוּמִים לְבַעֲלֵי מִצְוֹת, אֲלֵא בְּגִלוּי,
 לְעֵינֵי הָעֵם, שְׁעֲנִי חָשׁוּב בְּמֵת. וַיֵּשׁ עֲנִי בְּכֶסֶף
 מֵעֵינֵי בְּנֵי אָדָם. וַיֵּשׁ עֲנִיּוֹת לְעֵינֵי כָל, כְּזָרִיקַת דָּם
 הַבְּהֵמָה, וּזְרִיקַתָּה לְעֵינֵי כָל, שְׁשׁוּפְכִים דָּם לְפָנֵי
 הַכָּל. כֶּף הָעֲנִיִּים שְׂדָמָם נִשְׁפָּךְ בְּפָנֵיהֶם לְעֵינֵי בְּנֵי
 אָדָם וְנִעְשִׂים לִירְקִים כְּמוֹ מֵתִים.

וְאֵם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה וְלֹא פוֹתְחִים פִּיהֶם
 לְהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעֲלָה, וּמִיתָתָם
 בְּסִתִּימַת פֶּה, כְּמוֹ בְּהֵמָה שֶׁהִיא מֵתָה וְאֵין לָהּ
 קוֹל וְדַבּוּר. וּבִדְבוּר כֶּף הוּא יֵאמַר: אֵין לִי פֶה
 לְהִשִּׁיב, וְלֹא מִצַּח לְהָרִים רֹאשׁ. וַיִּתְּוֹדֶה, וּמִיַּחַד
 אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם לְהִיּוֹת מִיתָתוֹ

בְּאַחַד. כְּמוֹ שְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה בְּשְׁתֵּים עָשָׂר
 בְּדִיקוֹת סִכִּין, וּבְסִכִּין שֶׁהוּא אָחָד.
 וּמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם
 בְּבָרְכוֹ וּבְקַדְשָׁהּ, וּבְכָל אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה
 שָׁלוּ. כְּמוֹ שֶׁמְבָרֵךְ הַכֹּהֵן: בְּרוּךְ אַתָּה - הָרִי
 בְּרָכָה. אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ - הָרִי קִדְשָׁהּ. כְּשֶׁהֲרוּחַ
 מְבָרַכְתָּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרוּךְ,
 וּמְקַדְשֵׁת אוֹתוֹ בְּקִדְשָׁתוֹ וּמִיַּחַדֵּת אוֹתוֹ בְּיַחַד
 שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל אוֹתָהּ
 רוּחַ בְּכֹמָה מְחַנּוֹת.

אֵלֶיָּהּ, וְדַאי אָדָם שֶׁמְבָרֵךְ וּמְקַדֵּשׁ וּמִיַּחַד אֶת
 הַגְּבִירָה, כְּמָה מְחַנּוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה
 עוֹלִים עִמוֹ, וּמְחַנּוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹרְדִים אֵלָיו. וְכֻלָּם
 כְּדִי לְשָׁמְרוֹ, וּלְהוֹדִיעָהּ לְאוֹתָהּ רוּחַ כְּמָה
 חֲדוּשִׁים וְעֵתִידוֹת בְּחִלּוּמוֹת בְּנִבּוּאָה, וְכֹמָה
 סֹתְרִים, כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב שָׁנְאָמַר בּוֹ, (בראשית כח)
 וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְעַל
 מְחַנּוֹת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה נֶאֱמַר (שם לב) וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מְחַנִּים. אָבֵל הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה לֹא
 יוֹרְדִים לָשֵׁם.

אָמַר אֵלֶיָּהּ, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, כִּן זֶה וְדַאי, אָבֵל
 מִשּׁוֹם שֶׁבְּכָל מְצוּהָ וּמְצוּהָ הִתְּהַ

הַשְׁתַּדְלוֹת שֶׁלָּךְ לִיַּחַד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וּשְׂכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחְנוֹת שְׁלֹמֵעֵלָה וּלְמַטָּה, כִּף
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינָתוֹ וְכָל מַחְנוֹתָיו מֵעֵלָה
 וּמִטָּה מְתִיחִים עִם רוּחְךָ בְּכָל מְצוּהָ וּמְצוּהָ,
 כִּבְּן הַמֶּלֶךְ שֶׁהָאָב וְהָאֵם אוֹהֵבִים אוֹתוֹ וּמְנַשְׁקִים
 אוֹתוֹ, וּמְחַבֵּיבוֹת שְׁלוֹ אֵינָם מְאֲמִינִים
 לְמַחְנוֹתֵיהֶם, אֲלֵא הֵם בְּגוֹפֶם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ.

מִשׁוֹם שְׁאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁלָּךְ הִיא מְצַד הָעֵמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל אָב וָאֵם, שֶׁהֵם
 י"ה. הַנֶּפֶשׁ שֶׁלָּךְ, בֵּת יַחֲדָה, מְצַד הָאוֹת ה',
 הַשְׂכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה לֹא זָזָה מִמֶּךָ. וְכִמּוֹ שְׁאֲבֵא
 וְאֲמֵא שׁוֹמְרִים אֶת הַבֵּן, כִּף שׁוֹמְרִים אֶת הַבֵּת
 בְּמַחְנוֹת עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם מַחְנִינִים. וּבְמַחְשָׁבָה
 הָעֲלִיוֹנָה עוֹלִים לְרוּחְךָ, כִּמּוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, יִשְׂרָאֵל
 עָלָה בְּמַחְשָׁבָה. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וּמְתִי רוּחְךָ
 עָלְתָה בְּמַחְשָׁבָה? כִּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה, וְנֹאמַר בָּהּ
 (תהלים קג) כֹּל הַנְּשָׂמָה תִּהְלֵל יְיָ. וּבִנְפֶשׁ שֶׁהִיא ה'.

בְּרוּחַ ה' נֹאמַר, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי
 הָרוּחַ. וְהֵם רוּחַ ה', רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה,
 רוּחַ יֵצֶה וּגְבוּרָה וְגו'. שְׁלֵם בְּאַרְבַּע אוֹתוֹת,
 עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, וְעָלְתָה הָעֲלוֹת מְעֻטְרוֹ בְּכִתְרוֹ. בְּכָל
 הַכְּבוֹד הַזֶּה רוּחְךָ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת כָּל לַיְלָה, וְכָל

הַדְּבָרִים שֶׁהִתְגַּלּוּ (לךְ בְּחֶסֶד, וְעֲלֵיהֶם נֹאמַר וְאַתֶּם וְכוּ') עַל
 כְּתוּר (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה'. אַתֶּם, וְלֹא אֲמוֹת
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. וּמִשׁוּם זֶה, (שְׁמוֹת כב) זִכַּח
 לְאַלֵּהִים יִחָרֵם. אֱלֹהִים אַחֲרֵים. בְּלַתִּי לֵה' לְבַדּוֹ.

אַשְׁרֵי הָעַם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָאוּ צֶאֱן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לְהַקְרִיב אֶת עֲצָמָם קְרִבְנוֹת
 לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הִרְגַּנוּ כָּל
 הַיּוֹם נִחַשְׁבָנוּ כְּצֶאֱן טְבֻחָה. וּמִקְרִיבִים אֶת עֲצָמָם
 כְּמוֹ צֶאֱן, בְּתַעֲנִית. שְׁמַעוּט הַחֶלֶב וְהַדָּם
 שֶׁבְּתַעֲנִית חָשׁוּב יוֹתֵר מִקְרִבֵּן בְּהִמּוֹת, שֶׁהִיָּה
 מִתְמַעֵט הַדָּם וְהַחֶלֶב וְכָל אוֹתָם אֲמוּרִים וּפְדָרִים
 שֶׁנֶּאֱכָלִים כָּל הַלֵּילָה.

אַשְׁרֵיהֶם (ישראל) שֶׁמִּקְרִיבִים אֶת רוּחָם קְרִבְנוֹת
 לְפָנָיו ה', וּבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה שְׁרוּחָם
 הִיא הָעוֹלָה אֵלָיו, אִם מַעֲלָה אוֹתָהּ בְּתוֹרָה
 וּמִצְוָה, בְּתוֹרָה שֶׁהִיא עֵשֶׂר אֲמִירוֹת, שֶׁנִּתְּנוּ
 מִהָאוֹת י' שֶׁבְּעֵשֶׂר דְּבָרוֹת, מֵאוֹתוֹת ה"ה. (בר',
 בַּשָּׁשָׁה) בְּשֵׁשׁ חֲמֵשִׁי תוֹרָה בְּסִפּוֹר בְּרֵאשִׁית. חֲמֵשָׁה
 הֵם שֶׁנִּקְרָאוּ חֲמֵשֶׁה חֲמֵשִׁי תוֹרָה. שְׁשֵׁי נִקְרָא
 סִפּוֹר בְּרֵאשִׁית. וּבְמַחְשָׁבָה שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו
 ה"א, שֶׁנֹּאמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה.

ולאיזה מקום עולה? לכתר ששם עלת העלות,
מפלא ומכסה.

אשרי מי שמעלהו במצוה, שהיא מצות
תפלין, שבהן ארבע פרשיות, שבהן
שם יהו"ה: י' - קדש לי. ה' - והיה פי יביאך.
ו' - שמע ישראל. ה' - והיה אם שמוע.
במחשבה. לקשר אותה ביד, שהשכינה היא י"ה
וכלולה ממעשה שהיא ה'. ודבור שהיא בינה
כלולה ו' ספירות. ובמחשבה, שהוא יו"ד ה"א
וא"ו ה"א, יהו"ה. י"ד אותיות, כחשבון יד.
ונרמזו בארבע פרשיות, ובית התפלין א', ושתי
רצועות הראש - שבע. ששני שניין תשע,
וקשר הרצועה עשר. וארבע פרשיות היד - הרי
י"ד, יד השכינה, יד יהו"ה.

בשבי"ה נאמר, (שם לא) בידך אפקיד רוחי וגו'.
הרוח נפקדה ליהו"ה, והקדוש ברוך
הוא יורד אליו לקבלו לשכינה, ושומרים אותו
הקדוש ברוך הוא ושכינתו. ומי גורם את זה? מי
שבכל מצוה ומצוה מעלה שכינה אל הקדוש
ברוך הוא.

ושבעים תבות של יענף ה' ביום צרה, ובמה
היא צוחת? אלא ודאי בישראל יש

בְּעֵלֵי תוֹרָה, מְלֹאכִים, מְצַד שֶׁל אֵילַת הַשַּׁחַר,
 שֶׁהִיא שְׂכִינָה. וּשְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן – בְּקָר וּשְׁחַר,
 וְעֲלִיָּהֶן נֶאֱמַר (תהלים טז) נְעֻמוֹת בִּימִינֶךָ נֶצַח.
 בְּקָר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא חֶסֶד, זֶה עוֹלָה יוֹתֵר
 בְּיוֹם הַגָּאֻלָּה, אֲבָל הַשַּׁחַר מְקַדִּים לְיוֹם
 הַגָּאֻלָּה, וּמִיָּהוּ? נֶצַח, שֶׁשְׂכִינָה מְצַדוֹ נִקְרָאת
 אֵילַת הַשַּׁחַר.

וּמִשׁוֹם כֶּךָ, ל"מ נֶצַח, שָׁם נֶצַח, שָׁם ל"מ,
 שֶׁהֵם שְׁבַעִים הַקּוֹלוֹת שְׁצוּנַחַת אֵילַת
 הַשַּׁחַר עַל בְּנֵיהָ, שֶׁהִתְחַזַּק עֲלֵיהֶם הַקְּדֻרוֹת
 בְּגִלוֹת, שְׁחָרוֹת הַשַּׁחַר בְּשְׁבַעִים הַשָּׁנִים
 הָאֲחֵרוֹנוֹת. (בְּשְׁבַעִים) בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַים בְּיִשְׂרָאֵל,
 (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב לִלְדוֹת תִּחִיל תִּזְעַק
 בְּחִבְלֶיהָ כֵּן הֵינּוּ מִפְּנֵיךָ ה'. וְעַל כֵּן נִקְנָה לָךְ
 ה' אֱלֹהֵינוּ:

וּבָהֶם הָאֵילַת מְכַנִּיסָה רֵאשָׁה בֵּין בְּרַכְיָהּ. הָרֵאשׁ
 הוּא צְדִיק יְסוּד עוֹלָם. בֵּין בְּרַכְיָהּ שֶׁהֵם
 נֶצַח וְהוֹד. וְנִשְׁבַּע לָהּ בּוֹ לְפָדוֹת אֶת בְּנֵיהָ בְּבִקְרָה,
 שֶׁהִיא אַרְיָה, בְּקָר יְמִין שֶׁל אַבְרָהָם, מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד
 שְׂיוֹצֵא מִיְהוּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית מט) גּוֹר אַרְיָה
 יְהוּדָה. וּמִשׁוֹם זֶה (רות ג) חֵי ה' שְׂכָבִי עַד הַבֶּקָר.

וְבַהּ (ישעיה סג) מוֹלִיף לַיְמִין מֹשֶׁה זְרוּעַ תְּפֹאֲרֹתוֹ
 בּוֹקֵעַ מַיִם וְגו'. מִשּׁוֹם שֶׁתְּפֹאֲרֹת הִיא
 דְּרָגַת מֹשֶׁה, הַגּוֹף, וְחֹסֵד זְרוּעוֹ, וּמֹשֶׁה נִקְשֵׁר
 בְּעַ"ב שֶׁהוּא חֹסֵד, דְּרָגָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. שְׁכַף
 עוֹלָה בְּחֻשְׁבוֹן ח"י - וו"ו מִן וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט,
 שְׁלֵשֶׁת עֲנָפֵי הָאֲבוֹת. ש, שְׁנַקְשָׁרָה בִּשְׁוֹ שֶׁל
 מֹשֶׁה, שְׁנֹאמַר בָּהֶם (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל
 הַיְמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמָאל וְגו', וּפְנֵי
 נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן. מ"ה מִן מֹשֶׁה, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם
 פְּנֵי אָדָם.

בְּזְרוּעַ שְׂמָאל נֹאמַר שְׂמָאל דּוּחָה, וַיְמִין
 מְקַרְבֵת. שְׂאָף עַל גַּב שֶׁהַקָּדִים בְּתִשְׁרֵי,
 שְׂבִיבָרוּהָ בּוֹ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּתִשְׁרֵי עֲתִידִים
 לְהִגָּאֵל - תְּהִיָּה דּוּחָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּת מְשִׁיחַ בֶּן
 אֶפְרַיִם. דּוּחָה מִתְשַׁרֵי שֶׁהִיא שְׂמָאל, עַד שֶׁיִּקְרַב
 יְמִין, פֶּסַח זְרוּעַ יְמִין. לְקַיִם בָּהּ (מִיכָה ז) כִּימֵי צִאתְךָ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת, וְזֶהוּ בְּנִיסָן נִגְאָלוֹ
 וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, לְקַיִם בָּהֶם (ישעיה נד) וּבְחֹסֵד
 עוֹלָם רַחֲמֵתֶיךָ אָמַר גְּאֻלְךָ ה'.

וְאַחַר כֶּף כָּלָם נוֹטְלִים מִגְּבוּרָה, שְׂמִמְנָה מְשִׁיחַ
 בֶּן אֶפְרַיִם, לְטַל נִקְמָה מִשׁוֹנְאָיו. שְׁכַף
 צְרִיף לְנִקּוֹת אֶת הַתְּבוּאָה, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּיְמִין,

וְאַחַר כֵּן לְשַׁרְף אֶת הַקֶּשׁ בְּשֵׁמֶאל. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אִשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה
 וּבֵית עֵשָׂו לְקֶשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וְאֶכְלוּם. וְכַנּוּס
 הַתְּבוּאָה זֶהוּ הָעֵמוּד הָאֲמֻצָּעִי, בּוּ (בראשית כה)
 וַיֹּאסֶף (אֶל עֲמִיו). לְאִיזָה מְקוֹם? לְבֵית, זוּ הַשְּׂכִינָה.

אָבֶל בְּדַרְגַּת מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף הוּא רוֹמֵז, (במדבר כה)
 עֲתָה יִלְחָכוּ הַקְּהָל אֶת כָּל סְבִיבְתֵינוּ כְּלַחֲךָ
 הַשּׁוֹר אֶת יָרֵק הַשְּׂדֵה. שְׁעֲלִיהֶם נֹאמֵר (תהלים צא)
 בְּפָרוּחַ רְשָׁעִים כָּמוֹ עֵשֶׂב וְגו'. מִפֶּסֶח וְעַד תִּשְׁרִי
 תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, שֶׁהוּא עַד. וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ תִּהְיֶה
 הַשְּׂמֻדָּתָם, לְהַשְּׂמֹדֵם (גאולה) עֲדֵי עַד. (ולא עד בכלל, אלא
 עד שְׂמֻגִיעַ לְעַד. מִשָּׁם וְאֵילָךְ לְהַשְּׂמֹדֵם עֲדֵי עַד) כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְתִשְׁרִי,
 שֶׁהוּא שׁוֹר, בּוּ כְּלַחֲךָ הַשּׁוֹר.

וּסְמִיכָתָם (שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהַנְּטִיָּה שְׁלֵהֶם בְּיָמֶיךָ) שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 בְּיָמֶיךָ, שֶׁהוּא אַרְיָה. אָבֶל הַקִּימָה
 שְׁלֵהֶם בְּגוֹף הָאֵילָן. וְזֶהוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּכָרוֹךְ,
 צַדִּיק. שְׁנֹאמֵר בּוּ בְיוֹסֵף הַצַּדִּיק, (בראשית לו) וְהִנֵּה
 תִּסְבְּיָנָה אֲלֵמְתֵיכֶם וּתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֲלֵמְתֵי. וְזֶהוּ (רות
 א) חֵי ה' שְׂכָבִי עַד הַבֶּקֶר. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם
 – דְּרַגְתַּת מִשָּׁה רַבְּנוּ לְמַעְלָה. (ובְּמִשָּׁה) וּמִשָּׁה לְמַטָּה,
 בּוּ יְקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כָּמוֹ אֵיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף, שָׁבוּ

כָּלֶם זְקוּפִים בַּעֲמִידָה. וּבָזָה הוּא כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף
בְּשֵׁם, מִשּׁוֹם שְׁעָלָיו נֹאמֵר (שמות לג) וְאִדְעָךְ בְּשֵׁם.

יְהִיוּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁהוּא אַרְיָה, מִימֵינוּ,
וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שֶׁהוּא שׁוֹר, מִשְׁמֵאֵל.
מִימֵין אַבְרָהָם, מִשְׁמֵאֵל יִצְחָק, וְהוּא הַנָּשֵׁר
בְּאֶמְצַע. הַשְּׁלֵשֶׁת שְׁלֵהֶם מְצַד שֶׁל יַעֲקֹב. שׁ'
שֶׁל מֹשֶׁה, קְדָשָׁה לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ. מְצַד שֶׁל אַרְיָה
שְׁלֹשֶׁת פְּנֵי הָאֲבוֹת נִקְרְאוּ אַרְיֹת. בְּקָר. מְצַד שֶׁל
שְׁמֵאֵל נִקְרְאוּ פָרִים מְנַגְחִים. וּמְצַד הָאֶמְצַע
נִקְרְאוּ נְשָׂרִים, וְעֲלֵיהֶם נֹאמֵר (שמות יט) וְאִשָּׂא
אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאֶבֶא אֶתְכֶם אֵלַי. הֲרִי הֵם
ט'. עֲשִׂירֵי וּרְבִיעֵי אָדָם (מה שמו) שֶׁל מֹשֶׁה שְׂרוּכָב
עַל שְׁלֹשׁ חַיּוֹת.

וְנֹאמֵר בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בַדְּגַת הַיָּם –
הַמְּמַנִּים עַל הַיָּם בְּצַד שֶׁל הַנְּחָשׁ, שֶׁהִיא
שָׂרָה שֶׁל מְצָרִים, שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בַּגְּלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה
מִיָּם עַד יָם. וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם – עַרְבּוּכָיָה רָעָה.
עֲמֻלָּקִים, נְפִילִים, תַּעֲרֹבֶת שֶׁל כָּל הָאֲמוֹת בְּכָל צַד
בַּגְּלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה, בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּיִשְׁמָעֵאל,
בֵּין בְּעֵשָׂו. וּבְבִהְמָה – אֱלוֹ בְּנֵי עֵשָׂו שְׁשֵׁלְטוֹנִים
בְּכָל הָאָרֶץ.

וַיִּתְקַיֵּם בְּמִשְׁיַח, (תהלים עב) **וַיִּרְדּוּ מַיִם עַל יַם**
וּמִנְהַר עַד אַפְסֵי אָרֶץ. וְכֹךְ בְּשָׁנֵי
מְשִׁיחִים, וְכֹךְ בְּיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל בְּזְכוּת מֶ"ה (שמו)
 שֶׁל מֹשֶׁה. וַיָּבִיאוּ גַם שֶׁל מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד מִיְהוּדָה
 – אַרְיֵה רְשׁוּם עָלָיו, וְגַם שֶׁל מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף –
 שׁוּר רְשׁוּם עָלָיו. וְגַם שֶׁל שִׁילָה – אַרְיֵה לְיִמִּין,
 שׁוּר לְשִׁמְאֵל, וְנֹשֵׁר בְּאַמְצַע, וְאַדָּם עַל כָּלָם.
 וְאַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד, אַרְבַּעַה שְׁבָטִים שֶׁל שְׁלֹשׁ
 חֵיוֹת – שְׁנַיִם עֶשֶׂר. וְלְאַדָּם שֶׁהוּא מֵה שָׁמוּ, בְּנֵי
 מֹשֶׁה, שֶׁבָּאוּתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּמֹשֶׁה (במדבר יד)
 וְאַעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתוֹ
 זְמַן, (קהלת ג) מֶ"ה שִׁ"הֵיָה ה"וּא שִׁיְהֵיָה, וְאַשֶׁר
 לְהֵיוֹת כְּכֹר הֵיָה.

וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת נִרְדָּף – יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר
בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתָּן צְאֲנֵי צֹאן
מִרְעִיתֵי אָדָם אַתֶּם, הָיוּ נִרְדָּפִים לְפָנַי הָעֹרֵב רַב,
זְאֲבִים רָעִים, הָרִי בְּנִימִין זָאֵב יִטְרֹף אֲלֵיהֶם,
שְׁטוּרֵף אוֹתָם, וַיִּתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ זְמַן – בְּבִקְרַי אֶכֶל
עַד, שֶׁהֵינּוּ עַד כִּי יִבֹּא שִׁילָה, וְזֶה בִקְרַי שֶׁל
אַבְרָהָם. (בראשית מט) וְלָעֹרֵב יִחַלֵּק שָׁלָל – זֶה עֹרֵב
שֶׁל יִצְחָק, שֶׁשָּׁם שְׁנַיִ מְשִׁיחִים. בְּאַחַד יֶאֱכֹל

(הממוז) הַמְּמַנֶּה שֶׁל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וּבְאַחַד יַחֲלַק
לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֵילַת, נִרְדָּפִים לִפְנֵי הַרְשָׁעִים
אַרְיוֹת, וַיִּתְעוֹרֵר נִפְתָּלִי, שֶׁהוּא אֵילָה
שֶׁלַחַה הַנֶּתֶן אִמְרֵי שֹׁפֵר. יִתְעוֹרֵר בְּיָמִין, שֶׁהוּא
אַרְיֵה, מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר בּו גּוֹר אַרְיֵה יְהוּדָה
מִטָּרֶף בְּנֵי עָלִיתָ. וַיַּחֲזֹק (וַיַּחֲזִיר) עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם,
כָּרַע שָׁכַב עֲלֵיהֶם לְטָרֶף אוֹתָם, מִי יִקְיַמְנוּ. בְּאוֹתוֹ
זְמַן נִרְאָה מִי הוּא אֱלֹהֵי אַחַר שִׁיקִים אוֹתוֹ
מִלְטָרֶף עֲלֵיהֶם אוֹ אִמָּה וְלָשׁוֹן.

וַיִּשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ כְּיוֹנָה, נִרְדָּפִים לִפְנֵי נֶשֶׁר מֵצַד
שֶׁל הָעוֹפּוֹת שֶׁל אַמּוֹת הָעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ
זְמַן יִתְעוֹרֵר נֶשֶׁר וַיִּפְרֹשׂ כַּנְּפָיו עַל עַרְבוּבֵי
הָאֲמוֹת, וַעֲשׂוּ וַיִּשְׁמַעְאֵל, שֶׁהֵם עֲמֻלָּקִים,
וַעַרְבוּבֵיהָ רָעָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְטוֹרֶף אוֹתָם שֶׁלֹּא
יִשָּׂא אַחַד מֵהֶם, לְקִיָּם מֵהַ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל,
(דְּבָרִים ל"ב) ה' בָּדַד יִנְחַנּוּ וְאִין עֲמוּ אֵל נִכְר.

מִשָּׁם וְאֵילָף אִין מְקַבְּלִים גְּרִים, כָּמוֹ שֶׁבְּאַרוּזָה
בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, אִין מְקַבְּלִים גְּרִים לִימּוֹת
הַמְּשִׁיחַ. וְאֲמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם שִׁישְׂאָרוֹ, יְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲזִיהָ

שֶׁל אָדָם לְשַׁלֵּט עָלֵיהֶם, לְקַיֵּם בָּהֶם (ישעיה ס) כִּי
הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹדוּךָ יֵאבְדוּ. לְקַיֵּם
בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בַדְּגַת הַיָּם וְגוֹ'. (שם ט)
וּמִוֶּרְאֵכֶם וְחַתְּכֶם וְגוֹ'.

וּמִצֵּד שֶׁל תְּבוּאוֹת חֲמֹשֶׁה מִיְּנֵי לֶחֶם, שְׁבוּרִים
מִכָּלֶם, וְהֵם: חֹטָה, וּשְׁעוּרָה, וְכֶסֶםֶת,
וּשְׁבֻלַת שׁוּעַל, וְשִׁיפּוֹן. הַמֶּשִׁיל אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל,
זֶהוּ שְׁכָתוּב (ירמיה ס) קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית
תְּבוּאֹתָהּ, בָּה'. כְּשֵׁי־צֵאוּ מֵהַגְּלוּת, כֶּף יִהְיוּ
שְׁבוּרִים, עַד שְׁיִתְּבַרֵר אֶכְל מִתּוֹךְ פְּסֻלַת, שֶׁהֵינּוּ
קֶשׁ, עָרֵב רַב, עַד שְׁיִתְּבַרְרוּ וַיִּוָּדְעוּ יִשְׂרָאֵל
בֵּינֵיהֶם, כְּמוֹ בַר שֶׁנִּבְרַר מִתּוֹךְ מוֹץ וְתִבֵּן.

וְעַד שְׁיִתְּבַרְרוּ מֵהֶם, י', שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר, לֹא שׁוּרָה
עַל ה', שֶׁהוּא לֶחֶם שֶׁל חֲמֹשֶׁה מִיְּנֵים, לְקַיֵּם
אֶת הַשְּׁבוּעָה (שמות יז) כִּי יָד עַל כֶּסֶף י"ה. וּמִשׁוּם כֶּף
מוֹץ וְתִבֵּן אֵינוּ מְחִיב בְּמַעֲשֵׂר עַד שְׁיִתְּבַרֵר. אַחַר
שְׁיִתְּבַרֵר, מִתְּכַנְּסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא
יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שְׁאֵת הַחֹטָה, אַחַר שֶׁנִּבְרַר קֶשׁ
וְתִבֵּן, מִכְּנִיסִים אוֹתָהּ לְאוֹצָר. כֶּף יִתְּכַנְּסוּ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהֵם בַּר, לְיְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בְּנוּיָה עַל הַר ה',
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יִקְוֶם
בְּמְקוֹם קִדְשׁוֹ נְקִי כַפַּיִם וְכַר לִבִּי. נְקִי כְּמוֹ בַר,

שְׁהִיא תְּבוּאָה כְּשֶׁנִּבְרַרְתָּ מִתּוֹךְ פְּסֻלָּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן – נִשְׁקוּ בַר, כְּבַתְחֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּו (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. בַּר תִּרְגּוּם בֵּן. בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁיֵהִיו נִקְיִים כְּמוֹ בַר מִתּוֹךְ קֶשׁ וְתִבְּן, שׁוֹרָה שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, וְקוֹרָא לָהֶם בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכָךְ מְכַל הָאֵילָנוֹת אֵינן שְׁבוּר כְּגֹפֶן. בְּנִטְיַעְתּוֹ שְׁבוּר, בְּעֲנַבְיוֹ שְׁבוּר, שְׁהֵם כְּתוּשִׁים בֵּין הָרִגְלִים. וְכָךְ זֵית, הַזֵּיתִים שְׁלָה כְּתוּשִׁים. בְּגָלוֹת נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לָהֶם, זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים פ) גֹּפֶן מִמְּצָרִים תִּסְיַע. וְכֵן בְּגָלוֹת הָרַבִּיעִית, (ישעיה ה) כִּי כָרַם ה' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְכִמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל מְשׁוּלִים לְזֵית, (ירמיה יא) זֵית רַעֲנַן יִפֶּה פְרִי תְאֹר. וּמְשׁוּם כֵּךְ (תהלים קכח) אֶשְׁתַּף כְּגֹפֶן פְּרִיָה בִּירְכָתִי בֵּיתְךָ בְּנִיךָ כְּשֶׁתְּלִי זֵיתִים. סְמוּךְ זֶה לְזֶה, מְשׁוּם שְׁהֵם שְׁבוּרִים בְּגָלוֹת.

וְאַחַר שְׁיֵהִיו נִקְיִים מִתּוֹךְ פְּסֻלָּת, יִתְקַדְּשׁוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בֵּינָן לְנִסְף עַל גְּבֵי הַמְּזֻבַּח, וְזֵיתִים לְהַדְלִיק מְאוּר גְּרוֹת לְמְנוּרָה. וּמִי זֹכֶה לְזֶה? יֵין שְׁלֵא הִתְנַסֵּף לְכוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת. שְׁעֶרֶב רַב הֵם יֵין שֶׁהִתְנַסֵּף לְכוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת, וּמֵהֶם מְשֻׁמְדִים, מִיָּנִים, אֶפִיקוֹרְסִים, מְשֻׁמְדִים לְעֵבְרוֹת שְׁבַכָּל הַתּוֹרָה כְּלָה.

וַיִּשְׂרָאֵל שְׁנֵאמַר בְּהֶם, וַיִּתְעַרְבוּ בַּגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ
 מֵעֲשִׂיהֶם. עַד שְׁיֵהיוּ דְרוּכִים בֵּין
 רַגְלֵיהֶם, בַּגְּלוּת הֵם לֹא נִבְרְרוּ מֵהֶם. וּבִשְׂבִילֵם
 אָמַר דָּוִד, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, (שם מט) לָמָּה אֵירָא בְיָמַי
 רַע עֶזְרָא עֶקְבֵי יִסְבְּנִי. וְעַלֵּיהֶם אָמַר שְׁלֹמֹה (שיר
 השירים א) צָאִי לִי בְּעֶקֶב יְהוָה. בְּיַעֲקֹב. שְׁעָלְיוֹ
 נֹאמַר אֶל הַנְּחֹשׁ הַקְּדָמוֹנִי שְׁפֹתָהּ אֶת חֲנוּהָ, (בראשית
 א) הוּא יִשׁוּפֶךָ רֹאשׁ וְאֶתָּה תִּשׁוּפְנֵנוּ עֶקֶב. אַחַר
 שְׁיִצְאוּ מִן הַגְּלוּת נִמְשָׁלִים לְתַפּוּחִים וּלְכָל
 הַרְיָחוֹת הַטּוֹבִים, כְּמוֹ שְׂבִיציאת מִצְרַיִם, שְׁכַתוֹב
 בָּהּ (שיר השירים ח) תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרְרֵתִיךָ.

הַמְצִיחַ שְׁאֵחַר זו – לְהַבִּיא בַּכּוֹרִים, וְאַחֲרֶיהָ
 – לְהַתְּוֹדוֹת עַל הַבְּכּוֹרִים, וְאַחֲרֶיהָ –
 לְהַתְּוֹדוֹת עַל הַמַּעֲשֵׂר. וּבְעֵלֵי הַמַּשְׁנֶה מְקֻשָּׁים
 עַל הַמַּעֲשֵׂר, שְׁאֵם יִהְיֶה קֶדֶם לְקִיטָתוֹ, אוֹ אַחַר
 לְקִיטָתוֹ עֲשׂוֹרוֹ, כְּמוֹ אֶתְרוֹג, שְׁנֵאמַר בּוֹ בְּאֵילָן,
 הִלֵּךְ אַחַר חֲנֻטָּהּ. יֵשׁ מִי שְׁאוֹמֵר אַחַר בְּשׂוֹל
 הַפְּרוֹת. וְאַתְרוֹג מְקַצְתוֹ דּוֹמֶה לְאֵילָן וּמְקַצְתוֹ
 לְתַבּוּאָה, שֶׁהֵם זֵרַעִים, שְׁנֵאמַר בְּהֶם שְׁלֹא אַחַר
 לְקִיטָתוֹ עֲשׂוֹרוֹ. שְׁאֵילָן אֵינוֹ אֶלָּא עַד אַחַר
 גָּמַר בְּשׂוֹלוֹ.

וּמִשׁוּם כִּךְ תִּקְנֵנוּ הַמוֹצֵיא מִמָּקוֹם שְׁבִשׁוּלוֹ יִפֶּה,
 לְהוֹצִיא פֶת שְׂרוּף, אֲלֵא מִמָּקוֹם שֶׁהוּא
 מִטְעָם. וְכִךְ תִּבּוֹאָה, אַחַר לְקִיטְתוֹ הוּא כְּבִשׁוּל
 פֵּרוֹת. וְיִשְׂרָאֵל מְשׁוּלִים לְאֵילָן וְלִתְבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר
 בָּהֶם (שמות כג) רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה'
 אֱלֹהֶיךָ. וְכִךְ (דברים יח) רֵאשִׁית גִּזְ צֹאנֶךָ תִּתֵּן לוֹ,
 שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאנֵי.
 וְכִךְ יִשְׂרָאֵל, קֹדֶשׁ (קדש ישראל) יִשְׂרָאֵל לֵה' רֵאשִׁית
 תִּבּוֹאָתָהּ, לְאַחַר לְקִיטְתוֹ מִן הַגְּלוּת - עֲשׂוֹר.
 וְנִקְרְאוּ קֹדֶשׁ לֵה'.

וְיִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ אֵילָן גָּדוֹל וְתִקְיָף וְבוֹ מְזוֹן לְכָל.
 בּוֹ תוֹרָה, שֶׁהִיא מְזוֹן לְמַעְלָה. בּוֹ
 תְּפִלָּה, שֶׁהִיא מְזוֹן לְמַטָּה. וְאַפְלוֹ לְמִלְאָכִים אֵין
 מְזוֹן אֲלֵא בְּיִשְׂרָאֵל. שְׁאֵם יִשְׂרָאֵל לֹא יִתְעַסְקוּ
 בַּתוֹרָה, לֹא הָיָה יוֹרֵד לָהֶם מְזוֹן מִצַּד שֶׁל הַתוֹרָה
 שֶׁנִּמְשְׁלָה לְעֵץ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא
 לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וְלִפְרִי, שֶׁהוּא מְצוּהָ.

וְכִךְ הַתוֹרָה נִמְשְׁלָה לְמִים, וְאֵלֶּה לְאֵשׁ, וְלֹא הָיוּ
 יוֹרְדִים מִים מִלְּמַעְלָה, וְחִמָּה שֶׁהִיא אֵשׁ,
 לֹא הָיְתָה יוֹרְדֶת (מִלְּמַעְלָה) לְבִשֵׁל אֶת פֵּרוֹת הָאֵילָן,
 אֲלֵא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וּמִשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל,
 (שיר ב) הַתְּאֵנָה חֲנֻטָה פְּגִיָּה. אֵלוֹ בְּעֵלֵי מְצוּוֹת.

וְהַגְּפָנִים סְמָדָר נִתְּנוּ רֵיחַ, כְּשִׁפּוֹתָחִים בְּתִשְׁבֹּה,
וּמִיָּד נֹאמַר בְּיִשְׂרָאֵל, קוֹמִי לָךְ רַעֲיָתִי יַפְתִּי וּלְכִי
לָךְ, מִן הַגְּלוּת.

וּמִשׁוּם זֶה בְּאֵילָן, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, בְּתוֹרָה,
בְּאֵלוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ הוֹלְכִים אַחַר
חֲנֻטָּה וּמַעֲשָׂרִים אוֹתוֹ, שֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם יו"ד,
שֶׁהִיא חֲכָמָ"ה, א' מִי', וּבָהּ מִתְּכַנְּסִים ה"ה, שֶׁהֵם
פְּרוֹת הָאֵילָן. וּמֵהוּ הָאֵילָן? ו'. אֲבָל שְׂאֵר הָעֵם,
אַחַר לְקִיטָתוֹ מִן הַגְּלוּת – עֲשׂוּרוֹ, אוֹתָם צְדִיקִים
שֶׁנֹּאמַר בָּהֶם (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְּאִשׁוֹן
פְּרִי עֵץ הָדָר. הָדָר בְּמַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁאַחֲזוּם בְּבַעֲלֵי
תוֹרָה וּמַצּוּוֹת, וְאַחַר לְקִיטָה הוֹלְכִים לְגַבִּיהֶם
(וּלְגַבֵּי זָרְעִים שֶׁל תְּבוּאָה. וְאַחַר חֲנֻטָּה הוֹלְכִים אֲלֵיהֶם) כְּאֵילָן.

וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּמִסְכַּת קְדוּשֵׁין, בָּא
לְהַשְׁמִיעֵנוּ שֶׁאַתְרוּג כְּיָרֵק. מֵה יָרֵק
דָּרְכוּ לְגַדֵּל עַל כָּל מַיִם וּבִשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עֲשׂוּרוֹ,
אִף אַתְרוּג גַּם דָּרְכוּ לְגַדֵּל וְכוּ' וּמַצַּד שֶׁל
הַחֲכָמָה, אֵין מַיִם אֱלָא תוֹרָה. וּבְמָקוֹם אַחַר
לְמַעְלָה, וְזֶה שֶׁשְּׁנִינוּ, אַתְרוּג שׁוּה לְאֵילָן
בְּשִׁלְשָׁה דְרָכִים; הָרִי אַתְרוּג אוֹחַז שְׁנֵי צְדָדִים,
וְאַתְרוּג הוּא דְיוֹקֵן הַלֵּב שֶׁאַחֲזוֹ לְמַעְלָה וְאַחֲזוֹ
לְמַטָּה. אַחֲזוֹ לְמַעְלָה – הַלֵּב רוֹאֵה. אַחֲזוֹ לְמַטָּה

– בְּדַעַת, כְּמוֹ שְׂבָאוֹהָ, הַלֵּב יוֹדֵעַ. דַּעַת הִיא אֵילָן, הַתּוֹרָה הַפְּרִי שֶׁלוֹ. הָעֵינַיִם שֶׁהֵן הַמְצוּוֹת שֶׁבָּהֵן – הַלֵּב רוֹאֶה. (ע"כ רעיא מהימנא)

וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (איוב כח) וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאִי זֶה מְקוֹם בִּינָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְכַבְּדָם יוֹתֵר (בַּכְּבוֹד שֶׁלָּהֶם) מִכָּל שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם. בְּתַחֲלָה אָמַר לָהֶם, (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכַת כְּהֻנָּיִם. לֹא זֹזָה הָאֱהָבָה הַרְבֵּה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם וְגוֹי קְדוֹשׁ, שֶׁהוּא יוֹתֵר. לֹא זֹזָה הָאֱהָבָה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתֶּם. לֹא זֹזָה הָאֱהָבָה מֵהֶם עַד שֶׁקָּרָא לָהֶם (שמות כב) וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִן הַכֹּל.

כְּתוּב וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא. הַתּוֹרָה יִצְאָה מִחֲכָמָה, מִמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, וְהַחֲכָמָה יִצְאָה מִמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְכֵן יוֹבֵל נִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁכְּתוּב (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם. וְיִשְׂרָאֵל כָּלּוּלִים מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי.

בְּתַחֲלָה קְדוֹשׁ, וְעַכְשָׁו קֹדֶשׁ. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה לְמַעַלָּה וְזֶה לְמַטָּה.

זֶה לֹא כָּף, שְׁכַתּוֹב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן
וְהִנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ. בְּמָקוֹם זֶה
נִקְרָא קָדוֹשׁ, וּלְמַעַלָּה לְמַעַלָּה קָדֹשׁ.

רַבִּי אַבָּא הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ
רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְאַנְשֵׁי
קָדֹשׁ תְּהִיּוּן לִי, מִנֵּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֲרִי רַבִּי יוֹסִי
וְכָל הַחֲבֵרִים יָפָה אָמְרוּ, וְכֹךְ זֶה. מִנֵּיִן לָנוּ?
שְׁכַתּוֹב (ירמיה ב) קָדֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית
תְּבוֹאֲתָהּ. רֵאשִׁית, וְדָאִי חֲכָמָה נִקְרָאת רֵאשִׁית,
שְׁכַתּוֹב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'.

סדר הלימוד ליום כז טבת [יום 116 בשנה]

וּמִשּׁוּם שִׁישְׂרָאֵל נִקְרָאוּ קָדֹשׁ (ישׂרָאֵל) בְּשִׁלְמוֹת
הַכֹּל, כְּתוֹב (שמות כב) וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה
לֹא תֹאכְלוּ, שֶׁהָרִי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁלֵמִים עַל הַכֹּל,
לֹא יוֹנְקִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשֶׁה. לְכָלֵב תִּשְׁלַכּוּן אֹתוֹ,
לְכָלֵב וְדָאִי, שֶׁהוּא הַדִּין הַחֲצוּף הַחֲזוֹק עַל הַכֹּל.
כִּיֵּן שֶׁהַדִּין הַקָּשֶׁה שְׂרוּי עָלָיו וְהִטִּיל בּוֹ זְהֵמָה,
אָסוּר לָהֶם לְאוֹתָם שְׁנַקְרָאִים קָדֹשׁ. אֲלֵא לְכָלֵב
תִּשְׁלַכּוּן אֹתוֹ וְדָאִי, שֶׁהוּא הַדִּין הַחֲצוּף, דִּין
הַקָּשֶׁה יוֹתֵר מִן הַכֹּל, שְׁכַתּוֹב (ישעיה כו) וְהַכְּלָבִים
עֲזִי נֶפֶשׁ.

בא וְרָאָה, כְּשֶׁנִּזְכָּרָה נְבִלָה בַּתּוֹרָה, כְּתוּב
 בְּיִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁ, וְלֹא קְדֹשׁ. כָּאֵן כְּתוּב
 וְאֲנֹשִׁי קְדֹשׁ תְּהִיּוֹן לִי וּבִשְׂרַב בְּשִׁדָּה טְרַפָּה לֹא
 תֹאכְלוּ. וְשֵׁם בְּנִבְלָה כְּתוּב (דְּבָרִים יד) לֹא תֹאכְלוּ
 כָּל נְבִלָה לְגַר אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיךָ תִּתְּנֶנָּה וְגו', כִּי
 עִם קְדוֹשׁ אַתָּה. קְדוֹשׁ וְלֹא קְדֹשׁ, שְׁהָרִי נְבִלָה
 מִצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂתָה, שְׁלֹא פוֹסֵל אֶת זֶה
 אֶלֶּא יִשְׂרָאֵל. וְרַבִּים הַגּוֹנִים יֵשׁ בָּהּ בְּנִבְלָה,
 כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב כָּאֵן וְאֲנֹשִׁי קְדֹשׁ תְּהִיּוֹן
 לִי, וְכְתוּב שָׁם, כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתָּה לֵה'
 אֱלֹהֶיךָ. לֵה' אֱלֹהֶיךָ? לִי הִיָּה צְרִיךְ לֵהיּוֹת! אֶלֶּא
 שָׁם (כָּאֵן) לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְכָאֵן (וְשֵׁם) הַשְּׂכִינָה.
 וְכְתוּב (יִשְׁעִיָּה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר
 בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ, וְלֹא קְדֹשׁ. בְּכָאֵן קְדוֹשׁ
 וְלְמַעַלָּה קְדֹשׁ. כְּתוּב קְדֹשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' רֵאשִׁית
 תְּבוּאָתָהּ, בְּה"א, כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ. וְעַל כֵּן אֲנֹשִׁי
 קְדֹשׁ תְּהִיּוֹן לִי וְדָאִי.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ,
 הָרִי כְּתוּב קְדֹשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה'. בְּסוּף הַפְּסוּק
 כְּתוּב כָּל אֲכָלְיוּ יֵאשְׁמוּ, מַה זֶה אוֹמֵר? אָמַר לוֹ
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, יָפָה אָמַר, כָּל אֲכָלְיוּ יֵאשְׁמוּ – הֵינּוּ

שְׁכָתוּב וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְכוּ'. וְכָתוּב
 וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. וּמִשּׁוּם שִׁישְׁרָאֵל נִקְרָאוּ
 קֹדֶשׁ, כְּתוּב כָּל אֲכָלְיוּ יֶאֱשָׁמוּ. בָּא רַבִּי יִצְחָק
 וּנְשָׁק יָדוֹ וְאָמַר, אִם לֹא בָּאתִי לְכַאֵן אֶלֶּא לְשִׁמְעַ
 דְּבַר זֶה – מִסְפִּיק.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, הֲרִי שְׁנִינוּ שֶׁקֹּדֶשׁ יוֹתֵר לְמַעְלָה
 מִקְדוּשׁ. אִם כֵּן, הֲרִי כְּתוּב (ישעיהו ו) קְדוּשׁ
 קְדוּשׁ קְדוּשׁ ה' צְבָאוֹת, וְזוֹ שְׁלֵמוֹת הַכֹּל? אָמַר
 לוֹ, בָּא וּרְאֵה, כְּשֶׁמְתַחֲבְרִים כְּאֶחָד, כָּלֶם נַעֲשִׂים
 בֵּית אֶחָד, וְהַבֵּית הַזֶּה נִקְרָא קֹדֶשׁ. הַכֹּלֶל שֶׁל הַכֹּל
 קְדוּשׁ, וּמִשּׁוּם כֵּן קֹדֶשׁ. הוּא כָּלֶל שֶׁהַכֹּל נִכְלָל
 בוֹ. וְכִשְׁנִכְלָלֶת בִּישְׁרָאֵל הָאָמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, הֵם
 נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, הַכֹּלֶל שֶׁל הַכֹּל, שְׁכָתוּב קֹדֶשׁ
 יִשְׂרָאֵל לְה'. וּמִשּׁוּם כֵּן, וְאֲנִשִּׁי קֹדֶשׁ תַּהֲיוּן לִי.

לְגִיזוֹן אֶחָד שָׁאֵל אֶת רַבִּי אַבָּא וְאָמַר לוֹ, לֹא
 כְּתוּב וּבִשְׂרָ בִשְׂדָה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ?!

אִם כֵּן, מַהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קיא) טָרֵף נִתֵּן לִירְאָיו?
 טָרֵף נִתֵּן לְכָלֶבִים הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! לָמָּה נִתֵּן
 לִירְאָיו? אָמַר לוֹ, רִיקָא, הָאֵם כְּתוּב טְרֵפָה נִתֵּן
 לִירְאָיו?! טָרֵף כְּתוּב! וְאִם תֹּאמַר, טָרֵף כְּמוֹ
 טְרֵפָה, נִתֵּן לִירְאָיו וְדַאי, שְׁדַבֵּר זֶה לֹא נִתְּנוּ
 לְהַזְהֵר בּוֹ אֶלֶּא לְאוֹתָם יִרְאִי שְׁמוֹ וִירְאִים מִמֶּנּוּ.

מִשׁוּם זֶה דָּבָר זֶה לֹא נָתַן לָכֶם, שְׁהָרִי יָדַע
 שְׂאִינְכֶם יִרְאִים מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹמְרִים מִצְוֹתָיו,
 וּמִשׁוּם דָּבָר זֶה חֲמָרָה שֶׁל הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ לְהִזְהָר
 בָּהּ. נָתַן לִירְאָיו, נָתַן לִירְאָיו וְדַאי, וְלֹא לְאַחֲרִים.
 וְכָל חֲמָרוֹת הַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶלָּא לְאוֹתָם יִרְאֵי חֲטָא, לְאוֹתָם יִרְאֵי מִצְוֹתָיו
 וְלֹא לָכֶם.

שָׁנָה רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וְאֲנָשִׁי וְכוּ)
 וְאֲנָשִׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי. מֵה זֶה וְאֲנָשִׁי,
 וְאַחֲרָיו קֹדֶשׁ? אֶלָּא וְאֲנָשִׁי קֹדֶשׁ וְדַאי. שְׂשֻׁנִינוּ,
 לֹא יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל לְחַרּוֹת אֶלָּא מִצַּד הַיּוֹבֵל. אַחַר
 שְׂיֵצְאוּ לְחַרּוֹת, לָקַח אוֹתָם הַיּוֹבֵל הַזֶּה בְּכַנְפָיו,
 וְנִקְרְאוּ אֲנָשִׁים שְׁלוֹ, בָּנִים שְׁלוֹ. וְכָתוּב בּוֹ בַּיּוֹבֵל,
 (וַיִּקְרָא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם, קֹדֶשׁ וְדַאי,
 לָכֶם וְדַאי. וּמִשׁוּם כֶּךָ, וְאֲנָשִׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי,
 אֲנָשִׁי קֹדֶשׁ וְדַאי, אֲנָשִׁים שְׁלוֹ מִמֶּשׁ.

וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר אֶת זֶה, וְעַל זֶה זָכוּ
 יִשְׂרָאֵל לְהִקְרָא אַחִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, שְׂכָתוּב (תהלים קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי וְגו'. אַחַר
 כֶּךָ נִקְרְאוּ קֹדֶשׁ מִמֶּשׁ, שְׂכָתוּב (ירמיה ב) קֹדֶשׁ
 יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ. קֹדֶשׁ וְלֹא אֲנָשִׁי
 קֹדֶשׁ. מִשׁוּם כֶּךָ כָּל אֲכֻלְיוֹ יֶאֱשָׁמוּ, וְכָתוּב (ויקרא

כב) וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. (שם) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה.

שְׁנֵינּוּ, יִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ קֹדֶשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם קֹדֶשׁ אֲסוּר לְאָדָם לְקַרְא לְחִבְרוּ בְּשֵׁם גְּנָאֵי וְלֹא לְכַנּוֹת שֵׁם לְחִבְרוּ, וְעֲנִשׁוּ גְדוּל, וְכָל שֶׁכֵּן בְּדַבָּרִים אַחֲרֵיכֶם. שְׁנֵינּוּ, כְּתוּב (תהלים לד) נִצַּר לְשׁוֹנֶף מֵרַע וְגו'. מֵהוּ מֵרַע? שֶׁבְּגִלְל לְשׁוֹן הָרַע מַחְלוֹת יוֹרְדוֹת לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל מִי שֶׁקֹּרֵא לְחִבְרוּ בְּשֵׁם שְׂאִין בּוֹ וּמִגְנָה אוֹתוֹ, נִתְפָּס בְּמֵה שְׂאִין בּוֹ. שְׂאִין רַבִּי חֵיָא אָמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה, כָּל מִי שֶׁקֹּרֵא לְחִבְרוּ רָשָׁע, מוֹרִידִים אוֹתוֹ לִגְיָהֶנָם, וְיוֹרְדִים לוֹ לְלַחֲיָיו, פָּרֵט לְאוֹתָם חֲצוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמִּתַּר לְאָדָם לְקַרְא לָהֶם רָשָׁע.

אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁקִּלְל אֶת חִבְרוּ, עָבַר רַבִּי יִיסָא, אָמַר לוֹ, כְּמוֹ רָשָׁע עָשִׂיתָ. בָּא לְפָנָי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ, רָשָׁע לֹא אָמַרְתִּי לוֹ, אֶלָּא כְּרָשָׁע, שֶׁמֵּרָאָה דְּבָרָיו כְּרָשָׁע, וְלֹא אָמַרְתִּי שֶׁהוּא רָשָׁע. בָּא רַבִּי יְהוּדָה וְשָׂאֵל לְמַעֲשֵׂה לְפָנָי רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, וְדַאי שְׂלֵא הַתְּחִיב. מִנִּין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב (איכה ב) הִיָּה ה' כְּאוֹיֵב, וְלֹא אוֹיֵב. שְׂאֵם לֹא כֶּף, לֹא

נִשְׂאָר מִיִּשְׂרָאֵל גְּזֻעִים בְּעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה, (שם א)
 הִיְתָה כְּאֶלְמָנָה, וְלֹא אֶלְמָנָה. כְּאֶלְמָנָה שְׁהֵלֶךְ
 בְּעֵלָה לְעֵבֶר הַיָּם וּמְחַכָּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וּמַכְּאֵן מִשְׁמַע? מִשָּׁם מִשְׁמַע,
 שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֹּל, שְׁכָתוּב (יתזקאל א) וְעַל
 דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמִרְאֵה אָדָם. כְּמִרְאֵה אָדָם,
 וְלֹא מִרְאֵה אָדָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב כְּתַפּוּחַ
 בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגו'. כְּתַפּוּחַ, וְלֹא תַפּוּחַ. כְּתַפּוּחַ,
 שְׁנִפְרָד בְּגוֹנִיו, וּבְגוֹנִים אַחוּזֵי הַדְּבָר. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, אֵלּוּ לֹא בָּאתָ לְכֹאֵן אֶלָּא לְשִׁמְעַי הַדְּבָרִים
 הַלְלוּ – דִּי.

שְׁנִינּוּ, כְּתוּב (זכריה יב) וְהָיָה הַנִּכְשֵׁל בְּהֵם בַּיּוֹם
 הַהוּא כְּדוֹד. כְּדוֹד, וְלֹא דוֹד. כְּדוֹד
 שְׂאֵמַר וְהָיָה בְּעֵנְיֵי הַכִּינּוּתֵי לְבַיִת ה'. וְכָתוּב (תהלים
 פו) כִּי עָנִי וְאַבְיוֹן אָנִי. וְהוּא הָיָה מֶלֶךְ עַל מְלָכִים
 וְהָיָה קוֹרָא לְעֵצְמוֹ כֶּךְ. אָמַר רַבִּי אַבְא, אֲשֵׁרִיהֶם
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא לָהֶם כְּקֹדֶשׁ,
 אֶלָּא קֹדֶשׁ מִמֶּשׁ, שְׁכָתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה',
 וּמִשׁוּם כֶּךְ כָּל אַכְלִיו יֶאֱשָׁמוּ וְגו'.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֶה רָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְתַת דִּינִים לְיִשְׂרָאֵל אַחַר עֲשׂוֹר

הָאֲמִירוֹת? אֲלֵא כֶּן שְׁנִינוּ, מִצַּד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה
 תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם כֶּן צָרִיךְ לָתֵת שְׁלוֹם
 בֵּינֵיהֶם כְּדֵי שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה שְׁמוּרָה מִכָּל צְדָדֶיהָ.
 שְׁאֲמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין הָעוֹלָם
 מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל דִּין, שְׁאֲלֵמְלֵא הַדִּין לֹא יַעֲמַד,
 וּמִשּׁוּם כֶּן הָעוֹלָם נִבְרָא בְּדִין וְהִתְקַיֵּם.

שְׁנִינוּ, רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב (ירמיה כא) דִּינוּ לִבְקָר
 מִשְׁפָּט. וְכִי לִבְקָר וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם? אֲלֵא
 לִבְקָר, טָרִם שִׁיאֲכָלוּ הַדִּינִים וְלֹא יִשְׁתּוּ, שְׁכָל מִי
 שֶׁדָּן דִּין אַחַר שְׁאֲכָל וְשָׁתָה, אֵינוּ דִין אֱמֶת,
 שְׁכָתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. מַה זֶה עַל
 הַדָּם? אֲזַהְרָה לְדִינִים שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ עַד שְׁדִנִּים דִּין.
 שְׁכָל מִי שֶׁדָּן דִּין אַחַר שְׁאֲכָל וְשָׁתָה, כְּאֵלוֹ חַיִּב
 אֶת דָּם חֲבֵרוֹ לְאַחַר, שֶׁהָרִי דָמוֹ מִמֶּשׁ נִתֵּן לְאַחַר.
 זֶה בְּמִמוֹן, כָּל שֶׁכֵּן בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת שְׁצָרִיכִים
 הַדִּינִים לְהִשְׁמַר שֶׁלֹּא לְדוֹן דִּין אֲלֵא קֹדֶם שְׁאֲכָלוּ
 וְשָׁתוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב דִּינוּ לִבְקָר מִשְׁפָּט, וְכְתוּב
 (ירמיה ט) אָנִי ה' עֹשֶׂה חֹסֵד וּמִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה בְּאָרֶץ
 כִּי בִאֲלֵה חִפְצָתִי נָאִם ה'.

שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי שֶׁמִּשְׁקַר בְּדִין,
 מִשְׁקַר בְּתַקוּנֵי הַמֶּלֶךְ. מֵהֶם תַּקוּנֵי
 הַמֶּלֶךְ? אוֹתָם שְׁנֵאֲמַר, שְׁכָתוּב עֹשֶׂה חֹסֵד

מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ. וְכָתוּב כִּי בְּאֵלֶּה חִפְצָתִי
נָאֵם ה'. וְהַכֹּל תְּלוּי זֶה בְּזֶה (וְהֵלֵא בְּנֵה תְלוּי). רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, אֵלֶּה הֵם תְּקוּנֵי הַכֶּסֶּא, שְׁכָתוּב (תהלים פט)
צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כֶּסֶּאָךְ. וְכָתוּב (ישעיה טז) וְהוֹכֵן
בַּחֲסֵד כֶּסֶּא.

וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו'. מַה זֶה
תִּשְׁמְרוּ? תִּשְׁמְרוּ הֲיֵה צָרִיךְ לֵהִיּוֹת! אֵלֶּא
תִּשְׁמְרוּ וּדְאִי. מַה זֶה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם?
כְּלוּמַר שֶׁהַזְהָרְתִּיכֶם עַל מֵאֵמַר עֲבוּדְתִּי. תִּשְׁמְרוּ,
שְׁלֵא יִגִיעַ אֲלֵיכֶם שׁוּם רַע. תִּשְׁמְרוּ מֵאוֹתָהּ
שְׁמִירָה וְנִטְיָרָה שְׁלִי בְלִבְד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים
לֹא תִזְכְּרוּ – לֹא תִזְכְּרוּ כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ. דְּבַר אַחַר
וְשֵׁם אֱלֹהִים לֹא תִזְכְּרוּ – כְּלוּמַר לֹא תִסְבְּבוּ,
שֶׁתְּפִלוּ בֵּין הָעַמִּים בְּאֶרֶץ אַחֲרַת, וַיִּקְיִם בְּכֶם מַה
שְׁכָתוּב (דְּבָרִים כח) וְעַבַדְתָּ שֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים וְגו'.
דְּבַר אַחַר וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ –
רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים פא) שְׁמַע עַמִּי
וְאַעֲיֵדָה בְּךָ וְגו', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְגו'. אֲנֹכִי
ה' אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הַפְּסוּקִים
הִלְלוּ אֹמְרִם דָּוִד בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וַיֵּשׁ לְהַתְּבוּנָן
בָּהֶם. שְׁמַע עַמִּי – בְּכֶמָה מְקוֹמוֹת הַזְהָרָה
הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם, בְּכֶמָה מְקוֹמוֹת מְזַהֵר

הקדוש ברוך הוא את האדם, והכל לתועלת האדם כדי שישמר את מצוות התורה. שכל מי שישמר את מצוות התורה ומשתדל בה, כמי שמשתדל בשם הקדוש.

שְׁשֵׁנִינוּ, כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא, ומי שמשתדל בה כמי שמשתדל בשם הקדוש, משום שכל התורה היא שם קדוש אחד, שם עליון, שם שכולל את כל השמות, ומי שגורע ממנה אות אחת כאלו עשה פגם בשם הקדוש. שנינו, ושם אלהים אחרים לא תזכירו – לא תוסיף על התורה ולא תגרע ממנה. רבי חייא אמר, ושם אלהים אחרים – זה מי שמתעסק בספרים אחרים שאינם מצד התורה. לא ישמע על פיך – שאסור אפלו להזכירם וללמד מהם טעם, כל שכן על התורה.

רבי יהודה שונה כך, מה הטעם כתוב ושם אלהים אחרים, וסומך לו את חג המצות תשמר? אלא מי שמי שלא שומר את זה, כמי שלא שומר את אמונת הקדוש ברוך הוא. מה הטעם? משום שבו הדבר אחרו. אמר רבי יצחק, וכן בכל שאר החגים והזמנים, שהרי כלם אחרים בשם הקדוש העליון. ועל זה שנינו, מה

שְׁכֵתוֹב שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, מִשּׁוֹם שְׁבָהֶם
תְּלוּיָה הָאֲמוּנָה.

יְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ, לָמָּה כָּל זְכוּרָךְ? אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, כָּל זְכוּרָךְ מִמֶּשׁ, מִשּׁוֹם שְׁנוּטָלִים
בְּרָכָה מֵהַמַּעֲיָן שֶׁל הַנַּחֲל. מִכָּאן שָׁנִינוּ, כָּל בֶּן
יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמּוֹל, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָי הַמְּלָךְ
הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוֹם שְׁנוּטָל בְּרָכָה מִמַּבּוּעַ הַנַּחֲל. זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב כְּבִרְכַת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ. וְכֵתוֹב
אֶל פְּנֵי הָאָדָם ה', כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, שֶׁמֶשֶׁם מְרִיקִים
בְּרָכוֹת וְנוּטָלִים בְּרָכָה. אֲשֶׁרִי חִלַּקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
מִכָּל שְׂאָר הָעַמִּים.

פַּעַם אַחַת עָלוּ יִשְׂרָאֵל לְחַג אֶת הַחֵג, וְהִתְעַרְבוּ
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת עִמָּם,
וְאוֹתָהּ שָׁנָה לֹא נִמְצְאָה בְּרָכָה בְּעוֹלָם. בָּאוּ
וְשָׂאוּ אֶת רֹב הַמְּנוּנָא סְבָא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם
בַּתְּחִלָּה סִימָן לְזֶה? אָמְרוּ לוֹ, רְאִינוּ סִימָן,
שְׁכַשְׁשִׁבְנוּ מִשֶּׁם כָּל הַדְּרָכִים הָיוּ סְתוּמִים מִמֵּי, וְעַנָּן
וַחֲשֵׁכָה נִמְצְאוּ, שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְלַכֵּת כָּל אוֹתָם
שֶׁעָלוּ לְשָׁם. וְעוֹד, בְּשַׁעָה שְׁנַכְנְסֵנוּ לְהִרְאוֹת, פְּנֵי
הַשָּׁמַיִם נִחְשְׁכוּ וְרָגְזוּ. (נִחְרַד וְרָאָה) אָמַר לָהֶם, וַדַּאי
אוּ שֵׁישׁ בְּכֶם אֲנָשִׁים לֹא גְמוּלִים, אוּ עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת עָלוּ עִמָּכֶם, שֶׁהָרִי לֹא

הַתְּבָרְכוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, פָּרַט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵלִים
שְׁנִמּוּלוֹ, וּבְאוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת מִסְתַּכֵּל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּמְבָרֵךְ אוֹתָם.

לִישָׁנָה הָאֲחֵרֶת עָלוּ, וְעָלוּ אוֹתָם עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, שֶׁהִתְעַרְבוּ עִמָּם כְּשֶׁהָיוּ
אוֹכְלִים קְרִבְנוֹת וְהָיוּ שְׂמֵחִים. וְרָאוּ אֶת אוֹתָם
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת שֶׁדְּפוּסִם
בְּקִשְׁרֵיהֶם לְקֶשֶׁר הַכֶּתֶל. הַשְּׂגִיחוּ בָהֶם שְׁכָלֶם
מְבָרְכִים וְהֵם לֹא בִּרְכוּ. בָּאוּ וְאָמְרוּ אֶת הַדְּבָר
לְבֵית הַדִּין. בָּאוּ וְשָׂאוּ אוֹתָם. אָמְרוּ, זֶה
שְׂאֵכְלֶתֶם, הַחֶלֶק שְׁלָכֶם אֵיזָה קְרִבָּן הִיָּה? לֹא
הִיָּה בְיָדֶם. בְּדָקוּ וּמְצָאוּ שֶׁהֵם עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וְהִרְגוּ אוֹתָם. אָמְרוּ, בְּרוּךְ
הַרְחֵמֵן שֶׁהִצִּיל אֶת עַמּוֹ, שְׂוֹדָאֵי אֵין בְּרִכָּה שְׂרוּיָה
אֶלָּא רַק בְּיִשְׂרָאֵל, הַזֵּרַע הַקְּדוּשׁ, בְּנֵי הָאֱמוּנָה,
בְּנֵי הָאֱמֶת. וְאוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִמְצְאָה בְּרִכָּה בְּעוֹלָם
בְּשָׁלְמוֹת. פָּתְחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים קמ) אַךְ צִדִּיקִים יוֹדוּ
לְשִׁמְךָ וְגו'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, בְּזִכּוֹת יִשְׂרָאֵל מֵהוֹלִים, נִכְנָעִים
שׁוֹנְאֵיהֶם תַּחֲתֵיהֶם וַיּוֹרְשִׁים נִחְלָתָם. בֹּא
וְרֵאָה מַה כָּתוּב, יִרְאָה כָּל זְכוּרָךְ. וְכָתוּב אַחֲרָיו,
כִּי אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפְּנֵיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת גְּבֻלְךָ.

שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹקֵר דִּירִים מִמְּקוֹמָם
 וּמוֹשִׁיב דִּירִים לְמְקוֹמָם, וּמִשׁוּם כֵּן, (שמות לד)
 יֵרָאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה'. רַבִּי יְהוּדָה
 אָמַר, הָאֲדוֹן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיה י) הִנֵּה הָאֲדוֹן ה'
 צָבָאוֹת מְסַעֵף פְּאֲרָה וְגו', וַיֵּצֵא חֲטָר וְגו'. וְהַכֹּל
 אֶחָד, מֵעֵקֶר דִּירִים וּמוֹשִׁיב דִּירִים. רַבִּי יִצְחָק
 אָמַר, יֵשׁ אֲדוֹן וַיֵּשׁ אֲדוֹן, וְהַכֹּל בְּאֶחָד תְּלוּי.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲדָנִי – אֶלֶּף דָּלִי"ת נו"ן יו"ד,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּמוֹ
 שֶׁהוּא כְּתוּב, וּמִיְהוּ? רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, מֵרֵאֶת
 אֱלֹהִים. מֵרֵאֶת כְּתוּב. וּמֵהוּ מֵרֵאֶת? שְׁלֵמוֹת הַכֹּל
 – יו"ד ה"א וָא"ו ה"א. (מֵרֵאֶת הוּא א' כו') מֵרֵאֶת לְמָה
 הוּא אֶלֶּף דָּלִי"ת נו"ן יו"ד? זֶה נִקְרָא כְּכֹתְבוֹ, וְזֶה
 לֹא נִקְרָא כְּכֹתְבוֹ, וּמִשׁוּם כֵּן בְּזֶה נִקְרָא, וְעַל כֵּן
 מֵרֵאֶת אֱלֹהִים כְּתוּב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְפַעְמִים עֲלִיוֹנִים שֶׁנִּקְרָאוּ
 בְּשֵׁם תַּחְתּוֹנִים, וְלְפַעְמִים תַּחְתּוֹנִים
 נִקְרָאִים בְּשֵׁם הָעֲלִיוֹנִים. הָאֲדוֹן ה' – בְּשֵׁם
 עֲלִיוֹן הוּא אֲדָנִי, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַדְּבָרִים. וּבְגוֹנִים
 רַבִּים נִתְּפָרְשׁוּ הַדְּבָרִים, וְהַכֹּל אֶחָד. בְּרוּךְ
 הַרְחֵמֵן וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הַיְהִי אֲנִי שֶׁלַח מֵלֶאֱדָה לְפָנֶיךָ וְגו'. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר א) **יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגו'.** אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, **יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ.** מָה הַטַּעַם יִשְׁקֵנִי? יֵאֱהָבֵנִי הִיא צָרִיךְ לְהִיּוֹת! לָמָּה יִשְׁקֵנִי? אֵלֶּא כֶּךָ שְׁנִינוּ, מָה נְשִׁיקוֹת שֶׁל דְּבָקוֹת שֶׁל רוּחַ בְּרוּחַ, שֶׁבְּגִלְל כֶּךָ נְשִׁיקָה בַּפֶּה, שֶׁהָרִי הִפָּה הוּא הַמוֹצִיא וְהַמְּקוֹר שֶׁל הַרוּחַ, וְלִכֵּן נְשִׁיקוֹת בַּפֶּה בְּחֻבִּיבוּת, וְדְבָקִים רוּחַ בְּרוּחַ, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

וְלִכֵּן מִי שֶׁמוֹצִיא נְשִׁמְתוֹ בְּנְשִׁיקָה, נִדְבֵק בְּרוּחַ אַחֲרָת, בְּרוּחַ שֶׁלֹּא נִפְרָדָת מִמֶּנּוּ. וְהֵינּוּ נִקְרָא נְשִׁיקָה. וְעַל זֶה אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, לְהַדְבִּיק רוּחַ בְּרוּחַ, שֶׁלֹּא יִפְרָד זֶה מִזֶּה.

כִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מֵיִן. מָה עוֹשֶׂה כָּאֵן יִין? וְהָרִי כְּתוּב (ישעיה כח) **וְגַם אֵלֶּה בֵּינָן שָׁגוּ וְגו',** וְכְתוּב (ויקרא י) **יִין וְשִׁכָר אֵל תִּשְׁתְּ אֶתָּה וּבִנְיָה.** מָה הַטַּעַם כָּאֵן יִין? רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, מֵיִינָה שֶׁל תּוֹרָה. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, זֶה שְׁכָתוּב (תהלים קד) **וַיִּין יִשְׁמַח לְבַב אָנוּשׁ.** וְעַל זֶה כְּתוּב כִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מֵיִן, לְחֻדוֹת הַלֵּב. מֵיִן – שֶׁשְׂמֵחָנִי יוֹתֵר מֵהַכֹּל.

רבי יהודה אָמַר, כָּתוּב (בראשית כט) וַיִּשָּׁק יַעֲקֹב
 לְרַחֵל וַיֵּשֶׂא אֶת קוּלוֹ וַיִּבְּךְ. לָמָּה בָּכָה?
 אֲלֹא בַדְּבָקוֹת הָרוּחַ בָּהּ לֹא יָכֹל הַלֵּב לְסַבֵּל,
 וּבָכָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי כָּתוּב וַיִּשָּׁקֶהוּ וַיִּבְכּוּ?
 שְׂנִינּוּ, לָמָּה נִקּוּד עַל וַיִּשָּׁקֶהוּ? אֲלֹא שְׁלֹא נִדְּבָקָה
 בּוֹ רוּחַ כָּלָל, וְעַל זֶה כָּתוּב וַנְּעַתְרוּת נְשִׁיקוֹת
 שׁוֹנֵא. מַה זֶה (משלי כז) וַנְּעַתְרוּת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנֵא?
 אֲלֹא מִי שֶׁנּוֹשֵׁק בַּחֲבִיבוֹת, מְדַבֵּיק רוּחוֹ בְּרוּחוֹ
 בַּדְּבָקוֹת הַחֲבִיבוֹת, וּמִי שְׁלֹא נוֹשֵׁק בַּחֲבִיבוֹת, זֶה
 לֹא בַדְּבָקוֹת, אֲלֹא וַנְּעַתְרוּת. מַה זֶה נְעַתְרוּת?
 גִּסּוֹת, שְׁלֹא דְבָקָה רוּחוֹ בְּאוֹתָהּ נְשִׁיקָה וְלֹא נִדְּבַק
 בּוֹ כָּלָל. וּמִשּׁוּם כֵּךְ כָּתוּב, יִשָּׁקֶהוּ מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ,
 שֶׁהֵיא דְבָקוֹת רוּחַ בְּרוּחַ.

שְׂנִינּוּ, כֹּל זְמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִם
 יִשְׂרָאֵל, כְּבִיכּוֹל נִדְּבָקַת רוּחַ בְּרוּחַ, וְעַל
 זֶה כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּה', בְּכֹל אוֹתָם
 גּוֹנִי הַדְּבָקוֹת, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. בְּשַׁעֲה
 שֶׁנֶּאמַר הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מֵלֶאךֶּ לְפָנֶיךָ, יָדַע מִשֶּׁה
 שָׁזוּ פְּרִישָׁה. אָמַר, (שמות לג) אִם אֵין פָּנֶיךָ הַלְּכִים
 אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

רבי אבא אָמַר, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה מִזֶּה? (שם לד)
 רֵאשִׁית בְּכַוְנִי אֲדַמְתֶּךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֶלְהֵיךָ

לא תבשל גדי בחלב אמו. מה זה אומר? אלא שלא לערב דבר תחתון בעליון, שלא ינק הצד החיצון מהצד הפנימי. מה בין זה לזה? זה שבחונן מצד הטמאה, וזה שלפנים בצד הקדשה. מי היא אמו? זו כנסת ישראל שנקראת אם. בחלב אמו – שלא יונק מצד זה מי שלא צריך. וכאן כתוב, הנה אנכי שלח מלאך לפניך. אמר משה, הרי קבלתי בטחון ממך שלא תפרד מעמנו, ודאי אם אין פניך הלכים אל תעלנו מזה. ובמה יודע אפוא וגו'.

אמר רבי אלעזר, דבר זה לא אמר הקדוש ברוך הוא אלא באהבת ישראל ולהתפיס עמם. למלך שהיה רוצה ללכת עם בנו, ולא רצה לעזוב אותו. בא בנו ופחד לבקש מהמלך שילך עמו. הקדים המלך ואמר, הרי לגיונר פלוני ילך עמך לשמרך בדרך. לאחר מכן אמר, השמר לך ממנו (בדרך), שהרי אינו גבר שלם. אמר בנו, אם כך, או שאני אשב כאן, או שאתה תלך עמי ולא אפרד ממך. כך הקדוש ברוך הוא, בתחלה אמר, הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך. ואחר כך אמר, השמר מפניו וגו'. באותה שעה אמר משה, אם אין פניך הלכים וגו'.

בא רבי שמעון, מצא אותם בזה. אמר, אלעזר בני, יפה אמרת, אבל בא וראה, במקום הזה לא אמר משה דבר ולא השיב דבר כנגדו, מה הטעם? משום שכאן לא נמצאת פרישה ממנו, והרי בארנו דבר זה לחברים. ויש שונים להפך, ולא כך פרושה הראשונים. וכשיסתכלו הדברים, הכל יפה, וכלם אמרו הטעמים שלהם בדבר אחד.

מתי השיב משה? בזמן שאמר ושלחתי לפניך מלאך. וכתוב, כי ילך מלאכי לפניך. סתם ולא פרש את הדבר. ועל כן כתוב כאן, כי אם שמוע תשמע בקלו ועשית כל אשר אדבר. אשר אדבר דוקא. וכתוב, ואיבתי את איביך וצרת את צרריך, והכל תלוי בו.

רבי יהודה אמר, אם תאמר ששניהם ממש מלאך – משה לא השיב עליהם, שלא ראה מקום. ומתי השיב? בזמן שכתוב אם אין פניך הלכים אל תעלנו וגו'. אמר רבי שמעון, כלל של הכל – משה לא רצה מלאך. שהרי כתוב, (שמות לד) ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה שְׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁכַתוּב
 לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ, בַּחֲלָב הָאֵם
 הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה אִמּוֹ? וְאֵם תֹּאמַר, כְּנִסַּת
 יִשְׂרָאֵל אִמּוֹ שְׂמֵצַד הַטְּמֵאָה – לֹא כֶּן! שְׁהָרִי
 שְׂמֵעֵתִי שְׁאָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הָאֵם
 הַקְּדוּשָׁה נֶאֱחָזָה בַּחֲלָק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוּב (דְּבָרִים
 לב) כִּי חֲלָק ה' עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, יִפָּה אֶמְרַתְךָ, וְזֶה שֶׁל רַבִּי אַבָּא
 יִפָּה, וְהִכֵּל תְּלוּי זֶה בְּזֶה. בֵּא וּרְאֵה, הָאֵם
 נֶאֱחָזָה לָהֶם לְמַעַלָּה לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, וּשְׁנַיִם הֵם
 – אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל. וּמִשּׁוּם כֶּן, מֵהֵם
 לְיָמִין וּמֵהֵם לְשְׂמָאל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים בְּאֵם הַזּוֹאת,
 הָאֵם הַקְּדוּשָׁה, וְנֶאֱחָזִים בָּהּ.

מַתִּי הֵם נֶאֱחָזִים בָּהּ? בְּשַׁעָה שֶׁהָאֵם הִזוּ יוֹנְקֵת
 מִן הַצַּד הָאֲחֵר וְהַמְקַדָּשׁ נִטְמָא, וְהַנְּחָשׁ
 הַחֲזֵק מִתְחִיל לְהַתְּגַלּוֹת, וְאָז הַגְּדֵי יוֹנֵק מִחֲלָב
 אִמּוֹ, וּמִתְעוֹרְרִים הַדֵּינִים. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל
 מְקַדְיָמִים וּמְבִיאִים בְּכוּרִים. וּבְשַׁעָה שֶׁהֵם
 מְבִיאִים אוֹתָם, צָרִיכִים לוֹמַר וּלְפָתַח בְּלִבְךָ,
 שְׂרָצָה בְּכַשְׁפֵּי אֵלֹהִים לְשַׁלֵּט בְּיַעֲקֹב וּבְזֹרַע
 הַקִּדָּשׁ, וְלֹא נִתְּנוּ בְּיָדוֹ וְלֹא נִמְסְרוּ יִשְׂרָאֵל לְצַד
 זֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב, רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ וְגו',

לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֵלֶב אָמוֹ. וְלֹא יוֹנֵק אוֹתוֹ הַצֵּד
מִבְּחֵלֶב אָמוֹ, שֶׁהָרִי לֹא נִטְמָא הַמְּקַדָּשׁ, וְהַדִּינִים
לֹא מִתְעוֹרְרִים.

מִשּׁוּם כֵּן לֹא יֵאָכַל בָּשָׂר בְּחֵלֶב כָּל זֶרַע הַקֹּדֶשׁ,
וְכָל מִי שֶׁבָּא מֵהַצֵּד הַזֶּה, שֶׁלֹּא יִתֵּן מְקוֹם
לְמִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ, שֶׁהָרִי בְּמַעֲשֵׂה תְלוּי הַדָּבָר,
בְּמַעֲשֵׂה שְׁלֵמֻטָּה לְעוֹרֵר לְמַעְלָה. אֲשֶׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת, שֶׁרְבוּנָם קוֹרָא עֲלֵיהֶם, (שם יד) וּבִךְ בְּחַר
ה' לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה. וְכָתוּב (שם) כִּי עַם קְדוֹשׁ
אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב (שם) בָּנִים אַתֶּם לַה'
אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

בא וּרְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא הִכְשִׁרוּ מַעֲשֵׂיהֶם,
מַה כָּתוּב? (ישעיה ג) עַמִּי נִגְשָׁיו מְעוֹלָל וְנָשִׁים
מְשָׁלוּ בוֹ. דוֹקָא מְשָׁלוּ בוֹ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַדָּבָרִים
בְּסוּד סִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, וְכֵן מְצִאנוּ בוֹ.
וְעוֹד מְצִאנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁאוֹכֵל מְאָכַל זֶה שֶׁהִתְחַבֵּר
כְּאַחַד, (18) בְּשַׁעַה אַחַת אוֹ בְּסַעוּדָה אַחַת,
אַרְבָּעִים יוֹם נִרְאָה גְּדֵי מְקַלָּס בְּקַלְפָּתוֹ אֶל אוֹתָם
שְׁלֵמֻעָלָה, וְסִיעָה טְמֵאָה מִתְקַרְבִּים עִמוֹ, וְגוֹרֵם
לְעוֹרֵר דִּינִים בְּעוֹלָם, דִּינִים שֶׁאֵינָם קְדוֹשִׁים.

וְאֵם מוֹלִיד בֶּן בְּאוֹתָם יָמִים, מְלוּיִם לוֹ נִשְׁמָה
 מֵהֶצֶד הָאֲחֵר, שֶׁלֹּא צָרִיךְ אוֹתוֹ. וְכָתוּב
 (ויקרא יא) וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו'. בָּא
 לְהִטְמֵא - מְטֵמְאִים אוֹתוֹ וְדָאִי, שֶׁכָּתוּב (שם)
 וְנִטְמַתְּם בָּם. חֶסֶר א'. טְמֵאָה אֲטוּמָה יוֹתֵר מִכֹּל,
 שְׂאִיִן רְשׁוֹת לְהִטְהָר כֶּךָ כְּמוֹ שְׂאֵר מִיַּיִ הִטְמְאוֹת
 שְׁנִטְהָרוֹת. וְעוֹד, שֶׁפּוֹחַד מַחִיּוֹת רָעוֹת, שֶׁהָרִי
 בְּעֵינֵיהֶם נִמְצָא גְדִי וְיָכוֹל לְהַנְזֹק, שֶׁהָרִי צָלֵם אָדָם
 הָעֶבֶר מִמֶּנּוּ.

רַבִּי יֵיסָא הִתִּיר לְאַכֹּל תְּרִנְגוּל בְּגִבִּינָה אוּ בְחָלָב.
 אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אָסוּר לָךְ, שֶׁלֹּא יִתֵּן אִישׁ
 פֶּתַח לְמֵינִים הָרָעִים. לָךְ לָךְ אוֹמְרִים לְנִזִּיר, סָבִיב
 סָבִיב לְכָרֶם לֹא תִקְרַב. וְדָאִי אָסוּר לָךְ הוּא,
 שֶׁחֲמָרָה יֵשׁ בּוֹ כְּבֵהמָה לְשַׁחֲטָה, וּמִי שֶׁמִּתִּיר אֶת
 זֶה מֵה כָּתוּב? (עמוס ב) וַתִּשְׁקוּ אֶת הַנְּזִירִים יַיִן. מִי
 שֶׁמִּתִּיר אֶת זֶה, כְּמִי שֶׁמִּתִּיר אֶת זֶה. וְכָתוּב (דברים
 יד) לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. כָּל - לְהִכְלִיל הַכֹּל.

שְׁנֵינּוּ, בְּמָה זָכוּ דְנִיָּאל, חֲנַנְיָה, מִישָׂאֵל וְעִזְרִיָּה
 שֶׁנִּצְלוּ מֵאוֹתָם נְסִיווֹנוֹת? אֵלָא מְשׁוּם
 שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ בְּמֵאכְלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּתוּב
 (דניאל א) וַיִּשְׂם דְּנִיָּאל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶתַח
 בַּג הַמְּלָךְ וְגו'. וְשְׁנֵינּוּ בְּסִתֵּר הַמְּשָׁנָה, מֵאֲכֹל

אותו הַרְשָׁע, בְּשׁוֹר בְּחֶלֶב הָיָה וּגְבִינָה עִם בְּשׂוֹר,
פָּרַט לְמֵאֲכָלִים אַחֲרַיִם, וְזֶה עָלָה לוֹ עַל שְׁלַחָנוּ
בְּכָל יוֹם.

וְדַנִּיאֵל שְׁנַשְׁמַר מְזֵה, כְּשִׁזְרָקוּהוּ לְגַב הָאָרִיּוֹת,
הַשְׁתַּלֵּם בְּצֵלָם רְבוּנוּ, וְלֹא שֵׁנָה צִלְמוּ
לְצֵלָם אַחֵר, וְלִכְן פָּחַדוּ מִמֶּנּוּ הָאָרִיּוֹת וְלֹא חָבְלוּ
בוֹ. וְאוֹתוֹ רָשָׁע, בְּשַׁעָה שֶׁהַעֲבָרָה מִמֶּנּוּ מְלַכּוֹתוֹ
וּמְדוּרוֹ הָיָה עִם חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, הָעֵבֶר מִמֶּנּוּ צֵלָם
פָּנְיוֹ, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא נִרְאָה צִלְמוֹ צֵלָם שֶׁל אָדָם,
וְכָל בְּהֵמָה שֶׁבָּאָה, נִרְאָה לָהּ בְּצֵלָם שֶׁל מִינָהּ
וּנִקְבְּתָהּ, וְכָלָם הָיוּ בָּאִים עָלָיו, וּבִכְמָה פְּעָמִים
הָיוּ אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ חַיּוֹת הַשָּׂדֶה זוֹלַת נִגְזֹר עָלָיו
הָעֲנֵשׁ הַזֶּה, מִשּׁוּם שְׁכָתוֹב (חִבְקוּק א) וְהוּא בְּמַלְכִים
יִתְקַלֵּס, מִשּׁוּם כִּךְ כָּלָם הִתְקַלְסוּ בוֹ כָּל אוֹתוֹ זְמַן.

בא וְרִאָה מַה כְּתוּב, וּמִקְצַת יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאָה
מִרְאִיָּהֶם טוֹב (וְגו') מִן כָּל הַיְלִדִים הָאֲכָלִים
אֵת פֶּת בַּג הַמְּלֶךְ. נִרְאָה מִרְאִיָּהֶם טוֹב – שְׁצֵלָם
רְבוּנָם לֹא זָז מֵהֶם, וּמֵאַחֲרַיִם זָז. מִי גָרַם אֵת זֶה?
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִגְעָלוּ בְּגַעוּלֵי מֵאֲכָלֵיהֶם. אֲשֶׁרִי
חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁכָתוֹב בְּהֶם, וְאַנְשֵׁי קִדְשׁ
תְּהִיוּן לִי.

וַאֲלֵ מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל ה' וְגו'. וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר
 - מִי אָמַר? זֹו שְׂכִינָה. עֲלֵה אֶת ה', כִּפְתּוּב
 (שמות יט) וּמֹשֶׁה עֲלֵה אֵל הָאֱלֹהִים וְגו'. (ויקרא אֵלֵינוּ ה')

לָמָּה כָּל זֶה? לְקַיֵּם עִמָּם בְּרִית, כִּי הָרִי נִפְרָעוּ, מֵה
 שְׁלֹא יֵצְאוּ כֶּף מִמְצָרִים, שְׁנִמּוּלוּ וְלֹא נִפְרָעוּ,
 וְכֹאן הָרִי נִפְרָעוּ וְנִכְנָסוּ בְּבְרִית הַקֹּדֶשׁ, שְׂכְתוּב
 שֵׁם שָׁם לֹו חֶק וּמִשְׁפָּט. וְשֵׁם נִסְהוּ - בְּאוֹת הַקֹּדֶשׁ
 הַזֶּה שְׁנִגְלָתָה בָּהֶם, וְכֹאן הִתְקַיְּמָה בָּהֶם עַל יְדֵי
 מֹשֶׁה מִילַת הַבְּרִית, שְׂכְתוּב וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם
 וַיִּזְרַק עַל הָעַם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵה שְׂכְתוּב וַיִּחְצֵי הַדָּם זֶרֶק
 עַל הַמְזֻבָּח, בְּמִזְבֵּחַ לֹא כְתוּב, אֲלֹא
 דוֹקָא עַל הַמְזֻבָּח. וְהַשְׂתַּחֲוִיתֶם מֵרַחֵק, מֵהוּ
 מֵרַחֵק? כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ירמיה לא) מֵרַחֵק ה' נִרְאָה
 לִי. וְכְתוּב (שמות ב) וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מֵרַחֵק. שְׁנָה
 רַבִּי אַבְא, שְׁעֵמְדָה הַלְּבָנָה בְּפִגְימָתָה, וּבָה
 בְּשַׁעָה זְכוּ יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר בְּחֻלְק קְדוּשָׁה, וְגִזְרוּ
 בְּרִית קְדָשׁ עִם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא.

וַאֲלֵ מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל ה'. מֵה הַטַּעַם? אָמַרְה
 לוֹ שְׂכִינָה, עֲלֵה לְמַעְלָה, שְׁהָרִי אֲנִי וַיִּשְׂרָאֵל
 נִשְׂתַּתַּף כְּאֶחָד בַּשְּׁלֵמוֹת עַל יְדָךְ, מֵה שְׁלֹא הָיָה
 עַד כְּאֵן. מֵה כְּתוּב? וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֻצֵי הַדָּם וְגו'.

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמָרֶם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִיחַ כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֵׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנָּנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֵּן שְׂנוּכָל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֵן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחּוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּהּ בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכֹל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַת קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבֵּנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּינְאָ שְׁגֵלָה תִּקְוֵן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ גְּרַנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזַּ « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמַרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אִמְרַת
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנִּי אֶתְּהָ, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִידָ:

ג לקדושים אשר-בארץ הַמָּה, ואדירי, כָּל-חֲפָצֵי-בָם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מִדָּם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה־יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה־יאהדונהי
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה־יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לְדוֹד מְשָׁכִיל, אֲשֶׁרִי נְשׁוּי־פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁר־יָאֲדָם לֹא יַחֲשֹׁב יְהוָה־יאהדונהי לוֹ עוֹן,
 וְאֵין בְּרוּחוֹ רַמְיָה: ג כִּי־הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֲצָמִי, בְּשֵׂאֲנֵתִי
 כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָה, נִהַפֵּךְ
 לְשֹׁדֵי, בְּחֲרַבְנִי קִיץ סְלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ, וְעוֹנִי
 לֹא־כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה־יאהדונהי,
 וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל־חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מִצָּא, רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים אֱלֹוֹ
 לֹא יִגְיעוּ: ז אַתָּה סֹתֵר לִי, מִצָּר תִּצְרַנִּי, רַנִּי פִלְט
 תְּסוּבְּבֵנִי סְלָה: ח אֲשַׁכִּילֶךָ, וְאוֹרֶךְ בְּדַרְדְּרוֹ תִלְךָ,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חֶסֶד
 יְסוֹבְבֵנוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזִמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי יִסְעֲדֵנוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּ בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי חַנּוּנִי, רַפְּאֵה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתִּי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׂוּ כָּל-שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעֵל
 יֵצוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יֹסִיף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוּמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי חַנּוּנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעֵ אֵיבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכָּתָּ בִּי, וְתִצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי־קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מַיִם, כֵּן נִפְשֵׁי תְעָרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נִפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְה־לִּי דְמַעְתִּי לְחֵם יוֹמָם וְלִילָה,
 בְּאִמַר אֵלִי כָּל־הַיּוֹם, אֵיִה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נִפְשֵׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדִּם עַד־בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגִיג: ו מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נִפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוַדְנּוּ
 יִשׁוּעוֹת פְּנִיּוֹ: ז אֱלֹהִי, עָלַי נִפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל־כֵּן
 אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְצֵן יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצַעַר: ח תַּהוּם־
 אֶל־תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיָּה, כָּל־מִשְׁבְּרִיָּה וְגִלְיָה עָלַי
 עָבְרוּ: ט יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה יֵאָהֳדוּנְהֵי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲזַמְּרָה לְאֵל סְלַעִי,
 לְמָה שְׂכַחְתָּנִי, לְמָה־קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֲוִיב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמַרְם אֵלִי כָּל־הַיּוֹם אֵיִה
 אֱלֹהֶיךָ: יב מַה־תִּשְׁתַּוְּחָחִי נִפְשֵׁי, וּמַה־תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי־עוֹד אֲוַדְנּוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהִי:

נבז « לְמִנְצַח אֶל־תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוּמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי מִפְּעֲלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְּמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבּוּ לְנִפְשֵׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֵנִי יֵאָהֳרֵנִי: ה בְּלִי-עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֵנִי אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֵנִי יֵאָהֳרֵנִי
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֶׁמֶרֶת,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסָדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאוּנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֵלָה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מוֹשֵׁל
 בַּיַּעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן יִנְיַעוֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הִיִּית מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְהוּדוֹתוֹן יִדִּיתוֹן כ, לְאַסְפָּ מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
 ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדָנִי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָ הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזַת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יַמִּין עֲלִיּוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מַעֲלֵלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלֹאֵךְ: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּךְ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דְּרָכֶךָ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֹא, הוֹדַעַת בְּעַמּוּם עֲזָךְ: טז גְּאֹלַת בּוֹרוֹעַ
 עַמָּךְ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה: יז רְאוּךָ מִים אֱלֹהִים, רְאוּךָ
 מִים יַחִילוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִים עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָךְ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבֵּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דְּרָכֶךָ,
 וַשְׁבִּילֶךָ וַשְׁבִּילֶיךָ כ' בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְעוּ:
 כא נְחִית כִּצְאֵן עַמָּךְ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוִלֵּל
 אָרֶץ וַתִּבֵּל, וַיַּעֲזוּלְם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בַּעֲיִנֶיךָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאֶפֶד, ובחמתך
 נבהלנו: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדֶךָ, עלֹמְנוּ לְמֵאוֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרֹתֶךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שָׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהַבְּם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אֶפֶד, וּכְיִרְאָתְךָ עִבְרֹתֶךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה־יֵי אֱהִדוּנְהִי
 עֲד־מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדֶךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בְּיָמֹת עֲנִיתָנוּ,
 שָׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהִדְרֶךָ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וְיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה א הוֹדוּ לַיהוָה־יֵי אֱהִדוּנְהִי קְרָאוּ בְּשִׁמוֹ, הוֹדִיעוּ
 בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוֹ־לוֹ זְמֵרוֹ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֱהִדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֱהִדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תָּמִיד: ה זְכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפֶּתְיוֹ
 וּמִשְׁפֹּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֱהִדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֲתָן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֲבֹל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסֶּפֶר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְהַלֵּחַ לֶחֶם שָׁבַר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדֵי נַמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה: יאה וְהָיָה
 צָרְפְתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל-קְנִינָו: כב לְאִסּוֹר שָׁרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִינוֹ יַחֲבֹם: כג וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַר אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרַיִם:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֹׂנְאֵי עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדָּיו: כו שָׁלַח
 מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר-בוֹ: כז שָׁמוּבְכֶם דְּבָרֵי
 אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשָׁד וַיַּחֲשֹׁד,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרָו דְּבָרֵיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דָּגְתָם: ל שָׁרַץ אֶרֶץ אֲרָצִים צִפְרֻדָּעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלָכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֵא עֶרְב, בְּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֵא אֲרָבָה,

וַיִּלֶק, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
 פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלָה: מ שָׂאֵל וַיִּבֵּא
 שְׁלֵיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֲמִים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהִירוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנִרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִי,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־יֵהוּדוֹנְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵד הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹזֵל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי וַיַּפְּלֵמָם וַיַּפְּלֵמָם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מִחֲשָׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֻשָׁב בְּמִחְשַׁבְתִּי שׁוּם מִחֲשַׁבְתַּי חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהרונה כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהרונה ולבקר בהיכלו, בלוי אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתוּלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵיִם:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרַי בְּנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יִשָּׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לִפְנֶיךָ לְשַׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלִהְבִּיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּף רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵהֶם
 וַיִּצְחָק, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לכל הישועות.
כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמָּה שְׂאֲנִי
בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי, תְּמוֹכֶת בֵּי,
הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֵּלְת אוֹתִי, שְׁמַחַת אוֹתִי רִיפֵאת אוֹתִי,
שְׁמֵרַת עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תָמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רָגַע וְרָגַע.
תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וְגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודע/ת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודע/ת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֶה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסֶתֶר
כְּנֶפֶךְ סֵלָה. וְאִזְכֶּה שְׁבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפֹתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקֶבֶר, לְמַעַן שְׁמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי יִרְאָה אֵל
עֲבָדֶיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרָךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוץ העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
בסודות תורתך. ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא
כבודך פריח גיחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמוד לנו
לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לפי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוזן עלמין, דאנת הוא מגלי עמיקתא ומסתרתא
 וגלי רזיא. יהא רעוא מן קדמד לאספרא
 מלין בפומנא, לקימא בנא מקרא שכתוב, ואנכי
 אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר. ולא ניעול
 בכסופא קדמד. וגזכי למשמע רזין עלאין דאורייתא
 מפומא דרישא דמתיבתא עלאה. אמן וכן יהי רצון,
 אמן, סלה:

ונתהר יצא מעדן להשקות את-הגן, ומשם יפרד והיה
 לארבעה ראשים: והמשכלים יזהרו כוזהר
 הרקיע, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד: גל-עיני
 ואביטה נפלאות מתורתך:

תפלה לרפואות וישועות

הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעה
 כמוד, והריני אוהב כל אחד מבני ישראל
 כנפשי ומאדי, והריני מזמן את פי ללמד בספר הזהר
 הקדוש לזכות ... פב"פ (וכאן יפרט בקשתו) [לרפואת...]
 [ישועת ...] [לבנים ...] השם ישלח דברו יחזקוהו
 [וירפאהו ברפואת הנפש ורפואת הגוף ברמ"ח אבריו
 ושם"ה גידיו בתוך שאר חולי ישראל ויארך ימיו
 ושנותיו בנעימים] [ויושיעהו בדבר ישועה
 ורחמים ...] אמן סלה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנוֹ עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצֵי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְּׂכִינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנוֹ
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנוֹ מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָּנָה בְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה
 יִהְיֶה שְׁבַע־עֶשְׂרִים בְּאֹרֶךְ שְׁבַע־עֶשְׂרֵת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁב־י
 הַקְּדוּשָׁה וּבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתָם בְּן עֲזִיחָה, יַעֲמוּד לְנוּ
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוּפּוֹ בְּרַצוֹנוֹ וּבְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנוֹ עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תִּצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׂכִינַת עֲוֹנוֹ בְּמֵהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּיִם בְּנוֹ מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ", וְיִזְרַח עֲלֵינוּ אֹרֶךְ יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוֹ
 אַחַד, אֲמֵן נִצַּח סֵלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשָׁה
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֲלֵיָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁלְּמַדְנוּ
 תּוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנוּ וּלְזִרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַי בִּיעַקֵּב נַאִם
 יְהוָה־יֵהוּוָה יֵאֱהוּדוֹנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה־יֵהוּוָה
 יֵאֱהוּדוֹנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא
 יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעָה וּמִפִּי זֶרַע זִרְעָה אָמַר יְהוָה־יֵהוּוָה
 יֵאֱהוּדוֹנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְעַי
 שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אִתָּה. וּבְרַפְתָּ
 מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה־יֵהוּוָה
 יֵאֱהוּדוֹנְהִי בְּדָד יִנְחֵנוּ וְאִין עֲמוּ אַל נִכְר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׁמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בְּאִמַת בְּאִמֹר לְצִיּוֹן
 מְלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה־יֵהוּוָה יֵאֱהוּדוֹנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עָלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלָּל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ.
 בְּנָה בֵיתְךָ כְּבַתְחֻלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּתַקוּנוֹ. וְהָשִׁב שְׂכִינְתְּךָ
 לְתוֹכוֹ, וְהָשִׁב כְּהַנִּים לְעַבֹדְתָם וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם
 לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה־יֵהוּוָה יֵאֱהוּדוֹנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אָז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכִדָּה מִי שְׁגוֹרִם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרִם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׁאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדָאֵי
 כְּבָלוֹ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבָלוֹ הַחֲזוֹר
 הַעוֹלָם לְתַהוּ וּבְהוּ, וְגוֹרִם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךָ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרֶץ דְּרָשׁא וְכוּ' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵאשִׁית, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמָר (שמות לא): "וַשְּׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּגוֹמֵר
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִינָה. "לְדַרְתֶּם", מֵהוּ
 לְדַרְתֶּם? אֵלָּא זָכַאי הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמִתְפַּנֵּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּגוֹמֵר שְׁתֵּי כְּלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָ יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ וְיֵשׁ נִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נִהְרָ פְּלֻגִי,
 וְיֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֵן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמָר
 (ישעיה סד) "עֵינִ לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָד", זֶה הַנִּהְרָ
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֵן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֵמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכַאי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת לֵה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדַאי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
 מְלָאוֹת חֶסֶד אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֶסֶד
 אַחַת בְּשַׁבַּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבַּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאוֹת הֵן נְחֻשְׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאוֹת הַשַּׁבַּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעְבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שְׁבַתֵּא"י הוּא טַחּוּל, חֶמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שְׁבַתֵּא"י עָלָיו נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נְחֻשִׁים וְעֲקָרִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבַרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנֵּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמֵתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלִבוֹשִׁים, בְּגָד וּבִמְאָכְלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זה ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רְבוּז הָעוֹלָמִים שְׁאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נַעְלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה או תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוּצָאת וּגְלִית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׁאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מְתַכְּסֶה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׁאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׁמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׁמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׁמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׁמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׁנִקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלֵפֵי הַלְבוּשִׁים שְׁמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתַקּוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׁמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוּד כְּנָגֵד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד - שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׁבַפְּנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסַתְרוֹת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מְלָכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מִגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הבה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הבה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

